

Samhällsekonomi och finansförvaltning

2

Förslag till statsbudget för 2011

Samhällsekonomi och finansförvaltning

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	11
2	Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	15
2.1	Omfattning.....	15
2.2	Utgiftsutveckling	16
2.3	Mål	17
2.4	Resultat	18
2.4.1	Den finansiella krisens konsekvenser för finansiella sektorn.....	18
2.4.2	Analys och slutsatser	19
2.5	Revisionens iakttagelser.....	19
2.5.1	Den årliga revisionen	19
2.5.2	Effektivitetsrevisionens granskningsrapporter 2009 och 2010	20
2.5.3	Pågående effektivitetsrevisioner.....	20
2.6	Politikens inriktning	20
2.6.1	Regeringens ambitioner inom finansmarknadsområdet.....	20
3	Statlig förvaltningspolitik	25
3.1	Omfattning.....	25
3.2	Mål	25
3.3	Resultatredovisning	25
3.3.1	Den statliga förvaltningens organisation och kostnader	25
3.4	Resultat avseende statsförvaltningens utveckling.....	26
3.4.1	Förvaltningens effektivitet och rättssäkerhet	26
3.4.2	Förvaltningens nytta för medborgare, näringsliv och beslutsfattare	27
3.4.3	Redovisning av vissa förvaltningspolitiska åtgärder	27
3.5	Resultat avseende vissa myndigheter inom utgiftsområdet	30
3.5.1	Revisionens iakttagelser.....	31
3.6	Analys och slutsatser	33
3.7	Politikens inriktning	33
3.8	Budgetförslag	35
3.8.1	1:1 Statskontoret.....	35
3.8.2	1:2 Kammarkollegiet.....	36
3.8.3	1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen	37
3.8.4	1:8 Ekonomistyrningsverket	38
3.8.5	1:17 Gemensamma e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse	40

4	Effektiv offentlig upphandling.....	41
4.1	Omfattning	41
4.2	Mål.....	41
4.3	Resultatredovisning	41
4.3.1	Resultat.....	41
4.3.2	Analys och slutsatser.....	45
4.4	Politikens inriktning.....	45
5	Statliga arbetsgivarfrågor	49
5.1	Omfattning	49
5.2	Mål.....	49
5.3	Resultatredovisning	49
5.3.1	Indikatorer	49
5.3.2	Resultat.....	50
5.3.3	Analys och slutsatser.....	59
5.4	Revisionens iakttagelser	60
5.5	Politikens inriktning.....	60
5.6	Budgetförslag	61
5.6.1	1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	61
5.6.2	1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	61
6	Statistik.....	65
6.1	Omfattning	65
6.2	Mål och villkor	65
6.3	Resultatredovisning	65
6.3.1	Resultat.....	65
6.3.2	Revisionens iakttagelser	68
6.3.3	Analys och slutsatser.....	68
6.4	Politikens inriktning.....	69
6.5	Budgetförslag	70
6.5.1	1:9 Statistiska centralbyrån	70
7	Prognos- och uppföljningsverksamhet	73
7.1	Omfattning	73
7.2	Mål.....	73
7.3	Resultatredovisning	73
7.3.1	Resultat.....	73
7.3.2	Analys och slutsatser.....	76
7.4	Politikens inriktning.....	77
7.5	Budgetförslag	78
7.5.1	1:6 Finanspolitiska rådet	78
7.5.2	1:7 Konjunkturinstitutet	79
8	Fastighetsförvaltning	81
8.1	Omfattning	81
8.2	Mål.....	81
8.3	Resultatredovisning	81
8.3.1	Resultat.....	81
8.3.2	Analys och slutsatser.....	83
8.4	Politikens inriktning.....	83
8.5	Budgetförslag	83
8.5.1	Statens fastighetsverk	83

8.5.2	1:10 Bidragsfastigheter	86
8.5.3	Fortifikationsverket	87
9	Finansinspektionen och finansmarknadsforskning.....	89
9.1	Omfattning.....	89
9.2	Mål	89
9.3	Resultatredovisning	89
9.3.1	Resultat.....	89
9.3.2	Analys och slutsatser	95
9.4	Politikens inriktning	96
9.4.1	Finansinspektionen.....	96
9.4.2	Finansmarknadsforskning.....	97
9.5	Budgetförslag	98
9.5.1	1:11 Finansinspektionen.....	98
9.5.2	1:16 Finansmarknadsforskning.....	99
10	Riksgäldskontoret	101
10.1	Omfattning.....	101
10.2	Resultatredovisning	101
10.2.1	Resultat.....	101
10.2.2	Analys och slutsatser	107
10.3	Politikens inriktning	108
10.4	Budgetförslag	109
10.4.1	1:12 Riksgäldskontoret.....	109
11	Sjunde AP-fonden	111
11.1	Omfattning.....	111
11.2	Mål	111
11.3	Resultatredovisning	111
11.3.1	Resultat.....	111
11.3.2	Analys och slutsatser	112
11.4	Politikens inriktning	113
11.5	Budgetförslag	113
12	Kapitalhöjningar i vissa internationella finansiella institutioner	115
12.1	Omfattning.....	115
12.2	Mål	115
12.3	Resultatredovisning	115
12.3.1	Resultat.....	115
12.3.2	Analys och slutsatser	115
12.4	Politikens inriktning	116
12.5	Budgetförslag	117
12.5.1	Kapitalhöjning i Europeiska utvecklingsbanken (EBRD).....	117
12.5.2	Kapitalhöjning i Nordiska investeringsbanken (NIB)	119
12.5.3	1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	120
13	Kredit till annan stat.....	123
13.1	Omfattning.....	123
13.2	Mål	123
13.3	Resultatredovisning	123
13.3.1	Bakgrund	123
13.3.2	Island.....	123

13.3.3	Lettland	125
14	God redovisningssed för företag och organisationer	127
14.1	Omfattning	127
14.2	Mål	127
14.3	Resultatredovisning	127
14.3.1	Resultat.....	127
14.3.2	Analys och slutsatser	128
14.4	Politikens inriktning.....	128
14.5	Budgetförslag	128
14.5.1	1:13 Bokföringsnämnden	128
15	Riksrevisionen	131
15.1	Riksrevisionen.....	131
15.2	Mål för Riksrevisionen	131
15.2.1	Uppgifter.....	131
15.2.2	Verksamhetsmål.....	131
15.3	Resultatredovisning	132
15.3.1	Resultat.....	132
15.3.2	Analys och slutsatser	132
15.4	Revisionens iakttagelser	133
15.5	Budgetförslag	133
15.5.1	1:15 Riksrevisionen.....	133

Bilaga Statsförvaltningens utveckling

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	13
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	16
2.2 Härledning av ramnivån 2011–2014. Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	17
2.3 Precisering av ramförändringar för utgiftsområdet.....	17
3.1 Statsförvaltningens driftskostnader.....	26
3.2 Anslagsutveckling för 1:1 Statskontoret.....	35
3.3 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:1 Statskontoret.....	35
3.4 Anslagsutveckling för 1:2 Kammarkollegiet.....	36
3.5 Offentligrättslig verksamhet.....	36
3.6 Uppdragsverksamhet.....	36
3.7 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:2 Kammarkollegiet.....	37
3.8 Anslagsutveckling för 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen....	37
3.9 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen.....	38
3.10 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	38
3.11 Anslagsutveckling för 1:8 Ekonomistyrningsverket.....	38
3.12 Uppdragsverksamhet.....	39
3.13 Offentligrättslig verksamhet.....	39
3.14 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:8 Ekonomistyrningsverket.....	39
3.15 Anslagsutveckling för 1:17 Gemensamma e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse.....	40
3.16 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:17 gemensamma e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse.....	40
5.1 Fördelningen den 1 oktober 2010 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt.....	54
5.2 Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten samt för befolkningen i arbetsför ålder 2008 och 2009.....	55
5.3 Anställda som har beviljats tillfällig sjukpension respektive sjukpension 2008 och 2009.....	57
5.4 Personalansvarsärenden, typ av ärende och utfall 2009.....	58
5.5 Antal behörigen inledda anmälningsärenden hos Statens ansvarsnämnd 2008 och 2009.....	58
5.6 Genomsnittsålder för respektive kompetenskategori och för samtliga anställda 2009.....	59
5.7 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori och kön.....	59
5.8 Anslagsutveckling för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor.....	61
5.9 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor.....	61
5.10 Anslagsutveckling för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	61
5.11 Uppdragsverksamhet.....	62

5.12 Härledning av anslagsnivån 2010–2014, för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	62
6.1 Nyckeltal för SCB:s verksamhet	66
6.2 Anslagsutveckling för 1:9 Statistiska centralbyrån	70
6.3 Uppdragsverksamhet	70
6.4 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:9 Statistiska centralbyrån.....	70
7.1 Precision i prognoser för BNP, inflation och arbetslöshet gjorda våren och hösten före aktuellt år samt våren och hösten under aktuellt år.....	74
7.2 Precision i prognoser för BNP, inflation och arbetslöshet gjorda våren och hösten före aktuellt år samt våren och hösten under aktuellt år.....	77
7.3 Anslagsutveckling för 1:6 Finanspolitiska rådet	78
7.4 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:6 Finanspolitiska rådet.....	78
7.5 Anslagsutveckling för 1:7 Konjunkturinstitutet	79
7.6 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:7 Konjunkturinstitutet	79
8.1 Statens byggnader, mark och annan fast egendom.....	82
8.2 Fastighetsförvaltningens omfattning.....	82
8.3 Uppgifter om det ekonomiska läget för Statens fastighetsverk.....	82
8.4 Uppgifter om det ekonomiska läget för FortV	82
8.5 Investeringsplan för Statens Fastighetsverk 2011–2013	85
8.6 Statens Fastighetsverks pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2010–2013	85
8.7 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Statens fastighetsverk.....	86
8.8 Anslagsutveckling för 1:10 Bidragsfastigheter	86
8.9 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:10 Bidragsfastigheter	86
8.10 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	87
8.11 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2011–2013.....	87
8.12 Fortifikationsverkets pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2011–2013	88
8.13 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Fortifikationsverket.....	88
9.1 Procentuell fördelning av Finansinspektionens kostnader.....	90
9.2 Antalet anmälda ärenden till Ekobrottsmyndigheten 2005–2009	93
9.3 Uppfyllelsegrad av serviceåtagande	94
9.4 Genomsnittlig handläggningstid i dagar för tillstånds- och anmälningsärenden.....	94
9.5 Anslagsutveckling för 1:11 Finansinspektionen.....	98
9.6 Offentligrättslig verksamhet	98
9.7 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:11 Finansinspektionen.....	98
9.8 Anslagsutveckling för 1:16 Finansmarknadsforskning.....	99
9.9 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:16 Finansmarknadsforskning	99
10.1 Antalet betalningar samt kostnader för betalningar i statens betalsystem	102
10.2 Riksgäldskontorets garantiverksamhet	104
10.3 Lån med kreditrisk hos Riksgäldskontoret.....	104
10.4 Översikt, stabilitetsfonden den 30 juni 2010.....	107
10.5 Anslagsutveckling för 1:12 Riksgäldskontoret.....	109
10.6 Riksgäldskontorets garanti- och kreditverksamhet	109
10.7 In- och utlåningsverksamheten i Statens internbank.....	110
10.8 Insättningsgaranti och investerarskydd	110
10.9 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:12 Riksgäldskontoret.....	110
12.1 Anslagsutveckling för 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	120
12.2 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	120

13.1 Island. Ekonomiska nyckeldata 2009–2012	124
14.1 Anslagsutveckling för 1:13 Bokföringsnämnden.....	128
14.2 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:13 Bokföringsnämnden.....	128
15.1 Kostnadernas fördelning mellan verksamhetsgrenarna (2009).....	132
15.2 Anslagsutveckling för 1:15 Riksrevisionen.....	133
15.3 Offentligrättslig verksamhet Avgifter för årlig revision, inkomsttitel 2558.....	133
15.4 Uppdragsverksamhet Avgiftsfinansierade internationella uppdrag.....	133
15.5 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:15 Riksrevisionen	134

Diagramförteckning

5.1 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2009.....	53
5.2 Fördelning av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 1999–2009.....	53
5.3 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2000-2009.....	54
5.4 Sjukfrånvaro som andel av tillgänglig arbetstid uppdelat på kön och ålder 2008 och 2009.....	57
5.5 Antal personalansvarsärenden och antal ärenden som lett till åtgärd, 2000– 2009.....	58
5.6 Andelen anställda inom olika åldersgrupper i staten 2004 och 2009	58
10.1 Omfattning av åtagandet inom garantiprogrammet under förutsättning att inga nya garantier ställs ut.	106
12.1 Sveriges ägarkapital i NIB, EBRD och IBRD, före och efter de föreslagna kapitalhöjningarna.....	117

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att för 2011 besluta om en kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret på högst 355 000 000 kronor för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättande av nya myndigheter (avsnitt 3.8.2),
2. bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:3 *Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen* ingå avtal för utveckling och underhåll av informations-systemet Hermes som medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kronor under 2012–2016 (avsnitt 3.8.3),
3. bemyndigar regeringen att för 2011 besluta om en kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret på högst 100 000 000 kronor för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen (avsnitt 5.6.2),
4. godkänner förslaget till investeringsplan för Statens fastighetsverk för 2011–2013 (avsnitt 8.5.1),
5. bemyndigar regeringen att för 2011 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån intill ett belopp av 12 000 000 000 kronor i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 8.5.1),
6. bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal om underhåll av bidragsfastigheter som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor under 2012 och 2013 (avsnitt 8.5.2),
7. godkänner förslaget till investeringsplan för Fortifikationsverket för 2011–2013 (avsnitt 8.5.3),
8. bemyndigar regeringen att för 2011 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån intill ett belopp av 9 700 000 000 kronor i Riksgäldskontoret för investeringar i mark, anläggningar och lokaler i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 8.5.3),
9. bemyndigar regeringen att för 2011 för Sjunde AP-fondens verksamhet dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 5 000 000 kronor, dels besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 185 000 000 kronor (avsnitt 11.5),
10. godkänner att Sverige medverkar i kapitalhöjningen i Europeiska utvecklingsbanken (EBRD) och bemyndigar regeringen att ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier till EBRD som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till ett belopp om högst 541 590 000 euro (avsnitt 12.5.1),
11. godkänner att Sverige medverkar i kapitalhöjningen i Nordiska Investeringsbanken (NIB) och bemyndigar regeringen att ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier till NIB som inklusive

- tidigare gjorda åtaganden uppgår till ett belopp om högst 1 963 299 161 euro (avsnitt 12.5.2),
12. godkänner ändringen av stadgarna i NIB som innebär att kapitalstocken ökar i enlighet med kapitalhöjningen under p. 11 (avsnitt 12.5.2),
13. för budgetåret 2011 anvisar anslagen under utgiftsområde 2 *Samhällsekonomi och finansförvaltning*, såvitt avser anslag som står till regeringens disposition (anslagen 1:1–1:14, 1:16 och 1:17), enligt följande uppställning:

Riksrevisionens styrelse föreslår att riksdagen

14. bemyndigar Riksrevisionen att för 2011 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 17 000 000 kronor (avsnitt 15.5.1),
15. för budgetåret 2011 anvisar ett anslag under utgiftsområde 2 *Sambällsekonomi och finansförvaltning* för Riksrevisionen enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Statskontoret	Ramanslag	84 975
1:2 Kammarkollegiet	Ramanslag	79 406
1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen	Ramanslag	44 485
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	Ramanslag	2 443
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	Ramanslag	10 785 000
1:6 Finanspolitiska rådet	Ramanslag	7 357
1:7 Konjunkturinstitutet	Ramanslag	52 850
1:8 Ekonomistyrningsverket	Ramanslag	108 614
1:9 Statistiska centralbyrån	Ramanslag	532 268
1:10 Bidragsfastigheter	Ramanslag	340 000
1:11 Finansinspektionen	Ramanslag	286 154
1:12 Riksgäldskontoret	Ramanslag	306 973
1:13 Bokföringsnämnden	Ramanslag	11 203
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	Ramanslag	2 370
1:15 Riksrevisionen ¹	Ramanslag	299 031
1:16 Finansmarknadsforskning	Ramanslag	30 000
1:17 Gemensamma e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse	Ramanslag	25 000
Summa		12 998 129

¹ Anslag avsett för Riksrevisionen.

2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

2.1 Omfattning

I utgiftsområdet ingår i likhet med tidigare år statlig förvaltningspolitik (avsnitt 3), offentlig upphandling (avsnitt 4), statliga arbetsgivarfrågor (avsnitt 5), statistik samt prognos- och uppföljningsverksamhet (avsnitt 6–7). Vidare ingår fastighetsförvaltning (avsnitt 8), Finansinspektionens tillsyn m.m. (avsnitt 9), Riksgäldskontorets finans- och skuldförvaltning (avsnitt 10), Kredit till annan stat (avsnitt 13) samt normgivning i redovisningsfrågor (avsnitt 14).

Några mindre förändringar av utgiftsområdets innehåll är att gemensamma e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse och verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen föreslås få egna anslag (avsnitt 3). Vidare hanteras hela den statliga inköpssamordningen under utgiftsområdet (avsnitt 4). Andra förändringar är att finansmarknadsforskning föreslås få ett eget anslag (avsnitt 9), att Sjunde AP-fondens kreditbehov hanteras under utgiftsområdet (avsnitt 11) och att ett nytt avsnitt om kapitalhöjningar i vissa finansiella institutioner tillkommit (avsnitt 12).

Utgiftsområdet omfattar ett femtontal förvaltningsmyndigheter under regeringen, ett tiotal nämnder m.m. och Riksrevisionen under riksdagen (avsnitt 15).

I en bilaga redovisas statsförvaltningens utveckling.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor

	Utfall 2009	Budget 2010 ¹	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014
1:1 Statskontoret	81	82	82	85	85	87	89
1:2 Kammarkollegiet	47	60	59	79	70	71	73
1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen		0		44	45	46	47
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	13	19	18	2	2	2	2
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	9 992	10 147	10 186	10 785	10 891	11 199	11 607
1:6 Finanspolitiska rådet	7	7	8	7	7	8	8
1:7 Konjunkturinstitutet	51	53	52	53	53	54	55
1:8 Ekonomistyrningsverket	117	124	120	109	105	106	109
1:9 Statistiska centralbyrån	501	521	508	532	525	532	538
1:10 Bidragsfastigheter	304	280	280	340	180	180	180
1:11 Finansinspektionen	238	285	279	286	269	273	278
1:12 Riksgäldskontoret	260	304	278	307	310	313	321
1:13 Bokföringsnämnden	9	9	9	11	11	12	10
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	2	2	2	2	2	2	2
1:15 Riksrevisionen	287	296	297	299	302	307	314
1:16 Finansmarknadsforskning		30	29	30	30	31	31
1:17 Gemensamma e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse		4	4	25	25	26	
<i>Äldreanslag</i>							
2010 01:03 Avveckling av Verket för förvaltningsutveckling	38	11	11				
2008 01:04 Täckning av merkostnader för lokaler	4						
2008 01:11 E-legitimationer	-0						
2003 01:06 Folk- och bostadsstatistik	57		43				
Totalt för U02 Samhällsekonomi och finansförvaltning	12 006	12 234	12 266	12 998	12 915	13 247	13 664

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Utgiftsområdets utfall för 2009 uppgick till 12 006 miljoner kronor och var därmed 106 miljoner kronor (0,9 procent) högre än vad som anvisades i statsbudgeten och 628 miljoner kronor (5,5 procent) högre än 2008.

Den främsta förklaringen till det högre utfallet är att utfallet för anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* blev 56 miljoner kronor högre än vad som anvisades i statsbudgeten och 531 miljoner kronor (5,6 procent) högre än 2008. Vissa manuellt utbetalda förmåner blev något högre än väntat och såväl förmåns-utbetalningarna som antalet förmånstagare har ökat under året.

En annan förklaring är utfallet på 57 miljoner kronor för äldreanslaget (2003) 1:6 *Folk- och bostadsstatistik*.

En tredje förklaring är att utfallen för de tre anslagen 1:3 *Avveckling av Verket för förvaltningsutveckling m.m.*, 1:9 *Statistiska centralbyrån* och 1:11 *Finansinspektionen* inkluderar de sammanlagt 61 miljoner kronor som anvisades på tilläggsbudget för 2009 (prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, rskr. 2008/09:311 och prop. 2009/10:2, bet. 2009/10:FiU11, rskr. 2009/10:43).

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivå 2011–2014.
Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning**

Miljoner kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	12 171	12 171	12 171	12 171
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne omräkning ²	11	28	52	93
Beslut	159	-48	-47	-79
Övriga makro ekonomiska förutsättningar	104	267	459	720
Volym	351	357	479	640
Överföring till/från andra utgiftsområden	17	18	18	19
Övrigt ³	185	122	115	101
Ny ramnivå	12 998	12 915	13 247	13 664

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.³ Övergångseffekter till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt.**Tabell 2.3 Precisering av ramförändringar för utgiftsområdet**

Miljoner kronor

	2011	2012	2013	2014
Tjänstepensioner	638	744	1 052	1 460
- varav LFV	129	118	112	104
Bidragsfastigheter	60	-100	-100	-100
Finans. forskning	30	30	30	30
E-förvaltning	25	25	25	-3
Budgetprocessstöd	21	21	21	21
FI, intern. tillsyn och penningtvätt	21	1	1	1
Krus komp.medel till RK, Etos-projekt upphör	1	-11	-11	-11
RK, E-delegation och normering	-2	-2	-2	-2
BFN nya redovisnings-regelverk	2,5	2,5	2,5	0,5
SCB, kvalitetsarbete, äktenskapsreg. o AKU	13,8	1,1	1,1	-3,9
Överklagandenämnd o Samtjänstlagen (KamK)	0,8	0,8	0,8	0,8
ESV FUT o EU-revision	5,3	0,3	0,3	0,3
Statskontoret Tandvårds-reform		-0,5	-0,5	-0,5
Kostnadsmäss anslags-avräkn, prel PLO	0,2	1,5	1,5	1,6
Förändring jmf med BP2010	827	744	1 076	1 493

När det gäller föreslagna anslagsförändringar för 2011 och beräknade anslag för 2012–2014 framgår av ovanstående tabell att utgifterna för statliga tjänstepensioner svarar för mer än tre

fjärdedelar av förändringen av utgiftsområdets ram 2011–2014 jämfört med vad som beräknades i budgetpropositionen för 2010. Förutom en ökning på grund av förändrade makro- och volymantaganden, ökar utgifterna även med drygt 100 miljoner kronor till följd av att Luftfartsverket löser in delar av sin pensions-skuld i den statliga försäkringsrörelsen. Det innebär att Luftfartsverket betalar en engångspremie som redovisas mot inkomsttitel och att förmånerna som omfattas av inlösen därefter belastar anslaget.

Andra stora förändringar är att utgifterna för bidragsfastigheter minskar mindre än beräknat 2011. Vidare har tre nya anslag för finansmark-nadsforskning, gemensamma e-förvaltnings-projekt av strategisk betydelse och verksamhets-stöd för den statliga budgetprocessen tagits upp på statsbudgeten. Det senare anslaget finansieras till cirka hälften inom utgiftsområdet och till hälften från övriga utgiftsområden.

Utgiftsområdets sammansättning i real-ekonomiska termer är oförändrat sedan 2008. Totalt 84 procent utgörs av transfereringar och 16 procent av verksamhetskostnader. Utgifter för investeringar utgör mindre än 1 procent av utgiftsområdet.

2.3 Mål

Riksdagen har den 2 juni 2010 beslutat om ett nytt mål för förvaltningspolitiken inom utgiftsområde 2 (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315).

Målet är en innovativ och samverkande stats-förvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete.

Ett mål för det finansiella systemet beslutades av riksdagen efter förslag i budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1, utg.omr. 2, bet. 2008/09:FiU2, rskr. 2008/09:147). Enligt detta gäller att:

- det finansiella systemet ska vara effektivt och tillgodose såväl samhällets krav på stabilitet som konsumenternas intresse av ett gott skydd,
- reglering och tillsyn ska bidra till för-troendet för den finansiella sektorn,

- tillsynen ska bedrivas effektivt,
- statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt, och
- kostnaderna för statsskulden ska långsiktigt minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas.

2.4 Resultat

Turbulensen på de finansiella marknaderna och dess inverkan på samhällsekonomin har fortsatt att prägla utgiftsområdet. Detta framgår särskilt av avsnitt 2.4.2, 2.6.1 och 9–13.

Omfattningen och innehållet i statens egen verksamhet har redovisats i skrivelsen Årsredovisning för staten 2009 (skr. 2009/10:101).

Resultatredovisning har även lämnats i skrivelsen Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning 2005–2009 (skr. 2009/10:104), i skrivelsen Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2009 (skr. 2009/10:130), i propositionen Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315) samt i skrivelsen Villkoren för Sveriges kredit till Lettland m.m. (skr. 2009/10:244).

Den övriga resultatredovisningen görs i avsnitt 2.4.2 och avsnitt 3–15.

Utgiftsområdets kompetensförsörjning

Utgiftsområdets personalram har minskat med knappt 300 årsarbetskrafter mellan 2008 och 2009 på grund av avvecklingen av Premiepensionsmyndigheten och Verket för förvaltningsutveckling. Personalramen uppgick 2009 till 3 700 årsarbetskrafter, motsvarande ca 4 000 anställda, varav Statistiska centralbyrån (SCB) svarade för en tredjedel. Fördelningen mellan kvinnor och män är den samma som för staten som helhet (51 procent kvinnor och 49 procent män). Närmare hälften av personalen finns inom Stockholmsområdet, jämfört med 20 procent för staten som helhet. Personalstyrkan har en något högre genomsnittlig lön, högre medelålder (47 år) samt fler tillsvidareanställda och heltidsanställda än staten som helhet. Personalomsättningen var någon procentenhet högre, men sjukfrånvaron något lägre än genomsnittet för staten. Skillnaderna mellan enskilda myndigheter inom

utgiftsområdet är stora, t.ex. varierade sjukfrånvaron mellan 1,5–4,5 procent.

2.4.1 Den finansiella krisens konsekvenser för finansiella sektorn

Regeringen vidtog under hösten 2008 kraftfulla åtgärder för att hantera effekterna av den globala finansiella krisen. I oktober 2008 presenterade regeringen en omfattande stabilitetsplan med såväl omedelbara åtgärder som en omfattande stödlagstiftning (prop. 2008/09:61, bet. 2008/09:FiU16, rskr. 2008/09:17). Dessa åtgärder, tillsammans med Riksbankens likviditetsstöd, har varit avgörande för att återställa förtroendet för den finansiella sektorn.

Insättningsgarantin förbättras

Insättningsgarantin har höjts till 500 000 kronor, eller ett belopp motsvarande 50 000 euro om det är högre. Syftet var att stärka insättarnas förtroende och bidra till en stabil inlåning. Ett arbete pågår för närvarande för att göra ytterligare förbättringar i insättningsgarantin. Bland annat ska utbetalningarna påskyndas och spararna få förbättrad information. Beloppsgränsen för insättningsgarantin kommer att harmoniseras inom EU till 100 000 euro.

Stödprogrammen har förlängts

För att underlätta finansieringen för solventa institut införde regeringen genom förordningen (2008:819) om statliga garantier till banker m.fl. ett garantiprogram för medelfristig upplåning. I korthet innebär programmet att staten, mot en avgift, åtar sig att infria ett instituts förpliktelser om det inte kan betala sina långivare. Programmet har en ekonomisk ram på 1 500 miljarder kronor och har förlängts t.o.m. den 31 december 2010. Från och med den 1 juli 2010 skärptes villkoren för garantier i enlighet med EU-kommissionens riktlinjer, vilket minskar risken för att användningen av statliga garantier får snedvridande effekter på konkurrensen.

Utnyttjandet av statliga garantier var stort under våren 2009, men allt eftersom den finansiella oron avtagit har de utestående bankgarantierna minskat. Vid halvårsskiftet 2010 uppgick det garanterade beloppet till knappt 196 miljarder kronor, att jämföra med 353 miljarder kronor när utnyttjandet var som störst. Alla institut har nu lämnat programmet och därmed sker ingen nyupplåning. Tidigare har Carnegie

Investment Bank, SBAB, SEB Sparbanken Gripen, Swedbank, Swedbank Hypotek och Volvofinans Bank deltagit i programmet.

Även förordningen (2009:46) om kapitaltillskott till solventa banker m.fl. har förlängts och gäller t.o.m. den 17 februari 2011. Kapitaltillskottsprogrammet omfattar maximalt 50 miljarder kronor och har fram till idag bara utnyttjats i samband med Nordeas nyemission våren 2009.

Förutsättningar för en avveckling av stödåtgärderna

Garantiprogrammet tillkom för att återställa funktionen på den privata marknaden för lån mellan och till banker som till följd av finanskrisen inte fungerade. Efter en längre period av normalisering på de finansiella marknaderna försämrades situationen abrupt under sensvåren 2010 till följd av den statsfinansiella situationen i Irland, Grekland och några andra sydeuropeiska länder. Framför allt drabbades bankerna i euroområdet, men det blev generellt dyrare och svårare för banker att få tillgång till längre finansiering.

Svenska banker framstår som kapitalstarka i ett internationellt perspektiv och har begränsade exponeringar mot de EU-länder som har de största statsfinansiella problemen. Samtidigt kan bankerna påverkas av marknadsoron genom indirekta kanaler och smittoeffekter, vilket gör läget svårbedömt. Om bankerna möter svårigheter att få tillgång till längre finansiering skulle det kunna medföra en begränsning av utlåningen till allmänheten.

Regeringens bedömning under våren 2010 var därför att det finns ett värde i att ha kvar stödprogrammen som en beredskapsåtgärd inför en eventuell försämring av läget. Även om programmen inte utnyttjas utgör den en trygghet för bankernas långivare. Programmen bör dock enligt regeringens mening fasas ut när situationen så tillåter. Detta bör ske gradvis och i samråd med andra EU-länder enligt de principer om avveckling av stödåtgärder som antogs av EU:s finansministrar (Ekofinrådet) i december 2009.

2.4.2 Analys och slutsatser

Verksamheten inom utgiftsområdet har med enstaka undantag bedrivits planligt, inom

givna finansiella ramar, enligt uppställda kvalitetskrav och med goda kundomdömen. En orsak till avvikelserna är de speciella förutsättningar som har rått till följd av den finansiella oron. Verksamhet har fått prioriterats om, det har tagit längre tid än beräknat att bygga upp verksamhet bl.a. upphandlingsstödet och avvecklingen av Verket för förvaltningsutveckling har blivit både dyrare och mer tidskrävande än vad som ursprungligen beräknades.

Regeringen bedömer dock sammantaget att myndigheterna i hög grad bidragit till måluppfyllelsen genom att effektivisera statsförvaltningen samt stabilisera och kontrollera finansmarknaderna. Det finns utrymme för fortsatta förbättringar av myndigheternas utvecklings- och kvalitetsarbete, t.ex. i form av tillskapande av nya e-tjänster och en mer utvecklad intern styrning och kontroll.

2.5 Revisionens iakttagelser

2.5.1 Den årliga revisionen

Riksrevisionen har bedömt att de allra flesta av de årsredovisningar som upprättats av myndigheterna inom utgiftsområdet har varit i allt väsentligt rättvisande.

De myndigheter som fått revisionsberättelser med invändningar är Avvecklingsmyndigheten för Verket för förvaltningsutveckling, som inte kostnadsfört framtida lokalkostnader, och SCB, som inte redovisat vilka åtgärder som vidtagits med anledning av en revisionsrapport (se vidare nedan).

Inom ramen för Riksrevisionens årliga revision har två revisionsrapporter tagits fram för dels Kammarkollegiets ramavtalsupphandlingar inom IT-området, dels SCB:s IT-miljö för statistikproduktion av konsumentprisindex och nationalräkenskaperna samt processen för intern styrning och kontroll (se vidare avsnitt 3.5.1 och 6.3.2).

Från och med 2009 ställs det enligt 3 kap. förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag nya krav på innehållet i myndigheternas resultatredovisningar. Riksrevisionen har för tre myndigheter inom utgiftsområdet haft synpunkter på redovisningen av volymer och kostnader för prestationer (Arbets-

givarverket, Finansinspektionen och Konjunkturinstitutet, se vidare avsnitt 5.4 och 9.3.2).

Riksrevisionen har även bedömt att Kammarkollegiet kan utveckla sin tillämpning av förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll.

SCB och Statens fastighetsverk har, i likhet med tidigare år, erhållit revisorsrapport i enlighet med 7 § lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. (transparenslagen).

2.5.2 Effektivitetsrevisionens granskningsrapporter 2009 och 2010

Ett tema i Riksrevisionens granskningar under 2009 och 2010 har varit effektiv förvaltning, särskilt omstrukturering av statlig förvaltning inklusive e-förvaltning. Följande revisionsrapporter behandlas i avsnitt 3.5.1:

- Från många till en – sammanslagningar av myndigheter (RiR 2010:3),
- E-legitimation – en underutnyttjad resurs (RiR 2009:26), och
- IT-investeringar över gränserna (RiR 2009:18).

Ett annat område för Riksrevisionens granskningar har varit risker i statens ekonomiska åtaganden och risker i tekniska system. Följande rapporter behandlas i avsnitt 2.6.1, 10.2.1 och 10.3:

- Säkerheten i statens betalningar (RiR 2010:13),
- Statens garantier i finanskrisen (RiR 2009:26), och
- Krisberedskap i betalningssystemet – Tekniska hot och risker (RiR 2007:28, framst. 2007/08:RRS24, bet. 2007/08:FiU31).

2.5.3 Pågående effektivitetsrevisioner

Informationsutbytet mellan myndigheter inför utbetalningar till enskilda granskas för närvarande av Riksrevisionen. Syftet med granskningen är att undersöka om regeringen och myndigheterna utnyttjar den potential elektroniskt informationsutbyte har för att öka

kostnadseffektiviteten, förbättra servicen för medborgarna och minska antalet felaktiga utbetalningar.

Riksrevisionen genomför också en granskning kring fördyrade IT-utvecklingsprojekt.

Riksrevisionen har även inlett granskningar av om statliga myndigheter gör en tillräcklig prövning av outsourcing av IT-verksamheten i syfte att säkerställa effektiviteten.

2.6 Politikens inriktning

Politikens inriktning för olika delområden redovisas i avsnitt 3–14. Nedan redovisas regeringens ambitioner inom finansmarknadsområdet.

2.6.1 Regeringens ambitioner inom finansmarknadsområdet

Initiativ för att minska risken för nya finansiella kriser

Ett omfattande arbete pågår på internationell nivå för att finna lösningar och implementera åtgärder som såväl minskar risken för framtida finansiella kriser som dämpar skadeverkningarna när en kris inträffar.

Under det svenska ordförandeskapet hösten 2009 träffades en överenskommelse inom EU om att stärka tillsynen av finansiella institut. Bland annat kommer tre nya EU-organ att inrättas för tillsynen av gränsöverskridande institut. Ett nyinrättat råd kommer samtidigt att bedöma systemrisker. Den nya tillsynen kan förhoppningsvis vara på plats redan under 2011.

För att stärka motståndskraften inom de enskilda bankerna pågår det en process som syftar till att skapa högre kapitalkrav och strängare likviditetsregler. Beslut om nya regler har nyligen tagits i Basalkommittén och EU-kommissionen förväntas lägga förslag om ändringar i kapitaltäckningsdirektiven (CRD IV) under första kvartalet 2011. Initiativet skärper den globala finansmarknadsregleringen med syfte att stärka institutens motståndskraft vid finansiell oro. Ökade kapitalkrav på vissa transaktioner och mer hållbara ersättnings- och incitamentsystem i den finansiella sektorn är redan på väg att genomföras (CRD II och III).

Arbetet inriktas också på att förbättra hela ramverket för krishantering. EU-kommissionen

väntas i oktober 2010 lägga fram förslag på de tre områdena policykoordinering, krisreglering samt finansiering av krisåtgärder. Lagstiftningsförslag väntas under 2011.

Syftet är att uppnå en effektivare och mer harmoniserad reglering av myndigheternas verktyg för dels tidiga ingripanden dels krislösningar. Som en viktig del av ett sådant regelverk har frågan om stabilitetsavgifter och stabilitetsfonder fått stor uppmärksamhet.

Sverige har som första land i EU infört en stabilitetsfond som finansieras genom en stabilitetsavgift. Kommissionen har i maj 2010 lagt fram riktlinjer om införande av harmoniserade nationella stabilitetsfonder. Det pågår ett fortsatt arbete inom EU och förslag väntas inom det närmsta året om hur de europeiska stabilitetsfonderna ska finansieras.

Under juli 2010 har även ett förslag till ett nytt insättningsgarantidirektiv presenterats. Ansatsen i förslaget är att även insättningsgarantifondernas finansiering och användning ska harmoniseras inom EU. Det harmoniseringsarbete som nu pågår på EU-nivå avseende stabilitetsfonderna och insättningsgarantin kommer att påverka den svenska lagstiftningen. Regeringen har tidigare aviserat att stabilitetsavgiften ska riskdifferentieras och att en sammanslagning av stabilitetsfonden och insättningsgarantin bör övervägas. Det är emellertid i dagsläget inte lämpligt att på nationell nivå föregå den pågående processen inom EU. Regeringen fortsätter därför att aktivt delta i beredningen av frågorna inom EU.

Medlemsstaterna i EU ska senast den 31 december 2010 se till att täckningen för varje insättare sammanlagt uppgår till 100 000 euro i enlighet med ett EU-direktiv¹. Regeringen förbereder därför ett förslag om att höja täckningsnivån för insättningsgarantin. Avsikten är att lagändringarna ska träda i kraft vid kommande årsskifte.

En reglering på europeisk nivå bidrar till att de nationella tillsynsmyndigheterna i EU-länderna har likadana verktyg för krishantering. Därmed kommer det att vara lättare att hantera problem inom en internationell bankgrupp. För att

förbättra samordningen av det praktiska internationella krisarbetet har Sverige undertecknat en överenskommelse med de nordiska och baltiska länderna om att inrätta en internationell krishanteringsgrupp. Ett nordiskt-baltiskt samarbetsavtal har nyligen ingåtts och arbetet enligt detta kommer att inledas under hösten.

Regeringen kommer att arbeta för att regelverket för banker utformas så att deras motståndskraft mot kriser stärks och riskkontrollen i instituten förbättras. Vidare avser regeringen verka för att metoder utvecklas som ger tillsynsmyndigheterna möjlighet att upptäcka kriser tidigare. Myndigheterna bör ha verktyg för att dels kunna ingripa i tid, dels kunna lösa uppkomna kriser effektivt. Insättare och andra konsumenter måste skyddas på lämpligt sätt vid en kris och instituten ska stå för finansieringen av krisåtgärder så att skattebetalarna kan hållas skadeslösa.

En kommitté planeras som ska göra en översyn av det svenska regelverket för hantering av finansiella kriser bl.a. mot bakgrund av de lärdomar som kan dras av utvecklingen och hanteringen av den senaste finansiella krisen. Det övergripande syftet med översynen är att säkerställa att regelverket är utformat så att olika slag av finansiella kriser i första hand kan förebyggas och i andra hand kan lösas på ett effektivt sätt samtidigt som skattebetalarnas intressen värnas och allmänhetens förtroende för det finansiella systemets funktion kan säkerställas. Kommittén ska överväga hur den svenska lagstiftningen kan anpassas för att effektivt förebygga och omhänderta en finansiell kris i såväl ett rent nationellt institut som ett institut med gränsöverskridande verksamhet, samtidigt som regelverket blir förenligt med det arbete som pågår inom EU, IMF och G20-gruppen.

Värdepappersområdet

Erfarenheter av den finansiella krisen, i kombination med önskemål om att effektivisera värdepappersmarknadernas infrastruktur, har motiverat ett stort antal förslag till lagstiftningsåtgärder som förhandlas eller kommer att förhandlas i EU inom den närmsta framtiden och därefter genomföras i svensk rätt. Dessa åtgärder syftar bl.a. till att öka genomlysningen, förbättra tillsynen, mildra systemrisker och stärka investerarskyddet.

I EU förhandlas för närvarande ett direktivförslag om förvaltare av alternativa investerings-

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/14/EG av den 11 mars 2009 om ändring av direktivet 94/19/EG om system för garanti av insättningar, vad gäller täckningsnivån och utbetalningsfristen.

fonder, såsom hedgefonder, riskkapitalfonder och fastighetsfonder. Förslaget innebär att sådana förvaltare ska stå under tillsyn och innehåller bl.a. regler om auktorisation, organisation och hantering av risker och intressekonflikter. Vidare förhandlas ett förslag till ändring av förordningen om kreditvärderingsinstitut (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1060/2009 av den 16 september 2009 om kreditvärderingsinstitut ²) och ett förslag till ändring av direktivet om system för ersättning till investerare (Europaparlamentets och rådets direktiv 97/9/EG av den 3 mars 1997 om system för ersättning till investerare).

Under hösten förväntas EU-kommissionen lägga fram resterande förslag till lagstiftning vad avseende bl.a. handel med finansiella derivat, försäljning av värdepapper som säljaren inte äger (s.k. blankning), harmoniserade regler för kontoförda värdepapper och system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden samt regler mot marknadsmissbruk.

Vad gäller genomförande i svensk lagstiftning pågår ett sådant arbete bl.a. avseende ett nytt direktiv om fondföretag, s.k. UCITS. Förslaget till direktiv innehåller regler om fonder som riktar sig till allmänheten och det kännetecknas av ett högt konsumentskydd.

Regeringen välkomnar arbetet med att skapa en harmoniserad och konkurrenskraftig värdepappersmarknad i Europa med ett bibehållet högt konsumentskydd för investerare.

Försäkringsområdet

När det gäller försäkringsföretag har regeringen påbörjat en fullständig reformering av regelverket som sker i tre steg. I ett första steg har regeringen föreslagit en modernisering de associationsrättsliga reglerna för försäkringsföretagen (prop. 2009/10:246). Försäkringsrörelse ska enligt de föreslagna reglerna kunna bedrivas i tre associationsrättsliga former; försäkringsaktiebolag, ömsesidiga bolag och försäkringsföreningar. Reformen innebär att försäkringsaktiebolagen ska tillämpa aktiebolagslagen (2005:551) om inte annat föreskrivs i den föreslagna försäkringsrörelselagen. Ömsesidiga bolag ska även fortsättningsvis utgöra en egen

associationsrättslig form men ska där så är lämpligt följa bestämmelserna i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar. Försäkringsföreningar blir en särskild form av ekonomisk förening som med vissa undantag ska tillämpa föreningslagen. Vidare innebär reformen att de näringsrättsliga reglerna för försäkringsföreningarna anpassas till de regler som gäller för bolagen, vilket innebär strängare regler för föreningarna, men också nya möjligheter att på lika villkor konkurrera med bolagen. Regeringens mål har varit att uppnå konkurrensneutralitet mellan de olika associationsrättsliga formerna.

I ett andra steg kommer solvensreglerna för försäkringsföretagen att reformeras, dvs. de regler som syftar till att försäkringsbolag ska ha tillräckligt med tillgångar och likviditet för att uppfylla åtagandena gentemot de försäkrade. EU:s nya solvensregelverk för försäkringsbolag kommer att träda i kraft i slutet av 2012. En utredning har tillsatts som ska ge förslag på hur dessa regler ska genomföras i svensk rätt (dir. 2010:14). En viktig fråga som utredningen ska överväga särskilt är vilka solvensregler som bör gälla för tjänstepensionsinstitut. Regeringen har också som ett första steg i genomförandet av Solvens II lämnat förslag som ger Finansinspektionen möjlighet att förhandsgranska interna modeller som försäkringsföretag i framtiden ska kunna använda för att beräkna sitt kapitalkrav (prop. 2009/10:240).

I ett tredje steg kommer reglerna för livförsäkringsföretagen att ses över, däribland flytträttsreglerna. Sedan tidigare har det införts flytträtt i nytecknade individuella pensionsförsäkringar med vissa egenskaper och det har gjorts möjligt för branschen att införa flytträtt på frivillig väg i gamla försäkringsavtal. Endast ett fåtal av de större pensionsbolagen har dock frivilligt infört en rätt för försäkringstagarna att flytta sitt sparande. För att stärka försäkringstagarnas intressen har regeringen därför under året tillsatt en utredning med uppdrag att bl.a. lämna förslag till lagstiftning om flytträtt för befintligt försäkringssparande (dir. 2010:43). Därutöver ska utredningen titta på vissa andra frågor med syfte att stärka försäkringstagarnas intressen i livförsäkringsföretagen.

Regeringens ambition är att Sverige även fortsättningsvis ska ha en effektiv, konkurrenskraftig och konsumentvänlig försäkringsmarknad.

² 1 EUT L 302, 17.11.2009, s. 1 (Celex 32009R1060).

Kunniga konsumenter

I dag erbjuds konsumenterna ett brett utbud av finansiella tjänster, samtidigt som krav ställs på genomtänkta beslut om t.ex. olika former av pensionssparande eller bostadslån. För att fullt ut kunna utnyttja valmöjligheterna krävs att konsumenterna har tillräckliga kunskaper om olika produkters kostnader, risker och förväntade avkastning. Finansinspektionen tillförs därför även resurser 2011 för att på regeringens uppdrag fortsätta att, i samverkan med olika berörda aktörer, leda konsumentsatsningen om ökad information och förbättrade kunskaper om finansiella tjänster.

Finansmarknadskommittén

För att stärka utvecklingen inom det finansiella området finns det behov av att utveckla samverkan mellan finansbranschen, myndigheterna och regeringen. En kommitté, Finansmarknadskommittén (dir. 2009:22) tillsattes därför under 2009 och har i uppdrag att utgöra ett forum för dialog och samråd kring den finansiella sektorns villkor för att främja stabilitet, förtroende, effektivitet och utvecklingsmöjligheter.

Kommittén har initierat ett antal gemensamma projekt, med fokus på bl.a. EU-området. Dessa omfattar t.ex. frågor som effekterna av de kommande kapitalkraven på banker och försäkringsföretag samt frågor om finansiell folkbildning. Inom ramen för kommitténs arbete träffar finansmarknadsministern två gånger per år koncerncheferna för de större finansiella företagen i Sverige för att diskutera aktuella regleringsfrågor.

Bekämpning av penningtvätt och terrorismfinansiering

Regeringen kommer under 2011 att fortsätta att aktivt delta i och driva det internationella samarbetet kring att sätta höga globala standarder för att motverka att de finansiella systemen utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism, bl.a. i Financial Action Task Force (FATF). FATF är standardsättare inom ovan nämnda områden och har även i uppdrag att följa upp hur medlemsländerna följer FATF:s rekommendationer och föreslå förbättringsåtgärder. Finansinspektionen har tilldelats särskilda resurser för att samordna tillsynen över de aktörer som är skyldiga att följa regelverket om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Krisberedskap

Det är viktigt att det finns en effektiv reglering om hur allvarliga kriser inom betalningssystemet ska hanteras och förebyggas. En utredare har därför getts i uppdrag att klargöra hur statens förmåga att hantera allvarliga kriser i betalningssystemet kan stärkas (Fi 2010/1619). Utredaren samarbetar med samverkansforumen mellan offentliga och privata aktörer i den finansiella sektorn (FSPOS och SOES), vilket gör att upparbetade erfarenheter kan tas tillvara. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag i december 2010. Även Riksrevisionen har i granskningsrapporten Krisberedskap i betalningssystemet – tekniska hot och risker (RiR 2007:28) påtalat behov av klargöranden på området.

Säkerheten i statens betalningar måste vara god och därför har ett arbete initierats för att ytterligare stärka säkerheten. Regeringen har gett Riksgäldskontoret, Kammarkollegiet och Ekonomistyrningsverket i uppdrag att redogöra för vilka åtgärder de kommer att vidta för att öka säkerheten i statens betalningar (Fi 2010/3400). Redogörelsen ska också innehålla en tidsplan för insatserna. Uppdragen ska redovisas vid två tillfällen under hösten 2010. Riksrevisionen har i en rapport, Säkerheten i statens betalningar (RiR 2010:13), också framfört synpunkter som är värdefulla i arbetet.

Finansinspektionen stärks och effektiviseras

Finansinspektionen har till uppgift att bidra till ett stabilt och väl fungerande finansiellt system och till konsumentskyddet inom det finansiella området. Arbetet med att stärka regelverket för samt tillsynen av de finansiella företagen och marknaderna har intensifierats. Detta gäller också det arbete som bedrivs på internationell nivå och inom EU i syfte att minska risken för allvarliga finansiella kriser. Detta arbete medför ökade krav på Finansinspektionen att aktivt delta i arbetet inom såväl EU som globala standard-sättande organ. Samtidigt ska Finansinspektionen genomföra reformer och övervaka att nya regler följs.

Under 2010 har anslaget för Finansinspektionen ökats med 49 miljoner kronor. Av beloppet utgör 20 miljoner kronor en tillfällig förstärkning som också tillförs under 2011. Totalt har anslaget tillförts omkring 80 miljoner kronor i resursförstärkning sedan 2008. Tillförseln av nya resurser måste dock alltid prövas mot befintlig verksamhet för att klargöra

möjligheterna till ökad samordning och ökad effektivitet inom myndigheten.

Inom Finansinspektionen pågår ett förändringsarbete som syftar till att skapa en mer effektiv verksamhet. Samtidigt pågår ett arbete med att utveckla redovisningen av genomförda insatser. Regeringen ser positivt på dessa initiativ och avser att följa upp detta arbete innan ytterligare resurser tillförs.

Riksgäldskontorets centrala roll

Riksgäldskontoret är statens centrala finansförvaltning med uppdrag att finansiera det som regering och riksdag beslutat. Myndigheten ansvarar också för statsskuldens förvaltning, statliga garantier och lån samt insättningsgarantin och investerarskyddet. Sedan hösten 2008 ansvarar Riksgäldskontoret även för hanteringen av statligt stöd till banker och andra kreditinstitut enligt lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut.

Huvudinriktningen för statsskuldens förvaltning är att kostnaden för skulden ska minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas. Under den turbulenta perioden hösten 2008 och våren 2009 beslutade regeringen om ändringar i de enskilda riktlinjerna vid tre tillfällen. Ändringarna avsåg extra emissioner av statskuldväxlar, upphävt löptidsriktvärde för nominell kronskuld samt utökat mandat för positioner avseende kronans växelkurs. Regeringen bedömer att statens upplåning och skuldförvaltning har fungerat väl. Regeringen har därför för avsikt att i stort bibehålla nuvarande styrsystem. Regeringen arbetar dock vidare med att utveckla några av styrsystemets enskilda delar.

Regeringen avser att under hösten 2010 lämna förslag till riksdagen om en ny budgetlag. Den statliga utlåningen föreslås regleras på ett liknande sätt som de statliga garantierna. Utlåningsmodellen skulle innebära att inkomster från räntor och avgifter förs till reservkonon, från vilka medel ska användas för att täcka konstaterade förluster i statens utlåning och åtaganden. De nya bestämmelserna kommer att öka effektiviteten i utlåningen.

Regeringen har gett Riksgäldskontoret i uppdrag att senast under hösten 2010 redovisa hur en årlig bedömning av riskerna i de samlade statliga garantierna kan göras. Syftet är att förbättra regeringens underlag för bedömningen

av statens risker för framtida kostnader inom garantiområdet.

Satsning på finansmarknadsforskning

Regeringen har uppdragit åt Verket för innovationssystem (Vinnova) att, efter samråd med Vetenskapsrådet, genomföra en långsiktig satsning på finansmarknadsforskning. Syftet med satsningen är att stödja utvecklingen av forskning som är både internationellt konkurrenskraftig och har en hög relevans för den finansiella sektorns aktörer i såväl privat som offentlig verksamhet. En förutsättning för det program som ska tas fram är att finansmarknadsbranschen bidrar med en betydande del av satsningen, med målet att på sikt komma upp till motsvarande nivå som staten som helhet satsar. Medel motsvarande 30 miljoner kronor bör årligen föras till denna forskning.

Effektivisering av AP-fondernas verksamhet

En översyn av AP-fondernas regelverk planeras. Översynen görs inom ramen för regeringens ordinarie arbete utifrån det mandat pensionsgruppen har givit.

Regelverket för AP-fonderna har varit i bruk i närmare tio år och det har mot den bakgrunden uppstått ett behov att se över reglerna. Syftet är att skapa så goda förutsättningar som möjligt för en god förräntning av fondkapitalet efter kostnader.

Regeringen avser också att följa upp vilka initiativ Första–Fjärde AP-fonderna har tagit för att undersöka möjligheter till ytterligare samarbete i kostnadsbesparande syfte.

3 Statlig förvaltningspolitik

3.1 Omfattning

Den statliga förvaltningspolitiken omfattar främst principer som gäller generellt i förvaltningen. Det rör bl.a. organisering, styrning, ledning och utveckling av de statliga myndigheterna. Området omfattar även vissa frågor som berör den kommunala förvaltningen, ansvarsfördelningen och relationen mellan stat och kommun, samt frågor om landets indelning i län, landsting och kommuner.

I detta avsnitt ingår myndigheterna Ekonomistyrningsverket (ESV), Kammarkollegiet och Statskontoret. Myndigheternas verksamhet syftar till att upprätthålla och vidareutveckla en effektiv och rättssäker statsförvaltning, bl.a. genom att bistå regeringen med beslutsunderlag.

Statliga arbetsgivarfrågor redovisas i avsnitt 5. Utvecklingen i den kommunala sektorn beskrivs under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Statliga myndigheters verksamhet inom olika sakområden behandlas inom respektive utgiftsområde. Vidare redovisas i bilagan Statsförvaltningens utveckling en allmän beskrivning av organisationsförändringar och kompetensförsörjning i staten.

3.2 Mål

I enlighet med förslag i propositionen Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315), förkortad till 2010 års förvaltningspolitiska proposition, beslutade riksdagen ett nytt mål för den statliga förvaltningspolitiken. Målet är en innovativ och

samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete.

3.3 Resultatredovisning

Målet för den statliga förvaltningspolitiken under 2009 var att stärka statsförvaltningens förmåga att lösa sina uppgifter rättssäkert och effektivt till nytta för medborgare, näringsliv och beslutsfattare. Resultatredovisningen görs i förhållande till detta mål.

Resultatredovisningen görs dels avseende vissa aspekter av statsförvaltningens utveckling som helhet (avsnitt 3.4), dels avseende vissa myndigheter inom utgiftsområdet (avsnitt 3.5).

3.3.1 Den statliga förvaltningens organisation och kostnader

Sedan början av 1990-talet har antalet statliga myndigheter minskat. Organisationsförändringar pågår kontinuerligt i statsförvaltningen. Enligt Statistiska centralbyråns (SCB) myndighetsregister finns det för närvarande 369 myndigheter under regeringen.

Kostnaderna för statens egen verksamhet uppgick 2009 till 217,4 miljarder kronor, vilket utgör 21 procent av statens totala kostnader. Fördelningen av statsförvaltningens driftskostnader och jämförelser med 2008 redovisas i tabell 3.1.

Tabell 3.1 Statsförvaltningens driftskostnader

Miljoner kronor

	2009	2008
Personal	104 410	99 040
Lokaler	16 334	15 949
Övrig drift	74 170	71 108
Av- och nedskrivningar ¹	22 464	23 699
Totalt	217 378	209 796

Källa: ESV.

¹ Inkl. vissa garanti- och kreditkostnader.

Kostnaderna har stigit med 7,5 miljarder kronor jämfört med 2008, vilket motsvarar en ökning om 3,6 procent. Ökningen beror bl.a. på en ökad användning av entreprenadtjänster, konsulter och andra externa tjänster. De största ökningarna av detta slag finns inom Vägverket, Banverket och Försvarsmakten. En stor del av de ökade kostnaderna beror också på att de försäkringstekniska avsättningarna för 2009 ökade jämfört med 2008 till följd av att prisbasbeloppet höjdes kraftigt mellan 2008 och 2009. År 2009 var ca 234 500 personer anställda i statsförvaltningen, vilket är en minskning med ca 1 500 anställda jämfört med 2008. En redovisning av kompetensförsörjningen i staten finns i bilagan. En närmare redovisning av förvaltningens kostnader finns i regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 2009 (skr. 2009/10:101).

Myndigheternas ledningsformer

Den vanligaste ledningsformen för förvaltningsmyndigheter är s.k. enrådighetsmyndighet, som leds av en myndighetschef. En majoritet av de myndigheter som har denna ledningsform har också ett insynsråd. Ledningsformerna utgörs i övrigt av styrelsemyndighet respektive nämndmyndighet.

Organisations- och strukturförändringar i myndighetsorganisationen

Regeringen har under 2009 och första halvåret 2010 genomfört och inlett en rad organisationsförändringar för att fortlöpande stärka och effektivisera förvaltningen. Genom regeringens reformer har antalet myndigheter under perioden 1 juli 2009–1 juli 2010 minskat med 20 stycken. En närmare beskrivning av statsförvaltningens utveckling avseende organisations- och strukturförändringar m.m. redovisas i bilagan.

3.4 Resultat avseende statsförvaltningens utveckling

Som stöd för att bedöma den samlade statliga förvaltningens utveckling och resultat finns bl.a. ESV:s och Statskontorets rapporter och utvärderingar. Det finns också brukarundersökningar av myndigheternas verksamhet och underlag från forskningsinstitut om allmänhetens förtroende för olika samhällsinstitutioner. Vidare finns internationella jämförande studier som utförs av bl.a. OECD. Ytterligare underlag erhålls av Riksrevisionens årliga revision och effektivitetsrevisioner samt Justitiekanslerns (JK) och Riksdagens ombudsmäns (JO) tillsyn över och granskningar av offentlig verksamhet.

Regeringen har gett Statskontoret i uppdrag att analysera hur uppföljningen av den statliga förvaltningen kan utvecklas (se avsnitt 3.4.3).

3.4.1 Förvaltningens effektivitet och rättssäkerhet

Utveckling av e-förvaltning

Sverige avancerade i två internationella mätningar av effektivitet inom offentlig förvaltning som presenterades under 2009. I en rapport från Europeiska kommissionen avancerade Sverige inom de två centrala indexen Tillgänglighet av tjänster på internet och Utvecklingsnivå på grundläggande tjänster (8th eGovernment Benchmark Measurement: Smarter, Faster and Better eGovernment). I det index som mäter tillgängligheten av 20 tjänster över Internet avancerade Sverige från sjunde till femte plats bland EU:s 27 medlemsstater. I det andra indexet som mäter graden av utvecklingsnivån hos tjänsterna avancerade Sverige från sjunde till tredje plats.

I en mätning av The Economist, med ett bredare index i vilket e-förvaltning är en delkomponent, avancerade Sverige från tredje plats 2008, till andra plats 2009 för att under 2010 avancera till första plats (The Economist Intelligence Unit e-readiness rankings and scores 2008–2010).

Inom ramen för OECD-samarbetet utarbetas indikatorer för att belysa den offentliga förvaltningens utveckling. Syftet är att ge medlemsländerna underlag för att analysera sin egen förvaltning och jämföra utvecklingen med den i andra länder.

Av en första rapport som publicerades hösten 2009 framgår att Sverige ligger långt framme i fråga om utveckling av e-förvaltning. Sverige klarar sig bäst tillsammans med Norge vid en jämförelse med andra länder avseende förvaltningens beredskap, tillgänglighet och användning av offentliga e-tjänster. OECD:s indikatorer pekar dock på att det finns behov av att öka ansträngningarna när det gäller företagens användning av offentliga e-tjänster (OECD Government at a Glance 2009).

Granskningar utförda av JK och JO

Antalet anmälda tillsynsärenden till JK från enskilda eller myndigheter och ärenden som inlett på myndighetens eget initiativ uppgick under 2009 till cirka 1 500 ärenden. Av dessa föranledde 13 ärenden kritik i någon form. Motsvarande siffror för 2008 var cirka 1 400 ärenden, varav 22 ärenden föranledde kritik i någon form.

Under 2009 riktade JO bl.a. kritik mot myndigheter i 41 fall för långsam handläggning. En redovisning av JO:s granskningar ges i JO:s ämbetsberättelse för riksdagen (2008/09:JO1).

Myndigheternas ekonomiadministration

ESV har rapporterat ekonomiadministrativa värden (EA-värden) för myndigheterna inom ramen för sitt uppdrag att bistå regeringen med att säkerställa att statsförvaltningens interna styrning och kontroll är betryggande. ESV har för 2009 fastställt EA-värdena för 203 myndigheter. Jämfört med föregående år är resultatet sammantaget i princip oförändrat.

Riksrevisionens iakttagelser redovisas i avsnitt 3.5.1.

Genomförande av handikappolitiken

Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam) följer årligen upp hur de statliga myndigheterna lever upp till förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförandet av handikappolitiken. Uppföljningen visar att 68 procent av myndigheterna under 2009 hade en handlingsplan i enlighet med vad som föreskrivs i förordningen. Motsvarande siffra för 2008 var 69 procent. Uppföljningen visar vidare att 78 procent av myndigheterna under 2009 hade inventerat sina lokaler till stor del eller fullständigt, jämfört med 77 procent för 2008.

3.4.2 Förvaltningens nytta för medborgare, näringsliv och beslutsfattare

Medborgarnas och näringslivets syn på förvaltningen

Svenskt Kvalitetsindex genomför studier som baseras på intervjuer av personer som varit i kontakt med en myndighet. De myndigheter som uppvisar högst värden på indexet kundnöjdhet är Skatteverket, universitet och högskolor samt Lantmäteriverket, medan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan får lägst värden bland de 13 myndigheter som ingår i studien (Svenskt Kvalitetsindex 2009). Variationerna mellan myndigheterna är relativt stora. Enligt undersökningen har de granskade myndigheterna ett lägre genomsnittvärde än andra delar av den offentliga sektorn såsom sjukvården samt grund- och gymnasieskolan.

Jämförelser av brukares eller allmänhetens förtroende för olika myndigheter måste dock ta i beaktande att olika myndigheter kan ha helt skilda verksamheter. Till exempel har myndigheter som i första hand arbetar med behovsprövning andra förutsättningar än myndigheter som arbetar med generell service till allmänheten. Jämförelser över tid av förtroendet för de statliga myndigheterna är ändå ett betydelsefullt underlag för att kunna bedöma förvaltningens utveckling inom olika områden.

En studie av Företagarna som mäter myndigheternas service och bemötande gentemot företagen visar att företrädare för de små företagen uppfattar det som att de flesta myndigheter har förbättrat sin service och sitt bemötande. Listan toppas av Bolagsverket, följt av Skatteverket, länsstyrelserna, Arbetsmiljöverket, Arbetsförmedlingen och SCB (Företagarnas myndighetsranking 2008).

3.4.3 Redovisning av vissa förvaltningspolitiska åtgärder

E-förvaltning

Regeringen tillsatte våren 2009 en delegation för e-förvaltning i syfte att uppnå en ökad samordning och koordinering av e-förvaltningen (dir. 2009:19). Delegationen har i uppdrag att koordinera myndigheternas arbete med e-förvaltning på myndighetsövergripande nivå och föreslå hur

utvecklingen av e-förvaltning på förvaltningsgemensam nivå bör bedrivas. Delegationen lämnade i sitt första betänkande Strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning (SOU 2009:86) förslag till en ny strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning samt till hur styrning och finansiering av utvecklingsarbetet kan förbättras. Dessutom föreslås ett antal strategiska utvecklingsprojekt. Delegationen föreslår bl.a. att en långsiktigt hållbar lösning för statens och kommunernas hantering av elektronisk identifiering och signering införs, att gemensamma administrativa verksamhetsstöd införs samt att vissa myndigheter får ett särskilt ansvar inom särskilt utpekade områden för att koordinera utvecklingen av e-förvaltningen. I sitt andra betänkande Så enkelt som möjligt för så många som möjligt (SOU 2010:20) presenterar delegationen ett antal strategiska utvecklingsprojekt som delegationen anser bör drivas vidare.

E-förvaltning inom EU

Sverige driver på utvecklingen av framtidens e-förvaltning i Europa. Under det svenska ordförandeskapet i EU andra halvåret 2009 organiserades ett informellt ministermöte och en ministerkonferens om e-förvaltning i Malmö. Vid ministermötet antogs en deklaration om e-förvaltning med gemensamma prioriteringar och mål. Enligt deklarationen ska den offentliga förvaltningen öppnas så att offentlig information och offentliga tjänster kan återanvändas av olika aktörer. En annan viktig prioritering är att öka rörligheten på den inre marknaden genom att utveckla e-tjänster som kan underlätta studier, arbete och boende i andra medlemsländer än i hemlandet. Deklarationen behandlar även frågan om hur IT ska användas för att skapa en effektiv offentlig förvaltning i Europa. Deklarationen kommer att ligga till grund för en ny handlingsplan inom EU för 2011–2015 som avses att presenteras under december 2010.

Samordning av förvaltningens hantering av e-legitimationer

Regeringen gav den 17 juni 2010 en särskild utredare i uppdrag att förbereda och genomföra bildandet av en nämndmyndighet för samordning av statens och kommunernas hantering av metoder och tjänster för elektronisk identifiering och signering (e-legitimationer). Myndigheten ska kunna inleda sin verksamhet den 1 januari 2011 (dir. 2010:69).

Samordningen innebär effektiviseringar och besparingar för kommuner och statliga myndigheter genom att deras hantering av e-legitimationer förenklas. För företag och medborgare innebär samordningen bl.a. att samma e-legitimation kommer att kunna användas för alla förvaltningens tjänster.

Elektroniska beställningar i staten

I regeringens handlingsplan för e-förvaltning anges att målet är att göra hela inköpsprocessen elektronisk. Regeringen har angett i budgetpropositionen 2010 att målet är att myndigheterna senast vid utgången av 2013 ska kunna hantera utgående beställningar av varor och tjänster elektroniskt (se vidare avsnitt 4.3.1).

Samordning av administrativ stödverksamhet

I 2010 års förvaltningspolitiska proposition anges att regeringen avser att ge några av de statliga myndigheter som har inrättat interna servicecenter i uppdrag att utveckla dessa. Syftet är att genom ökad samordning inom staten öka kostnadseffektiviteten och kvaliteten samt förbättra möjligheterna till konkurrensutsättning i takt med att marknaden utvecklas. Frågan bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn

Den information som framställs eller samlas in i den offentliga sektorn är en viktig samhällsresurs. Information hos en statlig eller kommunal myndighet kan vara till nytta i en annan myndighets verksamhet. Information som samlas in eller framställs av myndigheter har ofta även användningsområden för aktörer utanför den offentliga förvaltningen. Genom att förädla, sammanställa och på andra sätt använda information kan sådana aktörer skapa nya kommersiella och ideella tjänster och därmed ge förutsättningar för samhället att tillgodogöra sig det värde informationen kan ha när den används för andra ändamål än för myndigheternas egen verksamhet. Det kan t.ex. gälla geografisk information som vidareutnyttjas i en kommersiell navigeringstjänst eller väderinformation som används i en tjänst för väderprognoser.

Den 1 juli 2010 trädde lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen i kraft. Genom lagen genom-

förs Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG av den 17 november 2003 om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn, det s.k. PSI-direktivet i svensk rätt. Lagen syftar till att främja utvecklingen av en informationsmarknad genom att underlätta enskildas användning av handlingar som tillhandahålls av myndigheter. Lagen innehåller bestämmelser som avser att förhindra att myndigheter beslutar om villkor för hur handlingar får användas som begränsar konkurrensen. Därigenom förbättras förutsättningarna för enskilda att utnyttja de informationsresurser som finns hos myndigheterna för kommersiella och icke-kommersiella ändamål.

Lokal service

I 2010 års förvaltningspolitiska proposition gör regeringen bedömningen att utgångspunkten för utvecklingen av myndigheternas service bör vara en så långt möjligt likvärdig tillgång till service för alla. Den samverkan som inletts mellan myndigheter med behov av lokal närvaro bör utvidgas och fördjupas. I betänkandet *Se medborgarna – för bättre offentlig service* (SOU 2009:92) föreslås åtgärder för att förbättra samordningen av den offentliga servicen. Betänkandet har remissbehandlats och förslaget bereds för närvarande i Regeringskansliet.

En samordnad statlig inköpsamordning

Regeringen beslutade den 6 maj 2010 att ge Kammarkollegiet i uppdrag att inordna inköpsverksamheter från vissa myndigheter (dnr Fi2010/2733, se vidare avsnitt 4.3.1).

Uppföljning av förvaltningens utveckling

Regeringen beslutade den 23 juni 2010 att ge två uppdrag åt Statskontoret som rör uppföljning av den offentliga förvaltningen. Syftet med uppdragen är att regeringen ska få en bättre bild av den offentliga förvaltningens resultat och dess utveckling samt av hur allmänheten och företagen uppfattar kvaliteten i offentlig verksamhet. Uppdragen omfattar såväl statliga myndigheter som kommuner och landsting. Enligt det ena uppdraget ska Statskontoret genomföra en

undersökning om allmänhetens och företagens uppfattningar om kvaliteten i offentlig verksamhet (dnr Fi2010/3496). Enligt det andra uppdraget ska Statskontoret göra en samlad redovisning av den offentliga sektorn och dess utveckling, lämna förslag på hur en samlad och systematisk uppföljning av produktivitet, kvalitet och effektivitet i offentlig sektor kan uppnås samt ta fram en modell för förvaltningspolitisk uppföljning i staten (dnr Fi2010/3495).

Utveckling av myndighetsanalyser

Statskontoret har på uppdrag av regeringen genomfört myndighetsanalyser av Länsstyrelserna i Gotlands och i Kalmar län, samt av Ungdomsstyrelsen, Sametinget, Skogsstyrelsen och Fastighetsmäklarnämnden. Myndighetsanalyserna innehåller närmare granskningar av myndigheterna och av hur de fullgör sina uppdrag. Analyserna innehåller även redogörelser för vilka faktorer som påverkar myndigheternas möjligheter och förutsättningar att även framöver genomföra sina verksamheter.

Ledning, styrning och organisation

Arbetet med att ytterligare utveckla regeringens myndighetsstyrning fortsätter på såväl övergripande nivå som inom respektive område. Styrningen verksamhetsanpassas och utvecklas löpande bl.a. med inriktningen att bli mer strategisk. I Regeringskansliet genomförs insatser i syfte att utveckla arbetet med regeringens styrning.

Organiseringen av den statliga förvaltningen är ett viktigt styrinstrument för regeringen. I Regeringskansliet pågår ett arbete som syftar till att utveckla kvaliteten i arbetet och förbättra rutinerna i samband med avveckling eller inrättande av myndigheter.

Projekt för en mer strategisk styrning

Inom området företagande har en projektgrupp sett över Regeringskansliets arbetsformer och regeringens styrinstrument i syfte att skapa en helhetsinriktad styrning med utgångspunkt i företagarens vardag samt för att utveckla regeringens styrning av berörda myndigheter (dnr Fi2007/9781). Projektgruppen, som redovisade sitt uppdrag den 30 september 2009, har gjort en

samlad bedömning av hur regeringens myndighetsstyrning kan förändras för att bättre främja företagande. Projektet har utarbetat en generell metod som kan ligga till grund för en mer strategisk styrning även på andra områden.

Utvecklingen av regeringens resultatstyrning behandlas i Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 12.

Regional indelning och ansvarsfördelning

Utredningen om översyn av statlig regional förvaltning m.m.

Utredningen om översyn av statlig regional förvaltning m.m. har i uppdrag att göra en översyn av den statliga regionala förvaltningen och bl.a. lämna förslag på hur den statliga regionala förvaltningen kan bli tydligare, mer samordnad och ändamålsenlig (dir. 2009:62). Förslagen syftar till att skapa förbättrade förutsättningar för dels statlig samordning, dels samordning mellan statlig och kommunal nivå. Översynen omfattar såväl länsstyrelseorganisationen som de statliga myndigheternas geografiska indelning. Utredningen har även i uppdrag att lämna förslag på ändrad länsindelning i de fall där en sådan kan bli aktuell. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 15 december 2012.

Regeringen har beslutat om tilläggsdirektiv till utredningen (dir. 2010:12). Utredningen ska utöver det ursprungliga uppdraget pröva om det är möjligt att finna en gränsdragning för de landsting som ansökt om en ändrad landstingsindelning som uppfyller de krav som anges i lagen (1979:411) om ändring i Sveriges indelning i kommuner och landsting.

Regionalt utvecklingsansvar i vissa län

I propositionen Regionalt utvecklingsansvar i vissa län (prop. 2009/10:156) föreslog regeringen att försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne och Västra Götalands län skulle göras permanent. Verksamheten regleras genom en ny lag, lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län, som även omfattar Hallands och Gotlands län. Lagen träder i kraft den 1 januari 2011.

Med anledning av riksdagens tillkännagivande att Gotlands kommun bör ges möjlighet att använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse (prop. 2009/10:156, bet. 2009/10:KU37, rskr. 2009/10:324) har rege-

ringen beslutat om tilläggsdirektiv till Utredningen om översyn av statlig regional förvaltning m.m. (dir. 2010:72). Uppdraget ska redovisas senast den 13 december 2010.

Kredit vid inrättande av nya myndigheter

Riksdagen har ansett att regeringen i samband med budgetpropositionen skulle återkomma till riksdagen med en redovisning över hur den nya modellen för finansiering av inrättandet av nya myndigheter fungerat (bet. 2008/09:FiU2, bet. 2009/10:FiU2).

I avvaktan på ett riksdagsbeslut om anslag kan anskaffningen av tillgångar och övriga utgifter för nya myndigheters räkning tillfälligt finansieras från en kredit hos Kammarkollegiet. När myndigheten har bildats ska utnyttjad kredit inklusive ränta regleras. Denna modell infördes 2009.

Krediterna har hittills använts vid inrättandet av Inspektionen för socialförsäkringen, Pensionsmyndigheten, Trafikverket, Förvarsexportmyndigheten och Myndigheten för radio och TV.

Regeringen bedömer att modellen har fungerat väl. Att den ekonomiska administrativa hanteringen flyttats till Kammarkollegiet har inneburit att det administrativa arbetet kunnat bedrivas på ett kostnadseffektivt sätt. Den särskilda krediten för inrättande av nya myndigheter ökar även tydligheten i den ekonomiska redovisningen. Den minskar dock samtidigt möjligheten att utnyttja den flexibilitet som finns med en större kredit. Svårigheterna att bedöma storleken på kommande investeringsbehov för inrättande av nya myndigheter har lett till att krediten dimensionerats med marginal och hittills inte utnyttjats fullt ut.

3.5 Resultat avseende vissa myndigheter inom utgiftsområdet

Resultatbedömningen baseras på en övergripande analys och bedömning av det sätt på vilket myndigheterna utfört sina uppgifter.

Statskontoret

Statskontoret är regeringens stabsmyndighet för utredningar, utvärderingar och uppföljningar av statligt finansierad verksamhet. Myndigheten ska även bistå regeringen i övergripande frågor om den offentliga förvaltningens funktionssätt. Inför 2009 stärktes och utvidgades Statskontorets roll i enlighet med förslagen i Stabsutredningens slutbetänkande Ett stabsstöd i tiden (SOU 2008:22).

Statskontoret har arbetat med utredningsuppdrag från och utgjort stabsbiträde till samtliga av Regeringskansliets departement. Statskontoret har också genomfört uppdrag åt enskilda kommittéer. Antalet genomförda uppdrag har ökat jämfört med 2008. Statskontoret har fortsatt att följa och granska pågående reform- och utvecklingsarbeten i bl.a. Försäkringskassan samt har genomfört uppdrag gällande omprövning och effektivisering av den offentliga verksamheten.

Kammarkollegiet

Kammarkollegiet har till huvuduppgift att tillhandahålla service inom det statliga området, främst avseende ekonomi, juridik, kapitalförvaltning, riskhantering och administration. Därutöver har Kammarkollegiet uppgifter inom en rad olika verksamheter som bl.a. rör stiftelser, avveckling av dödsbon, indelningsfrågor och miljö rätt.

Kammarkollegiet har under 2009 tillförts ett antal nya arbetsuppgifter och har numera bl.a. ansvar för IT-upphandling och upphandlingsstöd. Som ett led i att renodla Regeringskansliets uppgift att biträda regeringen har vissa uppgifter av förvaltningskaraktär, bl.a. redovisningen av statens aktier, flyttats från Regeringskansliet till Kammarkollegiet.

Under 2009 har Kammarkollegiet prioriterat utvecklingsarbete inom bl.a. kapitalförvaltning, IT-upphandling och upphandlingsstöd (se avsnitt 4).

Ekonomistyrningsverket

ESV har bistått regeringen med underlag i syfte att öka effektiviteten samt förbättra den interna styrningen och kontrollen i statsförvaltningen. ESV har även samordnat den statliga intern-

revisionen. Myndigheten har vidare utvecklat och förvaltat regelverk och metoder för en ändamålsenlig ekonomisk styrning i staten. Utvecklingen av den ekonomiska styrningen, myndigheternas interna styrning och kontroll samt arbetet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen beskrivs utförligare i Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 12.

Regeringen gav 2007 ESV i uppdrag att fungera som nationellt revisionsorgan för de EU-medel som hanteras i Sverige. Under 2009 har myndighetens organisation för EU-revisionen kommit på plats och verksamhetens kompetens har säkerställts. ESV ska granska de EU-program och fonder där ansvaret för en sund ekonomisk förvaltning och genomförandet av effektiva kontroller är delat mellan svenska myndigheter och Europeiska kommissionen. ESV ska för varje program eller fond lämna en årlig revisionsrapport och i anslutning till denna även ett revisionsutlåtande.

ESV har i enlighet med EU-regelverket utfört systemgranskningar och finansiell revision för ett antal EU-fonder. Då programmen ännu inte helt kommit i gång har dock enbart ett fåtal granskningar av redovisade kostnader hos stödmottagare utförts.

3.5.1 Revisionens iakttagelser

Enmyndighetsreformer

Riksrevisionen har i rapporten Från många till en – sammanslagningar av myndigheter (RiR 2010:3) redovisat sin granskning av de s.k. enmyndighetsreformerna. Riksrevisionens huvudsyfte har varit att granska om sammanslagningarna lett till en större enhetlighet i handläggningen. De myndigheter som har granskats är Försäkringskassan, Skatteverket och Åklagarmyndigheten. Reformen har för samtliga tre myndigheter lett till ett ökat fokus på styrningen av rättsliga frågor och ärendehanteringsprocesser. Riksrevisionen skriver i sin rapport att på samma gång som styrningen har centraliserats har de lokala kontoren blivit mer självständiga, då avståndet till den högsta beslutande ledningen har blivit större. Ansvaret har således centraliserats och decentraliserats på samma gång. Riksrevisionen bedömer att möjligheterna att omfördela resurser och ärenden har ökat, men att dessa bör utnyttjas i större omfattning. Variationerna i handläggningstiderna

har minskat medan regionala och lokala skillnader i centrala delar av myndighetsutövningen till viss del kvarstår. Granskningen av en myndighetsreformerna indikerar att det för den enskilde medborgaren fortsätter att ha betydelse var i landet eller av vem ett ärende avgörs. Genom att koncentrera stora delar av verksamheten, och därmed möjliggöra en ökad specialisering av handläggningen, kan en minskad flexibilitet och en sårbarhet i organisationen uppstå. Riksrevisionen rekommenderar regeringen att bl.a. ge myndigheterna i uppdrag att följa upp variationerna i handläggningen.

Regeringens bedömningar med anledning av rapporten redovisas under respektive utgiftsområde (se vidare under utg.omr. 3 avsnitt 3 utg.omr. 4 avsnitt 3 samt utg.omr. 10 avsnitt 3).

E-legitimation

I rapporten E-legitimation – en underutnyttjad resurs (RiR 2009:19) redovisar Riksrevisionen sin granskning av om systemet för e-legitimation är rättssäkert, tillgängligt, kostnadseffektivt och teknikneutralt samt om regeringen och ansvariga myndigheter har agerat i enlighet med riksdagens intentioner på området. Riksrevisionens bedömning är att systemet för e-legitimationer har haft en positiv effekt på utvecklingen av e-förvaltningen och att det till stora delar uppfyller de krav på rättssäkerhet, tillgänglighet, kostnadseffektivitet och teknikneutralitet som riksdagen har uttalat. Riksrevisionen framhåller dock att det finns mindre brister i nämnda avseenden, bl.a. att den valda upphandlingsmodellen medfört inlåsnings effekter och att den tekniska utvecklingen därför inte stimulerats på ett sätt som hade varit möjligt. Vidare framhålls att användningen av e-legitimationer kunde ha främjats genom en mer aktiv marknadsföring. Regeringen delar Riksrevisionens bedömning att flera av de påpekade bristerna kan avhjälpas genom att genomföra E-delegationens förslag. Regeringen gav därför den 17 juni 2010 en särskild utredare i uppdrag att förbereda och genomföra bildandet av en nämndmyndighet för samordning av statens och kommunernas hantering av metoder och tjänster för elektronisk identifiering och signering (e-legitimationer). Myndigheten ska kunna inleda sin verksamhet den 1 januari 2011 (dir. 2010:69).

IT-investeringar

I rapporten IT-investeringar över gränserna (RiR 2009:18) bedömer Riksrevisionen att en generell översyn av registerlagstiftningen är nödvändig och att regeringen behöver bli tydligare i sin styrning, finansiering och uppföljning av samverkande myndigheters IT-investeringar eftersom staten annars inte har förutsättningar att bedriva sin verksamhet med fullt kapacitetsutnyttjande. Riksrevisionen rekommenderar regeringen att överväga ett antal åtgärder i syfte att underlätta myndigheternas genomförande av IT-investeringar.

Riksrevisionen noterar vidare att E-delegationen har redovisat nya former för hur viktiga samverkansprojekt ska rapportera hinder för IT-investeringar. En sådan ordning kan ge E-delegationen och regeringen bättre förutsättningar att få till stånd den tvärsektoriella samordning som krävs för att hantera hinder i strategiska IT-projekt. E-delegationen har i sitt betänkande Strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning uppmärksammat problemet med att en myndighet inte gör en IT-investering om nyttan med investeringen tillfaller någon annan (SOU 2009:86 s. 54). I takt med att e-förvaltningen utvecklas kommer det enligt Riksrevisionen bli allt viktigare att hantera denna investeringsparadox. Att IT-investeringar i myndighets-samverkan görs är enligt Riksrevisionen en viktig förutsättning för att utveckla e-förvaltningen.

Under de senaste åren har regeringen vidtagit ett antal åtgärder för att förbättra styrningen av myndighetsövergripande e-förvaltningsprojekt. E-delegationen spelar en central roll i förverkligandet genom att initiera, planera, genomföra och följa upp myndighetsövergripande e-förvaltningsprojekt. Genom att nu tillföra resurser för att genomföra e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse anser regeringen att förutsättningar har skapats för att säkerställa myndighetsövergripande IT-investeringar (se vidare avsnitt 3.7.5). Regeringen delar vidare Riksrevisionens bedömning att en översyn av registerlagstiftningen bör genomföras.

Riksrevisionens årliga revision

Riksrevisionen har utfört sin årliga revision av myndigheternas årsredovisningar för 2009. Av de 250 granskade myndigheterna bedöms 12 inte ha lämnat en korrekt redovisning av sin verksamhet i årsredovisningen och får därför en invändning i sin revisionsberättelse. Det innebär

att antalet invändningar ökat med sju stycken för 2009 jämfört med 2008. Regeringen har i skrivelsen Årsredovisning för staten 2009 (skr. 2009/10:101) angett att en möjlig förklaring till detta kan vara att 2009 är det första året då myndigheterna lämnar en resultatredovisning enligt de ändrade reglerna i förordningen (2000:605) om årsredovisningar och budgetunderlag som gäller fr.o.m. den 1 januari 2009. Regeringen anger vidare i skrivelsen att det är värt att notera att två av de redovisade invändningarna avser avvecklingsmyndigheter.

Riksrevisionens iakttagelser behandlas i Förslag till statsbudget, finansplan m.m. i avsnitt 12.2.

Avvecklingsmyndigheten för Verva

Avvecklingsmyndigheten för Verva har fått en revisionsinvändning av Riksrevisionen på grund av att myndigheten har underlåtit att kostnadsföra 1 miljon kronor för outhyrda lokaler. Då dessa kostnader inte ryms inom anvisade medel föreslår regeringen i propositionen Höstilläggsbudget för 2010 att anslaget 1:3 *Avveckling av Verket för förvaltningsutveckling* tillförs 3 miljoner kronor (prop. 2010/11:2).

Kammarkollegiet

Inom ramen för Riksrevisionens årliga revision har en revisionsrapport tagits fram avseende Kammarkollegiets ramavtalsupphandlingar inom IT-området. Riksrevisionen konstaterar att det finns brister som avser otydlighet i den interna styrningen. Kammarkollegiet har med anledning av rapporten tagit fram en realiseringsplan och förstärkt kompetensen på området. Riksrevisionens iakttagelser föranleder inga ytterligare åtgärder från regeringens sida.

3.6 Analys och slutsatser

Regeringen har under 2009 och första halvåret 2010 genomfört och inlett en rad organisationsförändringar för att fortlöpande förstärka och effektivisera statsförvaltningen. Genom regeringens reformer fortsätter antalet myndigheter att minska (se bilagan Statsförvaltningens utveckling avsnitt 2).

Utvecklingen inom e-förvaltningen visar att Sverige upprätthåller och vidareutvecklar sin internationella position med en förvaltning som

kännetecknas av en hög utvecklingsnivå på sina tjänster.

Ett antal utredningar inom det förvaltningspolitiska området har initierats och inkommit med betänkanden. Regeringen har redovisat sina bedömningar av utredningsförslagen och angett den fortsatta inriktningen för förvaltningspolitiken i 2010 års förvaltningspolitiska proposition. De åtgärder som redovisades i propositionen genomförs nu successivt.

Statskontoret

Mot bakgrund av bl.a. Regeringskansliets återkoppling till Statskontoret på de uppdrag som myndigheten genomfört anser regeringen att verksamheten för 2009 i huvudsak motsvarade regeringens krav och förväntningar på myndigheten.

Kammarkollegiet

Regeringen anser att Kammarkollegiets verksamhet för 2009 i huvudsak motsvarade regeringens krav och förväntningar på myndigheten.

Ekonomistyrningsverket

Regeringen anser att ESV:s verksamhet för 2009 i huvudsak motsvarade regeringens krav och förväntningar på myndigheten. ESV:s prognosverksamhet beskrivs närmare i avsnitt 7 och Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 12.

3.7 Politikens inriktning

Den offentliga förvaltningen har en central roll i utvecklingen av Sverige. En rättssäker och effektiv förvaltning stärker demokratin. En väl fungerande förvaltning är grundläggande för att uppnå en hållbar tillväxt och är en viktig del i regeringens politik för ett starkt och välmående Sverige. Hur den offentliga förvaltningen utvecklas, organiseras och styrs har därmed stor betydelse.

Statsförvaltningen bör i än högre grad än i dag bidra till att underlätta företagande och en hållbar tillväxt. Myndigheter ska som regel inte sälja varor och tjänster på marknaden. Det bör vidare inte vara en uppgift för en myndighet att bedriva opinionsbildning eller företräda särintressen inom sitt verksamhetsområde.

Ett syfte med regeringens förvaltningspolitik är att tydliggöra statsförvaltningens gemensamma grund och det särpräglade i statens ansvar och uppgifter. De statsanställdas kunskaper om

och förståelse för de grundläggande värdena demokrati, rätts säkerhet och effektivitet ska därför stärkas (se vidare avsnitt 5).

EU-medlemskapet är en central del av förvaltningens verksamhet, vilket understryker betydelsen av att förvaltningen har förmåga att arbeta strategiskt, samlat, tydligt, korrekt och effektivt.

En likvärdig tillgång till service bör utvecklas, t.ex. med hjälp av lokala servicekontor och kontaktpunkter samt utnyttjande av ny teknik. En central förvaltningspolitisk princip är att all offentlig verksamhet ytterst syftar till att tjäna medborgarna och att dessa därför i hög grad bör involveras i utvecklingen av myndigheternas verksamhet.

Samverkan behöver utvecklas ytterligare, inte minst myndigheter emellan, dels av effektivitetsskäl, dels för att medborgare och företagare förväntar sig att staten uppträder samordnat. Det samma gäller samverkan mellan statsförvaltningen och kommunerna.

Staten behöver i än högre grad än i dag utnyttja de möjligheter som finns att göra det enklare för enskilda och företag att ta till vara sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter. Genom statsförvaltningens förnyelsearbete med elektronisk förvaltning och fler innovativa lösningar i offentlig tjänsteproduktion bör ytterligare effektivitetsvinster kunna göras. Det finns en stor effektiviseringspotential att ta till vara med hjälp av ny teknik. Tekniken ska också bidra till att förstärka förvaltningens öppenhet.

Regeringen har sedan 2007 drivit på och förbättrat styrningen av myndigheternas arbete med e-förvaltning genom att bygga upp en organisation och en strategi för förvaltningen som helhet samt genom att förbättra förutsättningarna för gemensamma e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse. Detta har bl.a. skett genom att en statssekreterargrupp för e-förvaltning tillsatts som i en handlingsplan har definierat gemensamma mål och principer för e-förvaltningen (dnr Fi2008/491). Handlingsplanen har legat till grund för direktiven till E-delegationen (dir. 2009:19).

E-delegationen har bl.a. föreslagit en strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning och ett antal e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse. E-delegationen har vidare påpekat vissa problem vid finansieringen av e-förvaltningsprojekt.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att 25 miljoner kronor per år tillförs 2011–2013 för att ett antal myndighetsgemensamma e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse ska kunna bedrivas. Det gäller t.ex. elektroniska legitimationer och beställningar samt gemensamma verksamhetsstöd m.m. Dessutom ska förstudier kunna finansieras för att analysera kostnader och effekter av de e-förvaltningsprojekt som E-delegationen föreslagit eller avser att genomföra.

Regeringen avser att fortsätta driva på det gemensamma arbetet om utvecklingen av framtidens e-förvaltning i Europa utifrån den ministerdeklaration som antogs under det svenska ordförandeskapet i EU under andra halvåret 2009. En viktig prioritering i detta arbete är att den offentliga förvaltningen ska öppnas upp så att offentlig information och offentliga tjänster kan återanvändas av olika aktörer. En ytterligare viktig prioritering är att öka rörligheten på den inre marknaden genom att utveckla e-tjänster som kan underlätta studier, arbete och boende i andra medlemsländer än i hemlandet. Arbetet med e-förvaltning ska vidare ha ett tydligt miljö- och klimatförbättrande perspektiv. Regeringens agenda IT för en grönare förvaltning, som beslutades i juli 2010, utgör ett viktigt underlag (dnr N2009/3482, se vidare under utgiftsområde 22 avsnitt 4).

Statsförvaltningen ska vara organiserad på ett sådant sätt att det klart och tydligt framgår vilket organ som är ansvarigt för vad. En överskådlig förvaltningsstruktur eftersträvas i syfte att för enkla för medborgare och företag. Vidare finns ett stort behov av en samlad statlig förvaltning på regional nivå. En sådan förvaltning bör utformas med hänsyn till regionala förutsättningar och myndigheternas olika verksamheter.

Resultat och verksamhetsanpassning är ledord för inriktningen av det fortsatta arbetet med att utveckla styrningen av statsförvaltningen. För att uppnå det förvaltningspolitiska målet krävs övergripande regelverk, principer och arbetssätt som är gemensamma för regeringens styrning av alla statliga myndigheter, samtidigt som myndighetsstyrningen förblir verksamhetsanpassad, dvs. att den tar hänsyn till de specifika förutsättningar som gäller för myndigheter inom olika verksamhetsområden.

I 2010 års förvaltningspolitiska proposition redovisas ett antal åtgärder som förväntas bidra till det förvaltningspolitiska målet (prop.

2009/10:175, s. 27). Under avsnitt 3.4.3 redovisas ett antal åtgärder som regeringen redan har vidtagit. Regeringen kommer att vidta ytterligare åtgärder successivt.

Regeringens inriktning och åtgärder för verksamhetsspecifik utveckling av statliga myndigheters organisation och styrning m.m. redovisas under respektive utgiftsområde.

Kontroll av utbetalningar från välfärdssystemen

ESV har på regeringens uppdrag utvecklat en metod för att utvärdera den kontroll som sker av utbetalningar i välfärdssystemen och lämnat förslag på vilka myndigheter som ska omfattas av en sådan utvärdering (dnr Fi2009/4747). I likhet med ESV anser regeringen att Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden och Migrationsverket bör omfattas av utvärderingen. Kontrollutvärderingsinstrumentet ska vidareutvecklas och förvaltas av ESV.

3.8 Budgetförslag

3.8.1 1:1 Statskontoret

Tabell 3.2 Anslagsutveckling för 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

2009	Utfall	81 277	Anslags-sparande	5 415
2010	Anslag	82 347	Utgifts-prognos	81 854
2011	Förslag	84 975		
2012	Beräknat	85 496 ¹		
2013	Beräknat	86 691 ²		
2014	Beräknat	88 637 ³		

¹ Motsvarar 84 655 tkr i 2011 års prisnivå.

² Motsvarar 84 657 tkr i 2011 års prisnivå.

³ Motsvarar 84 633 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget används för Statskontorets förvaltningskostnader och för regeringens behov av vissa förvaltningspolitiska insatser.

Statskontoret har också möjlighet att ta ut avgifter om det finns betydande extraordinära kostnader kopplade till projekten.

Regeringens överväganden

Tabell 3.3 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010 ¹	82 347	82 347	82 347	82 347
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	288	1 108	2 273	4 197
Beslut	5 017	4 544	4 607	4 712
Överföring till/från andra anslag	-2 678	-2 705	-2 742	-2 805
Övrigt ³	1	202	205	185
Förslag/ beräknat anslag	84 975	85 496	86 691	88 637

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2012–2014 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt. Anslaget minskas (2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Anslaget ökas varaktigt med 5 017 000 kronor avseende medel som tidigare använts för att finansiera ökade kostnader för avveckling under äldreanslaget (2010) 1:3 *Avveckling av Verket för förvaltningsutveckling*.

Anslaget minskas varaktigt med 2 068 000 kronor som flyttas till det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse upptagna anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* Medlen ska finansiera E-delegationens och Regeringskansliets normeringsarbete inom e-förvaltning.

Anslaget minskas varaktigt med 550 000 kronor för att finansiera Sveriges medlemsavgift till European Institute of Public Administration (EIPA). Medlen flyttas till anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* i syfte att skapa en enhetlig hantering av avgifter till internationella organisationer.

Anslaget minskas med 60 000 kronor till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Regeringen föreslår att anslaget för 2011 uppgår till 84 975 000 kronor, varav regeringen beräknar att 79 587 000 kronor kommer att disponeras av Statskontoret.

För 2012 beräknas anslaget till 85 496 000 kronor, för 2013 till 86 691 000 kronor och för 2014 till 88 637 000 kronor.

3.8.2 1:2 Kammarkollegiet

Tabell 3.4 Anslagsutveckling för 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor

2009	Utfall	46 880	Anslags-sparande	7 374
2010	Anslag	60 469	Utgifts-prognos	59 119
2011	Förslag	79 406		
2012	Beräknat	70 196 ¹		
2013	Beräknat	71 188 ²		
2014	Beräknat	72 701 ³		

¹ Motsvarar 69 504 tkr i 2011 års prisnivå.

² Motsvarar 69 505 tkr i 2011 års prisnivå.

³ Motsvarar 69 407 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget används för Kammarkollegiets förvaltningskostnader och inkluderar kollegiets kostnader för att bevaka statens rätt och andra allmänna intressen samt vissa mindre skadestånd enligt 4 § förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk.

Utöver förvaltningsanslaget disponerar Kammarkollegiet anslagposter under ett åttiototal anslag inom 21 utgiftsområden för olika ändamål. Kammarkollegiets verksamhet finansieras dock till större delen av avgifter.

Anslaget används även för att finansiera Kompetensrådet för utveckling i statens (Krus) verksamhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.5 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2009	3 730	0	12 129	-8 399
Prognos 2010	3 050	0	11 700	-8 650
Budget 2011	3 050	0	12 100	-9 050

Den avgiftsbelagda offentligrättsliga verksamheten avser auktorisation av tolkar m.m. och stiftelserätt.

Verksamheten är anslagsfinansierad. I samband med ansökan tas en avgift ut enligt avgiftsförordningen (1992:191). Kammarkollegiet disponerar inte ansökningsavgifterna.

Tabell 3.6 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2009	312 836	316 737	-3 901
Prognos 2010	307 275	314 570	-7 295
Budget 2011	337 400	343 200	-5 800

Uppdragsverksamheten avser administrativ service, kapitalförvaltning, försäkringsverksamhet, upphandling av informationsteknik, fordringsbevakning och registrering av trossamfund. Från och med den 1 januari 2011 ingår även upphandling som sker genom ramavtal. Intäkternas och resultatets storlek inom uppdragsverksamheten beror i huvudsak på försäkringsverksamheten. Kostnaderna inom försäkringsverksamheten består till största delen av försäkringsersättningar.

Avgiften för IT-upphandlingen ska sättas så att full kostnadstäckning uppnås. Över- och underskott bör balanseras över flera verksamhetsår eftersom kostnaderna uppstår i inledningen av upphandlingen, medan intäkterna kommer först när avtalen är tecknade. Intäkterna, som är baserade på leverantörernas omsättning på ramavtalen, faktureras kvartalsvis i efterskott och varierar mellan kvartalen på grund av säsongvariationer i försäljningen.

Regeringens överväganden

Tabell 3.7 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010 ¹	60 469	60 469	60 469	60 469
Förändring till följd av:				
Pris- och löne- omräkning ²	302	907	1 774	3 185
Beslut	3 815	3 853	3 907	3 996
Överföring till/från andra anslag	14 810	4 957	5 027	5 142
Övrigt ³	10	10	10	-92
Förslag/ beräknat anslag	79 406	70 196	71 188	72 701

¹ Anvisat på statsbudgeten enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2012–2014 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt. Anslaget minskas (2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Anslaget har under 2010 använts för att tillfälligt finansiera avvecklingskostnader under äldre-anslaget (2010) 1:3 *Avveckling av Verket för förvaltningsutveckling*. Motsvarande summa förs därför tillbaka till anslaget. Anslaget ökas till följd av detta med 3 015 000 kronor 2011.

Anslaget ökas med 1 100 000 kronor fr.o.m. 2011 till följd av kraftigt ökande ärendevolymer för Statens överklagandenämnd. Kammarkollegiet ansvarar fr.o.m. den 1 januari 2008 för kanslistödet åt Statens överklagandenämnd.

Anslaget ökas med 15 577 000 kronor netto för att finansiera Krus verksamhet inklusive projektet om offentligt etos. Samtidigt överförs 1 900 000 kronor för Regeringskansliets kompetensutveckling till det under utgifts-området 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* Etos-projektet upphör 2012, varför endast 5 732 000 kronor beräknas för Krus verksamhet 2012.

Anslaget minskas med 300 000 kronor avseende initiala kostnader för uppgiften att följa upp verksamhet som bedrivs enligt lagen (2004:543) om samtidstjänst vid medborgarkontor.

Anslaget minskas med 400 000 kronor till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Regeringen föreslår att anslaget för 2011 uppgår till 79 406 000 kronor, varav regeringen beräknar att 63 829 000 kronor kommer att disponeras av Kammarkollegiet. För 2012 beräknas anslaget till 70 196 000 kronor, för 2013 till 71 188 000 kronor och för 2014 till 72 701 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2011 besluta om en kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret på högst 355 000 000 kronor för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättande av nya myndigheter.

Skälen för regeringens förslag: I avvaktan på ett riksdagsbeslut om anslag för ändamålet anser regeringen att tillgångar och övriga utgifter för nya myndigheters räkning vid anskaffnings-tillfället tillfälligt bör finansieras från en kredit hos Kammarkollegiet. När en myndighet har bildats bör anskaffningen av tillgångar eller övriga utgifter inklusive ränta regleras genom betalning av krediten. Regeringen föreslår mot denna bakgrund att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2011 låta Kammarkollegiet disponera en kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret på högst 355 000 000 kronor för att tillgodose behovet av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter.

3.8.3 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen

Tabell 3.8 Anslagsutveckling för 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen

Tusental kronor

2009	Utfall	Anslags- sparande
2010	Anslag	Utgifts- prognos
2011	Förslag	44 485
2012	Beräknat	44 915 ¹
2013	Beräknat	45 537 ¹
2014	Beräknat	46 523 ²

¹ Motsvarar 44 485 tkr i 2011 års prisnivå.

² Motsvarar 44 423 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslagets ändamål är att finansiera kostnader för utveckling och förvaltning av statens informationssystem för budgetering och uppföljning (Hermes). I detta ingår kostnader för utveckling

och förvaltning av verksamhetsstöden för budgetering och hantering av dokument inom den statliga budgetprocessen (RK Statsbudgetstöd).

Regeringens överväganden

Tabell 3.9 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010	0	0	0	0
Förändring till följd av:				
Pris- och löne- omräkning				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	44 485	44 915	45 537	46 588
Övrigt ¹				-65
Förslag/ beräknat anslag	44 485	44 915	45 537	46 523

¹ Anslaget minskas (2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Verksamheten kommer fr.o.m. den 1 januari 2011 endast att finansieras med anslag på statsbudgeten. Anslaget har av denna anledning tillförts sammanlagt 44 485 000 kronor från anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* och från de anslag som under 2010 använts för att betala avgifter för informationssystemet Hermes.

Regeringen föreslår att anslaget för 2011 uppgår till 44 485 000 kronor. För 2012 beräknas anslaget till 44 915 000 kronor, för 2013 till 45 537 000 kronor och för 2014 till 46 523 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:3 *Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen* ingå avtal om utveckling och underhåll av informationssystemet Hermes som medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kronor under 2012–2016.

Skälen för regeringens förslag: Det finns ett stort behov av att renovera, modernisera och anpassa verksamhetsstödet för budgetprocessen. Anpassningar behöver bl.a. ske till Regerings-

kansliets IT-miljö. Insatserna avser bl.a. arbete med förstudier, detaljerade kravspecifikationer och prototyper för olika applikationer.

Beslut om utvecklingsinsatser av ovannämnda slag förutsätter fleråriga ekonomiska åtaganden. För att kunna planera utvecklingsinsatserna på ett rationellt sätt bör regeringen bemyndigas att under 2011 för ramanslaget 1:3 *Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen* ingå avtal om utveckling och underhåll av informationssystemet Hermes som medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kronor under 2012–2016.

Tabell 3.10 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013–16
Ingående åtaganden			45 000	36 000
Nya åtaganden		45 000		
Infriade åtaganden			-9 000	-36 000
Utestående åtaganden		45 000	36 000	0
Erhållet/föreslaget bemyndigande		45 000	36 000	

3.8.4 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tabell 3.11 Anslagsutveckling för 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

2009	Utfall	116 642	Anslags- sparande	7 365
2010	Anslag	124 370 ¹	Utgifts- prognos	120 022
2011	Förslag	108 614		
2012	Beräknat	104 660 ²		
2013	Beräknat	106 130 ³		
2014	Beräknat	108 616 ⁴		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 103 614 tkr i 2011 års prisnivå.

³ Motsvarar 103 613 tkr i 2011 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 103 685 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget används för ESV:s förvaltningskostnader. Anslaget får även användas för myndighetsövergripande samverkansuppdrag i arbetet mot felaktiga utbetalningar. Kostnaderna för att förvalta Hermes belastar fr.o.m. 2011 anslaget 1:3 *Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen*.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.12 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2009	73 863	68 031	5 832
(varav tjänsteexport)	14 700	14 824	-124
Prognos 2010	63 744	67 263	-3 519
(varav tjänsteexport)	2 500	2 800	-300
Budget 2011	20 575	15 558	5 017
(varav tjänsteexport)	1 000	1 000	0

Uppdragsverksamheten avser områdena Ekonomisk styrning, Administrativa system och Information om statlig ekonomi. Samordningsfunktionen inom den statliga inköpssamordningen flyttas fr.o.m. 2011 från ESV till Kammarkollegiet. Den statliga inköpssamordningen finansieras helt genom avgifter.

Myndigheternas avgifter för att finansiera informationssystemet Hermes avskaffas fr.o.m. 2011 och kostnaderna finansieras i sin helhet av anslaget 1:3 *Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen*.

Tabell 3.13 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2009	2 183	0	0	
Prognos 2010	2 167	0	0	
Budget 2011	2 167	0	0	

Den offentligrättsliga verksamheten avser hyresintäkter från avtal med landsting.

Regeringens överväganden

Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010 ¹	124 070	124 070	124 070	124 070
Förändring till följd av:				
Pris- och löne- omräkning ²	695	1 954	3 726	6 627
Beslut	5 702	709	719	735
Överföring till/från andra anslag	-21 853	-22 074	-22 384	-22 892
Övrigt ³				75
Förslag/ beräknat anslag	108 614	104 660	106 130	108 616

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2012–2014 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt. Anslaget minskas (2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Anslaget ökas tillfälligt 2011 med 5 000 000 kronor för att främja det myndighetsövergripande samverkansuppdraget om utveckling av metoder för redovisning av resultat av arbetet mot felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

Vidare ökas anslaget med 300 000 kronor per år fr.o.m. 2011 för ESV:s revisionskostnader för Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare som avser programperioden 2007–2013.

Anslaget ökas även varaktigt med 402 000 kronor som avser återföring av medel från anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* som tillfälligt delfinansierat medlemskap i Bruegel.

Anslaget minskas varaktigt med 21 853 000 kronor till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Regeringen föreslår att anslaget för 2011 uppgår till 108 614 000 kronor. För 2012 beräknas anslaget till 104 660 000 kronor, för 2013 till 106 130 000 kronor och för 2014 till 108 616 000 kronor.

3.8.5 1:17 Gemensamma e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse

Tabell 3.15 Anslagsutveckling för 1:17 Gemensamma e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse

Tusental kronor

2009	Utfall		Anslags-sparande
2010	Anslag	4 000 ¹	Utgifts-prognos 3 911
2011	Förslag	25 000	
2012	Beräknat	25 274 ²	
2013	Beräknat	25 637 ²	
2014	Beräknat	–	

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 25 000 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget ändamål är att finansiera e-förvaltningsprojekt som är av strategisk betydelse för statsförvaltningens utveckling, t.ex. elektroniska legitimationer och beställningar samt gemensamma verksamhetsstöd m.m. Anslaget ska vidare användas för att analysera kostnader och effekter av de e-förvaltningsprojekt som E-delegationen föreslagit eller avser driva.

en betydande besparingspotential inom den statliga förvaltningen och i flera avseenden även för kommunerna. Enligt en preliminär besparingskalkyl uppgår besparingarna i statsförvaltningen till ca 650 miljoner kronor under perioden 2011–2014, varav merparten beräknas uppkomma 2014. Regeringen anser att statens minskade kostnader ska realiseras i de verksamheter där nyttor och besparingseffekter uppstår och avser därför att ge ESV i uppdrag att löpande följa upp och spåra effekterna av de enskilda e-förvaltningsprojekten samt att lämna förslag på en modell för hur minskade kostnader för staten kan realiseras. En utvecklad modell bedöms kunna implementeras fr.o.m. 2014. Regeringen beräknar mot denna bakgrund, bl.a. i avvaktan på ESV:s underlag, en schablonmässig minskning om 0,14 procent eller motsvarande ca 330 miljoner kronor för 2014 av de anslag som årligen räknas upp för pris- och lönekostnader, s.k. PLO-anslag. Detta motsvarar hälften av de preliminärt beräknade besparingarna. Regeringen föreslår att anslaget för 2011 uppgår till 25 000 000 kronor. För 2012 beräknas anslaget till 25 274 000 kronor och för 2013 till 25 637 000 kronor.

Regeringens överväganden

Tabell 3.16 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:17 gemensamma e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010 ¹	0	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning				
Beslut	25 000	25 274	25 637	
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	25 000	25 274	25 637	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Utgångspunkten för alla e-förvaltningsprojekt är att de ska vara väl underbyggda med förstudier som specificerar hur kostnader ska fördelas och hur besparingar och andra nyttor ska uppnås samt hur och när dessa ska realiseras. Pågående och planerade e-förvaltningsprojekt bedöms ha

4 Effektiv offentlig upphandling

4.1 Omfattning

Området Effektiv offentlig upphandling omfattar upphandlingslagstiftningen, information om lagstiftningen och annat upphandlingsstöd, elektronisk upphandling, tillsyn och rättsmedel m.m.

Kammarkollegiet ansvarar sedan den 1 januari 2009 för ett nationellt upphandlingsstöd och för att utveckla e-upphandling.

Konkurrensverket är ansvarig tillsynsmyndighet för frågor om offentlig upphandling och för frågor som omfattas av lagen (2008:962) om valfrihetssystem, förkortad LOV. Närmare information om lagen, som trädde i kraft den 1 januari 2009, återfinns under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg avsnitt 3 samt under utgiftsområde 24 Näringsliv avsnitt 2.

Tillväxtverket, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Socialstyrelsen och Verket för innovationssystem är andra myndigheter som arbetar med och informerar om offentlig upphandling och valfrihetssystem. Även AB Svenska Miljöstyrningsrådet arbetar med och informerar om offentlig upphandling.

4.2 Mål

Den offentliga upphandlingen ska vara effektiv och rättssäker och har till syfte att tillvarata konkurrensen på marknaden så att skattemedlen används på bästa sätt till nytta för medborgarna, den offentliga sektorn och näringslivet.

4.3 Resultatredovisning

4.3.1 Resultat

Det nationella upphandlingsstödet

Kammarkollegiet presenterade i början av 2010 webbportalen upphandlingsstöd.se där leverantörer och inköpare hittar information om offentlig upphandling. Webbportalen riktar sig framför allt till de inköpare och leverantörer som har begränsad erfarenhet av offentlig upphandling och syftar till att bidra till en mer effektiv, kvalitetsmedveten och rättssäker offentlig upphandling.

Kammarkollegiet har i sin arbetsplan för 2010 redovisat de aktiviteter som kollegiet har påbörjat under 2009 och avser att arbeta med framöver. Arbetsplanen berör främst upphandlingar under tröskelvärdena enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, förkortad LOU, och LOV eftersom dessa, både volym- och antalsmässigt, utgör större delen av de upphandlingar som genomförs i Sverige.

Kammarkollegiet har regeringens uppdrag att ansvara för en nationell databas för annonsering av valfrihetssystem. Kammarkollegiet lämnade vidare den 1 mars 2010 en rapport om arbetet med att utveckla en vägledning för upphandling inom vård och omsorg samt hur vägledningen kan läggas samman med kollegiets upphandlingsstöd (dnr S2007/11029). Kammarkollegiet ska redovisa vägledningen för upphandling av primärvård och upphandling av hemtjänst i slutet av 2010.

Senast den 30 november 2010 ska Kammarkollegiet redovisa sitt arbete med att inom ramen för upphandlingsstödet särskilt beakta de behov som finns vid offentliga upphandlingar i byggsektorn.

Kammarkollegiet redovisade den 1 september 2010 en vägledning för förfarandena konkurrenspräglad dialog och elektroniska auktioner (dnr Fi2010/1674), se vidare under avsnittet Nya rättsmedel på upphandlingsområdet.

Elektronisk upphandling

Kammarkollegiet har i oktober 2010 i enlighet med sin arbetsplan redovisat en kartläggning av marknaden för upphandlingssystem och kommersiella databaser för upphandlingsförfarandet. Syftet är att kartlägga hur olika systemstöd för upphandling förhåller sig till varandra.

Sverige deltar sedan den 12 mars 2010 i Europeiska kommissionens arbete med uppbyggnad av den elektroniska databasen e-CERTIS. Databasen innehåller information om vilka kvalificeringskrav för leverantörer som ställs i de mest använda intygen i respektive medlemsstat. Syftet är att underlätta handeln mellan medlemsstaterna och möjliggöra för upphandlande myndigheter och enheter samt för leverantörer att tolka och förstå innehållet i andra medlemsstaters certifikat och intyg. Databasen ska tas i bruk under oktober 2010.

Ekonomistyrningsverket (ESV) har regeringens uppdrag att leda och samordna införandet av elektroniska beställningar från ramavtal i statsförvaltningen (dnr Fi2007/9783). Den 21 januari 2010 beslutade regeringen att förnya ESV:s uppdrag att leda och samordna införandet av elektroniska beställningar i statsförvaltningen (dnr Fi2008/1186). Målet är att införandet ska vara klart vid utgången av 2013 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 2 avsnitt 4).

Regeringen har den 22 oktober 2009 beslutat att Sverige ska delta i Pan European Public Procurement On Line (dnr Fi2009/1897). Projektet syftar till att stimulera utvecklingen av den gränsöverskridande handeln och att förenkla upphandlingsprocessen genom elektroniska förfaranden. Projektet täcker hela upphandlingsprocessen från förfrågningsunderlag till betalning. Avsikten är att alla företag inom EU ska kunna kommunicera elektroniskt med upphandlande myndigheter och enheter under

hela upphandlingsprocessen. Det svenska deltagandet är koncentrerat till att skapa förutsättningar för gränsöverskridande elektronisk fakturering inom EU. Projektet kommer att slutredovisas den 31 december 2011.

Centraliserad statlig inköpssamordning

Statskontoret föreslog i rapporten En effektivare statlig inköpssamordning – analys och förslag att en ny myndighet för samordnad upphandling i staten skulle inrättas, vars uppgift borde vara att upphandla och förvalta ramavtal för statsförvaltningens räkning (dnr Fi2008/4012).

I propositionen Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt gör regeringen bedömningen att det finns ett fortsatt behov av en centraliserad inköpssamordning och att den statliga inköpssamordningen kan effektiviseras (prop. 2009/10:175 s. 92). Kammarkollegiet fick den 6 maj 2010 i uppdrag att förbereda inordnandet av den statliga inköpssamordningen i myndigheten (dnr Fi2010/2733). Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 januari 2011.

Utredning av upphandlingsstödjande verksamheter i statlig regi

Den 6 maj 2010 gav regeringen Statskontoret i uppdrag att se över den statliga myndighetsstrukturen på upphandlingsområdet (dnr Fi2010/2735). Syftet med översynen är att utreda hur upphandlingsstödjande verksamheter i statlig regi kan samordnas. Uppdraget ska redovisas senast den 15 oktober 2010. Vidare ska, enligt samma uppdrag, förslag lämnas om hur Regeringskansliets behov av stabsstöd bör utvecklas. Dessa delar av uppdraget ska redovisas senast den 10 januari 2011.

Nya rättsmedel på upphandlingsområdet

Nya rättsmedel

Den 15 juli 2010 trädde nya bestämmelser i kraft i LOU och lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, förkortad LUF, som införlivar Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/66/EG av den 11 december 2007 om ändring av rådets direktiv 89/665/EEG och

92/13/EEG vad gäller effektivare förfaranden för prövning av offentlig upphandling (prop. 2009/10:180, bet. 2009/10:FiU22, rskr. 2009/10:311). Bestämmelser om avtalsspärr och bestämda tidsfrister för att komma in med en ansökan om överprövning har införts. Ett avtal kan förklaras ogiltigt i vissa fall och leverantörer har getts möjlighet att föra talan om ogiltighet.

En sanktionsavgift, en s.k. upphandlings-skadeavgift, har införts för att bl.a. komma till rätta med otillåtna direktupphandlingar. Konkurrensverket har fått talerätt i mål om upphandlingsskadeavgift.

Bestämmelser om inköpscentraler

För att ytterligare förbättra effektiviteten i upphandlingarna har bestämmelser om inköpscentraler införts i LOU och LUF. Med inköpscentral avses en upphandlande myndighet som ingår ramavtal om byggtreprenader, varor eller tjänster som är avsedda för andra upphandlande myndigheter eller enheter, eller medverkar vid en upphandling i egenskap av ombud åt flera upphandlande myndigheter eller enheter.

Konkurrenspräglad dialog och elektroniska auktioner

Ett nytt upphandlingsförfarande, konkurrenspräglad dialog, har införts vid tilldelning av särskilt komplicerade kontrakt. Den upphandlande myndigheten eller enheten kan med detta förfarande under vissa förutsättningar inleda en dialog med anbudssökande som valts ut. Vidare har bestämmelser om elektroniska auktioner införts. En elektronisk auktion är inte ett fullständigt upphandlingsförfarande utan kan ingå som en avslutande del i ett annat upphandlingsförfarande.

Miljöhänsyn och sociala hänsyn

En generell målsättningsparagraf har införts i LOU och LUF som anger att upphandlande myndigheter och enheter bör beakta miljöhänsyn och sociala hänsyn i sina upphandlingar om upphandlingens art motiverar detta.

Regelförenklingar

Regeringen har genomfört regelförenklingar i LOU och LUF för upphandlingar såväl över som under tröskelvärdena. Den upphandlande myndigheten eller enheten ansvarar numera för att hämta in vissa uppgifter från Skatteverket och Kronofogdemyndigheten. Vidare gäller att den upphandlande myndigheten eller enheten får

begränsa kontrollen av vissa intyg, certifikat, betyg och andra handlingar. För upphandlingar under direktivens tröskelvärden anges fasta beloppsgränser för direktupphandlingar.

Upphandling från statliga och kommunala företag

Bestämmelser har införts i LOU som innebär att statliga och kommunala myndigheter inte behöver tillämpa lagen när de anskaffar varor eller tjänster m.m. från sina egna företag (prop. 2009/10:134, bet. 2009/10:FiU33, rskr. 2009/10:310). Detta gäller dock endast under förutsättning att vissa villkor är uppfyllda. Villkoren motsvarar de s.k. Teckal-kriterierna som har slagits fast i EU-domstolens praxis. Bestämmelserna är tidsbegränsade och kommer att gälla under tiden 15 juli 2010–31 december 2012.

I det längre perspektivet är det dock inte givet att statliga och kommunala företag ska undantas från kravet på konkurrensutsättning. Regeringen anser att det är angeläget att ta till vara de fördelar som en ökad konkurrens kan medföra både för att effektivisera den statliga och kommunala verksamheten och för att bidra till en bättre fungerande marknad med fler små och medelstora företag. Rätt genomförd leder konkurrensutsättning genom upphandling till högre kvalitet och lägre kostnader för det allmänna och för konsumenterna. Samtidigt är det viktigt att värna om den kommunala organisationsfriheten och möjligheterna för staten, kommuner och landsting att organisera sin verksamhet på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. I de fall upphandling inte bedöms vara ett lämpligt medel bör andra åtgärder vidtas för att säkerställa att samhällets resurser används på ett effektivt sätt.

För att kunna ta ställning till om Teckal-kriterierna bör införas permanent i svensk lagstiftning behövs en mer ingående analys av behovet och omfattningen av en sådan eventuell reglering. En särskild utredare har därför fått i uppdrag att analysera om det finns ett behov av ett undantag från kravet på att staten, kommuner och landsting ska tillämpa upphandlingslagstiftningen när de anskaffar varor eller tjänster från sina egna företag (dir. 2009:81). I uppdraget ingår att göra en analys av vilka ekonomiska och organisatoriska konsekvenser ett krav på upphandling skulle medföra på kort och lång sikt samt vilka effekter detta skulle medföra på konkurrensen och för små och medelstora

företag. Utredningen, som antagit namnet Utredningen om offentliga företag – upphandling, kontroll, insyn (Fi 2009:08), ska redovisa sitt uppdrag senast den 30 november 2010.

Nytt förslag om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet

Försvars- och säkerhetsupphandlingsutredningen har utrett hur Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggtreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet och om ändring av direktiven 2004/17/EG och 2004/18/EG ska genomföras i svensk rätt (dir. 2009:37). I betänkandet Upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (SOU 2010:13) lämnas förslag till en ny lag. Betänkandet har remitterats och en lagrådsremiss bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Det nya upphandlingsdirektivet har framför allt till syfte att skapa bättre förutsättningar för upphandling i konkurrens på försvars- och säkerhetsområdet av sådan materiel och sådana tjänster som är av känslig natur.

Direktivet utgör en del av ett paket som även omfattar ett direktiv om förenkling av villkoren för överföring av försvarsmateriel mellan unionens medlemsstater samt ett meddelande som gäller en strategi för en starkare och mer konkurrenskraftig europeisk försvarsindustri.

Innovationsupphandling

En särskild utredare har fått i uppdrag att utreda förutsättningarna för en ökad tillämpning av innovationsupphandling i Sverige (dir. 2009:104). Utredaren lämnade sitt betänkande Innovationsupphandling den 31 augusti 2010 (SOU 2010:56), se vidare under utgiftsområde 24 Näringsliv avsnitt 2.

Arbetet med att öka små och medelstora företags deltagande i offentlig upphandling

Regeringen har fortsatt arbetet med att skapa förutsättningar för att öka små och medelstora företags deltagande i offentlig upphandling.

Kammarkollegiets webbaserade upphandlingsstöd är ett exempel; satsningen på elektronisk upphandling är ett annat. De metoder och hjälpmedel som utvecklas inom Kammarkollegiets upphandlingsstöd bör särskilt syfta till att upphandlande myndigheter och enheter ska underlätta för små och medelstora företag att delta i upphandlingarna. Vidare gäller att Konkurrensverket enligt sitt regleringsbrev bl.a. ska lägga särskild vikt vid att underlätta för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar. Verket har prioriterat tillsynsverksamheten och lagt särskild vikt vid åtgärder för att underlätta för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar.

Genom införandet av LOV har nya marknader för leverantörer skapats som även möjliggör enklare etablering för nya företag (se vidare under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg avsnitt 3 samt utgiftsområde 24 Näringsliv avsnitt 2).

Efter förslag i propositionen Nya rättsmedel på upphandlingsområdet (prop. 2009/10:180, bet. 2009/10:FiU22, rskr. 2009/10:311) har regelförenklningar och nya rättsmedel för att bl.a. komma till rätta med otillåtna direktupphandlingar införts.

Pågående arbete inom Europeiska unionen

Utvärdering av upphandlingsdirektiven

En större utvärdering av förfarandedirektiven och den offentliga upphandlingen har påbörjats av Europeiska kommissionen, se vidare avsnitt Europeiska kommissionens översyn av upphandlingsdirektiven.

Samordning av den europeiska upphandlingspolitiken

Offentlig upphandling används inte sällan som ett medel för att uppnå olika politiska mål. Det kan t.ex. röra sig om miljöhänsyn, sociala hänsyn eller innovationsfrågor. Europeiska kommissionen har tidigare tagit fram specifika meddelanden i olika sakfrågor för att klargöra när och på vilket sätt det är förenligt med gällande regler och praxis att ta sådana hänsyn. Kommissionen har aviserat att den under 2010 avser att ta fram ett meddelande som ska gälla för de särskilda hänsyn som kan vara aktuella vid en upphandling.

Kartläggning av EU-arbete med påverkan på rättsområdet offentlig upphandling

Regeringen gav den 2 oktober 2008 Statskontoret i uppdrag att genomföra en bred kartläggning av det pågående EU-arbetet i syfte att ge en samlad bild av hur rättsområdet offentlig upphandling påverkas, direkt och indirekt (dnr Fi2008/4012). I december 2009 redovisade Statskontoret uppdraget i rapporten Kartläggning av EU-arbete med påverkan på rättsområdet offentlig upphandling (2009:23). Studien visar att den offentliga upphandlingen berörs av ett stort antal andra politikområden inom EU. Den vanligaste formen av påverkan följer av att offentlig upphandling ofta ses som ett verktyg för att nå mål inom andra politikområden.

Europaparlamentets betänkande om utvecklingstendenser inom offentlig upphandling

Europaparlamentet presenterade under våren 2010 sitt betänkande om utvecklingstendenser inom offentlig upphandling (2009/2175(INI)). Europeiska kommissionen uppmanas bl.a. att inleda en översyn av upphandlingslagstiftningen i syfte att förenkla reglerna, bättre samordna initiativen inom kommissionen och göra arbetet i Rådgivande kommittén mer öppet för externa intressenter.

Public Procurement Network

Public Procurement Network (PPN) är ett europeiskt samarbete inom offentlig upphandling som startades i januari 2003. Syftet med samarbetet är att stärka tillämpningen och efterlevnaden av upphandlingsreglerna genom utbyte av erfarenheter samt att skapa ett tillförlitligt och effektivt samarbete, som även omfattar problemlösning vid gränsöverskridande upphandlingar. Sverige tar över ordförandeskapet i PPN fr.o.m. den 1 juli 2011. Ordförandelandet är ansvarigt för att anordna minst ett plenarmöte inom PPN. Det är även detta land som bestämmer dagordningen och formatet för mötet.

Grönbok om e-upphandling

Kommissionen arbetar för närvarande med en grönbok med förslag som syftar till att ytterligare underlätta och stödja utvecklingen av gränsöverskridande e-upphandling inom EU. Grönboken förväntas innehålla förslag till åtgärder för att bl.a. förbättra det rättsliga ramverket och vidareutveckla en EU-gemensam,

solid infrastruktur med interoperabla tekniska lösningar och standarder för format och kommunikation.

4.3.2 Analyser och slutsatser

Regeringens ambition är att reglerna om offentlig upphandling ska vara effektiva och rättssäkra, att små och medelstora företags deltagande i offentlig upphandling ska öka samt att otillåtna direktupphandlingar ska minska.

Den nya webbportalen hos Kammarkollegiet som ger stöd i upphandlingsprocessen torde leda till bättre och effektivare upphandlingar och till att fler företag lämnar anbud. Det ingår också i Kammarkollegiets uppdrag att stärka upphandlarnas förmåga att formulera relevanta kvalitetskrav.

Införandet av nya rättsmedel skapar förutsättningar för en bättre regelefterlevnad. Antalet upphandlingar förväntas därför öka. Konkurrensverket, som intensifierat tillsynen med fokus på otillåtna direktupphandlingar, kommer att kunna utöva sin roll som tillsynsmyndighet mer effektivt.

Regelförenklingarna som har införts i LOU och LUF och de initiativ som tagits på området för elektronisk upphandling är åtgärder som också bedöms underlätta för företag att delta i offentliga upphandlingar genom att den administrativa bördan minskas.

Eftersom den offentliga upphandlingen är reglerad på EU-nivå följer regeringen noga det arbete som pågår i Europeiska kommissionen. Regeringen anser även att det är viktigt att delta i PPN för att kunna utbyta erfarenheter och goda exempel med andra länder som tillämpar och genomför EU:s upphandlingsdirektiv.

4.4 Politikens inriktning

Europeiska kommissionens översyn av upphandlingsdirektiven

En större översyn av förfarandedirektiven och den offentliga upphandlingen ur ett ekonomiskt perspektiv har som tidigare angetts påbörjats av Europeiska kommissionen. De frågor som kommissionen ska utvärdera är bl.a. den ekonomiska omfattningen av EU:s upphandlings-

lagstiftning, den administrativa bördan som är kopplad till upphandlingsreglernas förfaranden och krav samt nationella erfarenheter av att bl.a. använda upphandling för att nå olika samhällspolitiska mål. Kommissionen kommer även att försöka analysera de makroekonomiska konsekvenserna av EU:s upphandlingsregler.

Regeringen avser att aktivt medverka i arbetet med översynen, inte minst för att kunna påverka eventuella regeländringar. Regeringen har bl.a. av denna anledning tillsatt en utredning som ska se över upphandlingsregelverket (se vidare avsnittet Utvärderingen av upphandlingsregelverket och översyn av upphandlingsstatistiken).

Statistik

Den offentliga upphandlingen i Sverige omsätter uppskattningsvis 16–19 procent av BNP, vilket motsvarar omkring 450–535 miljarder kronor per år. Inom EU omsätter den offentliga upphandlingen i sin helhet ca 17–18 procent av BNP, vilket motsvarar ca 2 155 miljarder euro. Offentlig upphandling är således en stor och viktig del av samhällsekonomin. Undersökningar som KKV låtit utföra tyder på att en bättre upphandling och konkurrensutsättning kan minska kostnaderna med 10–20 procent. Samtidigt kan väl analyserade kvalitetskrav minska långsiktiga kostnader för förvaltning och stärka utvecklingskraften hos producenter.

Den bristfälliga statistiken medför att beräkningarna som görs på området för offentlig upphandling är osäkra. Regeringen anser att det är viktigt att kunna visa på de effekter som den offentliga upphandlingen faktiskt medför för den offentliga sektorns ekonomi och de berörda marknaderna. Regeringen har bl.a. av denna anledning beslutat att tillsätta en utredning, som bl.a. ska se över upphandlingsstatistiken (se vidare avsnittet Utvärdering av upphandlingsregelverket och översyn av upphandlingsstatistiken).

Utvärdering av upphandlingsregelverket och översyn av upphandlingsstatistiken

Regeringen har den 9 september 2010 beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att utvärdera upphandlingslagsregelverket ur ett ekonomiskt och samhällspolitiskt perspektiv samt se över systemet för insamling av upphandlingsstatistik

(dir. 2010:86). Syftet är att utreda om upphandlingsreglerna i tillräcklig utsträckning möjliggör för upphandlande myndigheter och enheter att göra goda ekonomiska affärer genom att tillvarata konkurrensen på marknaden och samtidigt använda sin köpkraft till att förbättra miljön, ta sociala och etiska hänsyn samt verka för ökade affärsmöjligheter för små och medelstora företag. Utredningen ska beakta de EU-rättsliga ramarna. Utredningens förslag ska bl.a. utgöra underlag för det framtida arbetet med regelverket i EU till följd av den utvärdering av upphandlingsdirektiven som Europeiska kommissionen har påbörjat. Vidare ska utredaren se över systemet för insamling av upphandlingsstatistik och vilka uppgifter som ska samlas in. Syftet med uppdraget är framför allt att förbättra möjligheterna att prognostisera effekterna av reformer samt till att följa upp och utvärdera den upphandlingspolitik som förs i EU och Sverige. Utredaren ska genomföra uppdraget på ett utåtriktat sätt i kontakt med berörda aktörer. Uppdraget ska redovisas senast den 28 juni 2012.

Myndighetsstrukturen på upphandlingsområdet

Den statliga myndighetsstrukturen på upphandlingsområdet ses för närvarande över. Den s.k. upphandlingsstödjande verksamheten bedrivs i dag av flera olika organisationer. Splittningen av det statliga upphandlingsstödet drabbar främst dem som är i störst behov av den upphandlingsstödjande verksamheten. Regeringen gör bedömningen att ett samlat upphandlingsstöd bör bidra till att sprida hjälpmedel som väger samman och balanserar angelägna önskemål om bl.a. en hållbar utveckling för miljö och samhälle, små och medelstora företags medverkan samt ett innovationsfrämjande klimat vid upphandlingar. Ett samlat statligt upphandlingsstöd bör kunna bidra till att den offentliga upphandlingens tillväxtpotential bättre tas till vara. Dessutom är upphandlingsfrågorna under stark utveckling bl.a. genom påverkan från andra politiska områden.

Andra politiska målsättningar

Den offentliga upphandlingen kan främja andra politiska målsättningar, såsom innovation, miljö-

hänsyn och sociala hänsyn. De offentliga aktörernas efterfrågan kan bidra till att miljövänliga och innovativa produkter efterfrågas i så stor utsträckning att produktionen blir lönsam. Regeringens målsättning på miljöområdet och sociala området kommer till uttryck i de nya målsättningsparagraferna i LOU och LUF. Sverige har en väl utvecklad nationell politik för miljövänlig offentlig upphandling bl.a. genom det arbete som Miljöstyrningsrådet bedriver. Regeringen anser att frågorna om att den offentliga upphandlingen kan främja andra politiska målsättningar är viktiga och har därför inkluderat dem i utvärderingen av upphandlingsregelverket (dir. 2010:86). Regeringen avser vidare att aktivt delta i det arbete som bedrivs i EU för att bidra till en offentlig upphandling som prioriterar en hållbar utveckling och främjar innovationer.

mer att utvecklas ytterligare. Europeiska kommissionen har aviserat att den avser att ta fram en grönbok för att främja e-upphandling. Grönboken, som ska följas upp med en vitbok, ska innehålla ytterligare åtgärder för att förenkla användningen av e-upphandling och motverka hinder för gränsöverskridande e-upphandlingar. Sverige, som ligger i framkant i arbetet med e-förvaltningsfrågor, kommer att vara aktivt i denna process.

Ny lagstiftning om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggentreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet och om ändring av direktiven 2004/17/EG och 2004/18/EG ska genomföras i svensk rätt. Direktivet syftar till att fler upphandlingar i konkurrens ska genomföras på området. Detta torde leda till nya affärsmöjligheter och ökad konkurrens på de aktuella marknaderna. Den ökade konkurrensen kan förväntas leda till minskade kostnader för inköp för staten och verksamheter inom försörjningssektorerna. Som framgått ovan bereds för närvarande i Regeringskansliet betänkandet Upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (SOU 2010:13).

Effektivare upphandlingsförfarande

Tillämpningen och kunskapen om upphandlingsregelverket ska fortsätta att förbättras. Systemet för insamling av upphandlingsstatistik ska ses över för att få ett bättre underlag för beslut om åtgärder inom upphandlingsområdet. Det nationella upphandlingsstödet och arbetet med e-upphandling hos Kammarkollegiet kom-

5 Statliga arbetsgivarfrågor

5.1 Omfattning

Området Statliga arbetsgivarfrågor omfattar personal- och lönepolitiska frågor, såsom löneutveckling, pensionsvillkor, arbets- och anställningsvillkor i offentlig anställning, statlig arbetsrätt och kompetensförsörjning. I området ingår bl.a. frågor om arbetsmiljö och hälsa, etnisk och kulturell mångfald, värdegrundsarbete samt jämställdhet inom staten. Till området hör Arbetsgivarverket, Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus) Statens tjänstepensionsverk (SPV), vissa nämnder inom det arbetsgivarpolitiska området, Statens ansvarsnämnd, Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd, Offentliga sektorns särskilda nämnd, Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor, Statens överklagandenämnd samt Stiftelsen Statshälsan och Trygghetsstiftelsen – en kollektivavtalsstiftelse.

5.2 Mål

Målet för området Statliga arbetsgivarfrågor är en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att kompetens finns för att nå verksamhetens mål.

För att uppnå målet måste staten vara en attraktiv och föredömlig arbetsgivare. De statliga myndigheterna ska bedriva ett strategiskt arbete med sin kompetensförsörjning. Att de statsanställda avspeglar befolkningens sammansättning har betydelse för legitimiteten och allmänhetens förtroende för den statliga förvaltningen. Ett respektfullt och värdigt bemötande av allmänheten har också betydelse för förtroendet.

Följande delmål har satts upp för de statliga arbetsgivarna.

- Den statliga sektorn ska totalt sett inte vara löneledande.
- Andelen kvinnor på ledande befattningar i staten ska öka.
- Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska.
- Den etniska och kulturella mångfalden bland anställda i staten ska öka på alla nivåer.
- Arbetsmiljön i staten ska vara god.
- De statsanställda ska ha kunskap om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statstjänsteman.

5.3 Resultatredovisning

5.3.1 Indikatorer

För att följa upp utvecklingen inom verksamhetsområdet i förhållande till målen används i huvudsak följande indikatorer:

- myndigheternas arbete med kompetensförsörjningen,
- personalförsörjningsläget i staten,
- utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden,
- andelen kvinnor på ledande befattningar i staten,
- löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten,
- andelen anställda med utländsk bakgrund på olika nivåer i staten,
- den genomsnittliga sjukfrånvaron i staten, samt

- utvecklingen av nybeviljade sjukpensioner i staten.

I bilagan Statsförvaltningens utveckling ges en övergripande beskrivning av kompetensförsörjningen i staten.

5.3.2 Resultat

En strategisk kompetensförsörjning i staten

För att regeringen ska kunna följa upp kompetensförsörjningen i staten redovisar myndigheterna varje år sedan 1997 de åtgärder som vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att nå verksamhetens mål. På uppdrag av regeringen har Statskontoret analyserat den strategiska kompetensförsörjningen i statsförvaltningen med särskilt fokus på hur myndigheterna arbetar med att uppnå det arbetsgivarpolitiska delmålet att den etniska och kulturella mångfalden bland anställda i staten ska öka på alla nivåer. Detta redovisas i rapporten Fokus på mångfald – strategisk kompetensförsörjning i staten (dnr Fi2010/3142). Rapporten kommenteras särskilt längre fram i detta avsnitt under rubriken Den etniska och kulturella mångfalden.

I de underlag som togs fram inför myndighetsdialogerna under våren 2010 har de arbetsgivarpolitiska frågorna getts relativt stor uppmärksamhet.

Vid regeringens genomgång av myndigheternas redovisning av kompetensförsörjningen i respektive årsredovisning för 2009 har följande iakttagelser gjorts.

- Generellt har redovisningarna en tydlig koppling till verksamheten. I en allt större utsträckning redovisas kompetensförsörjningen inte enbart under rubriken personal. De allra flesta redovisningarna har ett längre perspektiv än de närmaste åren.
- Generellt har myndigheterna en fortsatt mycket god beredskap när det gäller pensionsavgångar och ser generationsväxlingen som en möjlighet till kompetensväxling. Det finns dock fortfarande undantag där en myndighet kan vara beroende av en specifik spetskompetens eller där konkurrenssituationen på marknaden är svår.
- Samverkan sker allt mer mellan myndigheter på en rad områden, men även med näringslivet. Samarbete sker både nationellt

och i en allt större omfattning internationellt.

- Generellt satsar myndigheterna kontinuerligt på friskvård, arbetsmiljö och rehabiliteringsåtgärder. Det finns myndigheter vars verksamheter kräver en speciell medvetenhet om bl.a. våld och hotfulla situationer. Denna insikt påverkar de arbetsmiljösatsningar som görs för att minimera risken för personskador.
- Flertalet av de myndigheter som genomför kontinuerliga kund- och medarbetarundersökningar använder resultaten av dessa inför verksamhetsplanering och myndighetens planering av kompetensförsörjningen.

En samordnad statlig arbetsgivarpolitik

Arbetsgivarverket

Den statliga arbetsgivarpolitiken utvecklas genom samverkan mellan Arbetsgivarverkets medlemmar och samordnas av Arbetsgivarverket. Arbetsgivarverket svarar också för information, rådgivning och utbildning i arbetsgivarfrågor. Alla statliga myndigheter som har arbetsgivaransvar är medlemmar i Arbetsgivarverket. Därutöver finns ett antal frivilliga medlemmar med anknytning till det statliga området.

Arbetsgivarverkets resultatredovisning utgår från de av styrelsen beslutade verksamhetsmålen för kansliet 2009. Av redovisningen framgår att 6 av 13 mål uppnåddes, 3 uppnåddes delvis medan 4 inte uppnåddes.

Ramavtalen om löner m.m. för arbetstagare inom det statliga avtalsområdet som Arbetsgivarverket slutit med dess motparter gäller för tiden 1 oktober 2007–30 september 2010 (RAL5 2007–2010). Arbetsgivarverkets verksamhet under 2009 har fokuserat på förberedelser inför ett nytt avtal.

Den årliga servicebarometern visar att 97 procent av de svarande var nöjda med Arbetsgivarverket som helhet (svarsfrekvens 78 procent). Detta ska jämföras med 2008 då motsvarande resultat var 85 procent (svarsfrekvens 79 procent). Flera av verkets insatser visar på en förbättring.

För tredje året i rad har Arbetsgivarverket genomfört en chefsbarometer, riktad till medlemmarnas chefer. När det gäller bedömningen av Arbetsgivarverket som helhet och flertalet av verkets insatser visar undersökningen på förbätt-

rade resultat jämfört med 2008. Svarsfrekvensen var cirka 60 procent, dvs. på samma nivå som 2008.

Statens tjänstepensionsverk

Statens pensionsverk har den 1 juli 2010 bytt namn till Statens tjänstepensionsverk. Skälen för namnbytet har redovisats i propositionen Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt (prop. 2009/10:175 s. 188).

Under 2009 har SPV:s planerade arbete med att införa ändringar och tolkningar av kollektivavtal i IT-systemen fortgått. Säkerhetsfrågorna vid myndigheten och i systemen har varit och är alltjämt i fokus. Det har skett en positiv utveckling av det s.k. aktualiseringsarbetet, dvs. arbetet med att utreda och fastställa en persons historiska tjänstetid och intjänade pensionsrätt. Den förbättrade kvaliteten som detta medfört har gjort det möjligt att ge de försäkrade bättre information om deras pensionsförmåner. Bland annat har SPV för första gången kunnat skicka ut pensionsbesked om den förmånsbestämda pensionen enligt PA 03.

Den övergripande nöjdheten bland arbetsgivarna är på samma nivå som 2008. Nöjdheten bland de statligt anställda har ökat, medan den har minskat bland pensionärerna.

Inom Sundsvallsregionen fortsätter det i budgetpropositionen för 2010 redovisade samarbetet mellan olika arbetsgivare (prop. 2009/10:1 utg.omr. 2 avsnitt 5.3.3). Under 2009 har SPV inlett ett nära samarbete inom utbildningsområdet med andra myndigheter. Bland annat har en introduktionsutbildning med inriktning mot statstjänstemannarollen startats.

Verksamheten inom området Pension Staten står för drygt två tredjedelar av SPV:s omsättning. Verksamhetsutfallet för 2009 blev ett underskott på drygt 3 miljoner kronor, främst på grund av högre utvecklings- och konsultkostnader än beräknat.

I syfte att underlätta de administrativa processer som myndigheterna ska hantera i samband med tjänstepensioneringar kan SPV erbjuda en utökad pensionsadministration för de myndigheter som efterfrågar detta. Denna verksamhet har under 2009 omfattat åtta arbetsgivare, jämfört med fem 2008. Verksamhetsutfallet blev ett underskott på drygt 100 000 kronor, främst på grund av satsningar för att kunna öka omsättningen. Ytterligare ett 30-tal myndigheter har under 2009 visat intresse för

denna tjänst. Några myndigheter valde att ansluta sig till tjänsten i början av 2010.

SPV får, enligt vad som föreskrivs i verkets instruktion, utföra viss uppdragsverksamhet. Ungefär en tredjedel av SPV:s omsättning hänförs sig till området Pensionsverksamhet på uppdrag. Målet för denna verksamhet är att generera ett verksamhetsutfall, exklusive ränterintäkter avseende balanserade vinstmedel, som på fem år motsvarar minst 6 procent av verksamhetens intäkter. För femte året i rad har det långsiktiga målet inte uppnåtts. Årets resultat, 7,9 procent, bidrar dock till att skapa förutsättningar för att nå det långsiktiga avkastningskravet. SPV har i augusti 2010 i enlighet med ett uppdrag i sitt regleringsbrev kommit in med en redogörelse för den verksamhet som för närvarande utförs inom området Pensionsverksamhet på uppdrag (dnr Fi2010/3903).

SPV har till följd av regelförändringar fått tillgång till uppgifter från Skatteverket för att kunna bedöma anmälda inkomster i förhållande till utbetalningar av bl.a. pensionsersättningar och inkomstgarantier. De första samkörningarna genomfördes under hösten 2009. En analys av materialet har inletts av SPV.

SPV hanterar den statliga försäkringsmodellen. Genom försäkringsmodellen betalar myndigheter och andra berörda arbetsgivare de försäkringsmässiga kostnaderna för statens avtalsförsäkringar, antingen genom att betala premier eller genom att skuldföra pensionsåtagandet. Den kollektiva konsolideringsgraden i försäkringsmodellens gren för premiefinansiering, den s.k. försäkringsrörelsen, har sjunkit under 2009, främst beroende på höga indexeringskostnader. En återhämtning väntas dock ske under 2010.

Kompetensrådet för utveckling i staten

Krus inrättades den 1 januari 2009. Under 2009 har rådet byggt upp en flexibel organisation för att stödja statsförvaltningen i arbetet med de frågor som är prioriterade för förvaltningens strategiska kompetensförsörjning.

En viktig del av verksamheten består i att bidra till utvecklingen av de statsanställdas kompetens inom EU-området. Under 2009 har sammanlagt 413 personer deltagit vid något av de 23 utbildningstillfällen som Krus ansvarat för. Krus har också anordnat utbildningar för de som vill genomgå uttagningsprov, s.k. concours, för att kunna söka arbete i EU:s institutioner.

Under 2009 har sammanlagt 212 personer deltagit i concours.

Krus fick i november 2009 i uppdrag att leda ett projekt om offentligt etos – en god förvaltningskultur under 2009–2011 (dnr Fi2009/3563). Målet med projektet är att stärka en god förvaltningskultur i staten. Inom ramen för projektet behandlas värdegrunds-, etik- och bemötandefrågor. Projektet fokuserar i första hand på förståelse för vad det innebär att vara statsanställd och på arbete med värdegrunds-, etik- och bemötandefrågor. För att öka kunskapen om rollen som statstjänsteman samt stödja och inspirera myndigheternas eget värdegrundsarbete kommer ett antal utvecklingsaktiviteter att genomföras och redovisas under projektets gång.

Krus har vidare i uppdrag att leda och samordna ett program för kvinnors karriärutveckling i staten. Programmet pågår t.o.m. 2010 och syftar till att andelen kvinnor på chefs- och expertfunktioner i staten ska öka och därigenom bidra till minskade löneskillnader mellan kvinnor och män. Inom ramen för programmet deltar totalt 18 myndigheter i ett särskilt genomförandeprogram som handlar om att i den egna myndigheten bedriva ett förändringsarbete där befintliga arbetssätt och rutiner analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv. Andra aktivitetsområden inom programmet är spridning av kunskaper och erfarenheter, framtagande av indikatorer för uppföljning och utvärdering samt individinriktade karriärutvecklingsinsatser. Programmet följer i stort sett den uppsatta tidplanen. De uppnådda resultaten kommer att presenteras vid en avslutande konferens under senare delen av 2010.

En föredömlig och attraktiv arbetsgivare

Det är angeläget att de statliga arbetsgivarna arbetar strategiskt med sin kompetensförsörjning. De bör fortsätta utveckla formerna för att marknadsföra staten som en attraktiv arbetsgivare. Detta kan ske enskilt eller i samverkan, bl.a. genom Arbetsgivarverket (se vidare prop. 2009/10:175 s. 121 f.).

För att stödja medlemmarnas arbete med att profilera sig som attraktiva arbetsgivare arrangerade Arbetsgivarverket under 2009 två seminarier i ämnet. Dessförinnan hade verket gett ut skriften Att profilera sig som statlig arbetsgivare. Arbetsgivarverket gav under våren 2010 ut skriften Att arbeta statligt – viktiga arbeten och

moderna villkor. Av denna framgår bl.a. vilka förmåner och villkor som gäller och vilka möjligheter som finns till bl.a. utlandstjänstgöring.

Sökmotorn på Arbetsgivarverkets webbplats (www.arbetsgivarverket.se) över lediga statliga arbeten, som introducerades 2008, fick ett stort genomslag under 2009. Sökmotorn hade 112 000 unika besökare, dubbelt så många som målsättningen om 50 000 unika besök under året.

Arbetsgivarverket och Konjunkturinstitutet genomför två gånger per år en konjunkturbarometer för den statliga sektorn i vilken samtliga myndigheter med minst tio anställda ingår. Av myndigheterna svarade 66 procent på Konjunkturbarometern våren 2010, vilket motsvarar ca 80 procent av samtliga statsanställda. Det är en avsevärd försämring av svarsfrekvensen jämfört med undersökningen hösten 2009, då 83 procent av myndigheterna svarade, vilket motsvarade 98 procent av samtliga statsanställda. Framför allt har en försämring skett av svarsfrekvensen inom utbildningsväsendet.

Barometern visar att andelen myndigheter som haft brist på lämpliga sökanden vid rekryteringar har minskat. Andelen myndigheter som förutser övertalighet det kommande året ökar. Vidare ökar andelen myndigheter med omfattande pensionsavgångar. Andelen myndigheter som anser att omfattande pensionsavgångar påverkar kompetensförsörjningen på ett positivt sätt är dock större än andelen som anser att den påverkas negativt. Av Konjunkturbarometern framgår också att personalomsättningen och övertidsuttaget väntas bli oförändrade i en majoritet av myndigheterna.

När en statsanställd blir uppsagd på grund av arbetsbrist ansvarar Trygghetsstiftelsen – en kollektivavtalsstiftelse för att om möjligt förhindra att han eller hon blir arbetslös. Stiftelsens arbete är individanpassat och har en markant arbetslinjeprofil.

Antalet övertaliga statstjänstemän som anmälades till Trygghetsstiftelsen uppgick under 2009 till 2 693 personer, vilket utgör en minskning med cirka 500 personer jämfört med 2008. Av dessa var 57 procent kvinnor och 43 procent män. För första gången bestod nästan hälften av inflödet, 49 procent, av tidsbegränsat anställda, vilket främst beror på att inflödet av uppsagda med tillsvidareanställning var något mindre än under de senaste åren. Cirka 88 procent av de tidsbegränsat anställda kom från universitet och högskolor.

Under 2009 var andelen tillsvidareanställda som vid anställningens slut löst sin situation 70,3 procent, vilket är 4 procentenheter färre än under 2008. Av dessa hade cirka 33 procent av kvinnorna fått nytt arbete eller startat företag. Hos männen var siffran drygt 37 procent. Under 2008 var denna andel cirka 40 procent hos både kvinnor och män.

Under 2009 var andelen tidsbegränsat anställda som löst sin situation 75,8 procent, vilket är en ökning med cirka 5 procentenheter jämfört med 2008. Andelen tidsbegränsat anställda som skaffat nytt arbete eller startat eget företag uppgick 2009 till ca 40 procent. Utfallet var lika fördelat mellan kvinnor och män.

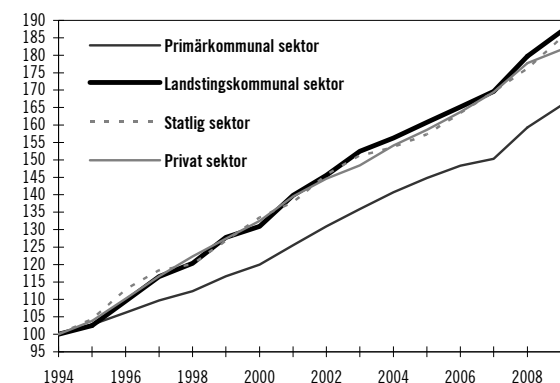
Löneutvecklingen i staten

Regeringens mål är att staten totalt sett inte ska vara löneledande. Som underlag för uppföljningen av detta mål används utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer.

Som framgår av diagram 5.1 fortsätter löneutvecklingen i staten att relativt väl följa utvecklingen på arbetsmarknaden i stort.

Diagram 5.1 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2009

Index 1994=100

Källa: Statistiska centralbyrån.

Anm. Uppgifterna avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

Andelen kvinnor på ledande befattningar

Regeringens mål är att andelen kvinnor på ledande befattningar i staten ska öka. Målet följs i första hand upp genom statistik över andelen kvinnor respektive män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet (ledningskompetens).

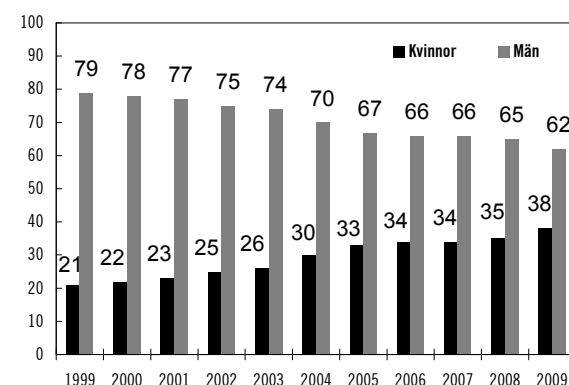
Som framgår av diagram 5.2 har andelen kvinnor på ledande befattningar ökat under perioden 1999–2009. Totalt finns nu ca 4 800 kvinnliga chefer, vilket motsvarar knappt 38 procent av

alla chefer inom staten. För tio år sedan var andelen 21 procent och antalet 2 800.

Något som talar för att andelen kvinnliga chefer kommer att fortsätta att öka är att en stor andel av de chefer som kommer att gå i pension under de närmaste åren är män.

Diagram 5.2 Fördelning av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 1999–2009

Procent

Källa: Arbetsgivarverket.

Staten är den sektor som har jämnast könsfördelning på arbetsmarknaden. Andelen kvinnor har ökat de senaste åren. År 2008 fanns det för första gången fler kvinnor än män bland de statsanställda (50,3 procent). År 2009 var andelen kvinnor 51 procent.

I gruppen kärnkompetens är 49 procent kvinnor, vilket är en ökning med en procentenhet sedan föregående år. I gruppen stöd-kompetens dominerar andelen kvinnor och uppgår till 59 procent, vilket är samma nivå som föregående år.

Av RALS-avtalen 2007–2010 framgår att det partsgemensamma arbete, som påbörjades i samband med tecknandet av RALS 2002–2004, ska fortsätta och intensifieras. Syftet är att åstadkomma en jämnare könsfördelning inom samtliga befattningskategorier inom staten, men med fokus på högre befattningar. Arbetet bedrivs med stöd av Partsrådet³. Regeringen beslutade 2008 att införa ett program för kvinnors karriärutveckling i syfte att öka andelen kvinnor på chefs- och expertfunktioner i staten. Krus leder detta program som pågår t.o.m. den 31 december

³ Rådet för partsgemensamt stöd inom det statliga avtalsområdet (Partsrådet) är ett organ som är bildat av parterna på det statliga avtalsområdet och som bedriver partsgemensamt utvecklingsarbete i statsförvaltningen.

2010. Partsrådet kommer att följa arbetet och vid behov erbjuda stöd.

Fördelning av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

Under 2009 anställde regeringen totalt 30 myndighetschefer, varav 12, eller 40 procent, var kvinnor.

Bland myndighetscheferna var andelen kvinnor 43,1 procent i oktober 2010, vilket innebär en ökning med drygt 4 procentenheter sedan 2009. Som en följd av ett minskat antal myndigheter har det totala antalet myndighetschefer som regeringen anställer minskat från 208 till 205 mellan 2009 och 2010.

Tabell 5.1 Fördelningen den 1 oktober 2010 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

Antal

	Kvinnor	Män	Totalt
Generaldirektörer	47	56	103
Landshövdingar	11	10	21
Rektorer ^{1,2}	14	20	34
Överintendenter ³	3	7	10
Övriga titlar ⁴	13	23	36
Myndighetschefer totalt^{5,6}	88	116	204

¹ Regeringen utser rektorer efter förslag från lärosätets styrelse.

² Till följd av en vakans uppgår antalet rektorer för närvarande till 34.

³ Här ingår museichefen vid Arkitekturmuseet.

⁴ Här ingår myndighetschefer med andra eller unika titlar såsom ombudsmän, direktörer, ordföranden samt rikspolischef, riksåklagare etc.

⁵ Inklusive vikarierande myndighetschefer.

⁶ Enligt vad som anges i fotnot 2 summerar tabellen till 204.

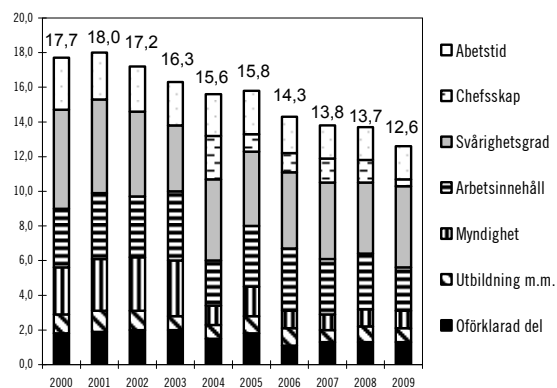
Löneskillnaderna mellan kvinnor och män

Regeringens mål är att löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska. Som underlag för uppföljningen används partsgemensam statlig förhandlingsstatistik.

I september 2009 var statsanställda kvinnors genomsnittslön totalt sett 12,6 procent lägre än statsanställda mäns genomsnittslön (se diagram 5.3). År 2008 var motsvarande löneskillnad 13,7 procent. Skillnaden har minskat successivt, och trenden mot en minskad löneskillnad fortsatt. År 2000 var löneskillnaden nästan 18 procent.

Diagram 5.3 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2000-2009

Procent

Källa: Arbetsgivarverket.

Den statistiska analys som Arbetsgivarverket har gjort visar att den genomsnittliga löneskillnaden nästan helt kan hänföras till mätbara faktorer. Stora delar av löneskillnaden beror på att fler kvinnor än män arbetar deltid, på arbetets svårighetsgrad och innehåll samt på att fler män än kvinnor är chefer. Vidare påverkar det att arbetsinnehåll och löner ser olika ut hos olika myndigheter. Det finns också skillnader när det gäller utbildning, erfarenhet och i vilken region den anställde arbetar. Den löneskillnad som slutligen blir kvar, den s.k. oförklarade löneskillnaden som inte kan förklaras av den mätbara information som finns tillgänglig i den partsgemensamma statistiken, uppgick i september 2009 till ca 1,3 procent. Den oförklarade löneskillnaden har varit konstant 2007–2009. Åren 2002–2003 var den som högst och uppgick då till 2,0 procent.

Som framgår av diagram 5.3 är det två faktorer som tillsammans står för mer än hälften av den totala löneskillnaden mellan kvinnor och män. Dessa två viktigaste förklaringar är att kvinnor jämfört med män oftare innehar befattningar med en lägre svårighetsgrad och att kvinnor och män i stor utsträckning arbetar inom olika yrkesområden.

Inom det statliga chefskollektivet hos Arbetsgivarverkets medlemmar har löneskillnaderna minskat kraftigt under den period som verket studerat detta. Mellan 2004 och 2009 ökade snittlönen för kvinnliga chefer från 38 041 till 45 716 kronor per månad, medan de manliga chefernas löner i snitt ökade från 39 499 till 45 802 kronor. Det innebär att löneskillnaderna mellan manliga och kvinnliga chefer har minskat från 3,6 till 0,2 procent.

Under den senaste avtalsperioden, som sträcker sig från 2007 till 2010, har utfallet också varit till de kvinnliga chefernas fördel. Fram till september 2009 har löneutvecklingstakten varit 6,3 procent för de kvinnliga och 5,5 procent för de manliga cheferna i staten. Arbetsgivarverkets bedömning är att de kvinnliga chefernas högre löneutveckling hänger nära samman med att andelen kvinnliga chefer ökat och att löneutvecklingen ofta är snabbare i början på chefskarriären.

Den etniska och kulturella mångfalden

Regeringens mål är att den etniska och kulturella mångfalden bland de anställda i staten ska öka på alla nivåer. Målet följs framför allt upp med hjälp av statistik avseende hur stor andel av de statsanställda som har utländsk bakgrund⁴.

Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten fortsätter att öka. Som framgår av tabell 5.2 hade 12,5 procent av de statsanställda 2009 utländsk bakgrund, vilket är en ökning med 0,5 procentenheter jämfört med 2008.

Andelen statsanställda som är utrikes födda har under samma period ökat från 9,8 procent till 10,2 procent. Utrikes födda utgör majoriteten av alla med utländsk bakgrund i staten. Utvecklingen över tid under perioden 2001–2009 följer samma mönster som för samtliga anställda med utländsk bakgrund. Ökningen har främst skett genom att andelen anställda som är födda utanför Norden har ökat.

Andelen anställda med utländsk bakgrund är något högre än genomsnittet i kategorin kärnkompetens och under genomsnittet i kategorierna ledningskompetens och stödkompetens.

Tabell 5.2 Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten samt för befolkningen i arbetsför ålder 2008 och 2009

Procent

	2008	2009
Staten totalt¹	12,0	12,5
Kvinnor	12,7	13,2
Män	11,3	11,9
Ledningskompetens	5,9	6,1
Kvinnor	7,0	7,0
Män	5,3	5,6
Kärnkompetens	12,9	13,5
Kvinnor	13,5	14,0
Män	12,4	13,1
Stödkompetens	10,4	10,8
Kvinnor	11,4	11,9
Män	9,0	9,2
Nyanställda i staten²	18,4	19,0
Förvärvsarbetande 20–64 år³	15,6	i.u.
Befolkningen 20–64 år⁴	20,3	21,1

Källa: Arbetsgivarverket.

¹ Avser personer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska och frivilliga medlemmar i Arbetsgivarverket. Timanställda m.fl. ingår ej.

² Som nyanställda räknas individer som inte var anställda i staten föregående år samt individer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år.

³ Källa: Statistiska centralbyråns (SCB) registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS). I RAMS ingår egna företagare och personer vars arbetstidsomfattning är minst en timme per vecka.

⁴ Källa: SCB:s befolkningsstatistik.

Bland de nyanställda i staten har 19,0 procent utländsk bakgrund, vilket är lägre än andelen i befolkningen. Den senast tillgängliga uppgiften om förvärvsarbetande är från 2008, då 15,6 procent av de förvärvsarbetande hade utländsk bakgrund.

Den högre andelen individer med utländsk bakgrund bland de nyanställda medför att andelen anställda med utländsk bakgrund i staten som helhet ökar. Andelen anställda med utländsk bakgrund i staten har ökat med 2,9 procentenheter under perioden 2001–2009. Bland de förvärvsarbetande på hela den svenska arbetsmarknaden var ökningen 2,7 procentenheter 2001–2008.

Andelen med utländsk bakgrund varierar regionalt i Sverige. I stort sett följer fördelningen av de statsanställda demografin i befolkningen och på arbetsmarknaden i stort. Högst andel med utländsk bakgrund i staten finns i de tre storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö, där andelarna är 16,3, 15,4 respektive 15,4 procent. Andelen med utländsk bakgrund skiljer sig avsevärt åt, främst mellan storstadsområden och landsbygder.

Statskontoret har på regeringens uppdrag analyserat den strategiska kompetensförsörj-

⁴ Med utländsk bakgrund avses personer som är födda utomlands, personer med två föräldrar som är födda utomlands och personer med okänt födelseland.

ningen i statsförvaltningen med fokus på hur myndigheterna arbetar med att uppnå det arbetsgivarpolitiska delmålet att den etniska och kulturella mångfalden bland anställda i staten ska öka på alla nivåer (dnr Fi2010/3142). Studien ger en fördjupad bild av myndigheternas arbetssätt och möjligheter samt de hinder som finns för deras arbete. Tio myndigheter inom olika sektorer har studerats. Studien visar att arbetet överlag går framåt, samtidigt som det finns en mycket stor variation mellan myndigheterna, både beträffande arbetssätt och vilka förutsättningar som finns för arbetet.

Arbetsgivarverkets strategi för ökad mångfald i staten, Inkluderande synsätt – en strategi för mångfald i staten, tar sikte på att en blandning av bakgrund och kompetens som har betydelse för att arbete, kvalitet och kundorientering ska präglade verksamheten. Strategin har nu funnits i drygt ett år och börjat ge avtryck i flera myndigheters arbete med kompetensförsörjningen.

En god arbetsmiljö

Regeringens mål är att arbetsmiljön i staten ska vara god. Målet följs framför allt upp utifrån uppgifter om sjukfrånvaro och sjukpension i staten.

Av Arbetsgivarverkets rapport Arbetsmiljön i statlig sektor 2009 (dnr Fi2010/4356) framgår att anställda i staten sammantaget upplever sitt arbete positivt i större utsträckning än arbetstagare i allmänhet⁵. De statsanställda upplever exempelvis i större utsträckning att de har ett omväxlande, obundet och meningsfullt arbete som de i det stora hela är nöjda med. Andelen statligt anställda som i det stora hela är mycket nöjda med sitt arbete har ökat successivt sedan 2001 och uppgick 2009 till 83,5 procent, vilket är högre än bland samtliga på arbetsmarknaden (78 procent). Statsanställda är vidare mer nöjda med sina arbetstider än anställda på arbetsmarknaden som helhet, och de kan även i högre utsträckning än övriga på arbetsmarknaden bestämma när och hur olika arbetsuppgifter ska utföras.

Arbetsmiljöundersökningarna visar också att allt färre statsanställda upplever det svårt att framföra kritik vad gäller arbetsförhållanden. I

den föregående undersökningen 2007 var det 18,5 procent av de statsanställda som instämde i påståendet att det alltid/för det mesta är svårt att framföra kritiska synpunkter på arbetsförhållanden. År 2009 hade andelen sjunkit till 16 procent. Tendensen är likartad för samtliga anställda på arbetsmarknaden.

Av de statsanställda uppger 59 procent att arbetet ger dem möjlighet att lära nytt och utvecklas i yrket varje vecka. Detta är signifikant fler än bland samtliga anställda, där 42 procent är av denna uppfattning. De statsanställda (63 procent) anser vidare i betydligt högre utsträckning än samtliga anställda (45 procent) att minst halva arbetstiden går åt att lösa krävande problem.

Den totala andelen anställda på arbetsmarknaden, som anger att de varit utsatta för våld eller hot om våld de senaste 12 månaderna, har ökat något från 12 procent 1995 till 14 procent 2009. Andelen bland anställda inom staten har varit relativt oförändrad. Den har varierat mellan som lägst, i 2009 års undersökning, 19 procent och som högst 22 procent 1999.

Av de statsanställda uppger 68 procent att det på arbetsplatsen bedrivs ett systematiskt arbetsmiljöarbete, att jämföra med 56 procent för hela arbetsmarknaden. Detta är en minskning jämfört med 2007 då 72 procent av de statsanställda uppgav att det bedrevs ett systematiskt arbetsmiljöarbete, jämfört med 53 procent för hela arbetsmarknaden.

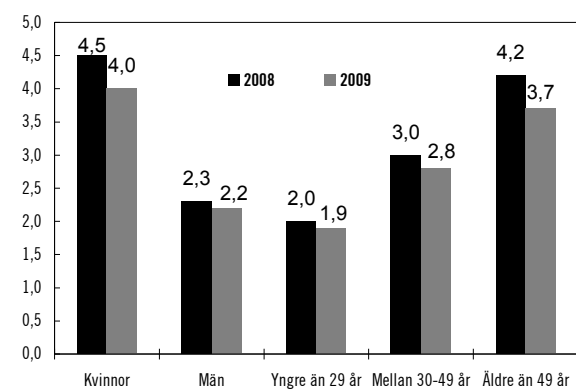
Av rapporten framgår också att de statsanställda upplever mindre fysiska besvär än sysselsatta på arbetsmarknaden som helhet, medan de psykiska besvärerna ligger på samma nivå som för arbetsmarknaden totalt.

Sjukfrånvaron i de statliga myndigheterna fortsatte att sjunka under 2009. Jämfört med 2008 var sjukfrånvaron i genomsnitt 0,3 procentenheter lägre, vilket ger en total sjukfrånvaro på 3,1 procent av den tillgängliga arbetstiden. För såväl kvinnor som män inom samtliga åldersgrupper minskade sjukfrånvaron jämfört med föregående år.

⁵ Arbetsgivarverkets rapport bygger på SCB:s arbetsmiljöundersökning som genomförs vartannat år på uppdrag av Arbetsmiljöverket. Undersökningen omfattar numera cirka 130 frågor inom olika områden ställda genom telefonintervju och postenkät. Sammantaget besvarades enkäterna av knappt 9 100 personer, varav drygt 500 var anställda i staten.

Diagram 5.4 Sjukfrånvaro som andel av tillgänglig arbetstid uppdelat på kön och ålder 2008 och 2009

Procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Kvinnors sjukfrånvaro är väsentligt högre än mäns, men har minskat betydligt snabbare de senaste åren (se diagram 5.4). På motsvarande sätt har sjukfrånvaron för grupperna anställda från 50 år och uppåt respektive 30–49 år varit högre de senaste åren, men stadigt sjunkit, medan sjukfrånvaron i åldersgruppen under 30 år i stort sett har varit oförändrad under flera år.

Sjukfrånvaron var oförändrad eller hade minskat vid 139 myndigheter (dvs. två tredjedelar av myndigheterna) 2009, medan 58 myndigheter hade ökat sjukfrånvaro jämfört med föregående år.⁶

Antalet statsanställda med nybeviljad sjukpension har minskat för såväl kvinnor som män (se tabell 5.3).

Tabell 5.3 Anställda som har beviljats tillfällig sjukpension respektive sjukpension 2008 och 2009

Antal

	2008 Kvinnor	2008 Män	2009 Kvinnor	2009 Män
Tillfällig sjukpension < 100 procent	379	138	181	67
Tillfällig sjukpension 100 procent	90	64	28	18
Sjukpension	262	128	181	106

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Anm. I det redovisade antalet individer som beviljats sjukpension ingår även personer som tidigare beviljats tillfällig sjukpension.

Kunskap och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen

Regeringens mål är att de statligt anställda ska ha kunskap om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som stats-tjänsteman, dvs. för ett offentligt etos.

Krus bedriver, som tidigare anförts, sedan september 2009 på uppdrag av regeringen ett projekt om offentligt etos. Projektet bedrivs 2009–2011 och vänder sig till hela statsförvaltningen, med särskilt fokus på cheferna i förvaltningen.

Utformningen av projektet bygger bl.a. på en kartläggning av hur svenska myndigheter samt statsförvaltningar i övriga Norden och Europa arbetar med offentligt etos. Som en del i förberedelserna av projektet har ett arbete med att sammanställa de författningar som speglar den gemensamma värdegrunden i statsförvaltningen genomförts.

Myndigheternas personalansvarsnämnder och Statens ansvarsnämnd

Myndigheternas personalansvarsnämnder⁷ och Statens ansvarsnämnd⁸ har viktiga funktioner när det gäller att upprätthålla allmänhetens förtroende för statlig förvaltning och tillgodose arbetstagarnas intresse av en korrekt handläggning av de enskilda ärendena.

Under 2009 hanterade de statliga myndigheterna 461 personalansvarsärenden. Antalet ärenden har därmed ökat med 36 procent jämfört med 2008. Ökningen av antalet ärenden beror huvudsakligen på ökningarna inom polisväsendet och Kriminalvården. Antalet ärenden inom polisväsendet ökade med 71 procent och inom Kriminalvården med 85 procent. Antalet ärenden som lett till någon form av åtgärd har ökat med 44 procent.

Några myndigheter står för flertalet av personalansvarsärendena. Polisväsendet rapporterade 142 ärenden under 2009, Kriminalvården 131, Försvarsmakten 47, Arbetsförmedlingen, För-

⁷ Myndigheternas personalansvarsnämnder handlägger ärenden som rör disciplinansvar, åtalsanmälan, avstängning och skiljande från anställning på grund av personliga förhållanden när det gäller statligt anställda.

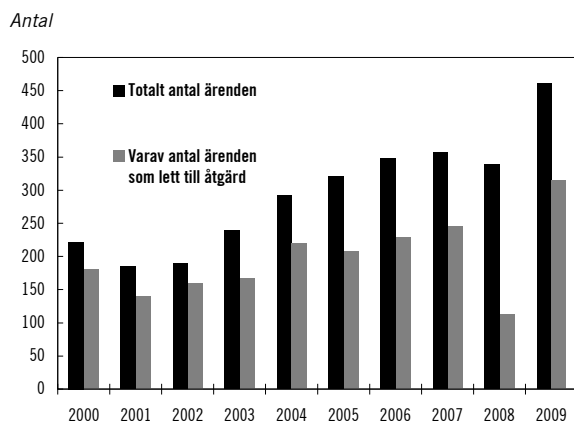
⁸ Statens ansvarsnämnd prövar frågor som disciplinansvar, åtalsanmälan, avstängning, läkarundersökning eller avskedande när det gäller statligt anställda med högre befattningar, t.ex. myndighetschefer, domare, åklagare, polischefer och professorer. Statens ansvarsnämnd tar endast upp ärenden på anmälan av anställningsmyndigheten, riksdagens ombudsmän eller Justitiekanslern. Skrivelser från t.ex. allmänheten tas däremot inte upp av ansvarsnämnden.

⁶ Myndigheter med färre än 10 anställda har utelämnats i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. För myndigheter som avvecklats/nybildats saknas redovisning/jämförelsetal.

säkringskassan och Migrationsverket 16 vardera samt Luftfartsverket 14 ärenden.

Av diagram 5.5 framgår utvecklingen av antalet personalansvarsärenden under perioden 2001–2009.

Diagram 5.5 Antal personalansvarsärenden och antal ärenden som lett till åtgärd, 2000–2009

Källa: Arbetsgivarverket (2006–2009), Ds 2006:19.

Anm: Uppgifterna 2006–2009 bygger på en enkätundersökning. Svarsfrekvensen uppgick för 2006 till 95 procent, 2007 till 100 procent, 2008 till 97 procent och 2009 till 96 procent.

Tabell 5.4 Personalansvarsärenden, typ av ärende och utfall 2009

Antal

Typ av ärenden	Ärenden som lett till åtgärd	Ärenden som inte lett till åtgärd
Uppsägning	30	8
Avskedande	20	52
Varning	182	37
Löneavdrag	36	0
Åtalsanmälan	28	1
Avstängning	11	0
Ej specificerad typ	7	39
Totalt	314	137

Källa: Arbetsgivarverket.

Anm. Differensen i förhållande till totalt antal ärenden (10 st.) beror på att myndigheterna i dessa fall ej angett om ärendena är avgjorda eller inte.

Avgjorda ärenden av Statens ansvarsnämnd 2008 och 2009 redovisas i tabell 5.5.

Tabell 5.5 Antal behörigen inledda anmälningsärenden hos Statens ansvarsnämnd 2008 och 2009

Antal

	2008	2009
Pågående ärenden	5	2
Inkomna ärenden	4	10
Avgjorda ärenden	7	8
- varav avsked/avstängning	1	0
- varav läkarundersökning	0	0
- varav åtalsanmälan	0	1
- varav disciplinansvar	2	3
- varav avskrivna ärenden	4	4
Kvarstående ärenden	2	4

Källa: Statens ansvarsnämnd.

Anm. Uppgifter om pågående ärenden för 2008 är anpassad till den redovisningsmetod som tillämpas fr.o.m. 2008.

Under 2008 föregicks två avskrivna ärenden av delbeslut om åtalsanmälan.

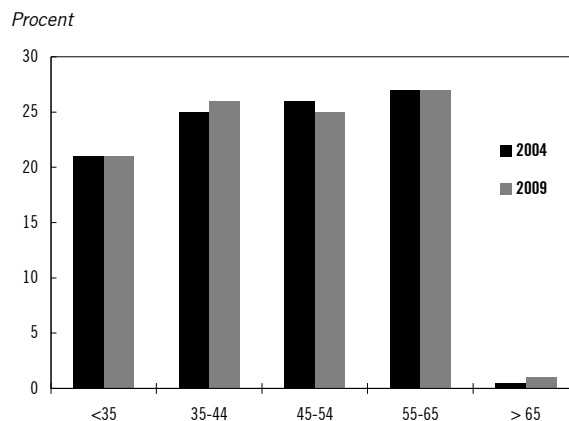
I augusti 2007 inrättades det statliga Nätverket mot korruption. Nätverket består av cirka 110 medlemmar från 85 myndigheter, vilka samverkar mot korruption, mutor och jäv. Krus ansvarar för samordningen av nätverket, vars arbete är inriktat på riskhantering, förebyggande arbete och aktiva åtgärder.

En ändamålsenlig åldersstruktur

Under 2010–2019 beräknas ca 64 300 personer i statsförvaltningen uppnå pensionsålder. En av de stora utmaningar som statsförvaltningen måste hantera de kommande åren är just generationsväxlingen bland de anställda.

För att följa utvecklingen i detta avseende används uppgifter om åldersstrukturen i staten. Som framgår av diagram 5.6 är andelen anställda under 35 år på samma nivå 2009 som 2004.

Diagram 5.6 Andelen anställda inom olika åldersgrupper i staten 2004 och 2009

Källa: Arbetsgivarverket.

Genomsnittsåldrarna för kompetenskategorierna lednings-, kärn- och stödkompetens avseende samtliga anställda framgår av tabell 5.6.

Tabell 5.6 Genomsnittsålder för respektive kompetenskategori och för samtliga anställda 2009

	Alla	Kvinnor	Män
Ledningskompetens	50	49	50
Kärnkompetens	45	44	45
Stödkompetens	47	47	47
Samtliga	46	45	46

Källa: Arbetsgivarverket.

Medianåldern för personer som tar ut ålderspension uppgick 2009 till 65 år. Allt fler statsanställda fortsätter att arbeta efter 65-årsdagen. Antalet statsanställda med månadslön som är 67 år eller äldre har fortsatt att öka och uppgick 2009 till 808 personer, att jämföra med drygt 30 personer 2002. Fördelningen efter kompetenskategori och kön framgår av tabell 5.7.

Tabell 5.7 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori och kön

Antal

	Män	Kvinnor	Total
Ledningskompetens	20	3	23
Kärnkompetens	369	161	530
Stödkompetens	95	99	194
Oklassad	49	12	61
Summa	533	275	808

Källa: Arbetsgivarverket.

Tjänstepensioner vid vissa statsunderstödda teater-, dans- och musikinstitutioner

En särskild utredare har på regeringens uppdrag genomfört en översyn av regleringen av tjänstepensioneringen för de anställda vid vissa statsunderstödda teater-, dans- och musikinstitutioner. Betänkandet Nytt pensionssystem för den statsunderstödda scenkonsten (SOU 2009:50) har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet. (se även utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid, avsnitt 3.2.2.)

5.3.3 Analys och slutsatser

Regeringen noterar att utvecklingen är fortsatt positiv för samtliga delmål som har ställts upp för staten som arbetsgivare och där utvecklingen

följs upp med angivna indikatorer. Löneskillnaderna mellan kvinnor och män fortsätter att minska liksom sjukfrånvaron i staten och antalet nybeviljade sjukpensioner. Andelen kvinnor på ledande befattningar och andelen anställda med utländsk bakgrund har ökat på samtliga nivåer. Löneutvecklingen i staten fortsätter att relativt väl följa utvecklingen på arbetsmarknaden i stort.

Regeringen fortsätter att genom Arbetsgivarverket följa myndigheternas arbete med mångfaldsstrategin Inkluderande synsätt och utvecklingen av andelen anställda med utländsk bakgrund. Statskontorets rapport Fokus på mångfald – strategisk kompetensförsörjning i staten kommer att utgöra ett underlag för regeringens fortsatta arbete med mångfaldsfrågan.

Det tillgängliga underlaget, som redovisats i avsnitt 5.3.2, visar att kompetensförsörjningen i staten i huvudsak fungerar väl. Fler statsanställda som är 67 år eller äldre väljer att fortsätta sin tjänstgöring. Staten har dock inte fått fler yngre bland sina anställda. Det är positivt att äldre medarbetare väljer att stanna kvar längre i sin anställning. Samtidigt är det angeläget att de statliga arbetsgivarna fortsätter att arbeta för att attrahera yngre arbetskraft.

Generationsväxlingen ses i många fall som en möjlighet till bl.a. kompetensväxling och kommer att kunna hanteras på ett för verksamheterna positivt sätt. De statliga arbetsgivarna bör dock fortsätta att utveckla formerna för att marknadsföra staten som en attraktiv arbetsgivare (jfr. prop. 2009/10:175 s. 121 f.).

Det är i första hand Arbetsgivarverkets medlemmar som ska bedöma verkets resultat. Den servicebarometer som Arbetsgivarverket sammanställt visar på fortsatt goda resultat. Arbetsgivarverket har också i uppgift att utföra stabsuppgifter åt regeringen. Regeringen bedömer att dessa har utförts på ett tillfredsställande sätt. Enligt regeringens bedömning bedriver Arbetsgivarverket ett strategiskt arbete med sin egen kompetensförsörjning.

Regeringens sammanvägning av ett antal indikatorer (driftskostnader, nöjd-kund-index, analys av kostnadsutvecklingen samt säkerheten i form av andelen felaktiga utbetalningar, för mycket utbetald pension och aktualiseringsgrad) tyder på att SPV hanterar den statliga tjänstepensioneringen och statens tjänstegrupplivförsäkring på ett tillfredsställande sätt.

Regeringen bedömer att SPV arbetar aktivt med sin strategiska kompetensförsörjning och för att vara en attraktiv arbetsgivare.

Krus bedöms i huvudsak ha uppnått uppsatta mål och verksamheten fungerar i allt väsentligt väl. Myndighetens första år har bl.a. präglats av såväl uppbyggnad av administration som utveckling av former för samverkan och dialog. Att myndigheten befunnit sig i ett uppbyggnadsskede har också präglat kompetensförsörjningen, som har haft ett stort fokus på bemanning av myndigheten.

5.4 Revisionens iakttagelser

Regeringen konstaterade i budgetpropositionen för 2010 att Riksrevisionens rapport Delpensioner för statligt anställda – tillämpningar och effekter (RiR 2008:27) rör en kollektivavtalsfråga (prop. 2009/10:1 utg.omr. 2 avsnitt 5.4). Regeringen avser därför inte att vidta några åtgärder med anledning av rapporten.

Riksrevisionen har lämnat en revisionsrapport till Arbetsgivarverket om betydelsen av att redovisa prestationernas volymer och kostnader enligt 3 kap. 1 § förordningen (2006:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Regeringen anser att Arbetsgivarverkets redovisning är fullt tillräcklig för regeringens behov och anser inte att Arbetsgivarverket behöver vidta ytterligare åtgärder när det gäller redovisningen i denna del.

5.5 Politikens inriktning

Regeringens mål för staten som arbetsgivare är en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att kompetens finns för att nå verksamhetens mål. Genom den arbetsgivarpolitiska delegeringen har myndigheterna en betydande frihet att själva utforma sin organisation och kompetensförsörjning. Regeringen har i propositionen Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt redovisat sin bedömning att den långtgående delegeringen av de arbetsgivarpolitiska frågorna till Arbetsgivarverket och till myndigheterna bör ligga fast. (prop. 2009/10:175 s. 116.)

De av regeringen sedan tidigare angivna delmålen för de statliga arbetsgivarna kvarstår.

Regeringen framhåller vidare att en god arbetsmiljö är viktig både för medarbetarnas hälsa och utveckling och för verksamhetens långsiktiga effektivitet.

Inför årets analys av den strategiska kompetensförsörjningen i statsförvaltningen fick Statskontoret i uppdrag att fokusera sin analys på hur myndigheterna arbetar med att uppnå delmålet att den etniska och kulturella mångfalden bland anställda i staten ska öka på alla nivåer. Regeringen överväger ett nytt fokusområde inför Statskontorets kommande analys av kompetensförsörjningen i staten 2010.

Statskontoret har i regleringsbrevet för 2010 fått i uppdrag att senast den 1 december 2010 dels lämna en nulägesbild av arbetet med ett offentligt etos i förvaltningen, dels lämna förslag på hur utvärderingen av resultatet av projektet om offentligt etos ska genomföras.

Regeringen är beredd att gå vidare med ytterligare insatser för att ge personer med funktionsnedsättning bättre möjligheter att komma in på arbetsmarknaden och behålla sina jobb. Insatserna preciseras i ett viljeinriktningsdokument – Arbete för alla (dnr A2010/1765). I dokumentet anges bl.a. att regeringen avser att fortsätta uppföljningen av de statliga myndigheternas arbete med att genomföra de nationella målen för funktionshinderspolicen. Många myndigheter har redan i dag anställda med funktionsnedsättning. Regeringen kommer att ta initiativ till att göra en kartläggning och analys av vilka åtgärder myndigheterna har vidtagit för att anställa personer med funktionsnedsättning. Syftet med detta är att tillvarata de erfarenheter som finns och för att sprida goda exempel. (se utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, avsnitt 5.10.3 och utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv).

Regeringen har beslutat direktiv för en översyn av de anställningsvillkor som gäller för chefer som leder myndigheter vilka lyder omedelbart under regeringen (dir. 2010:103). Uppdraget ska redovisas senast den 15 april 2011.

5.6 Budgetförslag

5.6.1 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tabell 5.8 Anslagsutveckling för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor

2009	Utfall	12 787	Anslags-sparande	339
2010	Anslag	18 553	Utgifts-prognos	18 463
2011	Förslag	2 443		
2012	Beräknat	2 443		
2013	Beräknat	2 443		
2014	Beräknat	2 443		

Anslaget används bl.a. för sådana stabsuppgifter som Arbetsgivarverket utfört åt regeringen eller Regeringskansliet och som inte ingår i Arbetsgivarverkets uppgifter som medlemsorganisation, t.ex. statistikuppgifter för uppföljning av myndigheternas arbetsgivarpolitik och uppgifter i anslutning till utmärkelsen För nit och redlighet i rikets tjänst.

Anslaget används vidare för regeringens behov inom det arbetsgivarpolitiska området, t.ex. för konsult- och utredningsuppdrag.

Anslaget används även för kostnader för vissa nämnder. Dessa avser främst arvoden till ledamöter och ersättare i Statens ansvarsnämnd, Offentliga sektorns särskilda nämnd och Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd.

Regeringens överväganden

Tabell 5.9 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	18 553	18 553	18 553	18 553
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	1 000	-9 000	-9 000	-9 000
Överföring till/från andra anslag	-17 110	-7 110	-7 110	-7 110
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	2 443	2 443	2 443	2 443

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Under 2011 och 2012 minskar anslaget med 17 110 000 kronor samt under 2013 och 2014

med 7 110 000 kronor i och med att kostnaderna för Krus, inklusive projektet om ett offentligt etos i statsförvaltningen, flyttas till anslaget 1:2 *Kammarkollegiet*. Med hänsyn till en förändrad ansvarsfördelning avseende utbildningsinsatser för Regeringskansliets personal föreslår regeringen vidare att 1 900 000 kronor flyttas till det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.*

Regeringen föreslår att anslaget för 2011 uppgår till 2 443 000 kronor. För 2012, 2013 och 2014 beräknas anslaget till 2 443 000 kronor.

5.6.2 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tabell 5.10 Anslagsutveckling för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tusental kronor

2009	Utfall	9 992 482	Anslags-sparande	-60 631
2010	Anslag	10 147 000	Utgifts-prognos	10 186 000
2011	Förslag	10 785 000		
2012	Beräknat	10 891 000		
2013	Beräknat	11 199 000		
2014	Beräknat	11 607 000		

Anslaget används för tjänstepensioner och andra förmåner enligt de statliga avtalsförsäkringarna samt för särskild löneskatt och särskild premieskatt på dessa förmåner. Förmånerna regleras huvudsakligen i kollektivavtal som sluts mellan Arbetsgivarverket och de centrala arbetstagarorganisationerna på det statliga avtalsområdet.

Sedan den 1 januari 1998 (prop. 1996/97:1, bet. 1996/97:FiU1, rskr. 1996/97:53) betalar flertalet arbetsgivare de anställdas förmåner med försäkringsmässigt beräknade premier som redovisas under inkomstiteln 5211 *Statliga pensionsavgifter*. Premierna utgör en del i den statliga försäkringsmodellen och finansierar förmånerna fullt ut. Under ett budgetår motsvaras dock utgifterna på anslaget inte av inkomsterna på inkomstiteln, beroende på att premierna avser beräknade pensionskostnader för aktiv personal, medan anslaget belastas med de förmåner som betalas ut till pensionärer och andra förmånstagare.

Medelsbehovet för anslaget styrs främst av antalet förmånstagare och nivån på deras förmåner. Antalet förmånstagare påverkas bl.a. av åldersstrukturen, sjukligheten och eventuella strukturförändringar inom statsförvaltningen.

Förmånsnivåerna påverkas bl.a. av lönerna och av hur inflationen och inkomsterna utvecklas.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.11 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2009	94 992	87 311	7 681
Prognos 2010	83 189	79 665	3 524
Budget 2011	79 200	74 400	4 800

SPV disponerar för administrationskostnader det belopp från inkomstiteln 5211 *Statliga pensionsavgifter* som anges i verkets regleringsbrev. För 2010 uppgår detta till 186 100 000 kronor. Därutöver fastställer regeringen årligen de administrationsavgifter som de s.k. självförsäkrarna, dvs. de myndigheter m.fl. som skuldför sina pensionsåtaganden i respektive balansräkning, ska betala till SPV. För 2009 uppgick dessa till ca 6,2 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Tabell 5.12 Härledning av anslagsnivån 2010–2014, för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	10 147 000	10 147 000	10 147 000	10 147 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar	104 000	267 000	459 000	720 000
Volym	351 370	357 000	479 000	640 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	182 630	120 000	114 000	100 000
Förslag/beräknat anslag	10 785 000	10 891 000	11 199 000	11 607 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Av de makroekonomiska förutsättningarna är det främst prisbasbeloppet som påverkar anslaget, beroende på att flertalet förmåner som belastar anslaget årligen indexeras med prisbas-

beloppets förändring. Nybeviljade förmåner påverkas även av antagandena om hur inkomstbasbeloppet och lönerna kommer att utvecklas. I posten Volym avspeglas det kommande generationsskiftet inom statsförvaltningen. Av posten Övrigt framgår effekten av att Luftfartsverket (LFV) medges i och med denna proposition att per den 1 januari 2011 få lösa in delar av sina pensionsåtaganden genom att betala en engångspremie (se utgiftsområde 22 Kommunikationer, avsnitt 3.8.15). Engångspremien redovisas under inkomstiteln 5211 *Statliga pensionsavgifter* och efter inlösen kommer de berörda förmånerna att belasta anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* I posten Övrigt ingår även systemtekniska justeringar, bl.a. en justering för 2011 till följd av att anslaget under 2009 belastades med oförutsedda utbetalningar enligt förordningen (1976:837) om ersättning för kostnader för vissa pensioner och livräntor.

Regeringen föreslår att anslaget för 2011 uppgår till 10 785 000 000 kronor. För 2012 beräknas anslaget till 10 891 000 000 kronor, för 2013 till 11 199 000 000 kronor och för 2014 till 11 607 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2011 besluta om en kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret på högst 100 000 000 kronor för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen.

Skälen för regeringens förslag: SPV får bedriva uppdragsverksamhet när det gäller pensionshanteringen där mycket stora penningflöden hanteras. SPV hanterar även flödet för Individuell ålderspension (IÅP) och Kåpan. Enbart det senare flödet omsätter cirka 350 miljoner kronor varje månad och faktureras med väldigt kort tid för betalning. Skulle t.ex. betalningen för de två största fakturorna utebli en månad motsvarar det ett belopp och en räntekontobelastning på drygt 50 miljoner kronor. Regeringen anser att ett rörelsekapital i form av en övrig kredit i Riksgäldskontoret bör finnas även 2011.

För att minimera risken för övertrassering av likvida medel föreslås att krediten avseende förmedling av avgiftsbestämda förmåner höjs från 50 miljoner kronor till 75 miljoner kronor. Krediten för att tillgodose likviditetsbehov i

samband med pensionsutbetalningar för uppdragsgivares räkning föreslås uppgå till 25 miljoner kronor, vilket är samma nivå som gäller för 2010.

Regeringen föreslår att regeringen bemyndigas att för 2011 besluta om en kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret om högst 100 miljoner kronor för att tillgodose SPV:s behov av likviditet i samband med pensionshanteringen, dvs. avseende pensionsutbetalningar för uppdragsgivares räkning samt för IÅP och Kåpan.

6 Statistik

6.1 Omfattning

Statistik omfattar Statistiska centralbyråns (SCB) verksamhet som är produktion, spridning, utveckling och samordning av statistik. SCB har ansvar för att producera dels officiell statistik inom flera områden, t.ex. arbetsmarknad och nationalräkenskaper, dels annan statlig statistik. På uppdrag producerar myndigheten statistik åt statistikansvariga myndigheter och andra beställare.

SCB har även till uppgift att samordna den officiella statistiken som för närvarande 26 statistikansvariga myndigheter ansvarar för. SCB är den största av statistikmyndigheterna och ansvarade 2009 för 128 av totalt 347 produkter som avsåg officiell statistik.

Närmare hälften av SCB:s verksamhet finansieras genom avgifter från främst uppdragsfinansierad statistikproduktion. Av dessa intäkter härrör 76 procent från myndigheter.

6.2 Mål och villkor

Målet för verksamheten är statistik av god kvalitet som är lättillgänglig för användarna. Ett villkor är att kostnaderna för uppgiftslämnandet ska minska och att statistikproduktionen ska vara effektiv.

6.3 Resultatredovisning

6.3.1 Resultat

Löpande statistikproduktion

SCB har inom ramen för den anslagsfinansierade verksamheten producerat statistik i enlighet med den arbetsplan som myndigheten lämnade till regeringen i januari 2009. Myndigheten publicerade 371 pressmeddelande som i stort speglar antalet statistikprodukter som gått igenom produktionsprocessen. Andelen statistikprodukter som under året publicerats enligt fastställd tidsplan är hög, men minskade med en procentenhet till totalt 96 procent jämfört med föregående år.

Andelen svarande i enkät- och intervjuundersökningar visar på en fortsatt långsiktig minskning. Svarsandelen varierar beroende på typen av undersökning, ämnet som frågorna berör och den undersökta populationen.

SCB har under året fortsatt arbetet med att ta fram standardiserade produktionsprocesser för statistikproduktionen. Målsättningen är att statistikproduktion ska genomföras med standardiserade verktyg. Tidigare har myndigheten haft olika produktionsprocesser beroende på den statistikprodukt som ska framställas. Generella och standardiserade produktionsprocesser leder till att kvaliteten i produktionen kan säkerställas och att en ökad effektivitet uppnås. De standardiserade processerna införs löpande i produktionen. Dessa förnyade produktionsprocesser har även medfört att återkontakterna med uppgiftslämnarna minskat kraftigt.

SCB har inom ramen för den avgiftsfinansierade verksamheten producerat statistik i ungefär samma omfattning som föregående år. Totalt omsätter den avgiftsfinansierade verksamheten cirka 500 miljoner kronor per år. Många av uppdragen inom den avgiftsfinansierade verksamheten är små. Endast drygt 8 procent av uppdragen genererar intäkter som är större än 50 000 kronor.

Andelen statistik som SCB utför på uppdrag av andra statistikansvariga myndigheter minskade under 2009 med 3 procent och utgjorde 32 procent av den totala avgiftsfinansierade verksamheten.

Tabell 6.1 Nyckeltal för SCB:s verksamhet

	2005	2006	2007	2008	2009
Databasuttag (1000-tal)	653	769	693	738	1 253
Nöjd kundindex ¹	73	73	-	74	-
Allmänhetens inställning ² (mycket eller ganska positiv) (%)	50	50	-	53	-
Punktlighet	89%	96%	97%	97%	96%
Totala kostnader (mnkr)	903	927	968	1 008	1 059
Företagens kostnader för hela statistikområdet (mnkr)	u.s.	299,2 ³	299,3	304,0 ⁴	292,3
-varav SCB:s produkter utgör	u.s.	264,3	262,8	266,3 ⁴	254,6
Produktivitetsförändring	3,3%	7,0%	3,5%	6,9%	0,1%
Antal registerutdrag enl. PUL	2 500	395	231	263	224

¹ Nöjd-kund-index-talet kan variera mellan 1 och 100. Genomförs vartannat år, dvs. ej 2007 och 2009.

² Genomfördes inte 2007 och 2009.

³ Justerad siffra enligt Nutek rapport (R 2008:27).

⁴ Justerad siffra enligt Tillväxtverket (Rapport 0061).

Antalet uttag ur statistikdatabasen ökade 2009 med 70 procent jämfört med 2008. Statistikdatabasen innehåller all officiell statistik som SCB tar fram och viss statistik som någon annan statistikansvarig myndighet tar fram. Statistikområdena arbetsmarknad och befolkning har störst antal uttag.

Krav på tre procents produktivitetsökning

Den genomsnittliga produktivitetsutvecklingen i den anslagsfinansierade statistikproduktionen uppgick för 2005–2009 till 4,2 procent per år och för 2000–2009 till 3,7 procent per år. Produk-

tivitetsutvecklingen 2009 uppgick till 0,1 procent, jämfört med 6,9 procent 2008. Detta innebär att regeringens krav på en genomsnittlig ökning om minst 3 procent per år har uppfyllts.

Bakgrunden till den lägre siffran 2009 bedöms främst vara vissa åtgärder för att förbättra statistik kvaliteten samt satsningar på utveckling av nya och generella metoder och verktyg i produktionsprocesserna för statistiken. Det är i sig inget anmärkningsvärt att produktiviteten varierar kraftigt mellan enskilda år.

Delar av det tillgängliga produktivitetstrymmet har bl.a. använts för förbättringar av den ekonomiska statistiken och inom övriga statistikområden.

Utökning av arbetsmarknadsstatistiken

Regeringen genomförde 2009 en satsning på arbetskraftsundersökningen. SCB har utökat antalet intervjufrågor i undersökningen och redovisar fler uppgifter på sin webbplats. Vidare har antalet personer i undersökningen ökat med 8 000 individer per månad. Statistik baserad på det utökade urvalet började publiceras i juni 2010.

Förbättringar av den ekonomiska statistiken

SCB har fortsatt genomförandet av åtgärdsplanen för den ekonomiska statistiken som utarbetades 2003. Utvecklingsfaserna för de olika projekten i planen är nu till stor del avslutade. Några åtgärder återstår och kommer genomföras i takt med att ekonomiskt utrymme finns. I samband med generalrevideringen av Nationalräkenskaperna (NR) i maj 2010 genomfördes delar av åtgärdsplanens förslag. Det gäller bl.a. vissa kapitalstocksberäkningar, t.ex. avseende IT-relaterade uppgifter och IT-investeringar i företag, förbättrad överensstämmelse mellan NR och finansräkenskaperna vad gäller skatter och socialförsäkringar, förbättring av valutaposten i hushållens konsumtion, uppdelning av handelsbranscherna, utveckling av lagerposten, komplettering av sektorräkenskaperna avseende svart arbete, vissa justeringar av volymläsningsmetoden, en ny kedjningsmetod i NR, summakonsistent säsongrensning samt längre tidsserier vad gäller års- och kvartalsberäkningar fr.o.m. 1980.

Förenkling för företagen

SCB arbetar aktivt för att minska uppgiftslämnarnas kostnader. Myndigheten har bl.a.

genomfört en prövning av förenklingsmöjligheterna i samtliga statistikprodukter (i fråga om innehåll, omfattning och frekvens) där insamling sker direkt från företag. De viktigaste åtgärderna under mandatperioden har bestått av utvecklingen av e-tjänster, införandet av metoden selektiv granskning och standardiserade format för utbyte av ekonomiska data, den förändrade periodiciteten för undersökningen av outhyrda bostadslägenheter samt begränsningen av rapporteringen till internhandelsstatistiken inom EU (Intrastat).

Som ett led i arbetet att förenkla företagens vardag har regeringen som mål att minska företagens administrativa kostnader till följd av statliga regler med 25 procent till 2010. Den totala minskningen på statistikområdet beräknas bli 2,7 procent under perioden 2006–2010, vilket innebär att målet inte nåtts. Reglerna på statistikområdet är i hög grad styrda av EU, bl.a. genom att cirka 70 procent av uppgiftslämnarnas kostnader hänförs till insamlingen till Intrastat. Detta medför att arbetet med att förenkla dessa regler tar längre tid och är till stor del beroende av att beslut fattas inom EU.

Det europeiska statistiksystemet

Under 2009 har EU beslutat två centrala rättsakter inom statistikområdet. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009 av den 11 mars 2009 om europeisk statistik innebär ett stärkt samarbete och samordning mellan de myndigheter som utvecklar, framställer och sprider europeisk statistik. Rådets förordning (EG) nr 951/2009 av den 9 oktober 2009 om ändring av förordning (EG) nr 2533/98 om Europeiska centralbankens insamling av statistiska uppgifter innebär vidare att bankens tillgång till statistik nu omfattar uppgifter från hela sektorn av finansiella företag.

Det europeiska rådgivande organet för statistikstyrning presenterade 2009 sin första årsrapport om Eurostats och det europeiska statistiksystemets genomförande av uppförandekoden för europeisk statistik. Rådgivande organet konstaterade att tydliga framsteg hade gjorts avseende efterlevnaden av koden och att ungefär en tredjedel av förbättringsåtgärderna hade genomförts.

Kommissionen presenterade hösten 2009 ett meddelande om modernisering av produktionsmetoden för europeisk statistik, KOM(2009) 404. Syftet är att effektivisera produktionen,

minska bördan för uppgiftslämnarna samt underlätta insamling av uppgifter om företeeser med flera dimensioner, t.ex. globaliseringen och klimatförändringarna.

Greklands finansstatistik

På Ekofinrådets möte den 10 november 2009 antogs slutsatser om europeisk statistik, bl.a. beklagade rådet de förnyade problemen med Greklands finansstatistik. Rådet uppmanade den grekiska regeringen att snarast vidta åtgärder för att återskapa EU:s förtroende för Greklands statistiska upplysningar och därtill kopplade institutionella strukturer. Rådet uppmanade även kommissionen att föreslå lämpliga åtgärder för att åtgärda situationen.

Ekofinrådet uppmanade vid sitt möte den 19 januari 2010 kommissionen att föreslå lämpliga åtgärder för att göra Greklands statistiksystem i dess helhet förenligt med EU:s krav samt att utforma en handlingsplan för att komma till rätta med statistiska, institutionella och förvaltningsmässiga brister. Kommissionen presenterade den 8 februari 2010 ett förslag till handlingsplan. Bland annat föreslogs ändringar i förordningen (EG) nr 479/2009 med avseende på kvaliteten på statistiken i samband med förfarandet vid alltför stora underskott. Rådet beslutade den 26 juli 2010 förordning nr 679/2010 om ändring av nämnda förordning.

Krav på kvalitet i statistikproduktionen

Ett övergripande mål för SCB är att producera statistik av god kvalitet. Arbetet med att utveckla och införa ett kvalitetsledningssystem samt standardiserade och kvalitetssäkrade processer för att säkerställa en effektiv och tillförlitlig statistikproduktion har prioriterats mot bakgrund av de allvarliga fel som uppstått vid SCB:s framställning av viktig statistik under de senaste åren.

SCB har genomfört förändringar i sin organisation för att bl.a. kunna arbeta med generella och effektiva produktionsprocesser för statistikproduktionen. Även särskilda kvalitetssatsningar har gjorts för att säkra kvaliteten i t.ex. prisstatistiken.

Vidare har som ett led i införandet av ett kvalitetsledningssystem en verksamhetsbeskrivning utarbetats och utvärderats av externa bedömare utifrån ramverket European Foundation for Quality Management (EFQM). Arbetet kan ses som ett förarbete inför det att

myndigheten senare ålades att fr.o.m. den 1 januari 2010 tillämpa förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll. Dessutom har ett arbete bedrivits med att anpassa statistikproduktionsprocessen till en internationell kvalitetsstandard för marknads-, opinions- och samhällsundersökningar (ISO 20252). Genom denna standard ska SCB kunna tydliggöra sitt arbete med att uppnå kvalitet i statistikprodukterna.

6.3.2 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har i februari 2010 som ett led i sin årliga revision lämnat en revisionsrapport till SCB. Enligt rapporten finns det stora brister i SCB:s ledning, styrning och uppföljning av IT-miljön för konsumentprisindex (KPI) och NR samt i myndighetens förberedelser för det förhållandet att myndigheten fr.o.m. den 1 januari 2010 ska tillämpa förordningen om intern styrning och kontroll. Enligt rapporten finns det vidare anledning att förmoda att det finns liknande brister i IT-stödet även för andra statistikprodukter.

SCB har i april 2010 till Riksrevisionen återrapporterat vidtagna och planerade åtgärder för att komma till rätta med de brister som Riksrevisionen påtalat. Av svaret framgår att myndigheten bl.a. delvis har åtgärdat bristerna i det nya produktionssystem som används för att ta fram KPI. Vidare har en handlingsplan tagits fram för att uppnå en kvalitetssäkrad produktion av KPI som är inriktad på hela produktionsprocessen. Beträffande bristerna i NR anför SCB att myndigheten har inlett ett projekt för att föreslå en framtida systemlösning. Samtidigt har en arbetsgrupp fått i uppgift att göra en översyn och uppgradering av systemen för kvalitets-säkring och kvalitetskontroll av NR. Även ett antal generella åtgärder inom IT-området genomförs. Slutligen har myndigheten inledningsvis inrättat en projektgrupp för att säkerställa att arbetet med tillämpningen av förordningen om intern styrning och kontroll genomförs effektivt samt att processen dokumenteras.

Riksrevisionen har i mars 2010 vid granskningen av SCB:s årsredovisning för 2009 lämnat en revisionsberättelse med invändning. SCB har i årsredovisningen redovisat att myndigheten har upptäckt allvarliga fel i KPI och andra

indexprodukter. SCB har enligt Riksrevisionen inte beskrivit de upptäckta felen och konsekvenserna av dessa samt inte heller redogjort för sin bedömning av om tillräckliga åtgärder vidtagits eller risknivån för framtida fel. Riksrevisionen bedömer därför att årsredovisningen inte är rättvisande.

SCB har i april 2010 till Riksrevisionen redovisat myndighetens rutiner i samband med att fel uppstår. Enligt SCB kommer myndigheten i framtiden att mer utförligt redovisa eventuella fel i enlighet med Riksrevisionens synpunkter.

Regeringen noterar de brister som påtalas av Riksrevisionen och har informerat sig om och tagit del av SCB:s arbete med att åtgärda bristerna. Mot bakgrund av bl.a. ovanstående har regeringen i regleringsbrevet för SCB avseende 2010 beslutat att myndigheten löpande under 2010 ska informera regeringen om sitt arbete med att säkerställa kvaliteten i statistiken och arbetet med att säkerställa den interna styrningen och kontrollen (dnr Fi2010/1840). Myndigheten ska lämna skriftliga redovisningar av detta uppdrag till regeringen senast den 15 juni, den 30 september och den 31 december 2010.

Statskontoret har i maj 2010 fått i uppdrag att granska det pågående kvalitetsarbetet (dnr Fi2010/2854). Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2011.

6.3.3 Analys och slutsatser

SCB har inom ramen för sitt ansvarsområde planenligt producerat, spridit, utvecklat och samordnat statistik. De totala kostnaderna för verksamheten uppgick till drygt 1 miljard kronor, varav personalkostnaden utgjorde den största delen. Finansieringen av verksamheten bestod till av hälften anslags- och till hälften av avgiftsintäkter.

Statistiken är viktig för kunskapen om och förståelsen för utvecklingen i samhället och omvärlden och utgör ett viktigt beslutsunderlag för många aktörer. SCB har som den största statistikansvariga myndigheten en central roll i arbetet med att ta fram statistik. Regeringen bedömer att målen för verksamheten i flera avseenden har uppfyllts. Statistiken har exempelvis i stor utsträckning använts som underlag för beslutsfattande, samhällsdebatt och forskning.

Statistikproduktionen är omfattande och komplex, vilket ställer krav på en väl fungerande intern styrning och kontroll. Fel i viktiga statistikprodukter kan få ekonomiska konsekvenser för staten, företag och enskilda.

Under 2009 och våren 2010 har betydande kvalitetsbrister i statistikprodukter som är viktiga för den ekonomiska politiken uppmärksamats, bl.a. avseende detaljhandelsindex och tjänsteproduktionsindex, andelen rörliga bolån samt det finansiella sparandet för den kommunala sektorn.

Regeringen ser allvarligt på de uppkomna felen, vilka kan leda till att beslut fattas på felaktiga grunder och skada förtroendet för statistiken. Allvarliga fel i viktiga statistikprodukter kan även leda till ökade utgifter för staten.

Mot bakgrund av de uppkomna felen och Riksrevisionens granskning av IT-stödet bedömer regeringen att de av SCB under tidigare år vidtagna åtgärderna för att förbättra kvaliteten i statistikproduktionen inte varit tillräckliga. Kvalitetsbristerna är kända och regeringen anser att SCB nu måste fullfölja det kvalitetsarbete som påbörjats.

Det är samtidigt viktigt att andra frågor som har betydelse för statistikens kvalitet, t.ex. hur myndigheten i enkät- och intervjuundersökningar ska lyckas nå berörda grupper i samhället och uppnå tillräckliga svarsfrekvenser, inte helt överskuggas av de uppenbarade bristerna.

Regeringen ser avslutningsvis positivt på SCB:s arbete med att anpassa verksamheten till internationella kvalitetsstandarder, vilket utgör en viktig del i kvalitetsarbetet.

6.4 Politikens inriktning

Statistik ger information och kunskap om samt förståelse för utvecklingen i samhället och omvärlden. Undersökningarna utgör viktiga beslutsunderlag för många aktörer och fel i statistiken kan leda till att beslut fattas på felaktiga grunder. Förutom att fel i statistiken kan få ekonomiska konsekvenser kan förtroendet för statistiken skadas vid upprepade fel.

Regeringen har blivit uppmärksam på att det funnits betydande kvalitetsbrister i SCB:s statistikprodukter under de senaste åren. Till följd av detta har kraven på SCB skärpts och regeringen har bl.a. beslutat att myndigheten ska

följa förordningen om intern styrning och kontroll. SCB ska även löpande informera regeringen om dels det pågående kvalitetsarbetet som avser statistikproduktionen, särskilt i produktionens IT-miljö, dels om arbetet med att säkerställa den interna styrningen och kontrollen. Statskontoret ska granska kvalitetsarbetet.

SCB föreslås få ett ekonomiskt tillskott för att kunna öka takten i det pågående arbetet med åtgärder avseende statistikens kvalitet. Regeringen bedömer att SCB ska kunna uppvisa väsentliga kvalitetsförbättringar senast 2011. Regeringen följer detta arbete noga.

Hushålls- och bostadsstatistik

Riksdagen beslutade 2006 att anta lagen (2006:378) om lägenhetsregister (prop. 2004/05:171, bet. 2004/05:FiU8, rskr. 2005/06:268).

Lantmäteriet ansvarar för att upprätta lägenhetsregistret och har under 2010 avslutat detta arbete. Det innebär att lägenhetsregistret vid 2010 års utgång kommer vara upprättat i samtliga kommuner och att det i fortsättningen är kommunerna som ansvarar för att löpande registrera ändringar och kompletteringar av uppgifterna i lägenhetsregistret.

Skatteverket ansvarar för folkbokföringen. Regeringen bedömde i propositionen En ny lag om lägenhetsregister (prop. 2004/05:171) att folkbokföring på lägenheter inte skulle ske förrän lägenhetsregistret hade upprättats. Regeringen ansåg att folkbokföringen successivt skulle införas i samband med att de som flyttar anger sitt lägenhetsnummer i flyttningsanmälan.

Till följd av införandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 763/2008 av den 9 juli 2008 om folk- och bostadsräkningar är alternativet med en successiv folkbokföring på lägenheter emellertid inte längre möjligt av tids-skäl eftersom det skulle dröja många år innan alla personer, genom flyttningsanmälan, skulle bli folkbokförda på lägenheter. EU-förordningen föreskriver att medlemsstaterna vart tionde år ska tillhandahålla uppgifter om befolkning och bostäder. Varje medlemsstat ska fastställa en referensdag som måste infalla under det referensår som fastställs. Det första referensåret är 2011. SCB har fastställt referensdagen för Sverige till den 31 december 2011.

För att Sverige ska kunna leva upp till EU-förordningen kommer Skatteverket med början under hösten 2010 skicka ut en förfrågan till

boende i flerbostadshus om lägenhetsnummer. Folkbokföringen ska vara genomförd under 2011. Enligt lagen om lägenhetsregister ska fastighetsägaren informera de boende om Lantmäteriets beslut om fastställda lägenhetsnummer och anslå lägenhetsnumren på en väl synlig plats i byggnaden. För boende i flerbostadshus innebär förändringen att de kommer att vara folkbokförda på sina lägenheter, i stället för som i dag enbart på fastigheterna. Skatteverket kommer att informera allmänheten i samband med att förfrågan till de boende skickas ut.

När lägenhetsregistret är uppbyggt och folkbokföringen är genomförd blir det en uppgift för SCB att ta fram den statistik om befolkning och bostäder som krävs i förordningen och successivt, efterhand som statistiken blir klar, översända denna till Eurostat. En förutsättning för detta är att folkbokföringen uppvisar en god kvalitet. SCB ska publicera den första statistiken 2012.

6.5 Budgetförslag

6.5.1 1:9 Statistiska centralbyrån

Tabell 6.2 Anslagsutveckling för 1:9 Statistiska centralbyrån

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2009	Utfall	501 014		-3 582
2010	Anslag	520 700 ¹	Utgifts- prognos	508 390
2011	Förslag	532 268		
2012	Beräknat	524 557 ²		
2013	Beräknat	531 898 ²		
2014	Beräknat	538 187 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 519 604 tkr i 2011 års prisnivå.

³ Motsvarar 513 883 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget används för SCB:s förvaltningskostnader för produktion av sektorsövergripande statistik och samordning av Sveriges officiella statistik. Cirka hälften av SCB:s verksamhet finansieras av avgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 6.3 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2009	515 610	525 998	-10 388
(varav tjänsteexport)	83 743	81 004	2 739
Prognos 2010	503 927	512 708	-8 781
(varav tjänsteexport)	67 000	67 000	0
Budget 2011	480 000	480 000	0
(varav tjänsteexport)	70 000	70 000	0

Den avgiftsfinansierade verksamheten avser produktion av officiell statistik åt andra statistikan-svariga myndigheter, produktion av annan statistik och tjänsteexport.

Regeringens överväganden

Tabell 6.4 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:9 Statistiska centralbyrån

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010 ¹	515 700	515 700	515 700	515 700
Förändring till följd av:				
Pris- och löne- omräkning ²	2 973	7 917	15 245	27 503
Beslut	13 795	1 141	1 157	-4 052
Överföring till/från andra anslag	-200	-202	-205	-209
Övrigt				-755
Förslag/ beräknat anslag	532 268	524 557	531 898	538 187

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2012–2014 är preliminär och kan komma att ändras.

Anslaget ökas tillfälligt 2011 med 15 000 000 kronor samt beräknas tillfälligt för 2012 och 2013 ökas med 5 000 000 kronor per år för åtgärder avseende statistikens kvalitet.

Anslaget minskar 2011 med 891 000 kronor och beräknas fr.o.m. 2012 varaktigt minska med 3 566 000 kronor med anledning av att äkten-skapsregistret flyttas från SCB till Skatteverket. Det under utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution uppförda anslaget 1:1 Skatteverket ökas med motsvarande belopp.

Anslaget minskas med 300 000 kronor för en anpassning till de varaktiga kostnaderna för arbetskraftsundersökningen.

Vidare minskas anslaget med 200 000 kronor varaktigt till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Därutöver beräknas anslaget minskas med 755 000 kronor 2014 till följd av att vissa gemensamma e-förvaltningsprojekt genomförs.

Regeringen föreslår att anslaget för 2011 uppgår till 532 268 000 kronor. För 2012 beräknas anslaget till 524 557 000 kronor, för 2013 till 531 898 000 kronor och för 2014 till 538 187 000 kronor.

7 Prognos- och uppföljningsverksamhet

7.1 Omfattning

Området prognos- och uppföljningsverksamhet omfattar uppföljning och analys av utfall samt utarbetande av kort- och medelfristiga prognoser och analyser avseende den samhällsekonomiska utvecklingen och de offentliga finanserna. Budgetprognoser och prognoser för svensk och internationell makroekonomi är viktiga verksamheter inom området. Därutöver ingår också miljöekonomiskt utvecklingsarbete samt arbete med att ta tillvara resultat från den nationalekonomiska forskningen som är relevanta för regeringen. Verksamheten är i huvudsak anslagsfinansierad och bedrivs inom Konjunkturinstitutet, Ekonomistyrningsverket (ESV), Finanspolitiska rådet, Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) och Expertgruppen för miljöstudier (EMS).

7.2 Mål

Målet för området är tillförlitliga och väldokumenterade prognoser, analyser och uppföljningar av den samhällsekonomiska och statsfinansiella utvecklingen.

För att bedöma måluppfyllelsen av prognos- och analysverksamheten används dels kvantitativa mått på prognosprecisionen för de viktigaste prognosvariablerna, dels de omdömen om prognoserna och analyserna som lämnas av användarna.

Konjunkturinstitutets mål är att prognoser och medelfristiga kalkyler för den ekonomiska utvecklingen inom och utom landet ska vara tillförlitliga som beslutsunderlag. De makroeko-

nomiska prognosernas precision redovisas och kommenteras regelbundet, bl.a. i Konjunkturinstitutets årsredovisning.

För ESV:s prognoser gäller att de ska vara tillförlitliga och ha hög precision. De bakomliggande analyserna ska vara tolkningsbara och tydligt dokumenterade.

Finanspolitiska rådet ska bidra till målet för området genom att följa upp och bedöma måluppfyllelsen i finanspolitiken och i den ekonomiska politik som riksdagen och regeringen beslutat om. Finanspolitiska rådet ska även verka för en ökad offentlig diskussion i samhället om den ekonomiska politiken.

ESO ska bidra till att bredda och fördjupa underlaget för framtida finanspolitiska och samhällsekonomiska avgöranden.

EMS ska bidra till att bredda och fördjupa underlagen för politiska och samhällsekonomiska avgöranden inom miljöområdet. Fokus för gruppens arbete ligger på miljöpolitiken.

7.3 Resultatredovisning

7.3.1 Resultat

Konjunkturinstitutets prognosverksamhet

Konjunkturinstitutet bedriver regelbunden prognosverksamhet samt utvecklar metoder och modeller för prognoser och makroekonomiska analyser. Institutet publicerar också barometerundersökningar av företag och hushåll samt arbetar med frågor som rör den ekonomiska statistikens kvalitet och utveckling.

Konjunkturinstitutet har under 2009 lagt ner stora resurser på att analysera hur penning-

politik, finanspolitik och lönebildning kan bidra till att mildra de negativa effekterna av finanskrisen. Analysen av ekonomisk politik med hjälp av allmänjämviktsmodeller (KIMOD) har förbättrats och analysen av den offentligfinansiella utvecklingen har stärkts bl.a. genom användningen av modellen FIMO.

Konjunkturinstitutets prognosprecision

På grund av finanskrisen och det kraftiga BNP-fallet 2009 är prognosfelen i Konjunkturinstitutets prognoser för 2009 större än vanligt. Den genomsnittliga precisionen i de prognoser som Konjunkturinstitutet gjorde under 2008 och 2009 för den makroekonomiska utvecklingen under 2009 redovisas för tre nyckelvariabler i den sista kolumnen i tabell 7.1. Mätt på detta sätt var träffsäkerheten i Konjunkturinstitutets, liksom andra prognosmakares, prognoser för BNP-tillväxten 2009 mycket sämre än den varit de senaste åren. Konjunkturinstitutets BNP-prognos för 2009 var dessutom något sämre än genomsnittsprognosen för ett antal prognosinstitut. En jämförelse med andra prognosmakare finns i Finansdepartementets senaste prognosutvärdering i 2010 års ekonomiska vårproposition (prop. 2009/10:100 bil. 2). Träffsäkerheten i Konjunkturinstitutets prognoser för arbetslöshet och inflation avseende 2009 var i linje med övriga prognosmakares.

Tabell 7.1 Precision i prognoser för BNP, inflation och arbetslöshet gjorda våren och hösten före aktuellt år samt våren och hösten under aktuellt år

Medelvärde av absoluta prognosfel för Konjunkturinstitutet samt ett medelvärde för prognosinstitut¹. Procentenheter

	2005	2006	2007	2008	2009
BNP, volymutveckling, procent					
- Konjunkturinstitutet	0,3	1,0	0,9	3,1	3,7
- Medelvärde	0,4	1,0	0,7	2,7	3,4
Arbetslöshet, nivå, procent					
- Konjunkturinstitutet	0,6	0,3	0,2	0,2	0,8
- Medelvärde	0,6	0,4	0,3	0,2	0,8
Inflation, KPI, årsmedelvärde, procent					
- Konjunkturinstitutet	0,6	0,2	0,2	0,8	1,4
- Medelvärde	0,6	0,2	0,3	0,7	1,4

¹Institut: Finansdepartementet, Konjunkturinstitutet, Svenskt Näringsliv, Nordea, SEB, Handelsbanken, Swedbank, OECD (ingår ej i BNP), Riksbanken.

Anm.: På grund av ändrade definitioner för arbetslöshet är jämförelsen mellan olika prognosmakare svårare att göra för 2008. För 2008 begränsas därför beräkningen av medelvärdet till prognoserna från Konjunkturinstitutet, Riksbanken och regeringen.

Fördjupade specialstudier

Utöver den regelbundna kvantitativa prognosverksamheten genomför Konjunkturinstitutet fördjupade analyser inom olika specialområden av betydelse för förståelsen av den makroekonomiska utvecklingen. Analyserna ingår i det kontinuerliga utvecklingsarbetet och redovisas bl.a. i form av fördjupningsrutor i publikationen Konjunkturläget. Institutet genomför även mer omfattande specialstudier. Såväl den regelbundna kvantitativa prognosverksamheten som den fördjupade makroekonomiska analysen förutsätter ett kontinuerligt metodutvecklingsarbete.

Konjunkturinstitutets modellverksamhet

I syfte att öka modellstödet i prognosarbetet inkorporerades KIMOD i arbetet med kort-siktiga prognoser under 2009. KIMOD har dessutom utökats och utvecklats och dess användbarhet för analys av ekonomisk politik har ökat. En utvärdering av Internationella valutafondens (IMF) globala allmänjämviktsmodell (GIMF) genomfördes av Konjunkturinstitutet och presenterades i en promemoria, i vilken myndigheten gjorde bedömningen att modellen inte skulle införas. Implementeringen av en annan, mer policyinriktad modell från IMF, Global Projection Model (GPM) inleddes. Konjunkturinstitutet fortsatte också arbetet med att ta fram en ny modell för att beräkna det s.k. BNP-gapet, dvs. graden av resursutnyttjande i ekonomin. Modellutveckling skedde även inom områdena internationell ekonomi, växelkurser, arbetsmarknad och löner, investeringar, produktion och konsumtion. Vidare uppdaterade Konjunkturinstitutet beräkningarna av jämviktsarbetslösheten.

Konjunkturinstitutets miljömålsarbete

Det råder en ökad efterfrågan på miljöekonomiska analyser. Detta har bl.a. inneburit att Konjunkturinstitutet har engagerats i andra myndigheters arbete genom deltagande i olika vetenskaps- och expertgrupper och i tre utredningar. Detta understryker behovet av den verksamhet som bedrivs vid Konjunkturinstitutets miljöekonomiska enhet.

Konjunkturinstitutets allmänjämviktsmodell EMEC har under 2009 uppdaterats och utvecklats, bl.a. på avfallssidan, vilket gör det möjligt att fånga makroekonomiska effekter i analyser av styrmedel inom avfallsområdet.

Under 2009 har Konjunkturinstitutet bl.a. inlett ett projekt som syftar till att sammanfatta kunskapsläget om samhällsekoniskt effektiv energianvändning. Inom ramen för ett flerårigt forskningsprogram har Konjunkturinstitutet utvärderat hur ekonomiska verktyg, som kostnadsnyttoanalys och kostnadseffektanalys, kan användas som beslutsstöd för samhällsplanerare vid anpassningsåtgärder till klimatförändringar. Vidare har institutet analyserat om det lönar sig för svensk industri att vara marknadsledande inom miljöområdet, genom att t.ex. genomföra miljöskyddsinvesteringar. På uppdrag av Boverket har Konjunkturinstitutet även analyserat kostnadseffektiviteten i stödet till energinvesteringar i lokaler för offentlig verksamhet.

Ekonomistyrningsverkets prognosverksamhet

ESV:s uppdrag inom området är att tillgodose statsmakernas och allmänhetens behov av information om den statliga ekonomin. ESV lämnar varje månad uppföljningar av statsbudgetens utfall och redovisar varje kvartal kort- och medelfristiga prognoser över statsbudgeten. Myndigheten gör även en årlig uppföljning av prognosprecisionen och tar fram underlag för årsredovisningen för staten. ESV producerar även finansstatistik över den statliga verksamheten som underlag till nationalräkenskaperna. Från och med budgetprognosen i september 2009 redovisar ESV även utgifts- och inkomstprognoser för hela den offentliga sektorn samt följer upp samtliga budgetpolitiska mål.

Ekonomistyrningsverkets analyser

ESV:s prognoser byggs upp underifrån genom prognoser på enskilda anslag och inkomstittlar. ESV arbetar kontinuerligt med att förbättra verktygen för att kunna analysera den helhetsbild som ges av prognoserna för de enskilda delarna.

Under 2009 har ESV:s prognoser breddats till att omfatta hela den offentliga sektorn, genom att prognoser görs för kommuner och landsting samt för ålderspensionssystemet. ESV:s prognoser kan därför bidra till en förbättrad uppföljning av överskottsmålet för de offentliga finanserna. Vidare har ESV under 2009 inlett ett arbete med att förstärka sin kapacitet att göra självständiga bedömningar av det makroekonomiska läget utifrån underlag från Konjunkturinstitutet.

ESV har under 2009 även fortsatt arbetet med att utveckla skatteprognoserna genom att bl.a.

fördjupa redovisningen av bakomliggande skattebaser samt förstärka analysen av sambanden mellan skatteinkomster och skatteintäkter.

Ekonomistyrningsverkets prognosprecision

ESV gör årligen en uppföljning av träffsäkerheten i föregående års budgetprognoser. Uppföljningen görs utifrån den genomsnittliga avvikelsen rensad för de effekter som beror på nya politiska beslut eller ändrade makroekonomiska förutsättningar. Uppföljningen för 2009 baseras på de fem prognoser som gjorts mellan december 2008 och december 2009. Den visar att budgetprognoserna hade en relativt god träffsäkerhet. Träffsäkerheten för budgetprognoserna avseende 2009 för de takbegränsade utgifterna var i linje med genomsnittet 1999–2009. Den genomsnittliga prognosavvikelsen var 5,3 miljarder kronor eller 0,55 procent av de takbegränsade utgifterna, vilket kan jämföras med snittet 1999–2009 på 4,6 miljarder kronor eller 0,52 procent av de takbegränsade utgifterna. Inte sedan 2004 har avvikelsen mellan prognos och utfall varit mindre. Enligt ESV:s bedömningsskala, som baseras på historiska avvikelser, uppfylldes målet om hög precision i huvudsak för utgiftsprognoserna.

Större prognosavvikelser förekom på tre utgiftsområden: utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv samt utgiftsområde 22 Kommunikationer. För samtliga dessa utgiftsområden överskattades utgifterna.

Viktiga förklaringar till avvikelserna var att nedgången av antalet sjukpenningdagar och antalet personer med sjuk- och aktivitetsersättning under 2009 blev kraftigare än beräknat. Utgifterna för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv överskattades främst till följd av att andelen av de arbetslösa som fick ersättning från arbetslöshetsförsäkringen blev lägre än beräknat. Utgifterna för utgiftsområde 22 Kommunikationer överskattades vid samtliga prognostillfällen, bl.a. beroende på att flera väginvesteringar försenades.

För inkomsterna var precisionen bättre än genomsnittet för perioden. De fem prognostillfällena under 2009 resulterade i en genomsnittlig avvikelse, rensat för avvikelser som beror på politiska beslut eller den makroekonomiska utvecklingen, på 6,5 miljarder kronor eller 0,92 procent av utfallet, vilket kan jämföras med genomsnittet 1999–2009 på 10,3 miljarder

kronor eller 1,36 procent av utfallet. Enligt ESV:s bedömningsskala, som baseras på historiska avvikelser, uppfylldes målet om hög precision fullt ut för inkomstprognoserna.

Inkomsterna överskattades av ESV. En viktig förklaring var att periodiseringsposten, främst avseende företagsskatterna, överskattades kraftigt. Periodiseringar utgör skillnaden mellan skatterna redovisade som intäkter respektive inkomster. Skatteintäkterna har i stället underskattats i samtliga fem prognoser, varför den sammantagna överskattningen av inkomsterna helt förklaras av svårigheterna att prognostisera periodiseringsposten.

Finanspolitiska rådet

Finanspolitiska rådet lämnade den 17 maj 2010 sin tredje rapport Svensk finanspolitik till regeringen (dnr Fi2010/2920). Med rapporten som utgångspunkt anordnade finansutskottet en offentlig utfrågning av rådets ordförande och finansministern. I Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 12 Granskning, kontroll och ekonomisk styrning kommenterar regeringen rådets rapport.

Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi

ESO bedriver i första hand projekt genom att ge uppdrag till forskare och institutioner att genomföra studier. Därutöver utför ESO också egna studier. Projekten mynnar ut i rapporter som publiceras i en särskild skriftserie. I samband med att ESO-rapporterna publiceras anordnas seminarier eller konferenser.

ESO:s arbete påbörjades 2008. Under 2009 slutfördes de första projekten och sex rapporter publicerades. Under innevarande år har hittills fem ESO-rapporter publicerats. För närvarande pågår sju projekt som enligt plan ska avrapporteras under 2010. Ytterligare sex pågående projekt kommer enligt plan att avrapporteras under 2011.

Expertgruppen för miljöstudier

I likhet med ESO lägger EMS ut uppdrag till forskare och institutioner att genomföra studier och publicerar rapporter i en egen skriftserie.

EMS har under perioden 2006–2009 publicerat elva rapporter. Under 2010 har tre rapporter hittills publicerats. Inom gruppen pågår nu nio projekt som kommer avrapporteras under innevarande år och nästa år.

Expertgruppernas arbetsformer

Expertgruppernas arbete leds av respektive styrelse. För EMS har nya ledamöter förordnats fr.o.m. den 21 april 2010.

De båda expertgrupperna har ett gemensamt kansli. Kansliet medverkar i arbetet med att ge uppdrag till forskare och institutioner att genomföra studier. Kansliet tar också fram förslag till studieområden och medverkar i upprättandet av projektplaner inför styrelsernas beslut.

Till studierna knyts också referensgrupper som består av olika sakkunniga: forskare, andra experter och tjänstemän med relevant sakkunskap från Regeringskansliet.

7.3.2 Analys och slutsatser

Konjunkturinstitutet

När olika konjunkturbedömares prognosprecision ska jämföras är det olämpligt att utgå från resultaten för ett enskilt år eftersom tillfälligheter då får stort genomslag. I tabell 7.2 redovisas därför femåriga glidande medelvärden för de olika institutens prognosfel. Tabellen visar att Konjunkturinstitutets precision fortfarande ligger i nivå med genomsnittet för andra prognosinstitut när det gäller prognoserna för BNP och arbetslöshet, medan precisionen såvitt avser prognoserna för inflationen är något bättre än genomsnittet.

De olika svenska prognosinstitutens bedömningar är inte oberoende av varandra. Konjunkturinstitutets rapporter och databaser används i stor utsträckning av andra prognosmakare som underlag och utgångspunkt för deras prognoser.

Tabell 7.2 Precision i prognoser för BNP, inflation och arbetslöshet gjorda våren och hösten före aktuellt år samt våren och hösten under aktuellt år

Femåriga glidande medelvärden av absoluta prognosfel för Konjunkturinstitutet samt ett medelvärde för prognosinstitut¹. Procentenheter

	2005	2006	2007	2008	2009
BNP, volymutveckling, procent					
- Konjunkturinstitutet	0,8	0,7	0,7	1,2	1,8
- Medelvärde	0,8	0,7	0,7	1,1	1,7
Arbetslöshet, nivå, procent					
- Konjunkturinstitutet	0,4	0,4	0,4	..	..
- Medelvärde	0,4	0,5	0,4	..	..
Inflation, KPI, årsmedelvärde, procent					
- Konjunkturinstitutet	0,5	0,3	0,3	0,4	0,6
- Medelvärde	0,5	0,5	0,5	0,5	0,7

¹Institut: Finansdepartementet, Konjunkturinstitutet, Svenskt Näringsliv, Nordea, SEB, Handelsbanken, Swedbank och OECD. OECD ingår dock inte i jämförelsen för inflationen.

Anm.: På grund av ändrade definitioner för arbetslöshet är jämförelsen mellan olika prognosmakare svårare att göra för 2008 och 2009. Därför beräknas inget glidande medelvärde för dessa år.

Vid sidan av det kontinuerliga arbetet med att förbättra den kvantitativa prognosprecisionen har Konjunkturinstitutet under de senaste åren utvecklat sina rapporter i riktning mot en mer fördjupad analys. Regeringens bedömning är att detta har gjort rapporterna mer användbara som underlag för diskussioner och beslut i ekonomisk-politiska frågor.

Även om prognosprecisionen minskat bedöms målen för de makroekonomiska prognosernas användbarhet vara uppfyllda eftersom den löpande konjunkturanalysen givit goda beslutsunderlag. Även när det gäller de kvalitativa målen för den makroekonomiska prognosverksamheten bedöms målen vara uppfyllda. Regeringen gör bedömningen att Konjunkturinstitutet, i enlighet med sitt uppdrag, har bidragit till att utveckla den ekonomiska statistikens kvalitet.

Ekonomistyrningsverket

Regeringen bedömer att ESV i stort sett uppnått målet för sin prognosverksamhet. ESV:s verksamhet har resulterat i prognoser och utfallsinformation av god kvalitet. Regeringen bedömer att breddningen av budgetprognoserna som gjorts till att omfatta hela den offentliga sektorn och den metodutveckling som bedrivits har resulterat i underlag med bättre kvalitet. Regeringen bedömer att ESV uppnått målet för sin verksamhet med information om den statliga ekonomin.

Ekonomistyrningsverkets utfallsredovisning m.m.

Under 2009 har ESV arbetat med utveckling av system och rutiner för att ta in skatteintäkterna i informationssystemet Hermes, så att ett slutligt skatteutfall för ett visst inkomstår ska kunna tas fram med hög grad av automatik och större säkerhet.

I underlaget för årsredovisning för staten har sammanställningen av räkenskapsinformationen för det nationella intygandet om EU-medel vidareutvecklats.

Finanspolitiska rådet

Regeringen bedömer att Finanspolitiska rådet genom publiceringen av rapporten Svensk finanspolitik samt att arrangera konferenser och seminarier m.m. har uppnått målen om en ökad öppenhet och tydlighet kring den ekonomiska politikens syften och effektivitet.

Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi och Expertgruppen för miljöstudier

ESO och EMS har viktiga roller genom att de bidrar till arbetet med att ta fram kvalificerade underlag för den ekonomiska politikens utformning.

7.4 Politikens inriktning

Regeringen lägger stor vikt vid analyser och forskning som grund för den framtida ekonomiska politikens utformning. Det finns också ett behov av oberoende underlag för prövning av existerande verksamheter.

Konjunkturinstitutet ska även fortsättningsvis prioritera förbättrad prognosprecision genom utveckling och fördjupning av den ekonomiska analysen samt genom fortsatt metod- och modellutveckling. Inom det miljöekonomiska området ska institutet fortsätta att prioritera sådan samhällsekonomisk analysverksamhet som förbättrar beslutsunderlaget för svensk miljö-, energi- och klimatpolitik, särskilt vad gäller styrmedel för att uppnå uppsatta miljömål (inklusive intermediära mål). En förutsättning för detta är att institutet förfogar över modeller och metoder som är väl förankrade i ekonomisk forskning. Modellerna och metoderna ska möjliggöra adekvat analys av dels samspelet mellan den ekonomiska utvecklingen och dess

miljö- och klimatpåverkan, dels de samhällsekonomiska effekterna av olika styrmedel. Institutet bör även fortsättningsvis genomföra analyser och utvärderingar av miljöåtgärder på uppdrag av regeringen och miljömålsmyndigheter samt på eget initiativ.

Tillförlitlighet och hög precision ska även i fortsättningen gälla för ESV:s budgetprognoser. Utvecklingsarbetet ska fortsätta och ESV bör särskilt fortsätta att förbättra prognoserna för statsbudgeten dels genom ett fortsatt fokus på de stora transfereringssystemen på statsbudgetens utgiftssida, dels genom att fördjupa analysen av relationen mellan skatteintäkter och skatteinkomster. ESV bör även i framtiden fokusera på att kontinuerligt följa och analysera statsbudgetens månads- och årsutfall och att integrera utfallsanalysen med prognosverksamheten.

Finanspolitiska rådet ska även i fortsättningen, med utgångspunkt i den ekonomiska vårpropositionen och budgetpropositionen, följa upp och granska finanspolitiken.

Som ett led i regeringens arbete med att stärka den externa uppföljningen av de offentliga finanserna aviserades i 2010 års ekonomiska vårproposition (prop. 2009/10:100 avsnitt 4) att regeringen bl.a. kommer att se över instruktionerna för ESV, Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet i syfte att se till att alla relevanta aspekter av finanspolitiken får en tydlig belysning. Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet och regeringen avser att återkomma med närmare information under 2011.

I direktiven för ESO (dir. 2007:46) och EMS (dir. 2003:85 och 2007:47) anges att regeringen avser att låta utvärdera expertgruppernas arbete under 2009. Utvärderingen av ESO bör för att vara meningsfull ske när expertgruppen har varit verksam under en längre tid och har publicerat fler rapporter. ESO och EMS bör vidare utvärderas vid samma tidpunkt, eftersom de båda expertgruppernas verksamhetsområden ligger nära varandra och de har ett gemensamt kansli. Regeringen avser mot denna bakgrund att låta utvärdera expertgruppernas arbete under 2011.

7.5 Budgetförslag

7.5.1 1:6 Finanspolitiska rådet

Tabell 7.3 Anslagsutveckling för 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor

2009	Utfall	6 572	Anslags-sparande	1 262
2010	Anslag	7 297	Utgifts-prognos	7 584
2011	Förslag	7 357		
2012	Beräknat	7 429 ¹		
2013	Beräknat	7 532 ¹		
2014	Beräknat	7 694 ²		

¹ Motsvarar 7 357 tkr i 2011 års prisnivå.

² Motsvarar 7 346 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget används för Finanspolitiska rådets förvaltningskostnader.

Regeringens överväganden

Tabell 7.4 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010 ¹	7 297	7 297	7 297	7 297
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	60	132	235	408
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				-11
Förslag/beräknat anslag	7 357	7 429	7 532	7 694

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2012–2014 är preliminär och kan komma att ändras.

Anslaget minskas med 11 000 kronor 2014 till följd av att vissa gemensamma e-förvaltningsprojekt genomförs.

Regeringen förslår att anslaget för 2011 uppgår till 7 357 000 kronor. För 2012 beräknas anslaget till 7 429 000 kronor, för 2013 till 7 532 000 kronor och för 2014 till 7 694 000 kronor.

7.5.2 1:7 Konjunkturinstitutet

Tabell 7.5 Anslagsutveckling för 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

2009	Utfall	50 671	Anslags- sparande	1 484
2010	Anslag	52 633	Utgifts- prognos	51 719
2011	Förslag	52 850		
2012	Beräknat	53 347 ¹		
2013	Beräknat	54 091 ²		
2014	Beräknat	55 289 ³		

¹ Motsvarar 52 849 tkr i 2011 års prisnivå.

² Motsvarar 52 851 tkr i 2011 års prisnivå.

³ Motsvarar 52 775 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget används för Konjunkturinstitutets förvaltningskostnader. En mindre del av myndighetens verksamhet finansieras av avgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 7.6 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010 ¹	52 633	52 633	52 633	52 633
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	277	775	1 519	2 797
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	-60	-61	-61	-63
Övrigt				-78
Förslag/ beräknat anslag	52 850	53 347	54 091	55 289

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget.

Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2012–2014 är preliminär och kan komma att ändras.

Anslaget minskas med 60 000 kronor till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Anslaget minskas med 78 000 kronor 2014 till följd av att vissa gemensamma e-förvaltningsprojekt genomförs.

Regeringen förslår att anslaget för 2011 uppgår till 52 850 000 kronor. För 2012 beräknas anslaget till 53 347 000 kronor, för 2013 till 54 091 000 kronor och för 2014 till 55 289 000 kronor.

8 Fastighetsförvaltning

8.1 Omfattning

Området fastighetsförvaltning omfattar förvaltning av fastigheter som av försvarspolitiska, kulturhistoriska eller andra skäl har ansetts lämpliga att förvalta av staten, bl.a. regeringsbyggnader, länsresidens, ambassader, de kungliga slotten, museer, teatrar, monument, försvarsfastigheter, markområden och vissa fastigheter som har donerats till staten.

Kulturarvsfastigheter förvaltas tillsammans med vissa andra fastigheter av Statens fastighetsverk (SFV). Fortifikationsverket (FortV) förvaltar fastigheter som främst används för försvarsändamål. Verksamheterna finansieras framför allt genom avgifter, dvs. hyresintäkter. I området ingår också statens lokalförsörjning.

- Myndigheterna ska uppfattas som kompetenta och serviceinriktade hyresvärdar.
- Hänsynen till miljö- och kulturmiljövärden ska i tillämpliga delar motsvara vad som gäller för andra stora fastighetsförvaltare.

SFV och FortV ska i sin verksamhet uppnå ett resultat som efter finansiella poster motsvarar en viss avkastning på deras genomsnittliga myndighetskapital. Avkastningskravet för 2010 ligger på 5,9 procent för SFV och 6,4 procent för FortV.

Målet för SFV:s så kallade bidragsfastigheter är att deras intäkter på sikt ska öka. Bidragsfastigheterna är de fastigheter som saknar förutsättningar att ge ett långsiktigt ekonomiskt överskott.

8.2 Mål

Målet för området är en kostnadseffektiv statlig fastighetsförvaltning. Förvaltningen ska ske med rimligt risktagande samt med likvärdig avkastning och service i jämförelse med andra alternativ. I korthet innebär detta att de fastighetsförvaltande myndigheterna ska tillämpa följande övergripande målsättningar.

- Fastigheterna ska förvaltas så att godushållning och hög ekonomisk effektivitet uppnås.
- Fastigheternas värden ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktig lämplig nivå.
- Hyresgästerna ska ges ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler, markområden och anläggningar.

8.3 Resultatredovisning

8.3.1 Resultat

SFV och FortV är de två största förvaltarna av statens fastigheter. De förvaltar bl.a. olika kulturhistoriskt värdefulla byggnader och ett stort antal försvarsanläggningar med tillhörande byggnader. Fastigheternas värdeförändring sedan 2006 framgår av tabell 8.1.

Tabell 8.1 Statens byggnader, mark och annan fast egendom

Bokfört värde i miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009
Staten totalt	39 935	41 407	42 182	41 969
- varav SFV	12 899	13 322	13 725	13 521
- varav FortV	8 672	9 065	9 337	9 243
SFV och FortV:s andel	54,0 %	54,1 %	54,7 %	54,2 %

Källa: Årsredovisningarna för staten 2006–2009.

Uppgifterna i tabellen bör bedömas med viss försiktighet då bl.a. vissa tillgångar med kulturhistoriskt värde inte behöver tas upp i balansräkningen. Andra myndigheter som förvaltar fast egendom är bl.a. Kammarkollegiet, Trafikverket, Sveriges lantbruksuniversitet, Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och vissa affärsverk.

SFV:s bokförda värde för byggnader, mark och annan fast egendom uppgick den 31 december 2009 till 13,5 miljarder kronor, vilket är en ökning med 4,8 procent jämfört med 2006. Ökningen beror främst på införskaffandet av House of Sweden i Washington samt övertagandet av de fastigheter som Försäkringskassan tidigare förvaltrade respektive leasade. Under 2009 har ett antal av de senare fastigheterna sålts.

FortV:s bokförda värde för byggnader, mark och annan fast egendom uppgick den 31 december 2009 till 9,2 miljarder kronor, vilket är en ökning med cirka 6,6 procent jämfört med 2006. Ökningen av det bokförda värdet beror på den ökade investeringstakt som följt av tidigare försvarsbeslut. Sett över en längre tidsperiod har dock värdet minskat, främst beroende på avyttringar och nedskrivningar med anledning av försvarsbesluten 1996, 2000 och 2004.

Tabell 8.2 Fastighetsförvaltningens omfattningLokalarea (1000m²)

	2006	2007	2008	2009
Statens fastighetsverks bestånd	1 742	1 756	1 733	1 731
varav inrikes hyresfastigheter	1 223	1 232	1 217	1 229
varav utrikes hyresfastigheter	152	157	157	157
varav bidragsfastigheter	367	367	359	345
Försvarsfastigheter ¹	3 100	3 050	2 960	2 904

¹ Försvarsanläggningar redovisas normalt som bruttoarea, omräkningsfaktor till lokalarea är 0,83.

Källa: Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket.

Sedan 2006 har inga större förändringar skett av SFV:s totala lokalarea. Uppgifterna om lokalarea för FortV omfattar enbart uthyrningsbar yta i det öppna beståndet. FortV:s lokalarea har min-

skat under flera år som en konsekvens av de nämnda försvarsbesluten.

För 2009 uppgick SFV:s resultat före fastighetsförsäljningar till 266 miljoner kronor. Avkastningskravet till staten uppgick till 185 miljoner kronor för 2009, vilket motsvarar 6,1 procent av det genomsnittliga myndighetskapitalet.

Tabell 8.3 Uppgifter om det ekonomiska läget för Statens fastighetsverk

Miljoner kronor

	Utfall 2006	Utfall 2007	Utfall 2008	Utfall 2009	Prognos 2010	Budget 2011
Totala intäkter	2 133	2 482	2 619	2 631	2 555	2 546
Totala kostnader	2 000	2 148	2 358	2 365	2 378	2 406
Resultat	133	334	261	266	177	140

Källa: Statens fastighetsverk.

FortV:s resultat av verksamheten under 2009 uppgick till 230 miljoner kronor. Statens avkastningskrav uppgick till 115 miljoner kronor, vilket motsvarar 6,0 procent av det genomsnittliga myndighetskapitalet. Under 2009 lämnade FortV 100 miljoner kronor i hyresreduktion till sina hyresgäster. Hyresreduceringen föranleddes av ett högre resultat än budgeterat, orsakat av bl.a. ett kraftigt förändrat ränteläge.

Tabell 8.4 Uppgifter om det ekonomiska läget för FortV

Miljoner kronor

	Utfall 2006	Utfall 2007	Utfall 2008	Utfall 2009	Prognos 2010	Budget 2011
Totala intäkter	2 615	2 988	3 077	3 277	3 362	3 220
Totala kostnader	2 388	2 766	3 010	3 047	3 108	3 070
Resultat	227	222	67	230	254	150

Källa: Fortifikationsverket.

Riksdagen har som sin mening givit tillkänna (bet. 2009/10:KrU1, rskr. 2009/10:140) att regeringen bör

- överväga de särskilda problem som systemet med ändamålsfastigheter och kostnadshyra har lett till inom kulturområdet samt belysa vilken effekt som antikvariska merkostnader har på lokalkostnaderna,

- vidta åtgärder för att säkerställa att underhållet hålls på en väl avvägd nivå samt att kulturinstitutionerna ges incitament att fortsätta

arbetet med att förbättra tillgänglighet och långsiktig hållbar utveckling, samt

- uppmärksamma den fortsatta utvecklingen av Statens fastighetsverks administrationskostnader samt förtydliga och utöka Ekonomistyrningsverkets stöd till myndigheter i lokalförsörjningsfrågor.

Regeringen tillsatte i maj 2009 en utredning med uppdrag att se över den statliga fastighetsförvaltningen (dir. 2009:45). Regeringen har för avsikt att i ett tilläggsdirektiv ge utredningen om en översyn av statens fastighetsförvaltning i uppdrag att se över nuvarande hyressättningsmodell för de fem kulturinstitutionerna som berörs av riksdagens tillkännagivande. Vidare ska utredaren också undersöka underhållsnivån och effekten av de antikvariska insatserna.

Regeringen kommer även att följa upp SFV:s administrativa kostnader och kommer dessutom att följa det stöd som Ekonomistyrningsverket ger myndigheter i lokalförsörjningsfrågor och som sedan 2009 har utökats och tydliggjorts.

8.3.2 Analys och slutsatser

SFV har genomfört sina instruktionsenliga uppgifter, uppfyllt de mål som regeringen ställt upp och genomfört sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt. Mätningar avseende kundernas uppfattning om myndigheten genomfördes 2009 och visar på mycket goda och förbättrade resultat vad avser kundnöjdhet. Myndigheten har även överträffat sitt avkastningskrav, främst tack vare överskott i förvaltningen av hyresfastigheter.

Regeringen bedömer att FortV uppfyllt de mål som regeringen har ställt upp. Erfarenhetsmässigt har det dock visat sig vara svårt att vid en försäljning av sådana fastigheter som verket förvaltar få ersättning för de kostnader som tidigare lagts ned. Detta beror bl.a. på att marknadsvärdet är betydligt lägre än investeringskostnaderna för det aktuella slaget av särskilt anpassade byggnader. Regeringen anser att FortV:s försäljningar har genomförts affärs- mässigt och att statens intressen tillvaratagits på ett bra sätt. Myndighetens mätningar gällande kundnöjdhet visar på goda relationer med flertalet av hyresgästerna inom Försvarsmakten. Mellan de båda mätningarna 2007 och 2009 har den uppmätta kundnöjdheten förbättrats väsent-

ligt; dock kvarstår arbete med att förbättra nöjdheten hos vissa grupper av hyresgäster.

8.4 Politikens inriktning

De av riksdagen 1991 beslutade lokalförsörjnings- och fastighetsreformerna som låg till grund för omorganisationen av statens fastighetsförvaltning 1993 ligger fast.

FortV ska inom ramen för målen anpassa sin verksamhet till förändrade förutsättningar till följd av bl.a. försvarspolitiska beslut.

Hyressättningsprinciper

Regeringen har för närvarande inte för avsikt att förändra de grundläggande principerna för hyressättningen för statliga myndigheter. Undantaget är de kulturfastigheter som har en s.k. kostnadshyresmodell. Utformningen av denna modell bör enligt regeringen ses över. Regeringen har för avsikt att även fortsättningsvis följa utvecklingen inom området för att långsiktigt säkerställa en effektiv fastighetsförvaltning och lokalförsörjning inom staten.

8.5 Budgetförslag

8.5.1 Statens fastighetsverk

SFV:s uppgift är att förvalta det fastighetsbestånd som regeringen bestämmer. Det övergripande målet för myndigheten är att förvaltningen ska ske på ett sätt som innebär god resurshushållning och hög ekonomisk effektivitet, samtidigt som fastigheternas värden i vid mening ska bevaras och utvecklas. Förvaltningen av fastigheter ska tillgodose primärverksamhetens behov av lokaler och optimera brukarens nytta av de resurser som läggs ner på lokalanskaffningen.

SFV:s verksamhet finansieras med hyresintäkter samt med lån hos Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar. SFV disponerar även anslaget 1:10 *Bidragfastigheter* för underhållskostnader och löpande driftunderskott i sina bidragfastigheter.

Större investeringar i pågående projekt

Under 2011 och åren framöver beräknas stora investeringar behöva ske i den sedan länge planerade renoveringen och ombyggnaden av regeringsbyggnaderna i Stockholm. Renoveringen och ombyggnaden av regeringsbyggnaderna omfattar i detta skede kvarteret Loen som har en beslutad investeringsram om 559 miljoner kronor.

Regeringen har gett SFV i uppdrag att inleda projektering av en ny ambassadanläggning i Islamabad. Möjligheterna till samlokalisering med Finland utreds.

Gamla riksarkivet på Riddarholmen i Stockholm byggs om och anpassas till en ny hyresgäst. Projektet har en beslutad investeringsram om 150 miljoner kronor.

Sparreska palatset och Kammarrättens hus i Stockholm byggs om för att samla Regeringsrättens verksamhet. Projektet har en beslutad investeringsram om 150 miljoner kronor.

I Botaniska trädgården i Uppsala behöver byggnaden Fysbotan renoveras för att kunna hyras ut som kontor.

I regeringskvarteret Brunkhuvudet i Stockholm behöver klimatsystemet byggas om.

Gamla skogsinstitutet planeras att byggas om för att hyras ut som Israels ambasad. Projektet är dock senarelagt till dess att bygglovsfrågan är slutgiltigt avgjord.

Planerade större investeringar som inte är beslutade av regeringen

I regeringskvarteren planeras en ombyggnad av Kvarteret Björnen. Projektet befinner sig i ett planeringsskede och ombyggnationen beräknas kunna påbörjas under 2016. Vidare planeras för en ombyggnad av kvarteret Rosenbad. Projektering beräknas inledas under hösten 2013. Kvarteret Vinstocken planeras också byggas om. Produktionsstart beräknas ske under 2012. I kvarteren Lejonet och Rosenbad planeras för utbyggnad/anpassning av nuvarande köldbärarsystem. Huvudentrén till kvarteret Brunkhalsen planeras att flyttas för att kunna frigöra för butiksetablering på Drottninggatan. I kvarteret Brunkhuvudet planeras för totalombyggnad av butikslokaler längs Jakobsgatan. Slutligen planeras en ombyggnation av del av kvarteret

Brunkhalsen. Lokalerna är tänkta att återställas till bostäder.

Ambassadörens residens i Washington kan komma att behöva renoveras. Byggstart kan ske tidigast hösten 2013.

Vasamuseet i Stockholm önskar utöka sin besökskapacitet och för detta krävs om- och tillbyggnad.

Regeringen har uppdragit åt SFV att upprätta byggnadsprogram för ombyggnad och upprustning av Nationalmuseum.

Operan behöver successivt renoveras och anpassas med ny teknik.

En byggnad för utställning av en ubåt på Stumholmen i anslutning till Marinmuseum i Karlskrona planeras att uppföras för Statens maritima museer. Starttidpunkt för projektet är i dagsläget osäker.

Botanhuset vid Naturhistoriska riksmuseet i Stockholm avses byggas om för att nå effektivare och verksamhetsanpassad lokalanvändning.

I Stockholm behöver byggnaden Västertorns installationer moderniseras. Projektet är något osäkert då samordning måste ske med en kommande hyresgäst.

I Kungliga biblioteket i Stockholm planeras en renovering och ombyggnation.

I kvarteret Krubban i Stockholm avses två byggnader byggas om för förskoleverksamhet. I och med att andra byggnader som används för förskoleverksamheten kan rivas frigörs mark för annan verksamhet.

I Kristianstad behöver länsresidenset byggas om.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Regeringen föreslår att riksdagen godkänner följande investeringsplan för Statens fastighetsverk enligt tabell 8.5.

Tabell 8.5 Investeringsplan för Statens Fastighetsverk 2011–2013

Miljoner kronor

	Utfall 2009	Prognos 2010	Budget 2011	Beräkn. 2012	Beräkn. 2013
Inrikes	345	537	756	490	351
Utrikes	46	60	89	90	93
Mark	7	30	23	19	12
Summa investeringar	398	626	868	599	456
Summa finansiering via lån	398	626	868	599	456

Tabell 8.6 Statens Fastighetsverks pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2010–2013

Miljoner kronor

	Utfall t.o.m.- 2009	Prognos 2010	Budget 2011	Beräkn. 2012	Beräkn. 2013
Projekt som är beslutade av regeringen					
Regerings- byggnader Kv. Loen, Kv. Brunkhalsen	52	204	257	46	–
Nytt kansli, Islamabad	1	6	15	60	70
Gamla riksarkivet	22	56	72	–	–
Kammarrättens hus / Sparreska palatset	12	35	53	–	–
Botaniska träd- gården, Fysbotan, Uppsala	–	4	13	25	–
Kv. Brunkhuvudet klimatsystem	–	6	34	–	–
Gamla skogsinstitutet,	15	8	1	–	–
Större projekt som planeras men inte är beslutade av regeringen ¹					
	Utfall t.o.m.-2009	Prognos 2010	Budget 2011	Beräkn. 2012	Beräkn. 2013
Regerings- byggnader	7	12	27	146	208
Utrikes fastigheter	–	–	–	5	16
Museer, teatrar och scener	5	20	41	97	69
Övriga fastigheter	5	10	46	96	31
Summa	17	42	114	344	324

¹Summering per fastighetskategori och år för planerade investeringar

tabell 8.6. Omfattningen av dessa projekt beräknas 2011 och 2012 uppgå till mellan 100 och 280 miljoner kronor per år. Kulturfastigheterna är en viktig del av kulturarvet. Regeringen föreslår därför en satsning på Nationalmuseums och Kungliga Operans unika huvudbyggnader så att underhåll och renovering kan genomföras. Detta föreslås ske genom att Nationalmuseum och Operan ges utökade möjligheter att betala en högre hyra som kan täcka de investeringar SFV kommer att behöva göra (se vidare utgiftsområde 17 avsnitt 3.2.2).

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2011 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån intill ett belopp av 12 000 000 000 kronor i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter m.m.

Skälen för regeringens förslag: SFV disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2010 om 12 miljarder kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning och brukarnas behov, fortsatt vara 12 miljarder kronor för 2011.

Planerade investeringar som understiger 20 miljoner kronor ingår inte i redovisningen enligt

Tabell 8.7 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Statens fastighetsverk

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Utfall 2008	Utfall 2009	Prognos 2010	Budget 2011
Utnyttjad låneram	9 543	9 299	10 298	12 000	12 000
Utnyttjad andel av låneram (%)	86,8	78,1	86,5	100,0	100,0

8.5.2 1:10 Bidragsfastigheter

Tabell 8.8 Anslagsutveckling för 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

2009	Utfall	304 127	Anslags-sparande	7 280
2010	Anslag	280 000	Utgifts-prognos	279 615
2011	Förslag	340 000		
2012	Beräknat	180 000		
2013	Beräknat	180 000		
2014	Beräknat	180 000		

Anslaget används för underhållskostnader och löpande driftsunderskott för de bidragsfastigheter som förvaltas av SFV. Med bidragsfastigheter avses de fastigheter som saknar förutsättningar att ge ett långsiktigt ekonomiskt överskott.

SFV förvaltar 92 bidragsfastigheter med ca 1 000 byggnader och anläggningar. I ungefär hälften av bidragsfastigheterna ingår parker och trädgårdar. Vidare ingår bl.a. kungliga slottsmiljöer, ytterligare ett antal slotts- och herrgårdsmiljöer, flera stora slottsparkar, ett antal fästningsmiljöer, ruiner, kloster, bruksmiljöer och Vasaminnena. Två världsarv, Drottningholms slott och delar av Karlskrona örlogsstad, ingår också i bidragsfastigheterna.

Regeringens överväganden

Tabell 8.9 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010	280 000	280 000	280 000	280 000
Förändring till följd av:				
Beslut	60 000	-100 000	-100 000	-100 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	340 000	180 000	180 000	180 000

För 2011 ökas anslaget med 60 miljoner kronor jämfört med tidigare aviserad plan. Anslagsjusteringen finansieras genom att Statens fastighetsverk betalar in en del av sitt balanserade resultat 2010 till staten.

Regeringen föreslår att anslaget för 2011 uppgår till 340 000 000 kronor. För 2012, 2013 och 2014 beräknas anslaget till 180 000 000 kronor.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2011 för ramanslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal för underhåll av bidragsfastigheter som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor under 2012 och 2013.

Skälen för regeringens förslag: Den verksamhet som avser att vårda och underhålla de statliga fastigheter som utgör en del av det svenska kulturarvet förutsätter att fleråriga ekonomiska åtaganden kan göras. De ekonomiska bindningar det gäller är större enskilda underhållsprojekt där kostnaden överstiger 10 miljoner kronor. Övriga mindre projekt innebär inte några mer omfattande ekonomiska bindningar och bör betraktas som löpande.

För att ett rationellt och planmässigt underhållsarbete ska kunna bedrivas bör regeringen bemyndigas att under 2011 för ramanslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal för underhåll på bidragsfastigheter som medför behov av fram-

tida anslag på högst 30 miljoner kronor under 2012 och 2013.

Tabell 8.10 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013–
Ingående åtaganden		30 000		
Nya åtaganden	30 000	30 000		
Infriade åtaganden	0	-30 000	-30 000	
Utestående åtaganden	30 000	30 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	30 000	30 000	0	0

8.5.3 Fortifikationsverket

FortV:s huvuduppgift är att förvalta en viss del av statens fasta egendom, främst fastigheter avsedda för försvarsändamål, s.k. försvarsfastigheter. Fastigheterna ska förvaltas så att en god hushållning och en hög ekonomisk effektivitet uppnås, att ändamålsenliga mark-, anläggnings- och lokalresurser kan tillhandahållas på för brukaren konkurrenskraftiga villkor samt så att fastigheternas värden bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå. FortV har också ansvar för att etablera, förvalta och avyttra byggnader, anläggningar m.m. för försvarets behov i samband med internationella fredsbevarande och humanitära insatser. Inom FortV:s uppdrag ryms också att bedriva fortifikatoriskt utvecklingsarbete så att kompetens för det svenska samhällets behov inom skydds- och anläggningsteknik kan utvecklas och säkerställas.

FortV:s verksamhet finansieras främst med hyresintäkter samt med lån hos Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Regeringen föreslår att riksdagen godkänner investeringsplan för Fortifikationsverket enligt tabell 8.11

Tabell 8.11 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2011–2013

Miljoner kronor

	Utfall 2009	Prognos 2010	Budget 2011	Beräkn. 2012	Beräkn. 2013
Nybyggnad	118	420	580	650	550
Ombyggnad	350	445	515	560	550
Markanskaffning	11	50	40	20	20
Summa investeringar	479	915	1 135	1 230	1 120
Betalplan	92	115	135	130	120
Lån	386	800	1 000	1 100	1 330
Förskottshyra	–	–	–	–	–
Summa finansiering	478	915	1 135	1 230	1 120

Tabell 8.12 Fortifikationsverkets pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2011–2013*Miljoner kronor*

Typ av projekt	Investeringar total utgift	
Nybyggnad	2 583	
Ombyggnad	928	
Ny- och ombyggnad	189	
Summa	3 700	
Ort	Typ	Projekt
Berga, Haninge	N	militärrestaurant
	O	VA-anslutning av miljöskäl
Boden	N	måleri- och blästerhall
	N	hall för artillerisystem
	O	kasern 3
	N	övningshall
Enköping	N	spolhall
Eksjö	N	utbildningslokaler SWEDEC
Göteborg	N	ledningscentral (för flera myndigheter)
	O	vågbrytare, Pir
	O	kaj tångudden
Halmstad	N	teknikhus FMTS
	O	verkstadsbyggnad
	O	ombyggnad utbildningslokal
Karlberg, Stockholm	N	elevförläggning för MHS
Karlsborg	O	utbildningslokaler
	O	taxi- och rullbana för flyg
Karlskrona	O	bro Trossö-Lindholmen
	O	administrativa lokaler
	O	breddning av Skeppsbron
Kungsängen	N	musikövningshus
	N	utbildningshall SWEDINT
	O	tvätthall för fordon
	O	Granhammars herrgård
	N	material förråd
Kvarn, Motala	N	anläggning för strid i bebyggelse
	N	elevförläggning
	N	gymnastikbyggnad

Förkortningarna för typ av investering står för följande: N (Nybyggnad), O (Ombyggnad), T (Tillbyggnad) NO (Ny- och Ombyggnad)

Planerade investeringar som understiger 20 miljoner kronor ingår inte i redovisningen av investeringsplanen, tabell 8.12. Omfattningen av dessa beräknas under åren 2011 och 2012 uppgå till mellan 518 och 539 miljoner kronor per år. Det sista året i 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut var 2007. Investeringsverksamheten inom FortV har varit låg under 2008 och 2009 i avvaktan på den försvarspolitiska inriktning som riksdagen beslutade om 2009 (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292). Under 2010 och följande år

beräknas investeringarna att öka och ske i enlighet med den nya försvarspolitiska inriktningen.

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2011 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån intill ett belopp av 9 700 000 000 kronor i Riksgäldskontoret för investeringar i mark, anläggningar och lokaler.

Skälen för regeringens förslag: FortV disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2010 om 9 400 miljoner kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning och brukarnas behov, vara 9 700 miljoner kronor för 2011.

Tabell 8.13 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Fortifikationsverket*Miljoner kronor*

	Utfall 2007	Utfall 2008	Utfall 2009	Prognos 2010	Budget 2011
Utnyttjad låneram	7 670	8 064	8 104	8 554	9 194
Utnyttjad andel av låneram (%)	93,8	88,7	89,2	91,0	94,8

9 Finansinspektionen och finansmarknadsforskning

9.1 Omfattning

Avsnittet avser den verksamhet som bedrivs inom Finansinspektionen och omfattar tillsyn, reglering och tillståndsgivning inom den finansiella sektorn. Statens satsning inom finansmarknadsforskningen som har påbörjats under 2010 tas också upp i detta avsnitt.

9.2 Mål

De övergripande målen för Finansinspektionen är att bidra till ett stabilt och väl fungerande finansiellt system och till konsumentskyddet inom det finansiella området. De åtgärder som vidtas i detta syfte ska vägas mot eventuella negativa effekter på det finansiella systemets effektivitet.

Målet med satsningen på finansmarknadsforskning är att stödja utvecklingen av forskning som är både internationellt konkurrenskraftig och har en hög relevans för den finansiella sektorns aktörer i såväl privat som offentlig verksamhet.

9.3 Resultatredovisning

9.3.1 Resultat

Allmänt

Finansinspektionen ansvarar för tillsyn, regelgivning och tillståndsprövning som rör finan-

siella marknader och finansiella företag. Verksamheten ska bedrivas utifrån ett stabilitets- och konsumentperspektiv. En stor del av verksamheten är relaterad till arbetet inom EU och annan internationell verksamhet. Finansinspektionen har också i uppgift att ansvara för samordningsorganet för tillsyn enligt förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

År 2009 präglades till stor del av behovet av att analysera händelser av finanskrisen och av att dra lärdomar för framtiden. I Sverige, EU och globalt togs initiativ till utveckla regler och nya former för samarbete. Finansmarknadsfrågorna fick därför hög prioritet under det svenska ordförandeskapet i EU, ett arbete där Finansinspektionen deltog aktivt.

Finansinspektionens kostnader uppgick under 2009 till 282 miljoner kronor, 25 miljoner kronor mer än 2008. Finansinspektionens finansiering sker till stor del via anslag från statsbudgeten. Myndigheten tar i sin tur ut avgifter från de företag som står under tillsyn. Avgifterna ska motsvara Finansinspektionens kostnader för den avgiftsfinansierade delen (med undantag för samordningen mot penningtvätt m.m.) och inkomsterna förs till statsbudgetens inkomstsida.

Finansinspektionen finansieras även genom avgifter som disponeras av myndigheten för prövning av tillstånds- och anmälningssärenden. Under 2009 uppvisade dessa intäkter ett underskott. Regeringen har därför under 2010 genomfört smärre justeringar av avgifterna för att målet om full kostnadstäckning ska kunna uppnås.

Till inkomstsidan förs också intäkterna avseende bötesmedel och andra sanktionsavgifter

som företagen under tillsyn betalar vid överträdelser. Under 2009 uppgick dessa intäkter till 25,8 miljoner kronor och 2008 var motsvarande 88,2 miljoner kronor. Kostnaderna för de olika verksamheterna fördelas enligt tabellen nedan. I fördelningen ingår även de myndighetsgemensamma kostnaderna.

Tabell 9.1 Procentuell fördelning av Finansinspektionens kostnader

Procent					
Verksamhet	2009	2008	2007	2006	2005
Tillsyn	61	63	59	57	59
Regelgivning	16	15	16	19	19
Tillstånd och anmälningar	14	14	17	19	16
Statistik	4	4	4	5	6
Folkbildning	2	1	0	0	0
Penningtvätts-samordning ¹	1	0	0	0	0
Beredskap ²	1	2	3	0	0
Övrigt	1	1	1	0	0

¹ Verksamheten infördes 2009

² Redovisades tidigare under avsnittet tillsyn

Under 2009 förbrukades 61 procent av myndighetens resurser inom tillsynsområdet. Tillsynen syftar till såväl stabilitet som ett gott konsumentskydd.

Under 2009 genomfördes en omorganisation inom Finansinspektionen med syftena att få tydligare ansvarförhållanden och tydligare koppling till finanssektorns olika delar.

Tillsyn

För Finansinspektionen är tillsynen av de finansiella företagen och marknaderna en av huvuduppgifterna. Finansinspektionen har tillsyn över 3 900 finansiella företag, 600 utländska finansiella företag i Sverige och över redovisningsinformation från 300 börsbolag.

Tillsynsprocess och aktiviteter

En del av tillsynsinsatserna styrs genom en riskanalysprocess. En viktig grund för detta arbete är den analys som görs av data som rapporteras in till Finansinspektionen av företag under tillsyn. Uppföljning sker fortlöpande av viktiga nyckeltal som visar bolagens finansiella styrka och ekonomiska utveckling. En annan viktig informationskälla i prioriteringsarbetet är stresstester av företagens finansiella uthållighet. En samlad

riskanalys och bedömning görs sedan mot bakgrund av en analys av det makroekonomiska läget och av utvecklingen på de finansiella marknaderna. Detta analysarbete utgör grunden för de övergripande prioriteringarna inom tillsynen.

Baserat på prioriterings- och planeringsarbetet utförs sedan den operativa tillsynen i form av platsundersökningar, utredningar utan platsbesök, enkäter, intervjuer, trendanalyser, dialoger, möten, seminarier, rapporter och skrivelser.

Under 2009 har Finansinspektionens prioriteringar inom tillsynen löpande anpassats till den rådande situationen på marknaderna. Aktiviteter som genomförts har styrts av behovet av en intensiv tillsyn av företag som antingen har setts som stabilitetskritiska, hamnat i kris eller som med stor sannolikhet skulle kunna komma att påverkas av den makroekonomiska utvecklingen eller av företagsspecifika risker. I arbetet har ingått löpande analyser av inrapporterade data i syfte att identifiera trender och fånga upp riskuppskyggnad i ett tidigt skede.

Finansinspektionen har deltagit i ett fyraparts-samarbete och bl.a. försett Finansdepartementet, Riksbanken och Riksgäldskontoret med sina bedömningar av situationen på finansmarknaden. Under året har Finansinspektionen även haft i uppdrag att utvärdera effekterna av regeringens stödåtgärder till banksektorn i samband med finanskrisen. Ett grundläggande motiv har varit att säkerställa att regeringens åtgärder får genomslag på exempelvis låneräntor och tillgång till krediter för hushåll och företag.

Arbetet för att reglera bonusar och andra ersättningar har varit intensivt under 2009. Nya ramverk som ska premiera långsiktighet framför kortsiktigt risktagande har tagits fram. Under hösten omsatte Finansinspektionen ramverket till svenska regler som trädde i kraft vid årsskiftet 2009/2010.

Tillsynen avseende gränsöverskridande finansiella företagsgrupper är en viktig del av den löpande tillsynen, eftersom Sverige har en internationaliserad och gränsöverskridande finansmarknad. Arbetet har bedrivits i grupper med tillsynsmyndigheter från flera EU-länder. Finansinspektionen deltar totalt i ett tjugotal gemensamma tillsynsarrangemang för bankområdet, försäkringsområdet och finansiella

konglomerat. I åtta av dem leds arbetet av Finansinspektionen.

Internationellt samarbete

Inom ramen för EU-samarbetet arbetar Finansinspektionen aktivt i flera sammanhang, främst inom de europeiska tillsynskommittéerna. För banker finns CEBS (Committee of European Banking Supervisors), inom värdepapper finns CESR (Committee of European Securities Regulators) och för försäkringar och tjänstepensioner finns CEIOPS (Committee of European Insurance and Occupational Pension Supervisors). Dessa organ är nu föremål för omvandling till tillsynsmyndigheter inom EU.

På global nivå deltar Finansinspektionen i arbetet med att skapa en gemensam, internationell regel- och tillsynsstandard på finansmarknaderna. Inom bankområdet finns Baselkommittén (The Basel Committee on Banking Supervision), för försäkringstillsynsmyndigheter finns IAIS (International Association of Insurance Supervisors), för värdepapperstillsyn finns IOSCO (International Organization of Securities Commissions) och för finansiella åtgärder mot penningtvätt finns FATF (Financial Action Task Force).

Konsumentskydd, en betydande del av tillsynen

Betydande delar av tillsynen avser att stärka konsumentskyddet. En viktig aspekt är att skydda konsumenternas tillgångar i de finansiella företagen. Tillsynen fokuserar därvid på balansen mellan kapital och risker. Vidare är frågor om uppförande, klagomålshantering, överskuldssättning och bedrägerier viktiga. En annan uppgift för Finansinspektionen är att, på sin hemsida på Internet, informera om sådana företag som driver finansiell verksamhet utan att ha tillstånd till detta. Under 2009 varnades på detta sätt för sammanlagt 456 företag. I 54 fall lämnades varningen på initiativ av Finansinspektionen. I övriga fall hade informationen mottagits från utländska tillsynsmyndigheter.

Ett annat exempel på initiativ för att skydda konsumenter är begränsningen av belåningsgraden på bostäder.

Finansinspektionen har tillsammans med Konsumentverket en överenskommelse som syftar till att tydliggöra respektive myndighets ansvar, främja samarbete samt effektivisera den konsumentnära tillsynen på det finansiella området.

Finansinspektionen redovisar också insatser och initiativ som de vidtagit som företrädare för staten i styrelserna för Konsumenternas Bank- och finansbyrå och Konsumenternas försäkringsbyrå. Finansinspektionen har genom att skapa en samlad konsumentenhet åstadkommit en koncentrerad kontaktpunkt mellan myndigheten och de två konsumentbyråerna. Från konsumentenheten får konsumentbyråerna löpande information och Finansinspektionen får i sin tur information från konsumentbyråerna som kan vara till nytta i tillsynsarbetet.

Tillsyn över banker och värdepappersbolag

Under hösten 2008 och i början av 2009 fokuserade tillsynen i större utsträckning än tidigare på likviditetsrisker. Finansinspektionen har även fört en dialog med vissa banker för att minska deras beroende av kortfristig finansiering. Syftet har varit att begränsa systemrisker och att enskilda företag ska minska riskerna genom att ha en långsiktigt hållbar affärsmodell. En testrapportering av standardiserade nyckeltal för likviditetsrisker har genomförts. Finansinspektionen har också under året gjort en granskning av likviditetsrisker i ett antal företag och fört kvartalsvisa dialoger med ett antal företag.

Stresstester är ett av de verktyg som Finansinspektionen använder sig av i sin tillsyn av bankerna. Stresstester görs löpande för att bedöma bankernas förmåga att motstå olika negativa scenarier. Stresstester används dessutom i den årliga samlade kapitalbedömningen av bankerna.

CEBS har också på uppdrag av EU:s finansministrar (Ekofin) genomfört stresstester av 91 banker från 20 EU-länder. Bland dessa finns även de fyra svenska storbankerna. Dessa stressstester syftar till att utvärdera EU:s banksektors motståndskraft och bankernas förmåga att hantera ytterligare förluster relaterade till kredit- och marknadsrisk, inklusive statsrisk. CEBS:s test visar att de fyra svenska storbankerna klarar stresstesterna med god marginal.

Det finns ett tiotal svenska banker och värdepappersbolag som agerar genom filial i andra länder. Under 2009 har Finansinspektionen kartlagt denna verksamhet och genomfört ett antal platsundersökningar.

Tillsyn över försäkringsföretag

Tillsynen över försäkringsmarknaden har till stor del influerats av finanskrisen, som påverkade livförsäkringsföretagen i betydligt större omfatt-

ning än skadeförsäkringsföretagen. Samtliga försäkringsföretag har klarat sina solvenskrav under krisen. Företagen klarade också Finansinspektionens stresstester i det så kallade trafikljuset relativt väl. Den löpande tillsynen under 2009 har särskilt, till följd av finanskrisen, haft fokus på företagens finansiella styrka, skuldtäckning och förmåga att klara av stresstester.

Andra viktiga tillsynsområden har varit beräkningar av försäkringstekniska avsättningar, hantering av operativa risker, metoder för styrning, hantering av potentiella intressekonflikter och uppföljning av utlagd verksamhet. I några fall har brister identifierats som lett till sanktioner. Sanktionerna har bl.a. gällt bristande kontroll och styrning, brister avseende ledning och organisation samt brister i kostnadsfördelning av gemensamma tjänster.

Tillsyn över fondbolag

Finansinspektionen påbörjade 2009 en undersökning av de sex företag, merparten banker, som är förvaringsinstitut för svenska fondbolag. Förvaringsinstituten fyller en viktig funktion som en oberoende part mellan fondbolaget och fondandelsägarna, och har bl.a. till uppgift att kontrollera att fondbolagen agerar i fondandelsägarnas intressen och att tillgångar som ingår i fonden förvaras separerade från fondbolaget. Syftet med undersökningen är att kartlägga hur verksamheten är utformad och organiserad, och den genomförs genom platsbesök.

Olika stickprovsundersökningar har också genomförts hos fondbolag med olika inriktning och karaktär. Exempelvis har funktionen för internrevision i fondbolag tillhörande koncerner granskats. En annan granskning har avsett hur fonder som agerar på tillväxtmarknader (exempelvis Baltikum) har hanterat stora variationer av in- och utträden ur fonderna. Stickprovsundersökningarnas syfte har varit att se till att konsumentskyddet upprätthålls och att bolagen följer regelverket.

Operativa risker

Finansinspektionen har utvecklat en metodik för tillsyn inom IT-system och tekniska risker. För att utvärdera metodiken genomfördes under 2009 en samnordisk undersökning av en av de stora bankernas IT-processer. I samband med NASDAQ OMX (NOMX) arbete med övergång till ny handelsplattform, genomförde Finansinspektionen tillsynsinsatser riktade mot storbankerna och andra stora aktörer för att

säkerställa att dessa hanterar de operativa riskerna vid teknikbyten.

Tillsyn över börser

Finansinspektionen har i tillsynen följt NOMX anpassning av organisation, styrning och kontroll och tagit ställning till NOMX beräkningar av nytt kapitalbehov. Finansinspektionen har löpande följt upp Nordic Growth Market (NGM) med anledning av de brister som uppmärksammats tidigare år.

Finansinspektionen och Riksbanken har gemensamt granskat Euroclear Sweden AB (Euroclear) och Bankgirocentralen (BGC). Finansinspektionen har även ingått ett samförståndsavtal (MoU) med de belgiska, holländska, franska och engelska myndigheterna om tillsynen av Euroclear och utbyte av information mellan myndigheterna. BGC är den centrala aktören vid förmedling av massbetalningar mellan bankerna i Sverige. Tillsynen tillsammans med Riksbanken har omfattat utvärdering av betalningssystemet med tillämpning av Bank for International Settlements "Core Principles for Systemically Important Payment Systems" (CPSIPS). CPSIPS är en internationell standard som systemviktiga betalningssystem bör följa.

Redovisningstillsyn

Finansinspektionen har det yttersta ansvaret för redovisningstillsynen av noterade företag och har i den rollen granskat lämpligheten i de beslut och åtgärder som NOMX och NGM vidtagit. För att säkerställa en hög och enhetlig redovisningsstandard är utgångspunkten att de finansiella företagen i princip bör tillämpa samma redovisningsprinciper som noterade företag.

Finansinspektionen har löpande publicerat preliminära bedömningar om hur ändringar i lagar och redovisningsstandarder bör påverka de finansiella företagens externa redovisning. Bedömningarna ligger också till grund för den årliga uppdateringen av reglerna avseende kreditinstitut och värdepappersbolag respektive försäkringsföretag.

Finansinspektionen har genomfört tre temaundersökningar av bankers årsredovisningar för 2008 som syftade till att bidra till god regel efterlevnad och en hög kvalitet i de finansiella rapporterna. Två av undersökningarna avsåg större kreditinstituts redovisning av finansiella instrument. En av dessa undersökningar ingick som en del i en europeisk kartläggning, som utfördes av CESR. Den tredje undersökningen

avsåg onoterade kreditinstitut. I samtliga undersökningar upptäcktes brister som kommer att leda till förändringar i företagens kommande årsredovisningar.

Marknadsmissbruk

Finansiella företag är skyldiga att rapportera till Finansinspektionen om de upptäcker transaktioner som kan antas ha samband med insiderbrott eller otillbörlig marknadspåverkan. Finansinspektionen granskar och lämnar efter bedömning över dessa ärenden till åklagare på Ekobrottsmyndigheten (EBM) som startar en brottsutredning. Finansinspektionen kan även på eget initiativ, eller efter tips, inleda undersökningar av handeln på värdepappersmarknaden. Även dessa ärenden överlämnas till EBM när det finns anledning att anta att brott mot marknadsmissbrukslagen begåtts.

Finansinspektionen lämnade under 2009 över 262 ärenden om misstänkta brott, vilket är en minskning jämfört med 2008. Detta förklarar Finansinspektionen med att slutet av 2008 var särskilt turbulent, vilket resulterade i att fler ärenden överlämnades till EBM.

Tabell 9.2 Antalet anmälda ärenden till Ekobrottsmyndigheten 2005-2009

Ärenden	2009	2008	2007	2006	2005
Misstänkt insiderbrott	98	110	129	60	19
Misstänkt otillbörlig marknadspåverka	161	190	60	33	6
Misstänkt obehörigt röjande av insiderinformation	1	4	2	2	2
Misstänkt utebliven rapportering av misstänkta transaktioner	2	0	0	4	0
Summa	262	304	191	99	27

Regelgivning

Finansinspektionen ansvarar till betydande del för den reglering som rör finansiella marknader och finansiella företag. Under 2009 utfärdade Finansinspektionen tolv föreskrifter och allmänna råd, bl.a. om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, om ägar- och ledningsprövning, samt om ersättningspolicy i kreditinstitut, värdepappersbolag, fondbolag, försäkringsföretag, börser, clearingorganisationer och institut för utgivning av elektroniska pengar.

När det gäller fondbolag har Finansinspektionen arbetat med EU:s direktivförslag om reglering av specialfonder och riskkapitalbolag, det så kallade AIFM-direktivet. Arbetet var särskilt intensivt under det svenska ordförandeskapet i EU. Finansinspektionen har också följt arbetet med EU-direktivet UCITS 4, som antogs under våren 2009. UCITS 4 syftar till att ge fondbolagen utökade affärsmöjligheter samtidigt som ett starkt konsumentskydd bibehålls.

Finansinspektionen förbereder genomförandet av Solvens 2-regelverket avseende kapitalkrav och riskhantering på försäkringsområdet. Solvens 2 syftar till att stärka konsumentskyddet och till att skapa en stabil, väl fungerande och harmoniserad försäkringsmarknad. Finansinspektionen deltar i arbetet med utvecklingen av regelverket i olika internationella arbetsgrupper inom CEIOPS. Finansinspektionen förbereder också processen med godkännande av försäkringsbolagens ansökningar om att få tillämpa interna modeller i stället för standardmodell vid framräkandet av kapitalkrav.

Finansinspektionen har också deltagit i en översyn inom EU av regelverket för att stärka bankernas motståndskraft, främja bättre balans mellan kapital och risker och på så sätt motverka procykalteten i det finansiella systemet

Flera regelgivningsprojekt pågår inom Finansinspektionen i syfte att genomföra förändringar på kapitaltäckningsområdet och i likviditetsrisk-regelverket. Bland annat har ett arbete påbörjats som ska ge bättre möjligheter att följa upp bankernas likviditetsrisker genom utökad och mer standardiserad inrapportering. Finansinspektionen har också inlett ett arbete med föreskrifter för en kvantitativ likviditetsreglering och tagit fram föreskrifter till följd av genomförandet av EU:s betaltjänstdirektiv, som syftar till att stärka konsumentskyddet vid betalningar.

Tillstånd och anmälningar

Finansinspektionen bedriver en omfattande verksamhet med att pröva ansökningar om tillstånd för att bedriva olika typer av finansiell verksamhet. Finansinspektionen genomför även registrering av viss finansiell verksamhet.

Verksamheten med tillståndsgivning fyller en viktig funktion när det gäller att förhindra oseriösa aktörers inträde på de finansiella markna-

derna och därigenom skydda konsumenter från sådana företag.

Tillståndsprövningen ska säkerställa att företag som startar eller begär utökat tillstånd har en verksamhet som följer aktuella regler, är väl kapitaliserade, har kompletta och anpassade interna styrdokument, kompetent styrelse och ledning, samt lämpliga ägare. Finansinspektionen har under 2009 utarbetat föreskrifter med tydligare krav på ägarna i finansiella företag. Grundliga genomgångar av företagen och deras ägarförhållanden görs såväl innan tillstånd medges som inom ett år från det att tillstånd beviljats. Under 2009 har 50 nya företag fått tillstånd att bedriva bank-, fond-, eller försäkringsverksamhet.

Finansinspektionen har formulerat ett serviceåtagande inom tillståndsprövningen. Åtagandet innebär att Finansinspektionen för olika ärendeslag fastställt olika tidsangivelser för när ett ärende ska vara avgjort. När det gäller serviceåtagandet kan en liten försämring noteras i förhållande till tidigare år.

Tabell 9.3 Uppfyllelsegrad av serviceåtagande

Procent

	2009	2008	2007
Ärendehandläggning inom utsatt tid	86	87	90

Verksamheten med tillståndsprövning och registrering ska hålla hög kvalitet samt vara snabb och kostnadseffektiv. Under 2009 inkom 5 633 ärenden avseende ansökningar om tillstånd och om registrering till Finansinspektionen. Motsvarande siffra under 2008 var 5 695. Vissa typer av tillståndsansökningar uppvisade brister och tog därför längre tid att handlägga än tidigare år, men trots detta minskade den totala genomsnittliga handläggningstiden 2009 i förhållande till 2008.

Tabell 9.4 Genomsnittlig handläggningstid i dagar för tillstånds- och anmälningsärenden

Antal dagar/ärende

	2009	2008	2007	2006	2005
Handläggningstid	25	29	29	31	29

Under 2009 infördes nya granskningsrutiner för prospekt som har medfört högre kvalitet genom ökad enhetlighet i bedömningarna och en ökad effektivitet.

Statistik

Finansinspektionen ansvarar för finansmarknadsstatistiken och Statistiska centralbyrån (SCB) producerar statistiken enligt ett avtal mellan myndigheterna. I avtalet åtar SCB sig att effektivisera produktionen årligen.

Folkbildningsinsatser

Finansinspektionen har i uppdrag att stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden genom information och att initiera privatekonomisk utbildning. För detta ändamål avsattes 4,7 miljoner kronor 2009 jämfört med 3 miljoner kronor 2008.

Finansinspektionen har tillsammans med Konsumentverket och Kronofogdemyndigheten fortsatt att driva den gemensamma kampanjen för privatekonomi i gymnasieskolan, Koll på cashen. Finansinspektionen har haft två ekonomiambassadörer anställda som besökt gymnasieskolor och anordnat lektioner i privatekonomi och vardagsjuridik. Tillsammans med Bankföreningen och privatekonomerna i några större banker och försäkringsbolag inbjöds även till en studiedag för lärare på temat "privatekonomi i praktiken". Finansinspektionen har tagit fram en modell för ämnesöverskridande undervisning i privatekonomi och även inlett ett samarbete med Stiftelsen Företagsam, som arbetar med att utveckla koncept för gymnasieskolans undervisning.

Under 2009 har Finansinspektionen också arbetat med att ta fram ett nytt basmaterial i privatekonomi för svenskundervisning för invandrare. Finansinspektionen gav ut bilagan "Bättre ekonomi" som distribuerades tillsammans med DN den 8 december. Närmare 400 000 personer läste bilagan och flertalet läsare gav innehållet ett gott betyg. Finansinspektionen har också under 2009 samarbetat med forskare på Kungliga Tekniska högskolan, Centrum för bank och finans, om en undersökning av relationen mellan finansiella rådgivare på bankmarknaden och deras kunder. Vidare genomförde Finansinspektionen en enkätundersökning till allmänheten om de svenska hushållens ekonomiska förmåga för att spegla aktuella trender och attityder till den egna privatekonomin och de finansiella tjänsterna.

Samordning av tillsyn avseende åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Finansinspektionen har sedan 2009 i uppdrag att samordna tillsyn mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Under 2009 var den mest prioriterade samordningsfrågan att bistå övriga tillsynsmyndigheter vid framtagandet av föreskrifter. Viss utbildning har också tillhandahållits för myndigheter och företag som berörs av regelverket på området.

Beredskap

Finansinspektionen deltar i Samverkansområdet Ekonomisk Säkerhet (SOES) och Finansiella Sektorns Privat-Offentliga Samverkan (FSPOS) och har på så sätt bidragit till att stärka förmågan att hantera svåra samhällsstörningar hos aktörerna på finansmarknaden. Ett projekt inom FSPOS har bl.a. utrett den finansiella sektorns beroende av kritisk infrastruktur och kartlagt flödet i det centrala betalningssystemet och tagit fram förslag till åtgärder för att göra det finansiella systemet mer robust. Finansiellt stöd har erhållits via Krisberedskapsmyndigheten (KBM). I beredskapsarbetet under 2009 har även en kartläggning av de finansiella företagens pandemiplanering ingått.

9.3.2 Analys och slutsatser

Regeringen kan i sin utvärdering av Finansinspektionens verksamhet avseende 2009 konstatera följande.

Finansinspektionens har i genomförd tillsyn, regelgivning och tillståndsprövning agerat utifrån dess betydelse för systemstabiliteten och konsumentskyddet och utifrån att verksamheten ska bidra till ett ökat förtroendet för den finansiella sektorn. Som en del i detta har Finansinspektionen under 2009 stärkt sin analyskapacitet. Den nya metodiken inom tillsynsområdet med en övergripande riskanalys och en utvärdering av den genomförda tillsynen är ett nödvändigt initiativ för en effektivare tillsyn. En central del i det fortsatta utvecklingsarbetet är att Finansinspektionens strategi för tillsynsarbetet är tydlig, väl utvecklad och väl kommunicerad.

Under 2009 har Finansinspektionen genomfört en rad olika EU-regelverk. Ett exempel är

genomförandet av regler avseende ersättningspolicy inom finanssektorn för att motverka olämpligt utformade ersättningssystem och ett överdrivet risktagande.

Finansinspektionens arbete med att stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden genom information och privatekonomisk utbildning har genomförts väl. Motsvarande insatser bör även genomföras i fortsättningen.

Regeringen ser positivt på Finansinspektionens utveckling av tillståndsprövningen och noterar att handläggningstiderna för prövningen har minskat i förhållande till tidigare år. Insatserna förefaller därmed haft verkan. Denna utveckling bör kunna fortsätta, t.ex. genom att kraven på ett korrekt underlag från de ansökande företagen ökar från Finansinspektionen sida. Vidare ska kostnadstäckningsgraden för tillståndsprövningen regelbundet följas upp.

Finansinspektionens ansvar för finansmarknadsstatistiken står fast och redovisningen av genomförda insatser bör utvecklas.

Finansinspektionens funktion som samordnare av tillsynen avseende åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism har etablerats under året, men området bör stärkas ytterligare. Bland annat bör effektiviteten i rapporteringssystemet förbättras.

Finansinspektionen har under 2009 implementerat en ny organisation och utvecklat styrprocesserna inom myndigheten. Syftet är främst att förbättra kvaliteten och effektiviteten. Insatserna är angelägna och ska ses som inledningen på ett omfattande arbete med att skapa en mer sammanhållen myndighet. Regeringen ser således positivt på det organisationsutvecklingsarbete som bedrivs.

Redovisningen av resultat och prestationer behöver också utvecklas inom myndigheten och ett arbete med denna inriktning har påbörjats under året.

Regeringen är i övrigt nöjd med det stöd Finansinspektionen lämnat under 2009. Till exempel har rapporteringen avseende effekterna av de statliga stödåtgärderna som beslutades i samband med den internationella finanskrisen genomförts på ett bra sätt. Även Finansinspektionens medverkan som stöd under det svenska ordförandeskapet i EU andra halvåret 2009 bedrevs på ett förtjänstfullt sätt.

Regeringen bedömer sammanfattningsvis att Finansinspektionen har bedrivit sin verksamhet

på ett tillfredsställande sätt och i huvudsak nått upp till ställda krav.

9.4 Politikens inriktning

9.4.1 Finansinspektionen

Den finansiella sektorn och Finansinspektionens roll

Den finansiella sektorn fyller för samhället viktiga funktioner. Av såväl stabilitets- som konsumentskyddsskäl behöver företag som är verksamma inom den finansiella sektorn vara föremål för strängare reglering än företag i allmänhet och stå under särskild tillsyn. En särskild redogörelse om insatser inom den finansiella sektorn som en konsekvens av finanskrisen och regeringens ambitioner inom finansmarknadsområdet lämnas även i det inledande avsnittet i detta utgiftsområde (avsnitt 2.4.2 och 2.6.1).

Finansinspektionen fyller en viktig roll inom den finansiella sektorn. Tillsyn, reglering och tillståndsprövning prioriteras utifrån dess betydelse för systemstabiliteten och konsumentskyddet. Dessa insatser ska bidra till förtroendet för den finansiella sektorn.

Under 2000-talet har Finansinspektionens verksamhet genomgått stora förändringar genom vidgade uppdrag inom tillsyn, regelgivning och tillståndsprövning. Finansinspektionen ska kännetecknas av ett starkt förtroende hos såväl konsumenter, näringsliv och myndigheter. Detta förutsätter bl.a. en hög analytisk kompetens inom myndigheten.

En betydande del av Finansinspektionens resurser används för tillståndsprövning. Denna ska vara snabb och förutsägbär, särskilt då prövningen ofta berör nya företag eller företag i utveckling.

Vissa typer av finansiella företag är enbart föremål för registrering och begränsad reglering. Finansinspektionens möjlighet att bedriva effektiv tillsyn över dessa företag är därför begränsad. Finansinspektionen har nu i uppdrag att lämna förslag och bedöma behovet av en bättre reglering av dessa företag.

Finansinspektionens deltagande i Samverkansområdet Ekonomisk Säkerhet (SOES) och Finansiella Sektorns Privat-Offentliga Samverkan (FSPOS) är angelägen och bör ges fortsatt prioritet för att stärka förmågan att

hantera svåra samhällsstörningar hos aktörerna på finansmarknaden.

Internationalisering

De senaste årens turbulens på finansmarknaden har ställt ökade krav på verksamheten. Finanskrisen ökade behovet av internationellt harmoniserade regelverk och ett aktivt deltagande när nya regler utarbetas inom den starkt internationaliserade finanssektorn. Finanskrisen visade också att de befintliga strukturerna för tillsyns-samarbete var otillräckliga i en miljö präglad av snabb internationell integration och med ett växande antal viktiga aktörer som verkar i flera länder.

Under det svenska ordförandeskapet i EU nåddes därför en överenskommelse i minister-rådet om en ny tillsynsstruktur på EU-nivå för den finansiella sektorn. Den nya strukturen har två huvudkomponenter: dels European Systemic Risk Board (ESRB), som ska arbeta utifrån ett systemriskperspektiv, dels European System of Financial Supervisors (ESFS) som ska utgöra ett nätverk för de nationella tillsynsmyndigheterna. Inom ramen för ESFS kommer de befintliga s.k. nivå-3 kommittéerna CEBS, CEIOPS och CESR att omvandlas till europeiska tillsynsmyndigheter, en för vardera bank-, försäkrings- respektive värdepapperssektorn. Huvuduppgiften för dessa är att underlätta och främja samverkan och samordning mellan de nationella tillsynsmyndigheterna.

De nya organisationsstrukturer och regelverk som växer fram inom EU och internationellt kommer i hög grad att påverka svenska regelverk och Finansinspektionen. Myndigheten har här vad gäller införandet av nya regler en central roll att spela. Detsamma gäller Finansinspektionens roll i samband med att nya regler tas fram inom EU. Arbetet med adekvata och samordnade svenska ståndpunkter är viktig för att främja en effektiv reglering och tillsyn.

Även inom det internationella samarbetet avseende global standardsättning har myndigheten en viktig uppgift. Det är angeläget att engagemanget intensifieras med syftet att ta till vara svenska intressen inom området.

Finansinspektionen medverkar i arbetet inom Baselkommittén och EU med att stärka den finansiella motståndskraften hos de finansiella instituten genom bl.a. högre kapitalkrav och strängare likviditetsregler, är viktig och bör prioriteras även fortsättningsvis.

Inom regelgivningen har förberedelserna för att genomföra de planerade EU-reglerna avseende Solvens 2 tagit betydande resurser i anspråk. Detta kommer att prägla verksamheten inom Finansinspektionen även under 2010 och 2011 och måste därför ges fortsatt prioritet.

Insatserna avseende tillsyn och samordning inom området för penningtvätt och finansiering av terrorism ska ytterligare stärkas och utvecklas. Finansinspektionen har därför ett särskilt uppdrag att säkerställa en adekvat och effektiv rapportering från de verksamhetsutövare som enligt lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska rapportera misstänkta transaktioner till Rikspolisstyrelsen. Finansinspektionen ska efter samråd med övriga berörda myndigheter intensifiera dessa insatser och då särskilt med inriktning på de grupper av verksamhetsutövare som har låg rapporteringsgrad.

Resurser och effektivitet

Finansinspektionen har under 2000-talet fått ett vidgat uppdrag och en allt viktigare roll i den finansiella sektorn. Arbetet med att stärka regelverken för och tillsynen av de finansiella företagen och marknaderna har intensifierats. Detta gäller även arbetet på internationell nivå vilket medför ökade krav på Finansinspektionen att aktivt delta i arbetet inom såväl globala standardisatörar som inom EU. Samtidigt har nya funktioner tillförts, bl.a. på området mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Sammantaget ställer utvecklingen stora krav på myndighetens kompetens och anpassningsförmåga och det är myndigheten som ansvarar för att nödvändig kompetens rekryteras, utvecklas och vidmakthålls.

I regeringens proposition Vårtilläggsbudget för 2010 (prop. 2009/10:99) ökades anslaget med 20 miljoner kronor. Motsvarande belopp föreslås även tillföras engångsvis i budgetpropositionen för 2011. Därefter kommer regeringen att se över Finansinspektionens samlade resurser i ljuset av de effektiviseringar som myndigheten då har vidtagit. Därutöver föreslås i denna proposition ett mindre resurstillskott för verksamheten med samordning av tillsyn avseende åtgärder mot penningtvätt.

Det bör även betonas att Finansinspektionen de senaste åren tillförts ökade resurser vilka främst motiverats av utvidgade uppgifter. Nya resurser måste dock alltid prövas mot befintlig

verksamhet för att klargöra möjligheter till ökad samordning och ökad effektivitet inom myndigheten. Regeringen avser i samband med styrningen av Finansinspektionen följa upp myndighetens insatser för att utveckla effektiviteten. Finansinspektionen har därför ett särskilt uppdrag att redovisa hur arbetet med att effektivisera verksamheten bedrivs. Av redovisningen ska det framgå vilka resultat som effektiviseringsarbetet medfört och de resultat som förväntas framöver.

Det är även i övrigt viktigt att myndighetens redovisning av resultat och prestationer stödjer en god uppföljning och utvärdering av verksamheten. Finansinspektionen bedriver här ett arbete för att utveckla ändamålsenliga mått för uppföljning.

9.4.2 Finansmarknadsforskning

Regeringen har uppdragit åt Verket för innovationssystem (Vinnova) att, efter samråd med Vetenskapsrådet, genomföra en långsiktig satsning på finansmarknadsforskning (dnr Fi2009/7978). Syftet med satsningen är att stödja utvecklingen av forskning som är både internationellt konkurrenskraftig och har en hög relevans för den finansiella sektorns aktörer i såväl privat som offentlig verksamhet.

Regeringen anger i beslutet avseende Vinnova att stödet huvudsakligen bör utformas så att några starka forskningsmiljöer finansieras i syfte att skapa en bas för kunskaps- och kompetensutveckling för privata och offentliga finansmarknadsaktörer. Ett av kriterierna för forsknings-satsningen ska vara en tydlig koppling till utbildning inom området.

En förutsättning för det program som ska tas fram är att finansmarknadsbranschen bidrar med en betydande del av satsningen, med målet att på sikt komma upp till motsvarande nivå som staten som helhet satsar. I proposition Vårtilläggsbudget för 2010 (prop. 2009/10:99 utg.omr. 2, bet. 2009/10:FiU21, rskr. 2009/10:348) anvisades 30 miljoner kronor på ett särskilt anslag inom utgiftsområde 2 för satsningen inom finansmarknadsforskningen.

Vinnova ska årligen redovisa en uppföljning av satsningens utfall med avseende på finansierande miljöers styrning och verksamhet samt den finansierade forskningens vetenskapliga kvalitet och relevans, bl.a. med avseende på hur

interaktionen mellan forskare och användare utvecklas, samt hur samverkan med branschen fungerar. En första redovisning kommer att finnas tillgänglig 2011 i samband med årsredovisningen från Vinnova.

9.5 Budgetförslag

9.5.1 1:11 Finansinspektionen

Tabell 9.5 Anslagsutveckling för 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor

2009	Utfall	237 965	Anslags-sparande	11 546
2010	Anslag	284 609 ¹	Utgifts-prognos	278 980
2011	Förslag	286 154		
2012	Beräknat	268 769 ²		
2013	Beräknat	272 518 ³		
2014	Beräknat	278 371 ⁴		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 266 154 tkr i 2011 års prisnivå.

³ Motsvarar 266 155 tkr i 2011 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 265 782 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget används för Finansinspektionens förvaltningskostnader avseende tillsyn och regelgivning inom det finansiella området. Inspektionens tillståndsprövning finansieras helt med avgifter från de ansökande företagen.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 9.6 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2009	261 362	29 960	282 275	9 047
Prognos 2010	332 000	42 200	326 000	48 200
Budget 2011	326 000	39 000	323 000	42 000

Avgifterna regleras i förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen och genom förordningen (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet. Avgifterna bestäms i syfte att uppnå full kostnadstäckning. Finansinspektionen tar ut avgifter för den verksamhet som är anslagsfinansierad, med undantag för verksamheten som avser samordning av tillsyn för penningtvätt. Detta innebär att en

höjning av anslaget är saldoneutralt då motsvarande belopp tas in på inkomstsidan.

Under 2009 uppvisade intäkterna för verksamheten med prövning av ärenden ett underskott. Regeringen har därför beslutat om smärre justeringar av dessa avgifter för att målet om full kostnadstäckning ska kunna uppnås.

I beloppen för intäkter till inkomsttitel ingår även bötesmedel och andra sanktionsavgifter som företagen under tillsyn betalar vid överträdelser, vilket förklarar överskottet för respektive år.

Regeringens överväganden

Tabell 9.7 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010 ¹	263 609	263 609	263 609	263 609
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	1 645	4 251	7 987	14 209
Beslut	21 000	1 010	1 024	1 048
Överföring till/från andra anslag	-100	-101	-102	-105
Övrigt ³				-390
Förslag/beräknat anslag	286 154	268 769	272 518	278 371

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2012–2014 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (2014) även till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Inom Finansinspektionen har arbetet med att stärka regelverket för samt tillsynen över de finansiella företagen och marknaderna intensifierats. Detta gäller också arbetet på internationell nivå och inom EU. Syftet är att minska risken för allvarliga finansiella kriser. Detta arbete medför ökade krav på Finansinspektionen att aktivt delta i arbetet inom såväl globala standardsättande organ som i EU. Samtidigt ska Finansinspektionen genomföra nya EU-regler och betala avgift till de planerade tillsynsmyndigheterna inom EU.

Finansinspektionen är mot denna bakgrund i behov av ökade resurser. I regeringens proposition Vårtilläggsbudget för 2010 (prop. 2009/10:99 utg.omr. 2, bet. 2009/10:FiU21, rskr. 2009/10:348) ökades anslaget för Finansinspek-

tionen med 20 000 000 kronor. Motsvarande medel föreslås nu även tillföras under 2011.

I regeringens Hösttilläggsbudget för 2010 (prop. 2010/11:2) föreslås att ytterligare 1 000 000 kronor i resurstillskott för samordning av åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Behovet motiveras av att en förstärkning krävs av informations- och samordningsinsatserna och att effektiviteten i rapporteringsystemet behöver förbättras. Motsvarande medel föreslås nu även tillföras varaktigt från och med 2011. Sammantaget utökas anslaget med 21 000 000 kronor.

Anslaget minskas med 100 000 kronor till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen. Vidare minskas anslaget med 390 000 kronor 2014 till följd av att vissa gemensamma e-förvaltningsprojekt genomförs.

Av anslaget beräknas 5 000 000 kronor avsättas för satsningar inom konsumentområdet för genomförande av bl.a. privatekonomisk utbildning och 4 500 000 kronor för samordningsfunktionen inom Finansinspektionen för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Regeringen föreslår att anslaget för Finansinspektionen under 2011 uppgår till 286 154 000 kronor. För 2012 beräknas anslaget till 268 769 000 kronor, för 2013 till 272 518 000 kronor och för 2014 till 278 371 000 kronor.

9.5.2 1:16 Finansmarknadsforskning

**Tabell 9.8 Anslagsutveckling för 1:16
Finansmarknadsforskning**

Tusental kronor

År	Anslag	Utgifts- prognos
2010	30 000 ¹	29 330
2011	Förslag 30 000	
2012	Beräknat 30 448 ²	
2013	Beräknat 30 878 ³	
2014	Beräknat 31 386 ⁴	

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 30 000 tkr i 2011 års prisnivå.

³ Motsvarar 29 958 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget används av Vinnova för att genomföra en långsiktig satsning på finansmarknadsforskning.

Regeringens överväganden

**Tabell 9.9 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för
1:16 Finansmarknadsforskning**

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010 ¹	0	0	0	0
Förändring till följd av:				
Pris- och löneomräkning				
Beslut	30 000	30 448	30 878	31 430
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²				-44
Förslag/beräknat anslag	30 000	30 448	30 878	31 386

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Anslaget minskas (2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

I regeringens proposition Vårtilläggsbudget för 2010 (prop. 2009/10:99 utg.omr. 2, bet. 2009/10:FiU21, rskr. 2009/10:348) anvisades 30 miljoner kronor på ett särskilt anslag inom utgiftsområde 2 för satsningen inom finansmarknadsforskning. Anslaget permanentas från och med 2011.

Anslaget minskas med 44 000 kronor 2014 till följd av att vissa gemensamma e-förvaltningsprojekt genomförs.

Regeringen föreslår att anslaget för Finansmarknadsforskning under 2011 uppgår till 30 000 000 kronor. För 2012 beräknas anslaget till 30 448 000 kronor, för 2013 till 30 878 000 kronor och för 2014 till 31 386 000 kronor.

10 Riksgäldskontoret

10.1 Omfattning

Riksgäldskontoret är statens centrala finansförvaltning. Myndighetens uppgift är att finansiera det som regering och riksdag har beslutat. I uppgiften ingår att vara statens internbank, förvalta och finansiera statsskulden samt att ge statliga garantier och lån. Riksgäldskontoret ansvarar även för insättningsgarantin och investerarskyddet samt hanteringen av statligt stöd till banker och andra kreditinstitut. Det sistnämnda innebär att Riksgäldskontoret har uppgifter som främjar konsumentskyddet och stabiliteten i det finansiella systemet.

De olika uppgifterna hänger ihop på ett naturligt sätt. Statens internbank tillhandahåller tjänster för de statliga myndigheternas betalningar. Betalningarna till och från staten styr hur mycket Riksgäldskontoret behöver låna eller kan amortera på statsskulden. Garantier är en latent skuld vilket innebär att pengar måste utbetalas om en garanti behöver infrias. Insättningsgarantin, investerarskyddet och hanteringen av statligt stöd till banker och andra kreditinstitut har starka beröringspunkter med övrig garantiverksamhet.

10.2 Resultatredovisning

Riksgäldskontoret har under 2009 genomfört sina uppgifter inom befintliga ramar. Totalt kostade driften av Riksgäldskontoret 301,5 miljoner kronor, varav 260,2 miljoner betalades med anslag från statsbudgeten. Resterande 41,3 miljoner kronor avser driften av verksamhetsområdet

garantier och krediter samt kostnader för bankstödsverksamheten.

10.2.1 Resultat

Statens internbank

Statens internbank är den avdelning vid Riksgäldskontoret som ansvarar för att de statliga myndigheterna får tillgång till anslagsmedel och lån som myndigheterna tilldelats i sina respektive regleringsbrev. Anslagsmedel förs till myndighetens räntekonto månadsvis och kontot avräknas dagligen med myndighetens transaktioner. Till räntekontot är ett kreditutrymme kopplat. Räntan på lån och placeringar bestäms utifrån Riksgäldskontorets kostnad för upplåningen.

Statens internbank har i uppgift att förvalta och utveckla den statliga betalningsmodellen. Betalningsmodellen består av system, tjänster och avtal för att staten ska kunna fullgöra sina betalningar på ett effektivt och säkert sätt. En del av betalningsmodellen finns i de affärsbanker som Riksgäldskontoret tecknat ramavtal med avseende betalningstjänster. I avtalen fastställs enhetliga krav på teknik, säkerhet, likviditetshantering, återslagrapportering m.m. De cirka 240 statliga myndigheterna är skyldiga att använda betalningstjänsterna i ramavtalen om det inte föreligger särskilda skäl.

Riksgäldskontoret har ramavtal med Nordea, SEB och Swedbank avseende betalningsförmedling. Nuvarande avtal löper till och med den 31 mars 2011. Den 22 september 2010 tecknade Riksgäldskontoret ett nytt fyraårigt ramavtal om betalningsförmedling. Det nya ramavtalet har

tecknats med Danske Bank, Nordea, SEB och Swedbank. Redan under 2009 upphandlades dock ett nytt kontantkort. Den nya korttjänsten innebär att statliga myndigheter, kommuner och landsting ges möjlighet att betala ut pengar på ett säkrare och effektivare sätt.

Den årliga kundenkät som myndigheterna svarade på visar att myndigheterna är nöjda med internbankens service och tjänster. Nöjdhetsindex var 82 av maximalt 100 för 2009, vilket var något lägre än föregående år. Enkäten avseende 2009 omfattade även hur nöjda myndigheterna var med ramavtalsbankerna.

Lägre kostnader för statens betalningar

Under 2009 fortsatte både antalet och volymen statliga betalningarna att öka, medan kostnaderna för att förmedla betalningarna minskade. Den genomsnittliga kostnaden för en statlig betalning sjönk från 0,86 kronor 2008 till 0,83 kronor 2009. Den lägre genomsnittskostnaden är en följd av att myndigheterna valde betalningsförmedlare med lägre priser inom gällande ramavtal. Totalt betalade myndigheterna 114 miljoner kronor för de 138 miljoner betalningar som ramavtalsbankerna förmedlade under året. Betalningsflödet över statens centralkonto uppgick till 4 566 miljarder kronor under 2009.

Tabell 10.1 Antalet betalningar samt kostnader för betalningar i statens betalsystem

	2005	2006	2007	2008	2009
Antal betalningar (miljoner)	125	123	127	132	138
Total kostnad (miljoner kr)	161	152	122	114	114
Kostnad/betalning (kr/st.)	1,28	1,23	0,95	0,86	0,83

In- och utlåning

Den samlade inlåningen till statens internbank från myndigheter, affärsverk och vissa bolag uppgick till 89 miljarder kronor vid 2009 års slut. Detta är en ökning med 2,8 miljarder kronor jämfört med 2008. Ökningen förklaras i huvudsak av ökade behållningar på myndigheternas räntekonton.

Den samlade utlåningen från statens internbank till myndigheter, affärsverk och vissa bolag uppgick till 340 miljarder kronor vid utgången av 2009. Utlåningen var därmed 105 miljarder kronor högre än vid föregående årsskifte. Ökningen

förklaras i huvudsak av vidareutlåning till Riksbanken. Bakgrunden är att Riksbanken behövt använda en del av valutareserven för utlåning till svenska banker och utländska centralbanker. Med de valutakurser som gällde vid årsskiftet motsvarade vidareutlåningen till Riksbanken 92,5 miljarder kronor. Centrala studiestödsnämnden (CSN), som är internbankens största låntagare, lånade under året ytterligare 5,6 miljarder kronor. Vid utgången av 2009 uppgick CSN:s lån till 159 miljarder kronor. Affärsverkens lån uppgick till 7,6 miljarder kronor vid utgången av 2009, vilket var 0,3 miljarder kronor lägre än vid föregående årsskifte. De statliga bolagens lån hos internbanken ökade under året med 1,9 miljarder kronor för att uppgå till 22,7 miljarder kronor vid utgången av 2009.

Säkrare betalningar

Riksgäldskontoret har under året arbetat vidare med att öka säkerheten i hanteringen av de statliga betalningarna. Arbetet har bedrivits såväl inom myndigheten som i samverkan med andra myndigheter och organisationer. För att öka säkerheten kring användningen i affärssystemen har nya funktioner införts. Seminarium om systemstödet och den statliga betalningsmodellen har anordnats för anställda på myndigheterna. Tillsammans med Ekonomistyrningsverket och Kammarkollegiet har nya rutiner för att godkänna betalningsfiler från Agresso utarbetats. Ändringen berörde 102 myndigheter. Inom ramen för FSPOS, en samverkansgrupp mellan privat och offentlig sektor, har rutinerna för ett antal viktigare betalningstjänster analyserats och dokumenterats.

I juni 2010 redovisade Riksrevisionen en rapport om säkerheten i statens betalningar RiR 2010:13. Mot bakgrund av de slutsatser och rekommendationer som gavs i rapporten lämnade regeringen i juli 2010 uppdrag till Riksgäldskontoret, Kammarkollegiet och Ekonomistyrningsverket att redogöra för vilka åtgärder som myndigheterna kommer att vidta för att ytterligare öka säkerheten i statens betalningar. Myndigheterna ska även lämna förslag till författningsändringar om det föreligger formella hinder att genomföra önskade förbättringar. De tre myndigheterna ska redovisa sina respektive uppdrag i en delrapport senast den 30 september 2010 och i en slutrapport senast den 30 november 2010.

I mars 2010 gav Regeringskansliet en utredare i uppdrag att utreda hur statens förmåga att hantera allvarliga kriser i betalningssystemet kan stärkas. Utredarens arbete ska avrapporteras i december 2010.

Statsskuldsförvaltning

Riksgäldskontoret har enligt lagen om statens upplåning och skuldförvaltning (1988:1387) i uppgift att ta upp lån till staten. Statsskuldsförvaltningen leds av det övergripande målet att statens skuld ska förvaltas så att kostnaden för skulden långsiktigt minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas. Förvaltningen ska ske inom ramen för de krav som penningpolitiken ställer.

Regeringen fastställer ramar för förvaltningen

Regeringen beslutar årligen om riktlinjer för statsskuldens förvaltning. Centralt i riktlinjerna är besluten om skuldens sammansättning och löptid vilket i stor utsträckning styr avvägningen mellan kostnad och risk. Riksgäldskontoret lämnar förslag till riktlinjebeslut och förslaget remitteras till Riksbanken för yttrande. När regeringen har fattat riktlinjebeslut ansvarar Riksgäldskontoret för att strategiska beslut fattas inom ramen för riktlinjerna och att dessa omsetts i den operativa förvaltningen av skulden.

Skuldförvaltningen har fungerat väl 2005–2009

Regeringen utvärderar statens upplåning och skuldförvaltning vartannat år i en skrivelse som lämnas till riksdagen. Åren däremellan redovisar regeringen sin preliminära syn på den genomförda statsskuldsförvaltningen i budgetpropositionen. Den 21 april 2010 överlämnade regeringen till riksdagen skrivelsen Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning 2005–2009 (skr. 2009/10:104). Slutsatsen i skrivelsen är att statens upplåning och skuldförvaltning fungerat väl även under den turbulenta perioden sedan hösten 2008. Uppsatta mål har nåtts och besluten bedöms i allmänhet vara väl motiverade. Den externa utredare, som Finansdepartementet tillsatte för att granska statsskuldspolitiken för 2008 och 2009, gör i huvudsak samma bedömning. Riksdagen har behandlat skrivelsen genom betänkande 2009/10:FiU37 och rskr. 2009/10:357.

Garantier och krediter

Finansöron och konjunkturavmattningen innebär flera nya och stora uppdrag för Riksgäldskontoret som garanti- och kreditmyndighet.

Nya uppdrag

Riksdagen beslutade i december 2008 om en ram för statliga kreditgarantier till fordonsföretag som söker lån från Europeiska investeringsbanken (EIB). Garantierna får sammantaget uppgå till högst 20 miljarder kronor och syftar till att påskynda omställningen till grön teknologi. I början av 2009 startades också ett program för så kallade undsättningslån till fordonsindustrin. Sju företag sökte undsättningslån under 2009. Inget lån beviljades då villkoren för lånen är strikta.

Under 2009 tillhandahölls en låneram om 100 miljarder kronor åt Svensk Exportkredit AB (SEK), låneramen förlängdes in i 2010. Regeringen föreslår att låneramen på 100 miljarder kronor kvarstår under 2011 (se utgiftsområde 24, avsnitt 4.7.7). Låneramens syfte är att underlätta finansiering med längre löptid till svensk exportindustri. Låneramen har hittills inte utnyttjats.

I juni 2009 respektive juli 2010 fick Riksgäldskontoret i uppdrag att handlägga utlåning till Island respektive Lettland som riksdagen bemyndigat regeringen att besluta om (se utgiftsområde 2, avsnitt 13).

Riksdagen har antagit regeringens förslag till en ny lag om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor (prop. 2009/10:173, bet. 2009/10:CU29, rskr. 2009/10:360). Det är oklart när lagen träder i kraft eftersom det är beroende av när den reviderade Pariskonventionen om skadeståndsansvar på atomenergins område träder i kraft. Regeringen planerar att lämna ett förslag till ett bemyndigande om att meddela föreskrifter om avgifter enligt den nya ansvars-lagen. I propositionen föreslås Riksgäldskontoret lämna underlag till regeringen för prövningen av ekonomisk säkerhet enligt lagen. För verksamheten föreslås att Riksgäldskontoret får disponera avgiftsintäkterna (se utgiftsområde 6, avsnitt 5.6).

Garantiportföljen

Garantiportföljen (exklusive bankgarantier och insättningsgarantin) uppgick till 46 miljarder kronor vid utgången av 2009, vilket var 5 miljarder kronor lägre än föregående år.

Garantiportföljen är i stor utsträckning koncentrerad till ett fåtal stora projekt varav Öresundsbron står för 58 procent av garantiåtagandena. Övriga garantiåtaganden rör främst pensioner till tidigare anställda i statliga myndigheter som omvandlats till bolag (17 procent), internationella åtaganden (16 procent) och svenska kreditinstitut (9 procent). Utöver Riksgäldskontoret hanterar även Exportkreditnämnden (EKN), Statens bostadskreditnämnd (BKN) och Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida) statliga garantier.

Tabell 10.2 Riksgäldskontorets garantiverksamhet

Miljoner kronor

	2005	2006	2007	2008	2009
Garantiåtaganden					
- Ordinarie reserv	53 271	48 475	47 426	50 610	46 213
- Venantius AB	4 750	4 373	0	0	0
Saldo på garantireserver¹					
- Ordinarie reserv	1 748	1 949	2 191	2 278	2 227
- Venantius AB	551	562	0	0	0

¹ Avser de medel som avsatts på räntekonto i RKG för framtida infrianden av garantier, inklusive räntor.

Den ordinarie garantireserven uppgick till 2,2 miljarder kronor vid 2009 års slut. Reserveringen för förväntade förluster i garantiportföljen uppgick till sammanlagt 1,1 miljarder kronor, vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Vid sidan av garantireserven finns garantier utställda av affärsverk och andra myndigheter på 1,6 miljarder kronor. Vidare finns särskilt garantikapital till internationella finansieringsinstitutioner på 106 miljarder kronor (hanteras av Finansdepartementet och Utrikesdepartementet) som är undantagna från garantimodellen, men för vilka en separat garantireserv finns i Riksgäldskontoret. Historiskt har medlemsländerna i de aktuella internationella finansieringsinstitutionen alltid valt att kollektivt tillskjuta mer kapital framför att låta utställda garantier infrias. Ett eventuellt infriande av en sådan garanti skulle dock medföra att reserven belastas, varterfter motsvarande belopp avräknas från anslag inom respektive departements ansvarsområde. Förfarandet innebär att saldot på denna särskilda garantireserv normalt kommer att vara noll kronor. Kostnaden för dessa åtaganden görs synlig genom att ändamålet för de anslag som täcker kapitaltillskottet har vidgats till att även gälla infrianden av garantikapital.

Lån med kreditrisk

Riksgäldskontorets utlåning till låntagare utanför staten ökade med 3 miljarder kronor under året och uppgick till knappt 24 miljarder kronor vid 2009 års slut. Utlåningen finansierar främst infrastrukturprojekt. De största låntagarna är Botniabanan AB, Svensk-Danska broförbindelsen AB (SVEDAB AB) och A-Train AB.

Tabell 10.3 Lån med kreditrisk hos Riksgäldskontoret

Miljoner kronor, per 31 december 2009

	Låneram	Utestående lån	Nedskrivning till följd av förväntade kreditförluster
Botniabanan AB	17 600	16 103	
SVEDAB AB	5 200	5 106	700
A-train AB	1 000	1 000	200
Island	¹	861	
Övriga	-	539	
Summa		23 609	900

¹ 495 miljoner euro.

Insättningsgaranti och investerarskydd

Vid årsskiftet 2008/09 avskaffades beslutsorganet för insättningsgaranti och investerarskydd. I samband med detta integrerades verksamheten fullt ut i Riksgäldskontoret och beslutsorganets uppgifter överfördes till Riksgäldskontorets styrelse. Riksgäldskontorets garanti- och kreditavdelning ansvarar liksom tidigare för den löpande verksamheten.

Inga nya ersättningsfall under 2009

Under 2009 inträffade inga nya ersättningsfall inom insättningsgarantin eller investerarskyddet. Arbetet med tidigare ersättningsfall under investerarskyddet har dock fortsatt. Under året anpassades ersättningsnivån för insättningsgarantin till en gemensam EU-nivå. Staten ersätter numera upp till 50 000 euro alternativt 500 000 kronor, beroende på vilket som utgör det högsta beloppet i kronor räknat.

Syftet med insättningsgarantin är att stärka konsumentskyddet för allmänhetens insättningar i banker, kreditmarknadsföretag med flera institut och att bidra till stabiliteten i det finansiella systemet. Insättningsgarantins omfattning och utformning styrs av regelverk inom Sverige och EU och finansieras genom avgifter från de institut som omfattas av systemen. Under våren 2009 lämnades en statlig utredning om insätt-

ningsgarantin (SOU 2009:41 Bättre och snabbare insättningsgaranti). Utredningen föreslår bl.a. att Riksgäldskontoret ska kunna ges spararna ett förhandsbesked om vilka konton som omfattas av garantin samt att ersättningen ska kunna betalas ut snabbare än i dag. Den finansiella oron har inneburit ökat intresse för och kännedom om insättningsgarantin. Riksgäldskontoret har fått besvara en stor mängd frågor från allmänheten och anslutna institut.

Insättningsgarantiavgifter 2009

Insättningsgarantin finansieras genom årliga avgifter från de anslutna instituten. Enligt gällande bestämmelser ska den sammanlagda årliga avgiften uppgå till 0,1 procent av de totala garanterade insättningarna. Institutens avgift varierar beroende på hur stor andel kapital institutet har jämfört med övriga institut. Vid slutet av 2008 uppgick de garanterade insättningarna till 886 miljarder kronor varför den totala avgiften för 2009 blev 886 miljoner kronor. Antalet anslutna institut var under 2009 drygt 150.

I Riksgäldskontorets uppdrag ingår att förvalta de avgifter som tas ut för att täcka framtida ersättningsfall inom insättningsgarantin. De inkomna avgifterna läggs i en fond som förvaltas av Kammarkollegiet på uppdrag av Riksgäldskontoret. Placeringarna görs i statsobligationer och på ett räntebärande konto i Riksgäldskontoret. Vid slutet av 2009 uppgick det samlade värdet på tillgångarna till drygt 21 miljarder kronor. Avkastningen under 2009 blev -0,38 procent, vilket var något bättre än jämförbart index. Avkastningen blev negativ då ränteläget påverkade fondens marknadsvärde negativt.

Bankstöd

Riksgäldskontoret är sedan hösten 2008 stödmyndighet enligt lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut. Målet för stödåtgärderna är att motverka allvarliga störningar i det finansiella systemet. I uppdraget som stödmyndighet ingår att ansvara för det statliga garantiprogrammet för att underlätta bankernas medelfristiga upplåning samt kapitaltillskottsprogrammet för banker och bostadsinstitut. Riksgäldskontoret har också i uppgift att administrera den stabilitetsfond som inrättades för att finansiera stödåtgärderna. Rollen som stödmyndighet innebär att Riksgäldskontoret, ofta efter godkännande av

regeringen, kan vidta olika åtgärder om ett kreditinstitut skulle få så stora ekonomiska problem att det finns risk för en allvarlig störning av det finansiella systemet i Sverige. Stödåtgärderna ska så långt som möjligt vara affärsmässiga och de får inte leda till otillbörlig snedvridning av konkurrensen. Åtgärderna ska utformas så att statens långsiktiga kostnader för stödet minimeras och så att insatserna i möjligaste mån återfås.

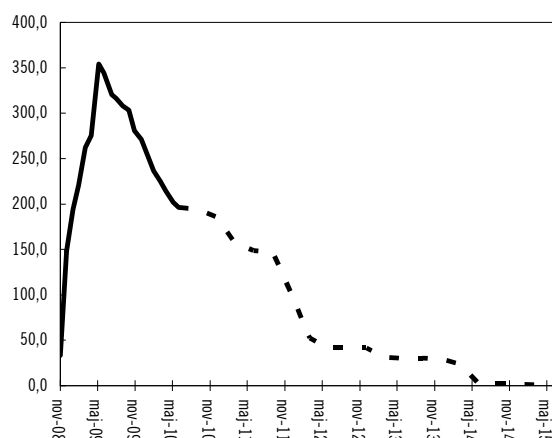
Garantiprogrammet för upplåning

Garantiprogrammet för bankers upplåning är en tillfällig åtgärd. Regeringen har förlängt programmet fyra gånger. För närvarande gäller programmet till och med den 31 december 2010. Efter den senaste förlängningen av programmet, den 30 juni 2010, deltar inte längre något institut i programmet. Detta innebär att om något institut vill låna inom ramen för programmet krävs att institutet på nytt tecknar avtal med staten, genom Riksgäldskontoret. För att omfattas av garantiprogrammet måste institutet vara solitt och uppfylla de lagstadgade kapitaltäckningskraven.

Ramen för garantiprogrammet är 1 500 miljarder kronor. När de utestående garantierna var som störst uppgick de garanterade volymerna till 354 miljarder kronor. Efter sommaren 2009 har de utestående garanterade volymerna minskat. Vid 2009 års slut uppgick den garanterade volymen till 271 miljarder kronor och den 30 juni 2010 till 196 miljarder kronor. Av de sju institut som deltagit i programmet har följande fem garanterad upplåning kvar: Sveriges Bostadsfinansierings-aktiebolag (SBAB), Sparbanken Gripen, Carnegie Investment Bank (CIB), Swedbank AB och Volvofinans Bank. Av garantierna står Swedbank AB för närmare 90 procent. SEB och Swedbank Hypotek som också varit anslutna till programmet hade inte några garanterade skuldförbindelse den 30 juni 2010.

I diagram 10.1 framgår de garanterade volymerna i miljarder kronor. I diagrammet antas att inga nya garantier ställs ut.

Diagram 10.1 Omfattning av åtagandet inom garantiprogrammet under förutsättning att inga nya garantier ställs ut.

Källa: Riksgäldskontoret

Avgifterna för garantiprogrammet fastställs av Riksgäldskontoret. Avgifterna är riskdifferentierade och bygger på en modell som tagits fram av Europeiska centralbanken (ECB). Under 2009 togs 2,1 miljarder kronor ut för bankgarantierna. Från 2008 till halvårsskiftet 2010 har garantiavgifter för sammanlagt 2,6 miljarder kronor inbetalats till stabilitetsfonden. Inga garantier har behövt infrias. Oron kring statsfinanserna i några länder och risken för spridningseffekter gör situationen svårbedömd. Det finns därför skäl att inte avveckla stödmöjligheten för tidigt.

Kapitaltillskottsprogrammet

Riksgäldskontoret har sedan den 17 februari 2009 möjlighet att ge solventa banker och bostadsinstitut kapitaltillskott i form av lån eller aktiekapital. Syftet med kapitaltillskottsprogrammet är att möjliggöra för banker och bostadsinstitut att utöka sin utlåning till företag och hushåll för att på detta sätt undvika en kreditåstramning. För närvarande är kapitaltillskottsprogrammet förlängt till den 17 februari 2011.

Ramen för kapitaltillskottsprogrammet är 50 miljarder kronor och insatserna finansieras genom stabilitetsfonden. Endast en bank, Nordea, har hittills fått kapitaltillskott. Bakgrunden till det är att regeringen under våren 2009, som största ägare i Nordea, valde att delta i bankens nyemission med medel från fonden. Kapitaltillskottet till Nordea uppgick till 5,6 miljarder kronor. Den 30 juni 2010 motsvarade börsvärdet på Nordeaaktierna i nyemissionen 18,4 miljarder kronor. Värdeökningen motsvarar mer än tvåhundra procent och beror främst på

en positiv aktiekursutveckling men även på att emissionen genomfördes till en kraftig rabatt.

Inga nya stöd till banker i kris och Carnegie sålt

Riksgäldskontoret kan i sin roll som stödmyndighet ge stöd om ett finansiellt institut skulle få så djupa problem att det finns risk för en allvarlig störning i det finansiella systemet i Sverige. Under 2009 har inte något sådant stöd behövt ges.

Hanteringen av Carnegie Investment Bank (CIB) har däremot fortsatt. Bakgrunden var att CIB kom i likviditetssvårigheter under oktober 2008. CIB vände sig först till Riksbanken som gav likviditetsstöd. Likviditetsstödet gavs eftersom CIB bedömdes vara ett systemviktigt institut i det osäkra finansiella läge som då rådde. En ytterligare förutsättning för Riksbankens likviditetsstöd var att CIB då bedömdes som solvent. Under tiden för stödåtgärderna var CIB även föremål för ett sanktionsärende hos Finansinspektionen. Skälet för ärendet var brister i riskhantering och intern kontroll vilket Finansinspektionen varnat CIB för året innan. Den 10 november 2008 beslutade Finansinspektionen att återkalla bankens tillstånd. För att inte riskera den finansiella stabiliteten genom en oordnad avveckling övertog Riksgäldskontoret samma dag de aktier som legat som pant för det stödlån som CIB fått. Riksgäldskontorets stödlån ersatte det lån som Riksbanken tidigare gett bolaget.

Övertagandet av panten innebar att Riksgäldskontoret tog över ägandet av CIB och Max Matthiessen. Samtidigt som regeringen bemyndigade Riksgäldskontoret att ingå avtal med CIB om stöd enligt lagen om statligt stöd till kreditinstitut, bemyndigades Riksgäldskontoret att avveckla ägandet av de aktier som avtalet kunde resultera i. I februari 2009 träffade Riksgäldskontoret avtal om att sälja aktierna i CIB inklusive dotterbolaget Max Matthiessen. Köpare var Altor Fund III (Altor) och Bure Equity AB (Bure). Det sammanlagda värdet av försäljningarna var 2 275 miljoner kronor inräknat en amortering av Riksgäldskontorets lån till CIB. Den 19 maj 2009 övergick ägandet av de båda bolagen till Altor och Bure. Vid denna tidpunkt gjordes en första delbetalning och den 30 april 2010 betalade köparna resterande del av köpeskillingen. Under 2011 beräknas ytterligare minst 250 miljoner kronor inkomma i samband med ett vinstdelningsarrangemang. När denna lägstanivå på försäljningslikviden räknas in

kvarstår ca 150 miljoner kronor i förhållande till det ursprungliga lån som Riksgäldskontoret gav till CIB. Vinstdelningsarrangemanget kan dock komma att täcka även denna del. D. Carnegie & Co. AB har i enlighet med det avtal som träffats begärt att Riksgäldskontorets värdering av CIB och Max Matthiessen vid övertagandet ska prövas i Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut. Vidare har parterna i allmän domstol inlett tvister mot varandra rörande övertagandet av aktierna och värdet av dem.

Stabilitetsfonden

Hösten 2008 beslutade riksdagen att bygga upp en stabilitetsfond i form av ett konto i Riksgäldskontoret. Till stabilitetsfonden tillfördes inledningsvis 15 miljarder kronor. Den 30 juni 2010 uppgick stabilitetsfondens totala behållningar exklusive Nordeaaktierna till 12,4 miljarder kronor. Om Nordeaaktierna inkluderas till bokfört värde uppgick behållningar till 18,0 miljarder kronor och till 30,8 miljarder kronor om marknadsvärdet av Nordeaaktierna inkluderas.

Tabell 10.4 Översikt, stabilitetsfonden den 30 juni 2010

Typ av transaktion	Miljoner kronor
Kapital, anslag till fonden	15 000
Influtna garantiavgifter t.o.m. 20100630	2 630
CIB och MM (netto exkl. förvaltningskostn.)	- 367
Nordea, nyemission	-5 610
Nordea, aktieutdelning	686
Tillförd ränta på behållning	148
Förvaltningskostnader	-69
Fondbehållning exkl. Nordeaaktierna	12 418
Fondbehållning inkl. Nordea bokfört värde	18 028
Fondbehållning inkl. Nordea marknadsvärde	30 822

Stödmyndighetens förvaltningskostnader tas från stabilitetsfonden. Kostnaderna för stödmyndigheten begränsas av ett kostnadstak som fastställs av regeringen. Stödmyndighetens förvaltningskostnader uppgick till 18,6 miljoner kronor 2008 och till 43,3 miljoner kronor 2009. Under det första halvåret 2010 var kostnaderna 7,0 miljoner kronor. För helåret 2010 beräknas stödmyndighetens förvaltningskostnader uppgå till 18,4 miljoner kronor, vilket understiger den ram på 22,0 miljoner kronor som beviljats. Förvaltningskostnaderna är beroende av händelseutvecklingen och de åtgärder som vidtas inom ramen för stödmyndighetens verksamhet. Regeringen har för avsikt att även fastställa ett

kostnadstak för stödmyndighetens förvaltningskostnader avseende 2011. Nuvarande prognos, som bygger på att inga nya ärenden inom kapitaltäckningsprogrammet eller garantiprogrammet aktualiseras, pekar på att stödmyndighetens förvaltningskostnader kommer att uppgå till 17 miljoner kronor 2011.

Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut har till uppgift att pröva tvister enligt 3 och 4 kap. lagen om statligt stöd till kreditinstitut. Regeringen har beslutat om ett tak för nämndens förvaltningskostnader, vilket för 2010 är satt till en miljon kronor. Utgifterna belastar stabilitetsfonden.

10.2.2 Analys och slutsatser

Riksgäldskontoret har en viktig roll som statens finansförvaltande myndighet. Att internbanksfunktionen fungerar effektivt och säkert är centralt för såväl enskilda myndigheter som för staten som helhet. Det är också betydelsefullt att statsskulden förvaltas på ett sådant sätt att dess belastning på statsbudgeten långsiktigt minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas. Av stor statsfinansiell betydelse är också att garanti- och kreditverksamhet bedrivs enligt gällande regelverk, att insättningsgaranti och investerarskydd samt att stödmyndighetsrollen hanteras effektivt, rättssäkert och i enlighet med uppdraget.

Regeringens bedömning är att Riksgäldskontoret har levt upp till ställda krav inom givna ramar. Därmed har Riksgäldskontoret uppfyllt målen utifrån givna uppdrag.

Statens internbank

Internbanksverksamheten har utvecklats i enlighet med Riksgäldskontorets uppdrag. Insatser har vidtagits för att öka säkerheten i de statliga betalningarna och styckkostnader för statens betalningar har fortsatt att minska. I den årliga kundenkäten har myndigheterna svarat att man är nöjd med internbankens service och tjänster. Sammantaget gör regeringen bedömningen att målen för statens internbank har uppnåtts.

Statsskuld förvaltning

Den 21 april 2010 överlämnade regeringen till riksdagen skrivelsen Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning 2005–2009 (skr.

2009/10:104). Slutsatsen i skrivelsen är att statens upplåning fungerat väl även under den turbulenta perioden sedan hösten 2008 och att samtliga kvantitativa mål har uppnåtts under utvärderingsperioden. Regeringen bedömer sammantaget att Riksgäldskontorets strategiska och operativa beslut varit i enlighet med regeringens riktlinjer och det övergripande målet för statsskuldspolitiken. Av betänkandet (bet. 2009/10:FiU37, rskr. 2009/10:357) framgår att utskottets intryck av Riksgäldskontorets skuldförvaltning är mycket gott.

Garantier och krediter

Finansoron och konjunkturavmattningen innebar flera nya och stora uppdrag för Riksgäldskontorets garanti- och kreditverksamhet. Regeringen bedömer att garanti- och kreditverksamheten har bedrivits i enlighet med de mål och uppdrag som Riksgäldskontoret tilldelats.

Insättningsgaranti och investerarskydd

Även insättningsgarantin och investerarskyddsverksamheten har under 2009 påverkats av finansoron. Inga nya ersättningsfall har inträffat men metoden för bestämmande av ersättningsnivån för insättningsgarantin har ändrats. Allmänhetens kunskap och kännedom om insättningsgarantin bedöms ha ökat. Riksgäldskontoret bedöms ha hanterat uppgiften i enlighet med uppdraget och utifrån gällande mål.

Bankstöd

Riksgäldskontoret har i sin roll som stödmyndighet vidtagit åtgärder enligt lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut. Vidtagna åtgärder har rapporterats kvartalsvis till regeringen. Riksgäldskontoret bedöms ha utfört sitt uppdrag i enlighet med instruktionerna och på ett sådant sätt att det främjat stabiliteten av det finansiella systemet i Sverige.

10.3 Politikens inriktning

Arbetet med att ytterligare stärka säkerheten i statens betalningar fortsätter. Regeringen har gett Riksgäldskontoret, Kammarkollegiet och Ekonomistyrningsverket uppdrag på området och i Regeringskansliet arbetar en särskild utredare med frågan hur statens förmåga att hantera allvarliga kriser i betalningssystemet kan stärkas.

Inriktningen för statsskuldförvaltningen är densamma som tidigare: att kostnaden för statsskulden ska minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas samt att förvaltningen sker inom ramen för de krav som penningpolitiken ställer. Statens upplåning och skuldförvaltning har fungerat väl även under den turbulenta perioden hösten 2008 och våren 2009 varför regeringen har för avsikt att bibehålla det övergripande styrsystemet. Ett kontinuerligt arbete med att vidareutveckla styrsystemet pågår allt jämt. Regeringen har bl.a. gett Riksgäldskontoret i uppdrag att analysera hur skuldslagens andelar och löptid bör hanteras i en situation med betydligt högre respektive lägre statsskuld.

Regeringens inriktning när det gäller garantier kvarstår. I den nuvarande lagen om statsbudgeten (1996:1059) finns bestämmelser om principerna för garantimodellen. Principerna innebär att kostnaderna för statens garantigivning görs tydliga då medel avsätts till garantireserven. Syftet är att modellen på lång sikt ska vara finansiellt självbärande. Regeringen avser att hösten 2010 lämna förslag till riksdagen om en ny budgetlag. Som en del föreslås att den statliga utlåningen ska regleras på ett liknande sätt som garantierna. Den föreslagna utlåningsmodellen innebär att inkomster från räntor och avgifter förs till reservkonton. Medel på dessa konton ska användas för att täcka konstaterade förluster i statens utlåning och åtaganden. På garantiområdet har även regeringen gett Riksgäldskontoret i uppdrag att lämna ett förslag till hur en årlig bedömning av riskerna i de samlade statliga garantierna kan göras. Förslaget ska innehålla en enhetlig analys av riskerna utifrån de förväntade kostnaderna i de olika garantiengagemangen. Riksgäldskontoret ska avrapportera uppdraget senast den 15 november 2010, varefter regeringen planerar att bereda rapporten i syfte att få till stånd en mer samlad riskredovisning till riksdagen.

Inom EU pågår ett harmoniseringsarbete avseende stabilitetsavgifter, stabilitetsfonder och insättningsgaranti. Arbetet inom EU kan komma att påverka den svenska lagstiftningen på området. Regeringen har tidigare aviserat att stabilitetsavgiften ska riskdifferentieras och att en sammanslagning av stabilitetsfonden och insättningsfonden bör övervägas. Den pågående arbetet inom EU gör det dock olämpligt att föregå med förändringar på nationell nivå.

Regeringen kommer fortsätta att arbeta aktivt för att påverka frågorna inom EU.

Huvudinriktningen för bankstödsverksamheten är densamma som tidigare. Syftet är att motverka risk för allvarlig störning i det finansiella systemet. Stöd ska utformas så att statens långsiktiga kostnader minimeras och så att otillbörlig snedvridning av konkurrensen förhindras.

10.4 Budgetförslag

10.4.1 1:12 Riksgäldskontoret

Tabell 10.5 Anslagsutveckling för 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor				
2009	Utfall	259 587	Anslags-sparande	56 291
2010	Anslag	304 282	Utgifts-prognos	278 480
2011	Förslag	306 973		
2012	Beräknat	310 282 ¹		
2013	Beräknat	313 355 ²		
2014	Beräknat	321 308 ³		

¹ Motsvarar 307 068 tkr i 2011 års prisnivå.

² Motsvarar 305 747 tkr i 2011 års prisnivå.

³ Motsvarar 306 660 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget används för Riksgäldskontorets förvaltningskostnader. Administrationskostnaden för insättningsgarantin och investerarskyddet avräknas från efterföljande års avgifter och redovisas mot inkomsttitel. Stödmyndighetens kostnader avräknas från stabilitetsfonden.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Avgifter tas ut för verksamhet inom områdena Garantier och krediter, Statens internbank samt Insättningsgaranti och investerarskydd.

De riskavspeglande garantiavgifterna finansieras av garantitagarna eller genom anslag från statsbudgeten. Avgifterna och återvinningar från tidigare infrianden reserveras på räntebärande konton i den s.k. garantireserven hos Riksgäldskontoret. Från garantireserven tas medel för att täcka infrianden i Riksgäldskontorets garanti-verksamhet samt för att finansiera de administrationskostnader som garantiverksamheten kräver. Målet är att garantiavgifterna ska täcka infrianden och administrationskostnader sett över en längre tid. Modellen är utformad för att vara finansiellt självbärande och för att tydliggöra kostnaderna för statens garantigivning. Kassa-

flödesmässigt är dock garantireserven konsoliderad med statens övriga finanser. Detta innebär att inbetalda garantiavgifter minskar statens upplåningsbehov, sänker statsskulden och minskar statens räntekostnader medan infrianden av garantier leder till motsatt effekt.

När det gäller Riksgäldskontorets kreditgivning till låntagare utanför staten tas kreditavgifter ut från låntagarna. Sedan 2007 reserveras dessa avgifter på räntebärande konto i Riksgäldskontoret, bortsett från de delar som ska täcka Riksgäldskontorets administrativa kostnader. Behållningarna är reserverade för att täcka uteblivna amorteringar och räntor. Under året kom 17 miljoner kronor in på detta konto. Inbetalningarna gjordes av Svensk Exportkredit AB och avsåg kreditriskavgift för bolagets låneram för kommersiell exportfinansiering. Under 2009 hade garantiverksamheten intäkter i form av garantiavgifter och subventionerade avgifter från statsbudgeten på sammanlagt 28 miljoner kronor (utöver nämnda kreditriskavgifter) samt räntor på garantireserven på 16 miljoner kronor. Verksamheten hade intäkter för minskade reservationer för framtida garantiförluster på 8 miljoner kronor samt intäkter för minskad nedskrivning av garantifordringar på 0,4 miljoner kronor. Efter avdrag för administrationskostnader på 36 miljoner kronor blev resultatet 2009 för garanti- och kreditverksamheten 33 miljoner kronor.

Tabell 10.6 Riksgäldskontorets garanti- och kreditverksamhet

Tusental kronor				
Offentlig-rättslig verksamhet ¹	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2009	–	61 000	28 000	33 000
Prognos 2010	–	152 000	473 800	-321 800
Budget 2011	–	190 000	34 000	156 000

¹ Exklusive bankgarantier och insättningsgaranti (se tabell 10.4 och 10.8).

För 2010 och 2011 beräknas resultatet för garanti- och kreditverksamheten till -322 respektive 156 miljoner kronor. De högre beloppen beror på nyutställda garantier som ger högre intäkter från garantiavgifter men också större reservationer (kostnader) för framtida garantiförluster.

Avgifterna inom statens internbank förs till inkomsttitel 2557 *Avgifter vid statens internbank i Riksgäldskontoret*. Avgifterna används som styrmedel i strävan mot ökad effektivisering av den finansiella verksamheten inom staten. För

att undvika subventionering har Riksgäldskontoret även möjlighet att ta ut avgifter av kunder som inte är myndigheter eller av verksamheter inom andra samhällssektorer än den statliga.

Under 2009 uppgick avgifterna inom Statens internbank (och därmed inleveransen på inkomsttitel) till 4,7 miljoner kronor. För 2010 och 2011 beräknas motsvarande avgifter till 4,7 miljoner kronor respektive år.

Tabell 10.7 In- och utlåningsverksamheten i Statens internbank

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras
Utfall 2009	4 711	0
Prognos 2010	4 700	0
Budget 2011	4 700	0

Verksamheten insättningsgaranti och investerarskydd finansieras via Riksgäldskontorets förvaltningsanslag. Administrationskostnaden för denna verksamhet avräknas från efterföljande års avgifter och redovisas mot inkomsttitel 2552 *Övriga offentligrättsliga avgifter*. Resterande avgifter placeras på räntebärande konto i Riksgäldskontoret eller i skuldförbindelse utfärdade av staten. Avgifter för insättningsgaranti och investerarskydd betalas av de institut som omfattas av garantin respektive skyddet.

Tabell 10.8 Insättningsgaranti och investerarskydd

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel ¹	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2009	9 079	-	7 286	1793
Prognos 2010	7 286	-	6 500	786
Budget 2011	6 500	-	6 500	0

¹ Beloppet motsvaras normalt av föregående års anslagsförbrukning.

Regeringens överväganden

Tabell 10.9 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	304 282	304 282	304 282	304 282
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	2 906	6 121	10 549	17 579
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	-400	-404	-410	-419
Övrigt	185	283	-1 066	-135
Förslag/ beräknat anslag	306 973	310 282	313 355	321 308

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2012–2014 är preliminär och kan komma att ändras.

Anslaget minskas med 400 000 kronor till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Anslaget minskas med 450 000 kronor 2014 till följd av att vissa gemensamma e-förvaltningsprojekt genomförs.

Regeringen föreslår att anslaget för 2011 uppgår till 306 973 000 kronor. För 2012 beräknas anslaget till 310 282 000 kronor, 2013 till 313 355 000 kronor och för 2014 till 321 308 000 kronor.

11 Sjunde AP-fonden

11.1 Omfattning

Avsnittet omfattar krediter till Sjunde AP-fonden för att finansiera verksamheten och fördela kostnaderna för att bygga upp Sjunde AP-fondens verksamhet över tiden. Detta i syfte åstadkomma neutralitet mellan generationer av pensionssparare. Skulden för uppbyggnaden av Sjunde AP-fondens verksamhet ska amorteras på ett rättvist sätt mellan generationerna.

11.2 Mål

Målet med Sjunde AP-fondens verksamhet (uppdraget) är att uteslutande förvalta premiepensionsmedel i pensionsspararnas intresse för att uppnå en långsiktigt hög avkastning, i syfte att tillförsäkra andelsägarna en så bra pension som möjligt i förhållande till risken i placeringarna. Risk och avkastning ska tolkas i termer av utgående pensioner.

Hänsyn till miljö och etik ska tas i placeringsverksamheten, utan att avkall görs på det övergripande målet om hög avkastning.

Sjunde AP-fonden förvaltar premiepensionsmedel av betydande storlek för ett stort antal personer. Många av dessa har inte aktivt valt Sjunde AP-fonden utan litar på att staten ordnat med en god förvaltning. Det är därför viktigt att allmänheten har stort förtroende för fondens sätt att sköta förvaltningen av premiepensionsmedlen, att avkastningen är god, att det finns välfungerande kontrollsystem och administrativa rutiner samt att kostnaderna är låga.

11.3 Resultatredovisning

11.3.1 Resultat

Regeringens utvärdering av Sjunde AP-fondens resultat redovisas årligen i en särskild skrivelse till riksdagen, senast i skr. 2009/10:130 Redovisning av AP fondernas verksamhet t.o.m. 2009, avsnitt 5.4 utvärdering av Sjunde AP-fondens förvaltning.

Sjunde AP-fonden har bildats för att förvalta premiepensionsmedel inom det reformerade ålderspensionssystemet. En del av pensionsavgiften (ca 14 procent eller 2,5 procent av pensionsunderlaget) ger rätt till premiepension och förvaltas i värdepappersfonder efter individuella val. För de personer som avstår från att välja någon annan fond förvaltas medlen av Sjunde AP-fonden. Sjunde AP-fonden förvaltar två fonder, en aktiefond och en räntefond, med vilka de sammantaget erbjuder sex olika placeringsalternativ.

Vid utgången av 2009 omfattade premiepensionssystemet 6,2 miljoner premiepensions-sparare med ett samlat fondinnehav om 340 miljarder kronor. Av detta förvaltade Sjunde AP-fonden 92 miljarder kronor eller 27,1 procent av kapitalet för 2,6 miljoner andelsägare. Sjunde AP-fondens andel av det totala premiepensionskapitalet har dock minskat sedan 2000 med 3,5 procentenheter.

Till följd av förändringar i premiepensionssystemet i maj 2010 (prop. 2009/10:40, bet. 2009/10:SfU9, rskr. 2009/10:112) ersattes det tidigare förvalsalternativet (Premiespar-fonden) med en fond med generationsprofil (AP7 Såfa). Utöver förvalsalternativet, som nu också är valbart, erbjuder Sjunde AP-fonden tre

s.k. fondportföljer: AP7 Offensiv, AP7 Balanserad och AP7 Försiktig. AP7 Såfa och de olika fondportföljerna består av två olika fonder, AP7 Aktiefond och AP7 Räntefond. Dessa två fonder är också direkt valbara i premiepensions-systemet.

Kostnaderna för Sjunde AP-fondens verksamhet ska täckas med förvaltningsavgifter som tas ur de två fonderna. Detta gäller även kostnaderna för att bygga upp verksamheten från grunden. Med syfte att åstadkomma neutralitet mellan generationer sprids kostnaderna under uppbyggnadsskedet över en längre period. För detta ändamål disponerar Sjunde AP-fonden krediter i Riksgäldskontoret.

För 2010 disponerar Sjunde AP-fonden dels en låneram på högst 5 miljoner kronor för finansiering av investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten, dels ett räntekonto med kredit på högst 175 miljoner kronor.

Förvaltningsavgiften uppgår för AP7 Aktiefond till 0,15 procent av förvaltad kapital och för AP7 Räntefond till 0,09 procent av förvaltad kapital. Med den utgångspunkten har Sjunde AP fondens avgiftsintäkter beräknats till 130,7 miljoner kronor för 2010. Samtidigt har verksamhetens kostnader uppskattats till 135,1 miljoner kronor, varav räntekostnader utgör 2,4 miljoner kronor. Det balanserade underskottet, som uppgick till 160 miljoner kronor vid utgången av 2009 och 158 miljoner kronor ett år tidigare väntas därmed öka till cirka 164 miljoner kronor under 2010.

Sjunde AP-fondens behov av krediter är lägre än det balanserade underskottet, främst därför att externa förvaltare ersätts kvartalsvis i efterskott.

11.3.2 Analys och slutsatser

Årsresultaten i Sjunde AP-fonden var negativa från starten av verksamheten fram till och med 2004. Under 2005–2007 var årsresultaten positiva. Negativa ekonomiska resultat till följd av marknadsutvecklingen 2008–2010 förväntas bidra till ett balanserat underskott på cirka 164 miljoner kronor vid utgången av 2010 samt ett ökat kreditbehov genom att Sjunde AP-fonden måste nyupplåna medel i stället för att amortera.

Beräkningar utifrån en rad antaganden, innefattande bl.a. in- och utflöden i fonderna,

förväntad avkastning och kostnadsutveckling, visar att Sjunde AP-fonden kommer att redovisa successivt förbättrade årsresultat efter 2010. Detta beror främst på att fondkapitalet förväntas öka under de kommande åren, genom årliga tillflöden av kapital och en förväntat långsiktigt positiv avkastning.

Med utgångspunkt i att behandla olika generationer av pensionssparare lika har Sjunde AP-fonden fastställt att det balanserade underskottet ska vara eliminerat till 2020.

Prognosen är mer osäker än tidigare år till följd av flera faktorer, däribland effekten av de under 2010 genomförda förändringarna i Premiepensionssystemet. Prognosen är i detta avseende känslig för förändrade val i premiepensionssystemet, vilka slår igenom på Sjunde AP-fondens förvaltrade kapital. AP-fondens intäkter är helt beroende av det förvaltrade kapitalets storlek, medan kostnaderna är det till ungefär hälften. Denna osäkerhet behöver ses i kombination med osäkerheten kring utvecklingen på de finansiella marknaderna. Den tidigare omläggningen av avtal med externa kapitalförvaltare innebär också en osäkerhet kring kostnaderna. I de nya avtalen ingår resultatberoende avgifter som utbetalas om berörda förvaltare överträffar vissa angivna mål. Den högre avgiften belastar fondförvaltaren Sjunde AP-fonden, medan den motsvarande högre avkastningen tillfaller fonderna och därmed fondspararna. Ur ett helhetsperspektiv gynnar de resultatberoende avgifterna fondandelsägarna och de tillförsäkras att de högre avgifterna endast utbetalas under förutsättning att en tillräckligt god avkastning uppnås.

En tillfällig höjning av fondavgiften, i syfte hantera osäkerheten om intäkterna, bedöms inte vara förenlig med ambitionen att behandla olika generationer lika. En höjning av fondavgiften är också svår att genomföra praktiskt mot bakgrund av Pensionsmyndighetens rabattsystem. Systemet innebär att fondförvaltarna måste lämna rabatt på ordinarie förvaltningsavgifter som överstiger 0,10 procent för räntefonder och 0,15 procent för övriga fonder. Systemet är utformat för att vara anpassat till de stordriftsfördelar som uppstår i fondförvaltning. Generellt gäller därför att bolag med ett högre förvaltad kapital betalar en högre rabatt än ett bolag med ett mindre förvaltad kapital. Syftet med rabattsystemet är att tillförsäkra premiepensionsspararna låga avgifter. För Sjunde

AP-fonden innebär systemet att endast en marginell andel tillfaller Sjunde AP-fonden vid en eventuell höjning av förvaltningsavgifter.

11.4 Politikens inriktning

Som framgått ovan förändrades Sjunde AP-fondens uppdrag, fonder och produkter under 2010, inom ramen för förändringar i premiepensionssystemet. Frågan är vilka krav den nya förvaltningsmodellen ställer på Sjunde AP-fonden för att vara framgångsrik.

Sjunde AP-fondens styrelse har ansvaret för att fastställa och utvärdera fondernas övergripande mål. Regeringen i sin tur är ålagd att i efterhand utvärdera verksamheten och kommer i det sammanhanget att följa upp frågan.

möjlighet för regeringen att med mycket kort varsel fatta beslut om att utöka krediten om förutsättningarna skulle ändras, t.ex. genom ett utflöde av fondkapital från Sjunde AP-fonden eller en negativ utveckling på de finansiella marknaderna.

En oförändrad ram på 5 miljoner kronor avseende lån för finansiering av anläggningstillgångar under 2011 bedöms vara tillräcklig.

11.5 Budgetförslag

Kredit på räntekonto och låneram för Sjunde AP-fonden

Regeringens förslag: För Sjunde AP-fondens verksamhet får regeringen för 2011 dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten till ett belopp av 5 000 000 kronor, dels besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret till ett belopp av 185 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Mot bakgrund av dels osäkerheten kring effekterna av ett förändrat uppdrag för Sjunde AP-fonden, dels osäkerheten kring den framtida marknadsutvecklingen, bedömer regeringen att det, i likhet med föregående år, för 2011 finns behov av en högre säkerhetsmarginal för att tillgodose ett eventuellt likviditetsbehov om fondkapitalet kraftigt minskar. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om en kredit i Riksgäldskontoret omfattande högst 185 miljoner kronor. Regeringen avser dock att bevilja Sjunde AP-fonden en ram för kredit på räntekonto om 175 miljoner kronor, dvs. samma nivå som för 2010. Den högre ramen utgör en

12 Kapitalhöjningar i vissa internationella finansiella institutioner

12.1 Omfattning

Området omfattar Sveriges deltagande i kapitalhöjningar i vissa internationella finansiella institutioner: Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken (IBRD), Europeiska utvecklingsbanken (EBRD) och Nordiska investeringsbanken (NIB). Budgetförslaget och regeringens överväganden gällande kapitalhöjningen i IBRD återfinns under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd avsnitt 3.7 eftersom den del av kapitalhöjningen i IBRD som ska inbetalas kommer att belasta biståndsbudgeten.

12.2 Mål

Målet för de internationella finansiella institutionernas verksamhet är att främja en hållbar ekonomisk utveckling och bidra till finansiell stabilitet. Målet med kapitalhöjningarna är att institutionerna ska kunna bedriva sin verksamhet ändamålsenligt och effektivt inom sina mandat samt bidra till att hantera effekterna av den ekonomiska och finansiella krisen.

12.3 Resultatredovisning

12.3.1 Resultat

Regeringen lämnade den 11 mars 2010 skrivelsen Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken och de regionala

utvecklingsbankerna under 2008–2009 till riksdagen (skr. 2009/10:153, yttr. 2009/10:FiU4y, bet. 2009/10:UU18, rskr. 2009/10:345). I skrivelsen redogörs för institutionernas verksamheter under 2008 och 2009 samt för regeringens bedömning av dessa. Institutionerna har i samband med krisen svarat upp väl mot ökade behov av utlåning. De har dock stadgemässiga utlåningsbegränsningar och interna finansiella ramverk för att fastställa att utlåningen är finansiellt hållbar. Den ökade utlåningen har medfört att institutionerna närmast sig tröskelvärdena för de utlåningsvolymerna som bedöms som långsiktigt hållbara. För att kunna möta det ökade behovet av finansiering, och därigenom bidra till krisbekämpningen samt till en hållbar ekonomisk utveckling i medlemsländerna, har institutionerna efterfrågat kapitalhöjningar.

12.3.2 Analys och slutsatser

Som en följd av den finansiella och ekonomiska krisen har de internationella finansiella institutionernas betydelse i det globala finansiella systemet ökat. Bristen på krediter på marknaden har gjort att efterfrågan på lån från institutionerna ökat i såväl avancerade ekonomier som medel- och låginkomstländer. Institutionerna har generellt sett hanterat krisens stora utmaningar väl. Behovet av finansiering väntas kvarstå på en relativt hög nivå under de närmaste åren. Senare, när situationen normaliserats, bör behovet av finansiering minska. Kapitalhöjningarna bör därför till en del

ha en temporär karaktär. Genom de föreslagna kapitalhöjningarna får de finansiella institutionerna ökade resurser att möta de behov som krisen fört med sig.

12.4 Politikens inriktning

De internationella finansiella institutionerna fyller en viktig funktion i det internationella samarbetet. Kärnan i deras verksamhet är finansiering av samhällsnyttiga projekt i verksamhetsländerna inom områden som infrastruktur, miljö, klimat, social infrastruktur (t.ex. sjukvård och bostäder) och innovation samt finansiering för utveckling av den privata sektorn. Fokus ligger på regioner och sektorer där utbudet av marknadsfinansiering är lågt.

Finansieringen är till stor del av långfristig karaktär och leder ofta till att även kommersiella aktörer bidrar med finansiering eftersom dessa ser institutionernas deltagande som en kvalitetsstämpel som främjar god riskdelning. Förutom finansiering bidrar institutionerna även med rådgivning och tekniskt stöd. Deras insatser finansieras huvudsakligen genom upplåning på de internationella finansiella marknaderna, men även genom avkastning på det ägarkapital som betalats in av medlemsländerna och av inkomsterna från de olika verksamheterna.

De internationella finansiella institutionerna spelar en värdefull roll för att främja en hållbar ekonomisk utveckling, en global ekonomisk och finansiell stabilitet och en övergång till marknadsekonomi samt för att bekämpa fattigdom.

G20, en informell grupp av världens största ekonomier, har i samband med finanskrisen blivit ett centralt organ för global koordinering av krishantering. I samband med sina möten under 2009 enades länderna inom G20 om att säkerställa att de internationella finansiella institutionerna har tillräckliga resurser för att möta det ökade behov av finansiering som har följt med finanskrisen. Finanskrisen har medfört att de internationella finansiella institutionerna behövt axla en större roll då privat finansiering kraftigt minskade.

G20 anser att ökade resurser samt en ökad effektivitet, legitimitet och anpassningsförmåga är nödvändiga för att göra institutionerna till effektiva verktyg för att bidra till ekonomisk återhämtning och motarbeta framtida kriser.

Liknande slutsatser har dragits i samband med möten i respektive institutions policyskapande organ, där samtliga medlemsländer inklusive Sverige är representerade.

Mot denna bakgrund har flera internationella finansiella institutioner efterfrågat kapitalhöjningar. Kapitalhöjningar har redan beslutats i Europeiska investeringsbanken (prop. 2008/09:116, bet. 2008/09:FiU36, rskr. 2008/09:200) och Asiatiska utvecklingsbanken (prop. 2009/10:1 utg.omr. 7, bet. 2009/10:UU2, rskr. 2009/10:88). Kapitalhöjningar är även aktuella i Afrikanska utvecklingsbanken och Interamerikanska utvecklingsbanken (se utg.omr. 7 avsnitt 3.7).

Sverige har verkat för att institutionerna ska ha tillräcklig kapacitet för att kunna hantera nya utmaningar, men har samtidigt intagit en restriktiv hållning till kapitalhöjningar. Sverige har betonat att förslag om permanenta kapitalhöjningar ska baseras på noggranna analyser av institutionernas långsiktiga resursbehov och av hur de begränsade resurserna ska kunna användas så effektivt som möjligt. Tillfälligt ökade kreditvolymen bör reduceras när behoven åter har normaliserats. Sverige har vidare betonat att institutionerna ska utveckla och effektivisera sin verksamhet i enlighet med varje institutions komparativa fördel och kärnmandat samt att verksamhetens resultat noggrant ska följas upp. Institutionerna bör med sin finansiering bidra till att åtgärda marknadsmisslyckanden och ge ett mervärde jämfört med annan finansiering samt fungera som en hävstång för andra, särskilt privata, aktörers medverkan som finansiärer. Sverige har fått ett bra genomslag för dessa synpunkter och utformningen av kapitalhöjningarna svarar mot det som Sverige verkat för. Därför anser regeringen att de aktuella kapitalhöjningarna i IBRD, EBRD och NIB bör genomföras så att dessa institutioner ska kunna svara upp mot de ökade krav som ställs till följd av finanskrisen. Regeringen har därför i institutionernas beslutande organ ställt sig bakom förslagen till kapitalhöjningar.

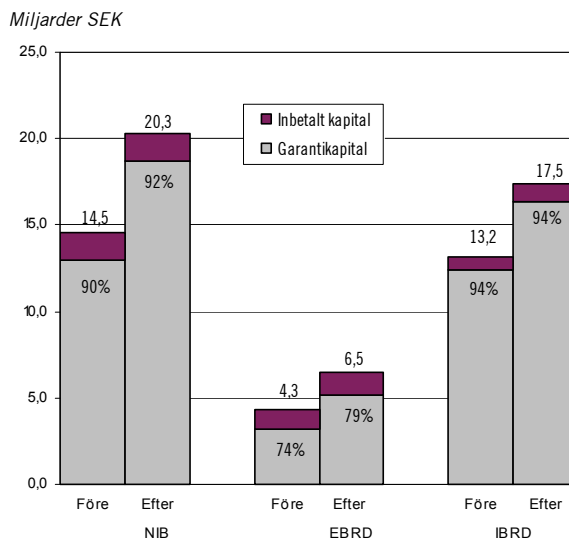
De internationella finansiella institutionernas ägarkapital består dels av en mindre del inbetalt kapital, dels av en större del garantikapital. Det inbetalda kapitalet disponeras av institutionerna i den löpande verksamheten, medan garantikapitalet stärker institutionernas kreditvärdighet och ger lägre upplåningskostnader på marknaden, vilket möjliggör goda lånevillkor för

institutionernas låntagare. Garantikapitalet betalas inte ut till institutionerna utan medlemsländerna förbinder sig att tillhandahålla det vid behov.

I de fall låntagare inte kan betala tillbaka lån täcks förlusterna först och främst av institutionens reserver. De aktuella institutionerna har från sina vinster ackumulerat betydande reserver som fungerar som riskbuffertar. Det är först om institutionerna drabbas av mycket stora förluster som medlemsländernas garantikapital skulle kunna behöva tas i anspråk. Det faktum att institutionerna är prioriterade fordringsägare, samt deras långa erfarenhet av att bedöma och hantera kreditrisker, ger goda förutsättningar för att garantiåtagandena inte ska behöva tas i anspråk. De finansiella institutionernas utlåningsbegränsningar ska vidare säkerställa att utlåningen är hållbar. Utlåningsbegränsningarna utgår vanligtvis från att utlåningen sätts i relation till ägarländernas totala kapitalinsats (dvs. både inbetalt och garanterat kapital) och institutionens uppbyggda reserver. Det har hittills inte förekommit att garantikapital i någon av de aktuella institutionerna behövt infrias.

De aktuella höjningarna av garantikapital påverkar inte statsbudgetens saldo, statsskulden eller det finansiella sparandet. Det beror på att garantikapital till vissa internationella finansiella institutioner är undantagna från de krav på avsättningar till Riksgäldskontorets garantireserv som generellt gäller för statliga garantier (prop. 2001/02:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 7.2.3, bet. 2001/02:FiU1 s. 290–292).

Diagram 12.1 Sveriges ägarkapital i NIB, EBRD och IBRD, före och efter de föreslagna kapitalhöjningarna

Källa: Egna beräkningar.

Anmärkning: Beloppen i svenska kronor är avrundade och beroende av växelkursen med euro och dollar. Procentsiffrorna avser garantikapitalets andel av det totala kapitalet.

12.5 Budgetförslag

12.5.1 Kapitalhöjning i Europeiska utvecklingsbanken (EBRD)

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att Sverige medverkar i kapitalhöjningen i Europeiska utvecklingsbanken (EBRD) samt bemyndigar regeringen att ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier till EBRD som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till ett belopp om högst 541 590 000 euro.

Skälen för regeringens förslag: EBRD:s uppdrag är att främja övergången till marknadsekonomi i de tidigare planekonomierna i Central- och Östeuropa och Centralasien.

EBRD ska enligt sina stadgar göra en översyn av sitt kapital minst vart femte år. Den fjärde översynen, CRR4, tidigarelades ett år med anledning av G20:s ovannämnda uppmaning till de internationella finansiella institutionerna att se till att deras kapital är tillräckligt för att de ska kunna medverka i krisbekämpningen.

Utfallet av kapitalöversynen, som avser 2011–2015, innefattar överenskommelser om bankens verksamhetsvolym, strategiska inriktning,

geografiska prioriteringar samt kapitalhöjningens finansiella konstruktion och villkor.

När det gäller verksamhetsvolymen (lån, aktiekapital, garantier) är avsikten att banken ska kunna ha en volym på upp till 9 miljarder euro per år 2010–2012 och upp till 8,5 miljarder euro per år 2013–2015. Denna volym är väsentligt högre än den som gällde före den ekonomiska och finansiella krisen. EBRD har ett krav i sina stadgar på att utestående lån, aktiekapital och garantier högst får motsvara summan av garantikapitalet, det inbetalda kapitalet och bankens reserver. Bankens prognoser visar att de planerade verksamhetsvolymerna inte är möjliga utan en höjning av kapitalet.

Efter omfattande analysarbete och diskussioner mellan bankens medlemsländer slutfördes översynen vid bankens årliga guvernörmöte i maj 2010. Guvernörsstyrelsen fattade då beslut om en 50-procentig höjning av bankens kapital med 10 miljarder euro till totalt 30 miljarder euro.

EBRD:s verksamhet är inriktad på den privata sektorn. Den strategiska inriktningen för CRR4-perioden innefattar stöd till institutionsuppbyggnad, företagssektorn, den finansiella sektorn, energieffektivitet och utbyggnad av infrastruktur. Genomgående gäller att EBRD ska främja miljömål. Geografiskt görs för CRR4-perioden en prioritering av de verksamhetsländer som ligger tidigt i transitionsprocessen (Centralasien, Vitryssland, Ukraina, Moldavien och Kaukasus) samt därutöver västra Balkan och det nya verksamhetslandet Turkiet.

När det gäller kapitalhöjningens finansiella konstruktion och villkor valdes en icke tidigare använd modell som ansågs lämplig med hänsyn till det delvis tillfälliga behovet och statsfinansiella begränsningar hos ägarna. Höjningen fördelas på 1 miljard euro i inbetalt kapital och 9 miljarder euro i garantikapital. Det inbetalda kapitalet ökas genom en överföring från bankens reserver, dvs. ackumulerade vinstmedel. Andelen garantikapital är hög jämfört med tidigare tillskott av ägarkapital i banken, då andelen uppgått till 75 procent. Med den valda konstruktionen behövs inte någon inbetalning från ägarna.

Höjningen av garantikapitalet ska enligt guvernörsstyrelsens beslut ha en temporär karaktär. Skälet till detta är att höjningen motiveras av den globala krisen. När effekterna av krisen klingat av i verksamhetsregionen bör

banken återgå till sin tidigare verksamhetsvolym. Då bör också en del av garantikapitalet kunna återföras till ägarna. De exakta reglerna och villkoren för återföringen utgör en del av guvernörsstyrelsens överenskommelse om kapitalhöjningen. En beräkning av återföringens storlek ska göras 2015, enligt vilken 87 procent av det icke utnyttjade stadgeenliga kapitalet ska vara kvar i banken, medan det överskjutande kapitalet återförs. Återföringen förväntas enligt dagens prognoser bli ca 20 procent av kapitalhöjningen, men kan bli större, mindre eller helt utebli beroende på variationer i bankens utlåning, resultat och växelkursutveckling i förhållande till prognoserna. Hänsyn kommer även att tas till bankens finansiella ställning och det vid den tiden rådande ekonomiska läget.

Sverige har i samband med kapitalöversynen ställt sig positivt till att EBRD tillförsäkras resurser för att fortsätta med sin tillfälliga, extraordinära aktivitetsökning för att motverka krisen i en region som till stor del utgör Sveriges närområde. Sverige har vidare stött inriktningen att ingen direkt inbetalning från ägarna ska göras och har verkat för en återföring av det garantikapital som inte behövs efter krisen.

För svensk del innebär medverkan i kapitalhöjningen att Sverige har möjlighet att teckna upp till 20 529 andelar om vardera 10 000 euro i garantikapital, dvs. 205 290 000 euro motsvarande ca 2,0 miljarder kronor. Vidare har Sverige tilldelats 2 303 andelar om vardera 10 000 euro, dvs. sammanlagt 23 miljoner euro, i inbetalt kapital genom överföring från bankens reserver. Sveriges kapitalandel i EBRD uppgår till 2,3 procent och förblir oförändrad om Sverige deltar i kapitalhöjningen fullt ut (under förutsättning att samtliga ägare tecknar maximalt antal andelar, vilket förväntas ske).

Regeringen anser att EBRD utför en viktig uppgift och att banken har svarat för viktiga bidrag i krisbekämpningen. EBRD:s insatser för finansiell stabilitet i Baltikum har haft direkta, gynnsamma effekter på svensk ekonomi. Den ekonomiska krisens effekter ser ut att dröja kvar längre i EBRD:s verksamhetsregion än i andra delar av världen, och de finansiella marknaderna i regionen förväntas inte kunna fungera normalt förrän återhämtningen kommit längre. Det är därför viktigt att EBRD genom kapitalhöjningen får finansiella möjligheter att upprätthålla och utöka sin verksamhetsvolym.

Genom att teckna ytterligare garantikapital tar Sverige på sig mer risk. Denna risk är beroende av bankens resultat, utlåningspolitik, finansiella ställning och dess status som prioriterad fordringsägare. EBRD verkar generellt sett i en riskfylld miljö, eftersom utlåningen i hög grad går till den privata sektorn i en svår ekonomisk miljö. Erfarenheten visar dock att banken trots detta lyckats väl med att begränsa sina kreditförluster, även under krisen. Med undantag för 2009 och 2010 har banken alltid gått med vinst. Bankens reserver (ackumulerade vinster) uppgick per den 31 december 2009 till 6 317 miljoner euro, vilket motsvarade ca 25 procent av de utestående lånen. Det finns därmed en betydande buffert som kan användas innan det blir aktuellt att söka infriande av ägarnas garanti eller be dem om ytterligare kapitaltillskott. Det bör tilläggas att bankens ovan nämnda låga stadgemässiga förhållande (1:1) mellan total utlåning och kapital är ett uttryck för att banken ska kunna verka i en riskfylld miljö med bibehållen stark kapitalbas.

12.5.2 Kapitalhöjning i Nordiska investeringsbanken (NIB)

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att Sverige medverkar i kapitalhöjningen i Nordiska Investeringsbanken (NIB) samt bemyndigar regeringen att ikläda staten betalningsansvar i form av statliga garantier till NIB som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till ett belopp om högst 1 963 299 161 euro.

Riksdagen godkänner ändringen av stadgarna i NIB som innebär att kapitalstocken ökar i enlighet med kapitalhöjningen.

Skälen för regeringens förslag: NIB ägs av de nordiska och baltiska länderna. Bankens uppdrag är att främja hållbar tillväxt i ägarländerna genom att tillhandahålla långfristig finansiering till projekt som främjar konkurrenskraft och miljö. NIB:s prioriterade sektorer är miljö, klimat, energi, transport och logistik samt innovation. Utlåningen är fokuserad på den privata sektorn, men sker också i viss utsträckning till den offentliga sektorn. NIB ger lån på marknads-mässiga villkor till projekt i främst Norden och Baltikum, men även i viss utsträckning utanför ägarländerna. Utlåningen utanför ägarländerna

garanteras av särskilda reserver och ägargarantier. Den aktuella kapitalhöjningen avser utlåningen i ägarländerna.

NIB har närmat sig de utlåningsbegränsningar som är reglerade i bankens stadgar, dvs. en total utlåning om högst 250 procent av ägarkapitalet och bankens reserver. NIB har efterfrågat en kapitalhöjning dels för att kunna svara på den ökade efterfrågan på finansiering i samband med finanskrisen, dels eftersom NIB bedömer att behovet av finansiering från banken av följande skäl även fortsättningsvis kommer att ligga på en hög nivå:

- Det finns långsiktiga investeringsbehov i ägarländerna inom NIB:s fokussektorer, främst inom sektorerna miljö, energi och infrastruktur.

- Det finns stora behov av finansiering för att möta klimatförändringarna och förbättra miljön i Östersjöområdet.

- Tillgången på finansiering från marknaden, särskilt långfristiga lån, förväntas vara fortsatt låg de kommande åren på grund av större försiktighet och striktare reglering.

NIB:s guvernörsstyrelse fattade i juni 2010 enhälligt beslut om en kapitalhöjning. NIB:s garantikapital ska enligt beslutet öka med 2 miljarder euro till totalt 6 141 903 086 euro. Hela kapitalhöjningen består av garantikapital, vilket innebär att det inte krävs någon inbetalning från ägarna. Beslutet förutsätter en ändring av NIB:s stadgar för att dessa ska återge bankens korrekta kapitalstock efter kapitalhöjningen.

I likhet med vad som gäller för kapitalhöjningen i Europeiska utvecklingsbanken (EBRD) finns ett temporärt inslag i överenskommen om kapitalhöjning i NIB. En ny översyn av kapitalbehovet ska göras 2015. Översynen innehåller en möjlighet till återföring av delar av kapitalhöjningen till ägarländerna. Enligt överenskommelsen kan det kapital återföras som inte behövs för att uppnå en 70-procentig nyttjandegrad av bankens utlåningstak. Denna konstruktion har valts för att skapa en viss flexibilitet beroende på hur tillgången på finansiering på marknaderna och behovet av NIB:s utlåning utvecklar sig. Kapitalhöjningen kombineras vidare med ett totalt tak på utlåningen under 2011–2015 på 9 miljarder euro. Enligt bankens prognoser för utlåningen och resultatet under perioden innebär detta att ca 20 procent av kapitalhöjningen kommer att kunna återföras efter översynen 2015. Det faktiska utfallet kan dock bli både större och mindre beroende på

variationer i bankens utlåning, resultat och växelkursutveckling i förhållande till prognoserna.

Kapitalhöjningen kombineras också med ett stärkt fokus på NIB:s kärnmandat att främja konkurrenskraft och miljö. I överenskommelsen finns därför mål om att 90 procent av all ny utlåning ska ske inom bankens fokussektorer och att 90 procent av bankens projekt ska bedömas ha en god eller utmärkt mandat-uppfyllnad enligt bankens bedömningsskala. Dessa mål är högre än de resultat som banken uppvisat tidigare.

Regeringen anser att NIB spelar en viktig roll för att genomföra EU:s strategi för Östersjöregionen genom att finansiera projekt som stärker regionens konkurrenskraft och förbättrar Östersjöns miljö, samt även för att finansiera klimatsatsningar. NIB fungerar som ett alternativ när tillgången på långfristig finansiering på marknaden är låg. Sverige har i kapitalhöjningsdiskussionerna verkat för och fått stöd för dels ett höjt fokus på bankens mandat-uppfyllnad, dels en restriktiv ansats genom att en del av kapitalhöjningen kan komma att återföras efter kapitalöversynen 2015.

Sveriges del av kapitalhöjningen är 601 380 000 euro, motsvarande ca 5,7 miljarder kronor. Kapitalhöjningen fördelas mellan ägarländerna i enlighet med en fördelningsnyckel baserad på ett genomsnitt av respektive lands bruttonationalinkomst (BNI) för 2007 och 2008. Sveriges ägarandel i NIB är i dagsläget 36,7 procent, men kommer efter kapitalhöjningen att bli 34,6 procent. Förändringen beror på att den svenska BNI:n nu är något mindre i förhållande till ägarländernas totala BNI än vad som var fallet vid tidigare kapitalhöjningar.

Genom att teckna ytterligare garantikapital tar Sverige på sig mer risk. Denna risk är beroende av bankens resultat, utlåningspolitik, finansiella ställning, samt dess status som prioriterad fordringsägare. NIB bedöms dock ha en god förmåga att bedöma och hantera risk. Bankens resultat har hittills varit positivt alla år utom 2008, då bankens finansiella instrument tappade mycket i värde på grund av finanskrisen. Under 2009 uppnåddes återigen ett positivt resultat. Bankens reserver (ackumulerade vinster) uppgick per den 31 december 2009 till 1 623 miljoner euro, vilket motsvarar ca 12 procent av de utestående lånen. NIB ger normalt utdelning till ägarländerna. Detta skedde dock inte för 2008 och 2009. Utdelningarna förväntas nu

återupptas då NIB:s kapitalssituation har stärkts. I nominella termer har ägarländerna erhållit mer i form av ackumulerade utdelningar än summan av det kapital som de betalat in.

12.5.3 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tabell 12.1 Anslagsutveckling för 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tusental kronor

2009	Utfall	2 063	Anslags-sparande	323
2010	Anslag	2 200	Utgifts-prognos	1 897
2011	Förslag	2 370		
2012	Beräknat	2 370		
2013	Beräknat	2 370		
2014	Beräknat	2 370		

Anslaget används för att finansiera Sveriges årliga medlemsavgifter i Europarådets utvecklingsbank (CEB), Bruegel samt i European Institute of Public Administration (EIPA).

I enlighet med garantimodellen ska även anslaget kunna belastas om garantier till vissa internationella finansieringsinstitut behöver infrias.

Anslaget används också för att finansiera garantiavgiften till Riksgäldskontoret för Sveriges Hus i Sankt Petersburg.

Regeringens överväganden

Tabell 12.2 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010 ¹	2 200	2 200	2 200	2 200
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-400	-400	-400	-400
Överföring till/från andra anslag	550	550	550	550
Övrigt	20	20	20	20
Förslag/beräknat anslag	2 370	2 370	2 370	2 370

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Anslaget ökades tillfälligt 2010 med 400 000 kronor till följd av valutakursförändringar och

höjd avgift för medlemskap i Bruegel. Dessa medel återförs 2011 till anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket*.

Från och med 2011 ökas anslaget med 570 000 kronor för EIPA-avgiften. Anslaget 1:1 *Statskontoret* minskas samtidigt med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att anslaget för 2011 uppgår till 2 370 000 kronor. Även för 2012, 2013 och 2014 beräknas anslaget till 2 370 000 kronor.

13 Kredit till annan stat

13.1 Omfattning

Avsnittet Kredit till annan stat omfattar Sveriges krediter till Island och Lettland.

13.2 Mål

Målet för krediterna till andra stater är att genom internationellt samarbete mildra effekterna av den finansiella krisen i Sveriges närområde och bidra till att motverka att en finansiell kris i en stat sprids till andra stater och därigenom skapar allvarliga problem i det finansiella systemet regionalt.

13.3 Resultatredovisning

13.3.1 Bakgrund

I första hand ges stöd till ett land i kris genom de internationella finansiella institutionerna. Ofta vänder sig ett land i en sådan situation till Internationella valutafonden (IMF) för att söka betalningsbalansstöd, som syftar till att stabilisera ekonomin. EU kan också tillhandahålla vissa lån. Utlåningen från IMF och EU sker normalt inom ramen för ett- eller fleråriga stabiliserings- och reformprogram med mål för finans- och penningpolitiken på medellång sikt samt krav på strukturella reformer, som t.ex. åtgärder för att lösa problem i banksektorn. Vidare krävs att det berörda landets regering bedöms ha viljan och kapaciteten att genomföra det överenskomna ekonomiska åtgärdsprogrammet. Andra multi-

laterala finansieringsinstitutioner, t.ex. institutionerna inom Världsbanksgruppen, Nordiska investeringsbanken och Europeiska investeringsbanken kan också bistå med finansiering, men då främst som projektstöd till privat eller offentlig sektor.

Det finns gränser för hur stora insatser IMF och EU kan göra för ett enskilt land. Institutionerna har i likhet med vanliga banker interna regler för riskexponering. Som ett komplement till IMF:s och EU:s insatser samt eventuell annan multilateral finansiering kan bilateralt stöd behöva ges i särskilda fall. Detta kan vara motiverat vid allvarliga kriser i enskilda länder, då det finns risk för särskilt långtgående konsekvenser, eller på grund av att en kris kan spridas regionalt. När kompletterande bilateralt stöd krävs tillfrågas företrädesvis länder med nära ekonomiska och politiska förbindelser till det krisdrabbade landet. Insatserna samordnas i sådana fall av de deltagande länderna, IMF och EU, i syfte att åstadkomma en rimlig bördefördelning.

13.3.2 Island

Riksdagen beslutade den 25 februari 2009 att bemyndiga regeringen att under 2009 besluta om en kredit till Island om högst 6,5 miljarder kronor som ett tillägg till IMF:s finansiella stöd till Island (prop. 2008/09:106, bet. 2008/09:FiU34, rskr. 2008/09:177). Den 25 juni 2009 beslutade regeringen att underteckna låneavtal för en kredit till Island (dnr Fi2009/4680). Avtalen undertecknades den 1 juli 2009. Krediten uppgår till 495 miljoner euro. Regeringen har i skrivelsen Villkoren för

Sveriges kredit till Island (skr. 2008/09:230, bet. 2009/10:FiU8, rskr. 2009/10:20) redogjort för den ekonomiska situationen i Island, landets genomförande av det reformprogram som presenterats för IMF och villkoren för Sveriges kredit till Island.

Sedan regeringen i juli 2009 beslutade skrivelsen angående Island har stabiliseringen av den isländska ekonomin fortsatt. En jämförelse mellan prognosen från det isländska finansministeriet från maj 2009 som redovisades i skrivelsen och den isländska centralbankens senaste prognos från augusti 2010 visar följande förändringar. BNP-fallet har inte blivit så kraftigt som förväntades, främst på grund av en större privat konsumtion. Återgången till tillväxt bedöms dock nu ske något senare, 2011 i stället för 2010, främst till följd av mindre investeringar. Inflationen har fortsatt att sjunka, dock i en något lägre takt än vad som hade förväntats.

Efter den kraftiga deprecieringen av den isländska kronan i samband med finanskrisen stabiliserades kronan under inledningen av IMF-programmet och har nu stärkts något. Den isländska centralbanken har kunnat fortsätta att sänka räntan. De fleråriga underskotten i bytesbalanserna har minskat kraftigt. Den finanspolitiska konsolideringen fortsätter för att uppnå målet om ett primäröverskott 2011 och ett generellt budgetöverskott 2013. Arbetslösheten har under krisen ökat kraftigt från knappt 2 procent 2008 till en förväntad nivå på 8,5 procent 2010.

Tabell 13.1 Island. Ekonomiska nyckeldata 2009–2012

Procentuell volymförändring om inte annat anges

	2009	2010*	2011*	2012*
BNP	-6,5	-1,9	2,4	1,7
Privat konsumtion	-14,6	0,5	3,3	3,5
Offentlig konsumtion	-3	-3,2	-3,8	-2,4
Bruttoinvesteringar	-49,9	-3,8	24,6	6,3
Total export	6,2	-1,2	1,2	1,8
Total import	-24	1,3	3,7	3,5
Bytesbalans (% av BNP)	-3,8	-2,2	-3,7	-2,6
Budgetsaldo (% av BNP)	-12,4	-9,4	-5,3	-1,3
Statsskuld (% av BNP)	105,1	119,9	110,7	105
Arbetslöshet (% av arbetskraften)	8	8,5	7,7	5,9
Inflation (årsnitt %)	12	5,7	2,8	2,2

* Prognos

Källa: Isländska centralbanken, augusti 2010, och IMF.

Islands ekonomiska reformprogram, som stöds av IMF, syftar främst till att stabilisera växel-

kursen, rekonstruera banksystemet och uppnå hållbara offentliga finanser. Islands genomförande av reformprogrammet fortsätter. Efter vissa förseningar godkändes den första programöversynen i IMF:s styrelse den 28 oktober 2009, den andra översynen den 16 april 2010 och den tredje översynen den 29 september 2010. Programmet löpte ursprungligen till utgången av november 2010, men har sedermera förlängts till utgången av augusti 2011.

Den isländska ekonomin står inför fortsatta utmaningar. Det är av stor vikt att förtroendet för Island stärks på de internationella finansmarknaderna. En fortsatt ambitiös finanspolitisk konsolidering, närmast i budgeten för 2011, är viktig för att säkra den medelfristiga hållbarheten i de offentliga finanserna, inklusive en minskande statsskuld. Ytterligare arbete med reformer och omstrukturering av den finansiella sektorn är också viktigt.

Islands efterlevnad av landets internationella åtaganden, inklusive EU:s insättningsgaranti-direktiv som är en del av EES-avtalet, är också viktig för att stärka förtroendet för Island på de internationella finansmarknaderna. Enligt direktivet ska ett land ha ett insättningsgarantisystem som betalar ut ersättning till insättare i kreditinstitut som auktoriseras i landet, om insättningar upp till ett visst belopp blir indisponibla. Garantisystemet ska även omfatta insättningar som gjorts i kreditinstitutets filialer i andra medlemsstater. Det är därför angeläget att en överenskommelse kan nås mellan Island och Storbritannien respektive Nederländerna om att täcka de belopp som betalats ut från dessa länders garantisystem för att ersätta insättare i isländska Landsbankis filialer (Icesave) i Storbritannien och Nederländerna. En stor del av garantiåtagandena förväntas kunna täckas av avyttringar av Landsbankis tillgångar. Storbritannien och Nederländerna har gjort åtaganden att ställa upp med lån till Island så att landet kan återbetala garantibeloppen, men inget slutligt avtal om dessa s.k. Icesave-lån har ännu ingåtts.

Efter det att Island återvunnit förtroendet på de internationella finansmarknaderna kommer landet kunna avskaffa restriktionerna för valuta-växling och kapitalkontrollerna.

Den svenska krediten är en del av de nordiska ländernas (Danmark, Finland, Norge och Sverige) krediter till Island på totalt 1,775 miljarder euro. Utlåningen från de nordiska länderna

sker inom ramen för Islands IMF-program och utbetalningarna av de bilaterala lånen sker i fyra lika stora belopp, i takt med att IMF:s styrelse godkänner sina översyner av IMF-programmet.

De nordiska långivarna har uppställt ett generellt villkor om att Island ska fortsätta att leva upp till sina internationella åtaganden, inklusive vad som gäller enligt insättningsgarantidirektivet. Innan IMF:s styrelse godkände den första översynen av IMF-programmet kunde den isländska regeringen redovisa framsteg i förhandlingarna med Storbritannien och Nederländerna och inför de andra respektive tredje översynerna av IMF-programmet gjorde den isländska regeringen förnyade åtaganden att nå en överenskommelse med Storbritannien och Nederländerna i frågan.

Efter godkännandet av den första översynen av IMF-programmet begärde Island i slutet av december 2009 utbetalning av knappt 70 procent av den tillgängliga första fjärdedelen av de nordiska krediterna, eller 300 miljoner euro, varav Sveriges del var 84 miljoner euro. Resterande del av den första utbetalningen, 143,75 miljoner euro, senarelades i enlighet med Islands önskemål. Efter godkännandet av den andra IMF-översynen betalades det andra delbeloppet och det återstående lånebeloppet efter den första översynen ut i slutet av juni 2010. Därmed har totalt hälften av de nordiska krediterna utbetalats till Island, dvs. totalt 887,5 miljoner euro, varav 247,5 miljoner euro härrör från Sverige.

Ytterligare framsteg för att nå en överenskommelse mellan Island och Storbritannien respektive Nederländerna om Islands åtaganden enligt insättningsgarantidirektivet kommer vara viktiga framöver.

13.3.3 Lettland

Riksdagen bemyndigade den 17 december 2009 regeringen att under 2010 besluta om kredit till Lettland om högst 720 miljoner euro som ett tillägg till IMF:s och EU:s finansiella stöd till Lettland. Den svenska krediten är en del av de nordiska ländernas (Danmark, Estland, Finland, Norge och Sverige) krediter till Lettland på totalt 1,9 miljarder euro. Riksdagen tillkännagav också som sin mening att det var viktigt att regeringen återkom till riksdagen med information om villkoren för krediten i samband med

den första utbetalningen av krediten (prop. 2009/10:1 utg.omr. 2, bet. 2009/10:FiU2, rskr. 2009/10:163).

Regeringen beslutade den 23 juni 2010 att underteckna låneavtal för en kredit till Lettland (dnr Fi2010/1673). Avtalen undertecknades den 21 september 2010. Krediten uppgår till 720 miljoner euro, vilket för närvarande motsvarar ca 6,8 miljarder kronor. Regeringen gav samtidigt Riksgäldskontoret i uppdrag att handlägga krediten (dnr Fi2010/3500).

Regeringen har i skrivelsen Villkoren för Sveriges kredit till Lettland (skr. 2009/10:244) redogjort för villkoren för krediten samt den ekonomiska situationen i Lettland. Av skrivelsen framgår att landets ekonomiska läge har stabiliserats och att möjligheterna att finansiera budgetunderskottet genom marknadsupplåning förbättrats avsevärt. Mot den bakgrunden har den lettiska regeringen förklarat att den tills vidare inte har för avsikt att begära någon utbetalning av de nordiska lånen eller andra bilaterala lån.

Det ekonomiska läget i Lettland har sedan skrivelsen beslutades fortsatt att förbättras. Enligt preliminära uppgifter växte BNP under det andra kvartalet 2010 med 0,1 procent jämfört med första kvartalet. Därmed har BNP nu ökat under två kvartal i rad, vilket tyder på att utfallet för helåret 2010 kan bli väsentligt bättre än den tidigare förutsedda minskningen av BNP med 3,5 procent. Under den senaste tolv månadersperioden minskade BNP med 3 procent. Industriproduktionen och exporten fortsatte att öka under andra kvartalet 2010. Landets internationella konkurrenskraft verkar således ha förbättrats ytterligare.

14 God redovisningssed för företag och organisationer

14.1 Omfattning

Området omfattar Bokföringsnämnden och dess normgivning i redovisningsfrågor.

14.2 Mål

Bokföringsnämnden är statens expertorgan på redovisningsområdet och ansvarar för utveckling av god redovisningssed. Verksamheten ska också bidra till att förbättra standarden i mindre och medelstora företags redovisning.

14.3 Resultatredovisning

14.3.1 Resultat

Bokföringsnämnden har under 2009 utfärdat kompletterande normgivning, biträtt Regeringskansliet i redovisningsfrågor, deltagit i utredningar inom kommittéväsendet samt avgett yttranden om god redovisningssed till domstolar i olika frågor. Samtidigt har nämnden svarat på cirka 3 000 frågor från företag. Regeringen bedömer att måluppfyllelsen är god.

Bokföringsnämnden har fortsatt arbetet med att förbättra myndighetens service och tillgänglighet. Under året har hemsidan gjorts mer lättillgänglig.

Under 2004 introducerades ett elektroniskt nyhetsbrev. Antalet prenumeranter har stadigt

ökat och vid utgången av 2009 hade nyhetsbrevet ca 6 100 prenumeranter.

Bokföringsnämnden arbetar med ett för nämnden stort och flerårigt projekt som syftar till att skapa fyra separata redovisningsregelverk utifrån organisationsform och storlek. Den första kategorin omfattar enskilda näringsidkare och handelsbolag som ägs av fysiska personer och som bedriver verksamhet i mindre omfattning. Kategori två omfattar aktiebolag och ekonomiska föreningar under en viss storlek samt de näringsidkare som inte kan eller vill tillhöra kategori ett. Den tredje kategorin omfattar större icke-noterade företag och de företag som skulle kunna tillämpa regelverken för kategori ett eller två men väljer att inte göra det. Den fjärde omfattar företag som i sin koncernredovisning följer de internationella redovisningsreglerna (IFRS).

Ett allmänt råd för enskilda näringsidkare i kategori ett togs fram 2006. Under 2009 har ett arbete pågått med att ta fram ett allmänt råd för de ideella föreningar som ingår i kategorin. Ett förslag till allmänt råd har remitterats och kommer att beslutas under 2010.

Under 2008 beslutades ett allmänt råd för mindre aktiebolag i kategori två. Ett allmänt råd för ekonomiska föreningar i samma kategori har beslutats under 2009. Reglerna kan tillämpas i årsredovisningar som upprättas per den 31 december 2009 eller senare.

Nämnden har under 2009 även arbetat med att ta fram ett allmänt råd för större icke-noterade företag i den tredje kategorin. Ett förslag har remitterats.

14.3.2 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att nämnden i hög grad bidrar till att uppfylla målet för området.

De redovisningsnormer som meddelas bidrar till att förbättra kvaliteten på företagens bokföring och bokslut vilket har stor betydelse för bl.a. skatteförvaltningens verksamhet. De ger också förutsättningar för banker och rådgivare att bättre kunna jämföra och analysera olika företags ekonomiska ställning.

Bokföringsnämndens normgivning och information har gjorts mera lättillgänglig och begriplig samt har blivit mer efterfrågad av småföretag och yrkesverksamma inom redovisningsområdet. Ytterligare steg har tagits mot att skapa redovisningsregler som är enklare att tillämpa för företag samt finansiell information som är mer begriplig.

Bokföringsnämnden har en betydande roll i regelförenklaringsarbetet för att minska företagens administrativa kostnader. Det förenklaringsarbete som bedrivits under flera år har gett resultat i form av ny lagstiftning som innehåller förenklade redovisningsregler.

14.4 Politikens inriktning

Bokföringsnämnden ska arbeta för att främja utvecklingen av god redovisningssed i företagens bokföring och offentliga redovisning. Verksamheten ska även under 2011 inriktas mot att förenkla regler och minska företagens administrativa kostnader.

14.5 Budgetförslag

14.5.1 1:13 Bokföringsnämnden

Tabell 14.1 Anslagsutveckling för 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor

2009	Utfall	8 640	Anslags-sparande	63
2010	Anslag	9 184 ¹	Utgifts-prognos	9 041
2011	Förslag	11 203		
2012	Beräknat	11 346 ²		
2013	Beräknat	11 502 ³		
2014	Beräknat	9 661 ⁴		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 11 239 tkr i 2011 års prisnivå.

³ Motsvarar 11 238 tkr i 2011 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 9 226 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget används för Bokföringsnämndens förvaltningskostnader.

Regeringens övervägande

Tabell 14.2 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010 ¹	8 684	8 684	8 684	8 684
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	43	126	248	455
Beslut	2 500	2 524	2 559	524
Överföring till/från andra anslag	-24	-24	-25	-25
Övrigt ³		36	36	23
Förslag/beräknat anslag	11 203	11 346	11 502	9 661

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2012–2014 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt. Anslaget minskar (2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Behovet av information om redovisningsregler till företag har ökat med anledning av flera aktuella förändringar i regelverket. Bokföringsnämndens anslag ökas därför varaktigt med 500 000 kronor från 2011. Vidare ökas anslaget med 2 000 000 kronor årligen under 2011, 2012 och 2013 för att nämnden ska kunna slutföra

arbetet med att skapa fyra separata redovisningsregulverk.

Anslaget minskas med 24 000 kronor från 2011 till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Anslaget minskas med 14 000 kronor från 2014 till följd av att vissa gemensamma e-förvaltningsprojekt genomförs.

Regeringen föreslår att anslaget för 2011 uppgår till 11 203 000 kronor. För 2012 beräknas anslaget till 11 346 000 kronor. För 2013 beräknas anslaget till 11 502 000 kronor. För 2014 beräknas anslaget till 9 661 000 kronor.

15 Riksrevisionen

15.1 Riksrevisionen

Riksrevisionen är en del av riksdagens kontrollmakt och ansvarar för oberoende granskning av statlig verksamhet. Granskningen omfattar såväl effektivitetsrevision som årlig revision. Riksrevisionen företräder Sverige som det nationella revisionsorganet i internationella sammanhang. Myndigheten ska bedriva internationellt utvecklingssamarbete och kan i övrigt inom sitt verksamhetsområde utföra uppdrag och tillhandahålla tjänster internationellt. För sin verksamhet disponerar Riksrevisionen anslagen 1:15 *Riksrevisionen* inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning samt anslaget 1:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete* inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

15.2 Mål för Riksrevisionen

15.2.1 Uppgifter

Riksrevisionen är en myndighet under riksdagen. Målen för Riksrevisionens verksamhet tar sin utgångspunkt i den roll och de uppgifter som riksdagen lagt fast i regeringsformen och i annan lagstiftning. Riksrevisionen granskar hela beslutskedjan i den verkställande makten och förser riksdagen med ett kvalificerat beslutsunderlag. Detta ställer stora krav på myndigheten. Riksrevisionen måste präglas av hög effektivitet och kvalitet. Riksrevisionen bör sträva efter att utföra sina uppgifter på ett sådant sätt att myndigheten utgör ett föredöme i statsförvaltningen.

15.2.2 Verksamhetsmål

Riksrevisionen redovisar sin verksamhet i fyra verksamhetsgrenar: årlig revision, effektivitetsrevision, internationellt utvecklingssamarbete och omvärldsriktad verksamhet.

Målet för den årliga revisionen är att i enlighet med god revisionssed och i tid avlämna revisionsberättelser avseende årsredovisningen för de granskningsobjekt som omfattas av lagen (2002:1022) om statlig revision.

Målet för effektivitetsrevisionen är att genom granskningsverksamhet främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser. För granskningsverksamheten gäller vidare att den ska vara relevant och intressant, hålla hög kvalitet samt att den ska nå en hög verkningsgrad.

Målet för det internationella utvecklingssamarbetet är att inom ramen för svensk biståndspolitik stärka de nationella revisionsorganens kapacitet och förmåga att bedriva offentlig revision, stärka parlamentens kontrollmakt samt bidra till uppbyggnaden av en god förvaltning och korruptionsbekämpning i utvecklingsländer.

Målet för verksamhetsgrenen omvärldsriktad verksamhet är att befästa och befrämja revisionens roll, nationellt och internationellt, samt att öka genomslaget av Riksrevisionens verksamhet.

15.3 Resultatredovisning

15.3.1 Resultat

Riksrevisionen nådde under 2009 ett tillfredsställande resultat inom samtliga av sina verksamhetsgrenar. Inom effektivitetsrevisionen slutfördes 30 effektivitetsgranskningar. Granskningen utfördes huvudsakligen inom ramen för de fastställda granskningsstrategierna. Den årliga revisionen av myndigheternas årsredovisningar för 2008 genomfördes enligt god sed, och samtliga 286 revisionsberättelser lämnades i rätt tid. Revisorsintyg lämnades i förekommande fall avseende myndigheternas delårsrapporter.

Inom Riksrevisionens internationella utvecklingssamarbete genomfördes planerade aktiviteter huvudsakligen i enlighet med planen och den fastställda inriktningen.

Den omvärldsriktade verksamheten ökade i omfattning, dels genom nya uppdrag inom ramen för den internationella organisationen för högre revisionsorgan (INTOSAI), dels genom ökade kommunikationsinsatser i anslutning till genomförda granskningar.

Inför 2009 fanns det efter Riksrevisionens ekonomiska besparingar under 2008, ett stort behov av rekrytering och kompetensförstärkning. Stora insatser har också genomförts under 2009 för att säkerställa nödvändig kompetens, inte bara genom en ökning av antalet anställda, utan också genom ett större inslag av extern kompetens. Den externa kompetensen omfattar såväl kompetens i universitet och högskolor som Riksrevisionen samverkar med som andra konsulter. Granskningsverksamheten har varit prioriterad. Under 2009 har också flera investeringar och utvecklingsinsatser genomförts som inte kunde genomföras under 2008. Sammantaget har detta inneburit att de gemensamma kostnaderna har ökat något.

Riksrevisionen har under 2009 inom samtliga verksamhetsgrenar fortsatt utvecklingen av kvalitetsinsatserna. Inom effektivitetsrevisionen har en studie genomförts i samarbete med Uppsala universitet i syfte att få till stånd en extern bedömning av kvaliteten i granskningsrapporterna och av hur kvaliteten utvecklas över tid. En första genomgång av ett antal granskningsrapporter från 2009 visade att dessa lever upp till kvalitetskraven. Studien gav även värdefulla erfarenheter för den fortsatta utvecklingen

av ett system för extern kvalitetsbedömning av rapporter.

Inom den årliga revisionen genomfördes en anpassning av vägledningar och kvalitetsarbete till nya internationella standarder. Här har också tydliggjorts att granskningen ska avse om årsredovisningen är rättvisande. En större enkätundersökning om hur de granskade myndigheterna uppfattar kvaliteten i den årliga revisionen genomfördes och visade ett gott resultat.

Inom det internationella utvecklingssamarbetet har enkäter skickats till samtliga av Riksrevisionens samarbetspartner i syfte att bedöma resultatet av samarbetsprojekten och Riksrevisionens insatser inom ramen för dessa. Samtliga samarbetspartner har uttryckt sig positivt om samarbetet med Riksrevisionen.

Inom den omvärldsriktade verksamheten har insatserna ökat såväl nationellt som internationellt för att utveckla, men också sprida kunskap om revisionens roll och metoder. Uppföljningen av genomslaget av revisionens iakttagelser har vidareutvecklats.

Tabell 15.1 Kostnadernas fördelning mellan verksamhetsgrenarna (2009)

Tusental kronor

Årlig revision	118 929
Effektivitetsrevision	132 758
Internationellt utvecklingssamarbete	33 801
Omvärldsriktad verksamhet	32 117

15.3.2 Analys och slutsatser

Resultaten av Riksrevisionens verksamhet redovisas i myndighetens årsredovisning. Riksrevisionen redovisar även i en särskild rapport en uppföljning av genomförda granskningar.

Riksrevisionens styrelse kan konstatera att Riksrevisionen har genomfört verksamheten så att målen nåtts och att verksamhetens volym 2009 motsvarat anvisade medel under anslaget 1:15 *Riksrevisionen*. Styrelsen bedömer därför att anslagstilldelningen de kommande åren endast bör påverkas av pris- och löneomräkningen.

För anslaget 1:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete* har 93,8 procent av anvisade medel utnyttjats. Styrelsen bedömer att verksamheten fortsatt bör bedrivas på en nominellt oförändrad nivå.

15.4 Revisionens iakttagelser

Finansutskottet har uppdragit åt en revisionsbyrå att utföra extern revision av Riksrevisionen. Revisionen har i sin revisionsberättelse bedömt att Riksrevisionens årsredovisning är i allt väsentligt rättvisande.

15.5 Budgetförslag

15.5.1 1:15 Riksrevisionen

Tabell 15.2 Anslagsutveckling för 1:15 Riksrevisionen

Tusental kronor

2009	Utfall	286 823	Anslags-sparande	4 370
2010	Anslag	295 798 ¹	Utgifts-prognos	297 468
2011	Förslag	299 031		
2012	Beräknat	302 119 ²		
2013	Beräknat	306 567 ³		
2014	Beräknat	313 782 ⁴		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 299 198 tkr i 2011 års prisnivå.

³ Motsvarar 299 438 tkr i 2011 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 299 587 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget används för Riksrevisionens förvaltningskostnader utom Riksrevisionens internationella utvecklingssamarbete som finansieras inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Riksdagsstyrelsens yttrande

Riksdagsförvaltningen (riksdagsstyrelsen) ska yttra sig över Riksrevisionens budgetunderlag. Riksdagsstyrelsen yttrade sig den 19 maj 2010. Yttrandet saknar invändningar mot underlaget.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Den årliga revision som Riksrevisionen utför är i allt väsentligt avgiftsbelagd. Inkomsterna tillförs inkomsttitel 2558 *Avgifter för årlig revision*.

Tabell 15.3 Offentligrättslig verksamhet Avgifter för årlig revision, inkomsttitel 2558

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2009	119 673		118 760	913
Prognos 2010	124 200		126 000	- 1 800
Budget 2011	121 000		125 000	- 4 000

I början av 2009 sänktes taxorna för den årliga revisionen. Under 2009 ökade faktureringsgraden med 2 procent till 94 procent. De sänkta taxorna resulterade i att endast en marginell skillnad mellan intäkter och kostnader uppstod. En översyn av taxorna görs årligen. I början av 2010 beslutades om en ytterligare sänkning av taxorna för den årliga revisionen för att på längre sikt få intäkterna att överensstämma med myndighetens kostnader.

Riksrevisionen utför även avgiftsfinansierad revision i internationella organisationer, t.ex. i det europeiska flygsäkerhetsorganet Eurocontrol och i den europeiska rymdorganisationen ESA.

Tabell 15.4 Uppdragsverksamhet Avgiftsfinansierade internationella uppdrag

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2009	509	416	94
Prognos 2010	500	500	0
Budget 2011	500	500	0

Riksrevisionens styrelses överväganden

Tabell 15.5 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:15 Riksrevisionen

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010 ¹	295 798	295 798	295 798	295 798
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 618	4 522	8 705	15 710
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	-100	-101	-102	-105
Övrigt ³	1 715	1 900	2 167	2 378
Förslag/ beräknat anslag	299 031	302 119	306 567	313 782

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2012-2014 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt.

Anslaget minskas med 100 000 kronor till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Riksrevisionens styrelse föreslår att anslaget 1:15 *Riksrevisionen* för 2011 uppgår till 299 031 000 kronor. För 2012, 2013 och 2014 bör anslaget beräknas till 302 119 000 kronor, 306 567 000 kronor respektive 313 782 000 kronor.

Riksrevisionens styrelses förslag: Riksrevisionen bemyndigas att för 2011 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 17 000 000 kronor.

Bilaga

Statsförvaltningens utveckling

Bilaga

Statsförvaltningens utveckling

Innehållsförteckning

1. Inledning	7
2. Den statliga förvaltningens organisation och kostnader.....	7
2.1 Organisationsförändringar per departement	8
2.2 Bedömningar av framtida personalkonsekvenser	9
3. Kompetensförsörjningen i staten	15
3.1 De anställda.....	15
3.2 Ålderstrukturen	16
3.3 Könsfördelningen.....	18
3.4 Den etniska och kulturella mångfalden.....	18
3.5 Personalrörligheten	20
3.6 Antalet uppsägningar i staten	20
3.7 Arbetsmiljön och sjukfrånvaron.....	21
3.8 Lönenivåerna och lönebildningen	22
Myndighetschefer per den 1 oktober 2010	29
Ordförande i styrelsemyndigheter per den 1 oktober 2010	34

Tabellförteckning

2.1 Statsförvaltningens driftskostnader	7
2.2 Personalkonsekvenser i Försvarsmakten	10
3.1 Antalet anställda och andelen kvinnor och män i procent 2008 och 2009 fördelade efter COFOG-grupper	16
3.2 Andelen kvinnor och män fördelat på olika kompetenskategorier 2009	16
3.3 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori och kön	17
3.4 Beviljade delpensioner 2008 och 2009	18
3.5 Andelen delpensioner hos anställda inom lednings-, stöd- och kärnkompetens	18
3.6 Fördelningen den 1 oktober 2010 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt	18
3.7 Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten samt för befolkningen i arbetsför ålder 2008 och 2009	19
3.8 Andelen anställda med utländsk bakgrund fördelade på COFOG-grupper och kompetenskategorier 2009	19
3.9 Anställda som har beviljats tillfällig sjukpension respektive sjukpension 2008 och 2009	21
3.10 Nominell och real löneutveckling i statlig sektor, 1997–2009	22

Diagramförteckning

2.1 Antal myndigheter under regeringen	7
2.2 Förändringar per departement 2007–2010	8
3.1 Åldersstrukturen i staten och på arbetsmarknaden totalt 2009, andel fast anställda av de sysselsatta i arbetskraften.....	17
3.2 Medianålder då statsanställda kvinnor och män lämnat sin anställning i pensioneringssyfte 1998–2009.....	17
3.3 Personrörlighet fördelad på kompetens kategorier och ålder 2008 och 2009	20
3.4 Totalt inflöde av uppsagda till Trygghetsstiftelsen 1990–2009	20
3.5 Sjukfrånvaro som andel av tillgänglig arbetstid uppdelat på kön och ålder 2008 och 2009	21
3.6 Genomsnittlig månadslön i olika sektorer på arbetsmarknaden 2009	22
3.7 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2009	22
3.8 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2000–2009	23

1. Inledning

Regeringen ger i denna bilaga en allmän beskrivning av statsförvaltningens utveckling i termer av organisations- och strukturförändringar. Vidare redovisas bedömningar när det gäller framtida personalkonsekvenser.

Regeringen lämnade våren 2010 en förvaltningspolitisk proposition där regeringen redovisar inriktningen för förvaltningspolitiken (prop. 2009/2010:175).

Regeringen redovisar årligen i budgetpropositionen sin bedömning av den statliga arbetsgivarpolitiken och dess utveckling för riksdagen, se utg.omr. 2, avsnitt 5.3. I denna bilaga redovisas regeringens övergripande iakttagelser för 2009.

2. Den statliga förvaltningens organisation och kostnader

Sedan början av 1990-talet har antalet myndigheter minskat. Organisationsförändringar pågår kontinuerligt i statsförvaltningen i syfte att uppnå en ökad kvalitet och produktivitet i verksamheten. Antalet myndigheter fortsätter att minska. Den statliga förvaltningen består enligt Statistiska centralbyråns myndighetsregister för närvarande av 369 myndigheter. Registret uppdateras löpande.

Kostnaderna för statens egen verksamhet uppgick 2009 till 217,4 miljarder kronor, vilket utgör 21 procent av statens totala kostnader. Fördelningen av statsförvaltningens driftskostnader och jämförelser med 2008 redovisas i tabell 2.1.

Tabell 2.1 Statsförvaltningens driftskostnader

miljoner kronor

	2009	2008
Personal	104 410	99 040
Lokaler	16 334	15 949
Övrig drift	74 170	71 108
Av- och nedskrivningar*	22 464	23 699
Totalt	217 378	209 796

Källa: ESV.

* Inklusive vissa garanti- och kreditkostnader.

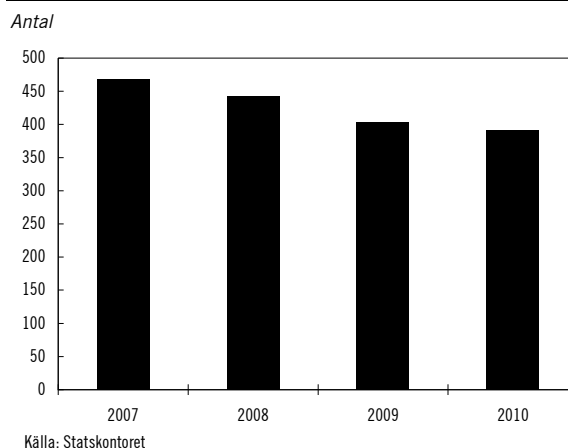
Kostnaderna har stigit med 7,5 miljarder kronor, motsvarande en ökning med 3,6 procent, jämfört med 2008. Ökningen beror bl.a. på en ökad

användning av entreprenadtjänster, konsulter och andra externa tjänster. De största ökningarna finns inom Vägverket, Banverket och Försvarsmakten. En stor del av de ökade kostnaderna beror också på att de försäkrings-tekniska avsättningarna för 2009 ökade jämfört med 2008 till följd av att prisbasbeloppet höjdes kraftigt mellan 2008 och 2009. Utvecklingen av antalet anställda redovisas i avsnitt 3 nedan. En närmare redovisning av statsförvaltningens kostnader finns i regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 2009 (skr. 2009/10:101).

Organisations- och strukturförändringar i myndighetsorganisationen

Regeringen har under 2009 och 2010 genomfört och inlett en rad organisationsförändringar för att fortlöpande stärka och effektivisera förvaltningen. Genom regeringens reformer har antalet myndigheter under perioden 1 juli 2009–1 juli 2010 minskat med 20 stycken. 41 myndigheter har avvecklats och 21 har bildats. I huvudsak beror minskningen på att ett drygt 20-tal länsrätter samt landsarkiven har avvecklats samtidigt som ett mindre antal förvaltningsrätter har bildats (se nedan).

Diagram 2.1 Antal myndigheter under regeringen

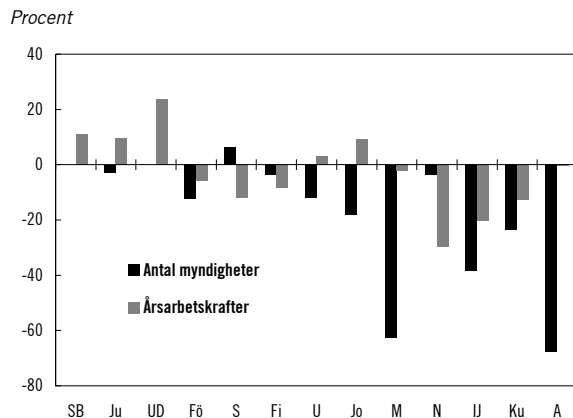
Statskontoret har genomfört en analys av relativa förändringar i statsförvaltningen under perioden 2007–2010 avseende antal myndigheter och årsarbetskrafter. Den totala volymen (i årsarbetskrafter) har inte minskat i motsvarande omfattning som antalet myndigheter. Totalt har antalet myndigheter minskat med 16 procent dvs. med 77 stycken och antalet årsarbetskrafter med 3 procent 2007–2010.

Inom vissa områden har antalet årsarbetskrafter ökat i linje med politiska prioriteringar

under perioden t.ex. inom polisväsendet och Kriminalvården (se diagram 2.2).

I diagram 2.2. nedan anges de relativa förändringarna per ansvarigt departement i antalet myndigheter och i antalet årsarbetskrafter.

Diagram 2.2 Förändringar per departement 2007–2010

Anm. Diagrammet avser antal myndigheter och årsarbetskrafter under respektive departement. Regeringskansliet sorterar under SB. Diagrammet innefattar inte utlandsmyndigheter.

2.1 Organisationsförändringar per departement

Nedan beskrivs förändringar per departement.

Justitiedepartementet

Länsrätternas organisation förändrades den 15 februari 2010 genom att 23 länsrätter lades samman till tolv förvaltningsrätter. Genom förändringen skapas en långsiktig hållbar organisation för dessa domstolar där det finns förutsättningar för specialisering, kompetensförsörjning och en väl fungerande beredningsorganisation.

Utrikesdepartementet

Under åren 1990–2010 kommer 32 ambassader och 8 karriärkonsulat ha öppnats. Under samma period har 29 ambassader och 25 karriärkonsulat stängts. Under 2010 har ambassaderna i Bratislava, Dakar, Dublin, Ljubljana, Luxemburg och Sofia avvecklats. Tio sektionskanslier har under 2010 uppgraderats till ambassader. Dessa ligger i Bamako, Chisinau, Kigali, La Paz, Monrovia, Ouagadougou, Phnom Penh, Pristina, Tbilisi och Tirana (se vidare utg.omr. 1, avsnitt 7.1.1 Regeringskansliet m.m.).

Försvarsdepartementet

Den 1 december 2009 inrättades Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamhet (SIUN). Myndigheten kontrollerar försvarsunderrättelseverksamhet hos myndigheter. Samma dag inrättades även Försvarsunderrättelsedomstolen, och som ersatte Signalspaningsnämnden. Domstolen har till uppgift att pröva ansökningar från Försvarets radioanstalt om tillstånd till signalspaning

Den 1 augusti 2010 inrättades en ny myndighet för försvarsexport. Den nya myndighetens huvuduppgift är att bedriva exportrelaterad verksamhet inom försvarssektorn.

Finansdepartementet

Statens utlandslönenämnd avvecklades den 31 december 2009.

Premiepensionsmyndigheten avvecklades den 31 december 2009. Verksamheten fördes över till Pensionsmyndigheten.

Socialdepartementet

Den 1 juli 2009 bildades Inspektionen för socialförsäkringar som har till uppgift att genom systemtillsyn och effektivitetsgranskning värna rättssäkerheten och effektiviteten inom socialförsäkringsområdet.

Den 1 januari 2010 inrättades nya Pensionsmyndigheten. I myndigheten ingår den verksamhet som tidigare bedrevs av Premiepensionsmyndigheten och viss verksamhet som tidigare bedrevs av Försäkringskassan.

Utbildningsdepartementet

Den 1 juli 2009 bildades Myndigheten för yrkeshögskolan. Myndigheten ska verka för att behoven av eftergymnasial yrkesutbildning tillgodoses.

Den 1 januari 2010 slogs Växjö universitet och Högskolan i Kalmar samman till ett nytt universitet - Linnéuniversitetet. Sammanslagningen är ett led i regeringens arbete med att utveckla och förbättra lärosätenas kvalitet och effektivisera verksamheten.

Näringsdepartementet

Den 1 april 2010 bildades Trafikverket och Trafikanalys. Trafikverket har till uppgift att planera och utveckla ett effektivt och hållbart transportsystem. Bildandet av Trafikverket innebär att Vägverkets och Banverkets verksamhet,

förutom enheten Banverket produktion, har överförts till den nya myndigheten.

Trafikanalys är regeringens stöd för utvärderingar och analyser inom transportområdet.

Den 1 september 2010 bildades Patentombudsnämnden. Nämndens huvuduppgift är att hantera auktorisation av och tillsyn över patentombud.

Kulturdepartementet

Den 1 augusti 2010 bildades en ny förvaltningsmyndighet, Myndigheten för radio- och tv, samtidigt som Granskningsnämnden för radio och TV och Radio- och TV-verket avvecklades. Från och med den 1 augusti 2010 inordnades taltidningsverksamheten i Talboks- och punktskriftsbiblioteket.

En ny myndighet, Statens mediaråd, föreslås bildas fr.o.m. den 1 januari 2011. Samtidigt avvecklas Statens biografbyrå och kommittén Medierådet.

I betänkandet I samspel med musiklivet (SOU 2010:12) lämnas förslag om utformandet av en ny nationell plattform för musiken. Regeringen har med anledning av detta uppdragit åt Statens musiksamlingar att genomföra inrättandet av en ny plattform för stöd till musiklivet den 1 januari 2011 (dnr KU2010/960). Regeringen har även beslutat att Stiftelsen Svenska Rikskonserter ska avvecklas. Statens musiksamlingar ska till följd av sitt utvidgade uppdrag ändra namn till Statens musikverk.

Övriga departement

Övriga departement har inga förändringar att redovisa.

Aktuella utredningar

Regeringen har tillsatt en parlamentarisk kommitté som ska analysera i vilken utsträckning polisens nuvarande organisation utgör ett hinder för de krav regeringen ställer på högre kvalitet, ökad kostnadseffektivitet, ökad flexibilitet och väsentligt förbättrade resultat i polisens verksamhet (dir. 2010:75).

En särskild utredare ska förbereda och genomföra bildandet av en myndighet för havs- och vattenmiljö (dir. 2010:68). Den nya myndigheten ska inleda sin verksamhet den 1 juli 2011.

Inom kulturområdet ska en särskild utredare förbereda och genomföra bildandet av Myndigheten för kulturanalys (dir. 2010:81). Den nya

myndigheten ska inleda sin verksamhet den 1 januari 2011

2.2 Bedömningar av framtida personalkonsekvenser

Inledning

Nedan redovisas respektive departements bedömning av framtida personalkonsekvenser som följer av förslagen i denna budgetproposition och andra propositioner som lämnas till riksdagen under 2010. Bedömningen avser 2010–2013. Redovisning sker endast av förslag som bedöms medföra personalpolitiska konsekvenser.

Bedömningarna är, i likhet med tidigare år, preliminära eftersom det finns många osäkra faktorer. Huruvida bedömda minskningar av personal faktiskt leder till uppsägningar och arbetslöshet är något som inte kan förutses. I övrigt anges kommentarer under respektive utgiftsområde.

Justitiedepartementet

Antalet anställda inom polisorganisationen har ökat till följd av regeringens satsning på att det ska finnas 20 000 poliser 2010. Målet har uppnåtts. Antalet anställda kommer att fortsätta öka något 2011, men minska 2012 för att därefter ligga på denna nivå.

Den 2 maj 2011 bildas fem nya domstolar som ska handlägga och pröva de mål som enligt nuvarande ordning handläggs i miljödomstol, huvuddelen av de mål enligt plan- och bygglagen (2010:900) som enligt nuvarande ordning handläggs i förvaltningsrätt och hos regeringen samt huvuddelen av de mål som enligt nuvarande ordning handläggs i fastighetsdomstol (prop. 2009/10:215, bet. 2009/10:JuU27, och bet. 2009/10:CU25 samt rskr. 2009/10:364 och 2009/10:366). De nya domstolarna ska benämnas mark- och miljödomstolar. De mål som handläggs i dessa överklagas till den nuvarande Miljööverdomstolen, som byter namn till Mark- och miljööverdomstolen.

Den nya organisationen förväntas medföra en ökning av antalet anställda vid domstolarna. Antalet anställda beräknas öka med 57 personer i mark- och miljödomstolarna, och med 19 personer i Mark- och miljööverdomstolen. Det rör sig främst om nyrekryteringar, men ett fåtal anställda kan också komma att övergå från

anställningar från i första hand de tingsrätter som enligt nuvarande ordning utgör fastighetsdomstol.

Kriminalvården har under de senaste fem åren, 2004–2009, ökat antalet anställda från 9 376 till totalt 10 626. Ökningen beror till en del på att nya enheter öppnats. Mot bakgrund av att Kriminalvården har reviderat sin långsiktiga lokalförsörjningsplan och skjutit planerade utbyggnadsprojekt på framtiden, är det i nuläget svårt att bedöma vilken påverkan detta kan få på den framtida personalsituationen.

Enligt ett förslag i propositionen Utnämning av ordinarie domare (prop. 2009/10:181) ska från och med den 1 januari 2011 alla ärenden om anställning av ordinarie domare beredas i en fristående statlig nämnd (Domarnämnden). Den nya nämnden kommer att ha 5 anställda.

I syfte att fortsätta renodlingen av domstolarnas verksamhet har regeringen för avsikt att under hösten 2011 genomföra en överflyttning av handläggningen av ett antal ärendetyper från domstolarna till olika förvaltningsmyndigheter, framför allt Bolagsverket, Kronofogdemyndigheten, Skatteverket och Lantmäteriet. Det är för närvarande svårt att bedöma om och i så fall vilka personalpolitiska konsekvenser en sådan överflyttning kan få för såväl Sveriges Domstolar som mottagande myndigheter.

Migrationsverket beräknas sammantaget minska antalet årsarbetskrafter med ca 250 under perioden 2010 till och med 2012. Det är en något mindre minskning än vad som förväntades inför 2010 och huvudorsaken är att asylinströmningen åter har ökat.

I syfte att få en effektivare resursanvändning och ett tydligare verksamhetssamband mellan de arbetsuppgifter som utförs av migrationsattachéerna respektive Migrationsverket överförs ansvaret för migrationsattachéernas arbetsuppgifter från Regeringskansliet till Migrationsverket.

Utrikesdepartementet

Folke Bernadotteakademiens förvaltningsanslag föreslås tillföras ytterligare medel för att förstärka den administrativa kapaciteten samt utöka antal personer i fält, vilket beräknas innebära ca 5 nya befattningar.

Försvarsdepartementet

Försvarsmaktens arbete med att genomföra den personella omstrukturering som föranleddes av riksdagens försvarspolitiska inriktningsbeslut 2004 (prop. 2004/05:5, bet. 2004/05:FöU4, rskr. 2004/05:143 och prop. 2004/05:43, bet. 2004/05:FöU5, rskr. 2004/05:143) samt riksdagens försvarspolitiska inriktningsbeslut (bet. 2008/09:FöU10) fortgår. Som framgår av tabellen nedan bedöms personalgenomströmningen i Försvarsmakten öka. Det beror bl.a. på anställning av soldater till stående och kontrakterade förband.

Tabell 2.2 Personalkonsekvenser i Försvarsmakten

<i>Personer</i>				
År	2010	2011	2012	2013
Minskning	-1 350	-1 290	-1 460	-1 735
Ökning	2 700	2 500	1 360	2 200
Summa	1 350	960	110	465

Regeringen lämnade den 23 mars 2010 propositionen Modern personalförsörjning för ett användbart försvar – vissa frågor om Försvarsmaktens personal (prop. 2009/10:160) till riksdagen. De förslag som redovisas i propositionen innebär att Försvarsmakten från och med 2010 rekryterar till och genomför en cirka tre månader lång frivillig militär grundutbildning. Detta innebär att vissa uppgifter vid Totalförsvarets pliktverk upphör eller övergår till Försvarsmakten. Totalförsvarets pliktverk kommer med anledning av detta behöva avveckla verksamhet och personal. Vidare kommer Totalförsvarets pliktverk från och med den 1 januari 2011 att byta namn till Totalförsvarets rekryteringsmyndighet.

En ny myndighet med ansvar för exportstöd och försäljning av övertalig materiel har inlett sin verksamhet den 1 augusti 2010. På detta sätt gagnas exportstödet genom en tydligare uppdelning av ansvar inom staten. Försvarsexportmyndigheten ska bidra till en effektivare verksamhet, statlig helhetssyn, bättre prioriteringar av verksamheten och en mer transparent process. Myndigheten kommer att ha ca 40 anställda, varav ca 20 personer övergått från Försvarets materielverk.

Den 1 december 2009 ombildades Försvarets underrättelsenämnd till Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten. Myndigheten har till uppgift att kontrollera att den försvarsunderrättelseverksamhet som bedrivs av

Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt, Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut sker i enlighet med det av riksdagen och regeringen fastställda regelverket. Myndigheten ska även på enskilda begäran kontrollera om hans eller hennes meddelande har inhämtats i samband med signalspaning och säkerställa att Försvarets radioanstalt endast ska få tillgång till de signalbärare för vilka Försvarsunderrättelsesdomstolen medgett tillstånd.

Den 1 december 2009 inrättades Försvarsunderrättelsesdomstolen som ersatte Signalspaningsnämnden. Domstolen har till uppgift att pröva ansökningar från Försvarets radioanstalt om tillstånd till signalspaning.

Verksamhet som i dag bedrivs vid Sveriges IT-incidentcentrum (Sitic) ska föras över från Post- och telestyrelsen till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (prop. 2009/10:100, bet. 2009/10:KU39, rskr. 2009/10:332). Sitics verksamhet, inklusive berörd personal, kommer därför att inordnas i Myndigheten för samhällsskydd och beredskap från och med den 1 januari 2011.

Socialdepartementet

Den 1 januari 2011 inrättas en ny oberoende granskningsmyndighet med ansvar för uppföljning och utvärdering av hälso- och sjukvården samt områden som ligger i gränssnittet mellan vård och omsorg, t.ex. missbruksvården eller kommunens vård och omsorg av äldre. Myndigheten kommer successivt att byggas upp och beräknas ha 15–20 anställda 2011.

Den 1 januari 2011 överförs hanteringen av ärenden som i dag kan leda till disciplinära åtgärder från Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN) till Socialstyrelsen. Förändringen beräknas innebära en minskning med drygt 20 personer vid HSAN. För Socialstyrelsens del kan ytterligare förstärkningar komma att ske som en följd av förändringarna.

Från och med den 1 januari 2011 tillkommer nya regler för tillstånd, anmälningar och tillsyn enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Reglerna innebär att Socialstyrelsen får utökade uppgifter. Antalet anställda beräknas öka med 15–20 personer.

I syfte att anpassa Smittskyddsinstitutets (SMI:s) verksamhet till omvärldsförändringar, såsom ökat internationellt samarbete inom smittskyddsområdet, ökad rörlighet för såväl människor som varor och ökad förekomst av

bakterier som utvecklar resistens mot antibiotika, fick myndigheten den 1 juli 2010 ett delvis förändrat uppdrag. Förändringarna har bl.a. resulterat i att det nationella rådet för samordning av insatser mot hiv/aids m.m. har flyttats från Socialstyrelsen till SMI. Vidare har Strategigruppen för rationell antibiotikaanvändning och minskad antibiotikaresistens (Strama) inordnats i linjeorganisationen och det organisatoriska samarbetet med Karolinska institutet upphört. Till följd av den förändrade verksamheten kommer antalet anställda vid SMI att sammantaget minska med 44 personer 2010 och med 35 personer 2011.

Inom Försäkringskassan beräknas ålderspensioneringar och normal personalomsättning leda till en sammanlagd nettominskning om 230 anställda under perioden 2010–2013. År 2010 uppgår nettominskningen till 530 personer. För 2011 ligger prognosen på en nettoökning om 150 personer. För 2012 och 2013 uppstår återigen en nettominskning motsvarande 210 respektive 170 personer. Minskningarna mellan åren baseras på att i genomsnitt ca 8 procent av personalen avgår i naturliga avgångar varje år.

Inom Pensionsmyndigheten kommer de största minskningarna att ske inom pensionsadministrationsavdelningen i samband med att ärendehantering effektiviseras och automatiseras. Dessa får effekt först från och med 2012, och bedömningen är att antalet anställda vid utgången av 2013 har minskat med ca 120 årsarbetskrafter.

Den 1 januari 2010 fördes länsstyrelsernas tillsyns- och tillståndsverksamhet enligt socialtjänstlagen (2001:453, SoL) och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) över till Socialstyrelsen och samordnades med Socialstyrelsens tillsyn av hälso- och sjukvården. Förändringen innebär att antalet anställda vid Socialstyrelsen ökade med ca 200 personer.

Den 1 januari 2010 flyttades också Arvfondsdelegationens kansli från Regeringskansliet (Socialdepartementet) till Kammarkollegiet. Flytten innebär att antalet anställda i Regeringskansliet minskade med 20 personer medan Kammarkollegiet ökade med samma antal.

Som en konsekvens av omregleringen av apoteksmarknaden flyttades forsknings- och utvecklingsverksamhet för bättre läkemedelsanvändning från Apoteket AB till Läkemedels-

verket den 1 juli 2010. Flytten innebar att antalet anställda vid Läkemedelsverket ökade med 6 personer.

Finansdepartementet

Sammantaget minskar Finansdepartementets myndigheter sin sammanlagda personal totalt trots nedanstående ökning under perioden 2010–2013. Det beror på att de största myndigheterna Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Statistiska centralbyrån och Tullverket minskar sin personal netto till följd av uppskattningar av åldersavgångar och normal personalomsättning.

Antalet anställda vid Finansinspektionen beräknas öka med 10 personer 2010 och med ytterligare med 5 personer 2011 till följd av att myndigheten tilldelats resurser enligt förslag i propositionen Vårtilläggsbudget för 2010 (prop. 2009/10:99) och föreslås även få tillskott i propositionen Höstilläggsbudget för 2010 (prop. 2010/11:2) samt i denna proposition. De ökade resurserna syftar bl.a. till att stärka Finansinspektionens arbete för att minska risken för allvarliga finansiella kriser. Detta arbete medför både ökade krav och utökade uppgifter för Finansinspektionen.

Regeringen har beslutat att vissa av de verksamheter som avser ramavtalsupphandlingsverksamheten inom den statliga inköpssamordningen ska inordnas i Kammarkollegiet. Förändringen innebär att Kammarkollegiets personal beräknas öka med ca 20 personer 2011. De myndigheter som berörs och minskar sin personal till följd av förändringen är Arbetsförmedlingen, Försvarets materielverk, Försvarmakten, Fortifikationsverket, Lantmäteriet, Rikspolisstyrelsen, Skatteverket, Verket för högskole-service och Ekonomistyrningsverket.

Kronofogdemyndigheten ökar sin personal med 43 personer 2010 beroende på det ökade ärendeflödet till skuldsaneringen som den nya lagstiftningen förväntas generera.

Länsstyrelsen i Gotlands län minskar vid utgången av 2010 sin personal med ca 20 årsarbetskrafter till följd av avslutad försöksverksamhet med samordnad länsförvaltning. Förändringen innebär att de statliga skogspolitiska uppgifterna återtas av Skogsstyrelsen.

Från och med 1 januari 2010 har länsstyrelsernas stiftelseverksamhet koncentrerats till 7 länsstyrelser. Denna koncentration berör en mycket liten del av länsstyrelsernas verk-

samhet, totalt berörs cirka 5 årsarbetskrafter vid de 14 länsstyrelser som lämnar ifrån sig uppgiften. Det totala personalbehovet för länsstyrelserna bedöms inte minska i någon nämnvärd omfattning.

Den 1 januari 2010 överfördes länsstyrelsernas uppgifter inom körkorts- och yrkestrafikområdet till Transportstyrelsen. Av de ca 300 anställda vid länsstyrelserna som omfattats av övergången har ca 200 valt en övergång till Transportstyrelsen.

Den 1 januari 2010 fördes länsstyrelsernas tillsyns- och tillståndsverksamhet enligt socialtjänstlagen (2001:453, SoL) och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) över till Socialstyrelsen och samordnades med Socialstyrelsens tillsyn av hälso- och sjukvården. Förändringen innebär att antalet anställda på Socialstyrelsen ökade med ca 200 personer.

Skatteverkets tillförs ca 15 personer till följd av att verksamhet avseende registreringsärenden och preskription av rätten till arv och testamente övertas från domstolarna samt att äktenskapsregistret övertas från Statistiska centralbyrån 2011. Skatteverket har mötts av en större efterfrågan än väntat i sin uppgift att utfärda ID-kort. Skatteverket har därför fått ytterligare resurser enligt förslag i propositionen Vårtilläggsbudget för 2010 för att effektivt och rättssäkert kunna hantera uppgiften.

Statskontoret ökar sin personal med 5 respektive 10 personer 2010 och 2011 som en konsekvens av att regeringen tillfört resurser för att stärka utvärderingsverksamheten.

Den 1 januari 2010 flyttades också Arvfondsdelegationens kansli från Regeringskansliet (Socialdepartementet) till Kammarkollegiet. Flytten innebär att antalet anställda i Regeringskansliet minskade med 20 personer medan Kammarkollegiet ökade med samma antal.

Utbildningsdepartementet

Antalet studenter på grundnivå och avancerad nivå har successivt ökat de senaste åren till följd av stora ungdomskullar och det kärva arbetsmarknadsläget. Samtidigt som omfattningen av utbildningsverksamheten ökar, ökar också forskningsmedlen i enlighet med propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50). Antalet anställda har också stigit med 5 procent mellan 2008 och

2009. Regeringen bedömer att antalet anställda vid lärosätena kommer att öka ytterligare de närmaste åren.

Genom en sammanslagning av Växjö universitet och Högskolan i Kalmar bildades Linnéuniversitetet den 1 januari 2010. Vid sammanslagningen erbjöds all personal att övergå till anställning i den nya myndigheten. En anställd vid Högskolan i Kalmar och 4 anställda vid Växjö universitet övergick inte till anställning i Linnéuniversitetet. Kostnader för lön under avvecklingen och tillkommande risk- och ålderspensioner efter anställningens upphörande reserverades i de tidigare myndigheternas bokslut för 2009. Denna skuld, liksom övriga balansposter för de tidigare myndigheterna, har övertagits av Linnéuniversitetet. All övrig personal har anställts vid Linnéuniversitetet.

Regeringen har givit Karolinska institutet i uppdrag (dnr U2010/2375) att förbereda och per den 1 juli 2010 genomföra överföring av viss forskningsverksamhet från Smittskyddsinstitutet till Karolinska institutet. I uppdraget ingår att fullt ut ta ansvar för de s.k. donationsprofessurerna och till professurerna anknuten verksamhet. Vidare ingår i uppdraget att avveckla det nuvarande organisatoriska samarbetet mellan Smittskyddsinstitutet och Karolinska institutet. I uppdraget ingår också att verka för att samtliga professorer ges goda förutsättningar inom Karolinska institutet att bedriva forskning. En redovisning av överföringen av den berörda forskningsverksamheten från Smittskyddsinstitutet till Karolinska institutet ska lämnas till regeringen (Utbildningsdepartementet) senast den 31 december 2010.

Regeringen beslutade den 21 januari 2010 om inrättandet av en ny högskola – Stockholms dramatiska högskola – som omfattar verksamheterna vid Dramatiska institutet och Teaterhögskolan i Stockholm. En organisationskommitté ska förbereda och genomföra inrättandet av den nya högskolan som ska inleda sin verksamhet den 1 januari 2011. Organisationskommitténs ordförande ska efter att ha inhämtat synpunkter från de båda nuvarande rektorerna bl.a. besluta om bemanning.

Jordbruksdepartementet

Under 2011 kommer Fiskeriverket att avvecklas. Av verkets ca 370 anställda kommer ca 350 att erbjudas övergång till den nyinrättade Havsmiljömyndigheten, ca 20 anställda att erbjudas

övergång till Statens jordbruksverk och 4 anställda att erbjudas övergång till Regeringskansliet.

Under 2011 kommer Skogsstyrelsen att återta de statliga skogspolitiska uppgifterna från Länsstyrelsen i Gotlands län efter avslutad försöksverksamhet. Skogsstyrelsen bedömer att ca 20 årsarbetskrafter kommer att övergå från länsstyrelsen.

Miljödepartementet

En organisationskommitté har tillsats för att bilda en ny myndighet för havs- och vattenmiljö. Myndigheten avses inleda sin verksamhet från och med 1 juli 2011. Detta kommer att leda till personalpolitiska konsekvenser inom Naturvårdsverket, Fiskeriverket, som avvecklas under 2011, och Statens jordbruksverk.

Näringsdepartementet

Den 1 januari 2011 överförs Rikstrafikens uppgifter till Trafikverket. Rikstrafiken har i dag 19 anställda. En preliminär bedömning är att övergången inte kommer att innebära några förändringar i antalet anställda.

Den 1 januari 2011 överförs Rederinämnadens uppgifter till Trafikverket. Rederinämden består i dag av en särskild nämnd med uppgift att pröva frågor om statligt bidrag till svensk sjöfart. Regeringen finner inte några skäl att förändra denna ordning och avser därför inrätta motsvarande beslutande funktion inom Trafikverket. Rederinämden har i dag ingen egen administration i administrationen utan köper denna tjänst från Svenska skeppshypotekskassan. Övergången kommer således inte att innebära några förändringar i antalet anställda i den statliga förvaltningen.

Verksamhet som i dag bedrivs vid Sveriges IT-incidentcentrum (Sitic) ska föras över från Post- och telestyrelsen till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (prop. 2009/10:100, bet. 2009/10:KU39, rskr. 2009/10:332). Sitics verksamhet, inklusive berörd personal, kommer därför att inordnas i Myndigheten för samhällsskydd och beredskap från och med den 1 januari 2011. Den 1 april 2010 inrättades den nya myndigheten Trafikverket. I samband med detta avvecklades myndigheterna Vägverket, Banverket och Statens institut för kommunikationsanalys (SIKA). Därutöver övergick vissa verksamheter från Sjöfartsverket och Transportstyrelsen till Trafikverket. Förändringarna har i dagsläget inte inneburit någon minskning i

antalet anställda vid Trafikverket. Myndighetsbildningen har möjliggjort effektivisering i verksamheten. En handlingsplan för långsiktig effektivisering kommer att redovisas för regeringen senast den 31 december 2010. Det är inte möjligt att i dagsläget bedöma vilka förändringar i antalet anställda som effektiviseringsarbetet kommer att medföra.

Vid samma tidpunkt inrättades även den nya myndigheten Trafikanalys, en myndighet för utvärderingar och analyser inom transportområdet. Vissa verksamheter från SIKa har övergått till Trafikanalys. Av de 27 personer som var anställda vid SIKa vid tidpunkten för avvecklingen valde 2 personer en övergång till Trafikverket och 20 personer valde en övergång till Trafikanalys, samt ytterligare 2 personer under en begränsad tidsperiod.

Den 1 januari 2010 bolagiserades tidigare Banverkets enhet Banverket Produktion. Verksamheten överfördes till ett av staten helägt aktiebolag, Infranord AB. Bolagiseringen innebär en minskning av antalet anställda vid tidigare Banverket med ca 3 000 personer 2010.

Den 1 april 2010 bolagiserades flygplatsverksamheten vid Luftfartsverket. Detta har medfört en minskning med ca 2 700 anställda 2010 vid nuvarande Luftfartsverket.

Den 1 januari 2010 överfördes länsstyrelsernas uppgifter inom körkorts- och yrkestrafikområdet till Transportstyrelsen. Transportstyrelsen bedriver verksamhet 2010 med ca 350 personer. På några års sikt beräknas verksamheten kunna bedrivas med ca 230 personer. Av de ca 300 anställda vid länsstyrelserna som omfattats av övergången har ca 200 valt en övergång till Transportstyrelsen.

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Allmänna reklamationsnämndens uppgifter har blivit mer omfattande de senaste åren. Orsaken är dels större ärendetillströmning, dels att komplexiteten i ärendena ökat. Regeringen föreslår därför i denna proposition under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik avsnitt 5.7.3 att myndigheten ska tillföras 1,5 miljoner kronor 2011. Regeringen beräknar vidare att 2 miljoner kronor tillförs från och med 2012, vilket motsvarar ca 2 anställda.

Kulturdepartementet

I Tid för kultur (prop. 2009/10:3) gör regeringen bedömningen att de statliga insatserna på central nivå för musikområdet behöver reformeras.

Regeringen har i maj 2010 uppdragit åt Statens musiksamlingar att förbereda inrättandet av en ny plattform för stöd till musiklivet. I och med det vidgade uppdraget ska myndighetens namn ändras till Statens musikverk från och med den 1 januari 2011. I betänkandet I samspel med musiklivet (SOU 2010:12) beräknas ett behov om ytterligare ca 10 årsarbetskrafter för den nya myndigheten.

Regeringen har i maj 2010 fattat beslut om att Stiftelsen Svenska rikskonserter ska avvecklas under 2011 samt att viss verksamhet ska överföras till den nya myndigheten Statens musikverk. Förändringarna medför att ca 40 tjänster vid Stiftelsen Svenska rikskonserter avvecklas. Av dessa beräknas ca 6 årsarbetskrafter föras över till Statens musikverk i och med att verksamheten vid Elektroakustisk musik i Sverige (EMS) och viss verksamhet vid Caprice Records förs över från Stiftelsen Svenska rikskonserter till Statens musikverk.

I Tid för kultur gör regeringen bedömningen att en ny myndighet med uppgift att analysera, utvärdera och följa upp kulturpolitiska insatser bör bildas. En särskild utredare har fått i uppdrag (dir. 2010:81) att förbereda och genomföra bildandet av Myndigheten för kulturanalys, som enligt direktiven ska inleda sin verksamhet den 1 januari 2011. Utredaren ska bl.a. lämna förslag vad gäller myndighetens organisation och bemanning. Uppskattningsvis kommer personalbehovet inledningsvis att uppgå till ca 5 heltidstjänster.

I enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2010 minskar Riksställningars anslag med 5 miljoner kronor fr.o.m. 2011 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet. Antalet anställda beräknas preliminärt minska med ca 5 heltidstjänster.

Granskningsnämnden för radio och TV och Radio- och TV-verket har avvecklats. En ny mediemyndighet – Myndigheten för radio och TV – bildades den 1 augusti 2010.

Taltidningsnämndens verksamhet har från och med den 1 augusti 2010 överförts till Talboks- och punktskriftsbiblioteket.

I propositionen Filmcensuren för vuxna avskaffas – skyddet för barn och unga mot skadlig mediepåverkan stärks (prop.

2009/10:228), som överlämnades till riksdagen den 27 maj 2010, föreslår regeringen att förhandsgranskningen av film avsedd att visas offentligt för vuxna avskaffas. Regeringen föreslår också att Statens biografbyrå avvecklas och att en ny myndighet inrättas som delvis övertar Statens biografbyrås uppgifter. Den nya myndigheten får även till uppgift att skydda barn och unga mot skadlig mediepåverkan genom att överta kommittén Medierådets verksamhet. Regeringen föreslår också att Statens biografbyrå avvecklas och att en ny myndighet – Statens medieråd – inrättas som delvis övertar Statens biografbyrås uppgifter.

Organisationsförändringarna inom medieområdet bedöms inte totalt sett medföra några förändringar av antalet anställda.

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag tillfördes 600 miljoner kronor engångsvis för 2010 med anledning av den försvårade situationen på arbetsmarknaden. Dessutom ökades anslaget med ca 400 miljoner kronor till följd av sjukförsäkringsreformen och drygt 90 miljoner kronor med anledning av reformen som ska påskynda etableringen för vissa nyanlända invandrare. Därutöver har Arbetsförmedlingen möjlighet att under 2010 använda 460 miljoner kronor av anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* för jobbcoachning i egen regi. Antalet årsarbetare hos Arbetsförmedlingen hade i augusti 2010 ökat med totalt 1 700 jämfört med vid samma tid 2009.

Regeringen anpassar arbetsmarknadspolitiken utifrån de ljusare utsikterna i ekonomin. På grund av fortsatt hög arbetsbelastning till följd av konjunkturedgången bedömer regeringen att det finns behov av att även 2011 förstärka Arbetsförmedlingen. I denna proposition föreslås därför att Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag ökas med 200 miljoner kronor 2011 jämfört med vad som beräknades i budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1). Vidare föreslås att Arbetsförmedlingen under 2011 får disponera 350 miljoner kronor för jobbcoachning i egen regi (se utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv), jämfört med 460 miljoner kronor 2010. Detta innebär att de tidigare förstärkningarna fasas ut långsammare än vad som först planerades. Utfasningen innebär att antalet anställda minska med ca 800 personer jämfört med 2010.

Samtidigt beräknas antalet anställda öka med drygt 300 personer då regeringen i denna proposition föreslår att Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag ökas med drygt 240 miljoner kronor med anledning av reformen som ska påskynda etableringen för vissa nyanlända invandrare.

Regeringskansliet

Regeringskansliet berörs av vissa av de ovan redovisade organisations- och strukturförändringarna. Vilka dessa är framgår av avsnitten avseende Justitiedepartementet, Socialdepartementet, Jordbruksdepartementet och Kulturdepartementet.

3. Kompetensförsörjningen i staten

Ansvar för genomförandet av den statliga arbetsgivarpolitiken har till stor del delegerats till de statliga myndigheterna. Det innebär att myndigheterna, utifrån sina uppgifter, har en betydande frihet vad gäller bl.a. att utforma organisation, arbetsprocesser, lönebildning och kompetensförsörjning.

För att regeringen ska kunna följa utvecklingen av kompetensförsörjningen redovisar myndigheterna varje år sedan 1997 sin kompetensförsörjning till regeringen. Från och med 2003 sker denna redovisning i myndigheternas årsredovisning.

Myndigheterna ska i sin kompetensförsörjning säkerställa att relevant kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som de är ålagda, för att tillgodose sina behov på både kort och lång sikt. Myndigheterna ska i sin strategiska kompetensförsörjning systematiskt analysera vilken kompetens som behövs på kort och lång sikt för att de ska klara sina nuvarande och framtida uppgifter.

3.1 De anställda

Antalet statsanställda

År 2009 var ca 234 500 personer anställda i den statliga sektorn, vilket är en minskning med ca 1 500 anställda sedan 2008.

Uppföljningen av utvecklingen i staten har tidigare följt Arbetsgivarverkets sektorsindelning av statlig verksamhet. För att få en mer

stabil uppföljning över tid redovisas uppföljningen fr.o.m. 2008 efter den internationella klassifikationen COFOG¹. Som framgår av tabell 3.1. finns flest anställda inom COFOG-gruppen Utbildning och minst inom gruppen Fritidsverksamhet.

Vissa justeringar har gjorts avseende några myndigheters COFOG-tillhörighet. Jämförelser bakåt i tiden kan därför bli något missvisande. Premiepensionsmyndigheten, som tidigare inte ingick i materialet, har nu upphört. De flesta anställda vid den nya Pensionsmyndigheten kommer från Försäkringskassan och bara en mindre del från den tidigare Premiepensionsmyndigheten. Pensionsmyndigheten ingår därför i materialet.

Tabell 3.1 Antalet anställda och andelen kvinnor och män i procent 2008 och 2009 fördelade efter COFOG-grupper

Grupper

Kön	2008	2009
Allmän offentlig förvaltning	32 357	29 693
Kvinnor	61	61
Män	39	39
Försvär	22 653	23 004
Kvinnor	22	22
Män	78	78
Samhällsskydd och rättsskipning	45 362	48 419
Kvinnor	46	47
Män	54	53
Näringslivsfrågor m.m. ¹	33 921	29 720
Kvinnor	38	41
Män	62	59
Fritidsverksamhet, kultur och religion	2 837	2 687
Kvinnor	59	59
Män	41	41
Utbildning	65 826	67 817
Kvinnor	54	54
Män	46	46
Socialt skydd m.m. ²	32 991	33 238
Kvinnor	68	68
Män	32	32
TOTALT	235 947	234 578
Kvinnor	50	51
Män	50	49

Källa: Arbetsgivarverket.

¹ Näringslivsfrågor, miljöskydd samt bostadsförsörjning och samhällsutveckling.

² Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård.

Andelen visstidsanställda är oförändrad

En knapp femtedel av statens anställda har visstidsanställning och av dessa är något fler kvinnor än män. Andelen visstidsanställda skiljer sig åt mellan olika myndigheter. År 2009, liksom tidigare år, fanns den högsta andelen visstidsanställda inom universitet och högskolor. Detta möjliggörs genom att högskoleförordningen (1993:100) innehåller särskilda regler om anställningstiden för en betydande del av dess personal, t.ex. olika lärarkategorier.

Befattningsstruktur i staten

Av tabell 3.2 framgår andelen kvinnor och män fördelat på olika kompetenskategorier 2009. Fördelningen överensstämmer i stort med 2008. Fortfarande återfinns fler män än kvinnor i gruppen lednings- och kärnkompetens medan kvinnorna, liksom tidigare, utgör en majoritet i gruppen stödkompetens.

Tabell 3.2 Andelen kvinnor och män fördelat på olika kompetenskategorier 2009

Procent

	Totalt	varav kvinnor	varav män
Ledningskompetens ¹	6	38	62
Kärnkompetens ²	65	49	51
Stödkompetens ³	27	59	41
Oklassade	2	40	60

Källa: Arbetsgivarverket.

¹ Ledningskompetens: personal med formellt personalansvar som har till uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer, oavsett om uppgifterna avser kärn- eller stödkompetens.

² Kärnkompetens: personal med sakområdeskompetens inom myndighetens verksamhetsområde.

³ Stödkompetens: personal med stödfunktion för lednings- och kärnkompetens, utan specifik sakområdeskompetens inom myndighetens verksamhetsområde.

3.2 Ålderstrukturen

Fler äldre och färre yngre i staten

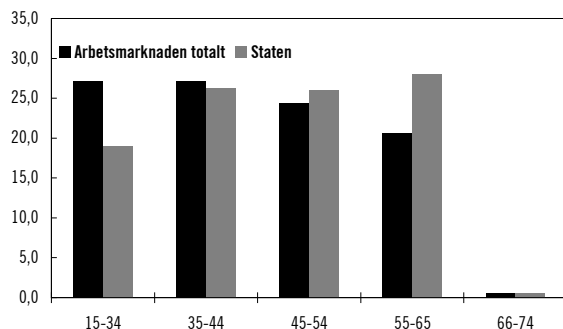
Staten har en äldre personalstyrka än arbetsmarknaden i övrigt. År 2009 var medelåldern för statligt anställda kvinnor och män 46 år, dvs. samma som för 2008. Åldersfördelningen i staten 2009 överensstämmer med 2008, dvs. 28 procent av de statsanställda var 55 år eller äldre och 21 procent var yngre än 35 år. På hela arbetsmarknaden var endast 21 procent

¹ COFOG (Classification of the functions of the government) syftar till att redovisa sektorns uppgifter efter deras funktion eller ändamål.

55 år eller äldre, medan 27 procent var yngre än 35 år².

Diagram 3.1 Åldersstrukturen i staten och på arbetsmarknaden totalt 2009, andel fast anställda av de sysselsatta i arbetskraften

Procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Fler tar ut ålderspension efter 65

Antalet nybeviljade ålderspensioner har ökat med nästan 300 procent under perioden 2004 till 2009. Detta förklaras av att de som är födda på 1940-talet är en stor grupp som har börjat uppnå pensionsålder.

Mellan 2008 och 2009 har dock antalet nybeviljade ålderspensioner minskat med drygt 100 stycken. Antalet kvinnor som fått nybeviljad ålderspension har ökat marginellt, medan antalet män som fått nybeviljad ålderspension har minskat. I antalet med nybeviljade ålderspensioner har inte de som har avgått med pensionsersättning eller sjukpension inräknats.

Andelen anställda som tar ut ålderspension först efter att de har fyllt 65 år har ökat mellan 2008 och 2009, från 29 till 33 procent för kvinnor och från 34 till 41 procent för män.

Antalet statsanställda med månadslön som är 67 år eller äldre har fortsatt att öka och uppgick 2009 till 808 personer, att jämföra med drygt 30 personer 2002. Fördelningen efter kompetenskategori och kön framgår av tabell 3.3.

Tabell 3.3 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori och kön

Antal

	Män	Kvinnor	Total
Ledningskompetens	20	3	23
Kärnkompetens	369	161	530
Stödkompetens	95	99	194
Oklassad	49	12	61
Summa	533	275	808

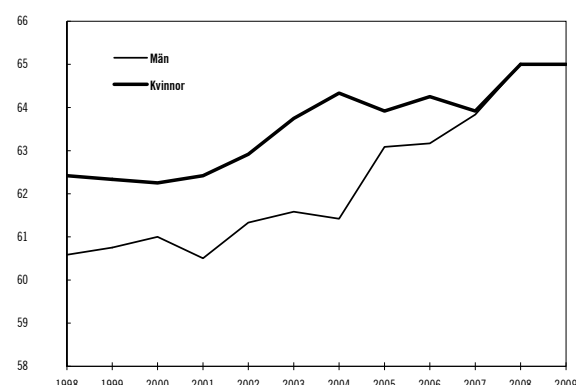
Källa: Arbetsgivarverket.

Medianåldern för pensionsavgångar är fortsatt lika för kvinnor och män

Medianåldern för de statsanställda som har gått i pension³ är fortsatt lika för kvinnor och män och uppgår även för 2009 till 65 år. Av diagram 3.2 framgår utvecklingen under perioden 1998–2009. Sedan 2008 är skillnaden mellan könen uttraderad.

Diagram 3.2 Medianålder då statsanställda kvinnor och män lämnat sin anställning i pensioneringssyfte 1998–2009

Ålder

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Antalet nybeviljade delpensioner minskar

Mellan 2008 och 2009 minskade det totala antalet nybeviljade delpensioner med 6 procent, varav drygt 5 procent för kvinnor och knappt 10 procent för män.

Av de individer i åldern 61 till 64 år som under 2009 har haft möjlighet till delpension beviljades 22 procent delpension, vilket är 6 procentenheter lägre än 2008.

Som framgår av tabell 3.4 var det under 2008 och 2009 fler kvinnor än män som beviljades

² Data är insamlade under året och skattas för hela året. Populationen skiljer sig något från den åldersstruktur som redovisas i diagram 5.6, avsnitt. 5.3.2. Här redovisar Arbetsgivarverket läget per september 2009. I Arbetsgivarverkets underlag ingår affärsverken. Dessa ingår inte i de siffror avseende staten som Statistiska centralbyrån (SCB) redovisar.

³ Här ingår ålderspension, pensionsersättning, särskild pensionsersättning och sjukpension.

delpension. Fortfarande är dock andelen som beviljats delpension med en omfattning på 50 procent betydligt högre för männen än för kvinnorna, medan andelen kvinnor som beviljats delpension med en omfattning på 20 procent eller mindre är betydligt större än andelen män.

Tabell 3.4 Beviljade delpensioner 2008 och 2009

Antal

Delpensionens omfattning	Kvinnor 2008	Män 2008	Kvinnor 2009	Män 2009
50 procent	168	251	137	187
40–49 procent	55	52	43	33
21–39 procent	49	56	61	38
≤ 20 procent	669	472	648	491
Samtliga	941	831	889	749

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Av tabell 3.5 framgår att nybeviljade delpensioner under 2009 är vanligast hos anställda inom kompetenskategorierna kärnkompetens och minst vanliga inom ledningskompetens.

Tabell 3.5 Andelen delpensioner hos anställda inom lednings-, stöd- och kärnkompetens

Procent

Kompetenskategori	Nybeviljade delpensioner 2009	Löpande delpensioner under 2009
Ledningskompetens	4,0	2,9
Kärnkompetens	63,6	63,8
Stödkompetens	32,1	32,9
Oklassade	0,3	0,4

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Beviljade delpensioner står i relativ god proportion till kompetenskategoriernas relativa andel (se tabell 3.2).

3.3 Könsfördelningen

Jämn könsfördelning i staten

Staten är den sektor som har jämnast könsfördelning på arbetsmarknaden. Andelen kvinnor bland de anställda har ökat de senaste åren. År 2008 fanns det för första gången fler kvinnor än män bland de statsanställda (50,3 procent). År 2009 var andelen kvinnor 51 procent.

Av tabell 3.1 framgår dock att könsfördelningen skiljer sig åt mellan COFOG-grupperna och därmed också mellan myndigheter och kompetens kategorier (tabell 3.2).

Andel kvinnor och män med chefsuppgifter

Andelen kvinnliga chefer ökar kraftigt i staten. Totalt finns nu ca 4 800 kvinnliga chefer, vilket motsvarar knappt 38 procent av alla chefer inom staten. För tio år sedan var andelen 21 procent och antalet 2 800.

En stor andel av de chefer som kommer att gå i pension under de närmaste åren är män, vilket talar för att andelen kvinnliga chefer kommer att öka.

Fördelning av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

Under 2009 anställde regeringen totalt 30 myndighetschefer varav 12, eller 40 procent, var kvinnor.

Bland myndighetscheferna var andelen kvinnor 43,1 procent i oktober 2010, vilket innebär en ökning med drygt 4 procentenheter sedan 2009. Som en följd av ett minskat antal myndigheter har det totala antalet myndighetschefer som regeringen anställer minskat från 208 till 205 mellan 2009 och 2010.

Tabell 3.6 Fördelningen den 1 oktober 2010 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

Antal

	Kvinnor	Män	Totalt
Generaldirektörer	47	56	103
Landshövdingar	11	10	21
Rektorer ^{1,2}	14	20	34
Överintendenter ³	3	7	10
Övriga titlar ⁴	13	23	36
Myndighetschefer totalt^{5,6}	88	116	204

¹ Regeringen utser rektorer efter förslag från lärosätets styrelse.

² Till följd av en vakans uppgår antalet rektorer för närvarande till 34.

³ Här ingår museichefen vid Arkitekturmuseet.

⁴ Här ingår myndighetschefer med andra eller unika titlar såsom ombudsmän, direktörer, ordföranden samt rikspolischef, riksåklagare etc.

⁵ Inklusive vikarierande myndighetschefer.

⁶ Enligt vad som anges i fotnot 2 summerar tabellen till 204.

3.4 Den etniska och kulturella mångfalden

Andelen anställda med utländsk bakgrund fortsätter att öka

Andelen anställda med utländsk bakgrund fortsätter att öka i den statliga sektorn. År 2009 utgjorde denna grupp av de anställda 12,5 procent, vilket är en ökning med 0,5 procentenheter jämfört med 2008.

Andelen statsanställda som är utrikes födda har under samma period ökat från 9,8 procent till 10,2 procent. Utrikes födda utgör majori-

teten av alla med utländsk bakgrund i staten. Utvecklingen under 2001–2009 följer samma mönster som för samtliga anställda med utländsk bakgrund. Ökningen har skett främst genom att andelen anställda som är födda utanför Norden har ökat.

Andelen utrikes födda kvinnor var 2009 fortfarande högre än andelen män, 13,2 procent jämfört med 11,9 procent. Andelen nyanställda med utländsk bakgrund fortsätter att öka och uppgick till 19 procent, vilket dock fortfarande är lägre än andelen av den totala befolkningen.

Den högre andelen individer med utländsk bakgrund bland de nyanställda bidrar till att andelen anställda med utländsk bakgrund i staten ökar snabbare än bland förvärvsarbetande. Andelen nyanställda med utländsk bakgrund i staten har ökat med 2,9 procentenheter 2001–2009. Bland de förvärvsarbetande på hela den svenska arbetsmarknaden var ökningen 2,7 procentenheter 2001–2008. Den senast tillgängliga uppgiften om förvärvsarbetande är från 2008 och då hade 15,6 procent av de förvärvsarbetande utländsk bakgrund.

Tabell 3.7 Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten samt för befolkningen i arbetsför ålder 2008 och 2009

Procent

	2008	2009
Staten totalt¹	12,0	12,5
Kvinnor	12,7	13,2
Män	11,3	11,9
Ledningskompetens	5,9	6,1
Kvinnor	7,0	7,0
Män	5,3	5,6
Kärnkompetens	12,9	13,5
Kvinnor	13,5	14,0
Män	12,4	13,1
Stödkompetens	10,4	10,8
Kvinnor	11,4	11,9
Män	9,0	9,2
Nyanställda i staten²	18,4	19,0
Förvärvsarbetande 20–64 år³	15,6	i.u.
Befolkningen 20–64 år⁴	20,3	21,1

Källa: Arbetsgivarverket.

¹ Avser personer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska och frivilliga medlemmar i Arbetsgivarverket. Timanställda m.fl. ingår ej.

² Som nyanställda räknas individer som inte var anställda i staten föregående år samt individer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år.

³ Källa: Statistiska centralbyråns (SCB) registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS). I RAMS ingår egna företagare och personer vars arbetstidsomfattning är minst en timme per vecka.

⁴ Källa: SCB:s befolkningsstatistik.

Variation mellan COFOG-grupperna

Andelen anställda med utländsk bakgrund varierar mellan olika delar av statsförvaltningen eftersom verksamhetens karaktär har betydelse. Den högsta andelen anställda med utländsk bakgrund, 20,7 procent, finns inom gruppen Utbildning. Det är också denna grupp som har flest anställda i statlig sektor. Drygt 30 procent av de nyanställda har utländsk bakgrund inom gruppen Utbildning. Grupperna Fritidsverksamhet, kultur och religion samt Socialt skydd m.m. har de näst högsta andelarna anställda med utländsk bakgrund. Övriga fyra grupper har andelar under genomsnittet på 12,5 procent. Gemensamt för alla grupper, utom Fritidsverksamhet, kultur och religion, är att andelen anställda med utländsk bakgrund ökat årligen 2001–2009. Inom Fritidsverksamhet, kultur och religion har andelen med utländsk bakgrund endast ökat med 1,2 procentenheter 2003–2009. Den lägsta andelen anställda med utländsk bakgrund finns inom gruppen Försvar, där 5,1 procent av de anställda har utländsk bakgrund.

Tabell 3.8 Andelen anställda med utländsk bakgrund fördelade på COFOG-grupper och kompetens kategorier 2009

Procent	Kompetenskategori			
	Totalt	Ledning	Kärn	Stöd
Allmän offentlig förvaltning	9,9	5,9	9,9	11,0
Försvar	5,1	3,9	5,0	5,2
Samhällsskydd och rättsskipning	8,7	4,7	8,9	9,5
Näringslivsfrågor m.m.	8,0	5,6	8,2	7,7
Fritidsverksamhet, kultur och religion	13,5	7,7	14,8	14,4
Utbildning	20,7	9,7	23,7	15,1
Socialt skydd m.m.	13,6	7,8	14,3	11,4
Totalt	12,5	6,1	13,5	10,8

Källa: Arbetsgivarverket.

Anm. Uppgifterna i tabellen baseras på alla anställda med månadsavlönad anställning hos samtliga Arbetsgivarverkets medlemmar. Timavlönade m.fl. ingår inte.

3.5 Personalrörligheten

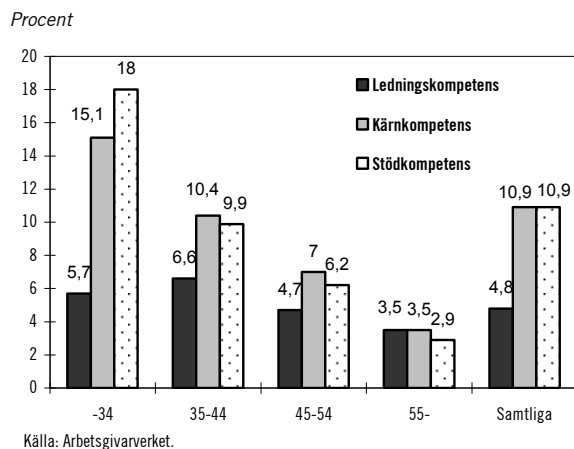
Rörligheten är oförändrad

Mellan september 2008 och september 2009 uppgick personalrörligheten⁴ i staten till 12 procent, vilket innebär att rörligheten ökat med en procentenhet i jämförelse med perioden september 2007–september 2008. Med personalrörlighet avses här nyanställningar och avgångar vid myndigheterna oavsett om det skett inom staten eller i förhållande till andra arbetsmarknadssektorer.

Högre rörlighet bland yngre än äldre

I likhet med tidigare år var rörligheten mellan september 2008 och september 2009 totalt sett högre bland anställda under 35 år, för att sedan avta med stigande ålder. Personalrörligheten var också högre inom kompetenskategorierna kärn- och stödkompetens än inom kategorin ledningskompetens, framför allt i den yngsta åldersgruppen. Skillnaderna i personalrörligheten mellan kvinnor och män var marginella.

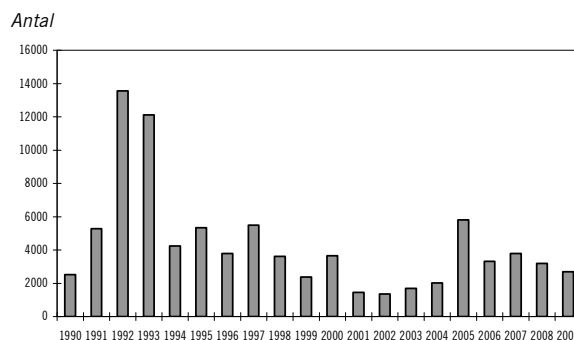
Diagram 3.3 Personalrörlighet fördelad på kompetenskategorier och ålder 2008 och 2009

3.6 Antalet uppsägningar i staten

När en statsanställd blir uppsagd på grund av arbetsbrist anmäls hon eller han till Trygghetsstiftelsen. Det totala inflödet till Trygghetsstiftelsen under 1990–2009 uppgick till drygt 87 000 personer, se diagram 3.4.

Diagram 3.4 Totalt inflöde av uppsagda till Trygghetsstiftelsen 1990–2009

Källa: Trygghetsstiftelsen.

Under 2009 anmäldes 2 693 personer till Trygghetsstiftelsen, vilket var 300 färre än vad som prognostiserats. Detta förklaras bl.a. av att inflödet från Försvarsmakten blev lägre än väntat. I stället för ett beräknat antal om 500 personer anmäldes knappt 100 personer till Trygghetsstiftelsen.

Liksom under de senaste åren är det universitetssektorn som står för den största andelen av inflödet till Trygghetsstiftelsen. Därefter följer de s.k. centromyndigheterna⁵ med högst inflöde från Skatteverket, Försvarsmakten och Försäkringskassan.

År 2009 bestod för första gången nästan hälften av inflödet, 49 procent, av tidsbegränsat anställda. Det beror främst på att inflödet av uppsagda från tillsvidareanställning var något mindre än under de senaste åren. Cirka 90 procent av de tidsbegränsat anställda kom från universitet och högskolor.

Könsfördelningen har varierat under åren beroende på vilka verksamheter som berörts av förändringar. Under 2009 bestod inflödet till 57 procent av kvinnor. Under 2009 kom generellt sett de yngre kvinnorna från tidsbegränsade anställningar och de äldre kvinnorna från tillsvidareanställningar.

Genom en ändring av Trygghetsavtalet kan personer med tidsbegränsade anställningar lättare kvalificera sig för att omfattas av avtalet. Denna ändring gäller fr.o.m. 2005.

⁴ Personalrörlighet beräknas utifrån det lägsta av värdena för antalet nyanställda respektive de som slutat i förhållande till det genomsnittliga antalet anställda under året.

⁵ Stora myndigheter med en regional organisation, såsom Skatteverket, Tullverket, Rikspolisstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Åklagarmyndigheten, Försvarsmakten, Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Domstolsverket, Kronofogdemyndigheten och Försäkringskassan.

Aktuella kunder hos Trygghetsstiftelsen är alla som anmälts till stiftelsen och som ännu inte hittat en permanent lösning på sin situation. Vid utgången av 2009 uppgick antalet aktuella kunder till 6 124 personer.

Under 2009 lämnade 3 591 personer Trygghetsstiftelsen, vilket är knappt 100 färre än 2008. Av dem som fått nytt arbete eller startat eget företag var 1 229 tidsbegränsat anställda. Under 2009 fick 2 300 personer nytt arbete eller startade eget företag. Markant färre gick till privata anställningar eller startade eget företag jämfört med 2008. Antalet som gick till nya anställningar inom staten eller kommunerna var i stort sett oförändrat.

Antalet som fått någon form av pensionsersättning ökade med cirka 100 personer till 444. Ökningen är jämnt fördelad mellan pensionsersättning och särskild pensionsersättning.

Under 2009 var andelen tillsvidareanställda som löst sin situation vid anställningens slut 70,3 procent, vilket är 4 procent färre än under 2008. Den huvudsakliga orsaken är med största sannolikhet den kraftigt försämrade arbetsmarknaden. Bland de som löst sin situation hade ca 33 procent av kvinnorna fått nytt arbete eller startat företag, jämfört med 37 procent av männen. Under 2008 var denna andel ca 40 procent för både kvinnor och män.

För dem som anmälts till Trygghetsstiftelsen efter att deras tidsbegränsade anställningar upphört mäts måluppfyllelsen nio månader efter det att anställningen tog slut. Under 2009 var andelen som då löst sin situation 75,8 procent, vilket är en förbättring med ca 5 procentenheter jämfört med 2008. Andelen som skaffat nytt arbete eller startat eget företag var ca 40 procent för båda könen.

3.7 Arbetsmiljön och sjukfrånvaron

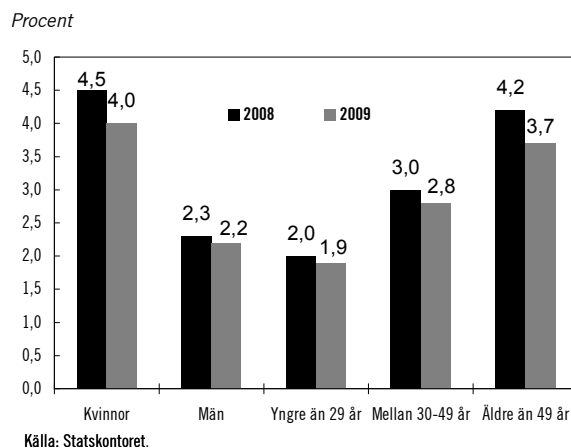
Sjukfrånvaron i de statliga myndigheterna fortsatte att sjunka även under 2009. Jämfört med 2008 var sjukfrånvaron i genomsnitt 0,3 procentenheter lägre, vilket ger en total sjukfrånvaro på 3,1 procent av den tillgängliga arbetstiden. För såväl kvinnor och män som samtliga åldersgrupper minskade sjukfrånvaron jämfört med föregående år.

Kvinnors sjukfrånvaro är väsentligt högre än männens, men har minskat betydligt snabbare de

senaste åren (se diagram 3.5). På motsvarande sätt har sjukfrånvaron för grupperna anställda 30–49 år respektive från 50 år och uppåt varit högre de senaste åren men stadigt sjunkit, medan sjukfrånvaron i åldersgruppen anställda under 30 år i stort sett har varit oförändrad under flera år.

Sjukfrånvaron minskade eller var oförändrad vid två tredjedelar av myndigheterna och ökade vid en tredjedel av myndigheterna.

Diagram 3.5 Sjukfrånvaro som andel av tillgänglig arbetstid uppdelat på kön och ålder 2008 och 2009

Antal sjukpensioner minskar

Antalet statsanställda med nybeviljad sjukpension har minskat för såväl kvinnor som män (se tabell 3.9).

Tabell 3.9 Anställda som har beviljats tillfällig sjukpension respektive sjukpension 2008 och 2009

Antal	2008		2009	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Tillfällig sjukpension	379	138	181	67
< 100 procent				
Tillfällig sjukpension	90	64	28	18
100 procent				
Sjukpension	262	128	181	106

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Anm. I det redovisade antalet individer som beviljats sjukpension ingår även personer som tidigare beviljats tillfällig sjukpension.

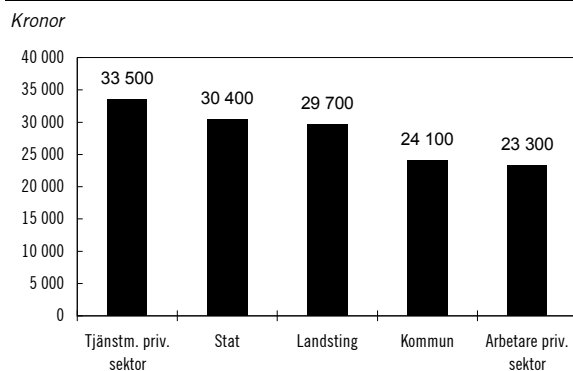
Av de statsanställda som 2009 beviljades sjukpension eller tillfällig sjukpension på heltid var 63 procent kvinnor. Detta är en minskning med två procentenheter jämfört med 2008. För tillfällig sjukpension på deltid var andelen kvinnor 73 procent (73 procent 2008). Medianåldern för personer som 2009 beviljades sjukpension var 59,5 år för kvinnor (59,7 år 2008) och 59,1 år för män (59,9 år 2008).

3.8 Lönenivåerna och lönebildningen

Lönenivåer i staten

I diagram 3.6 redovisas den genomsnittliga månadslönen för olika sektorer på arbetsmarknaden 2009. Den genomsnittliga månadslönen i staten uppgick till 30 400 kronor. Medellönen i samtliga sektorer var 27 900 kronor⁶. Staten har en större andel tjänstemän än de andra sektorerna, vilket gör det mer rättvisande att jämföra statstjänstemännens löner med de privata tjänstemännens.

Diagram 3.6 Genomsnittlig månadslön i olika sektorer på arbetsmarknaden 2009

Löneutvecklingen i staten

Arbetsgivarverket träffar som arbetsgivarpart avtal på statens vägnar med de fackliga parterna Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR/S, P, O), Sveriges Akademikers Centralorganisation Staten (SACO-S) samt Facket för service och kommunikation (SEKO).

Gällande ramavtal om löner m.m. för arbetstagare i staten avser perioden 1 oktober 2007–30 september 2010 (RALS 2007–2010).

Arbetsgivarverket har tagit fram uppgifter om den kollektiva löneutvecklingen 1997–2009 kopplat till årstakt, se tabell 3.10.

Tabell 3.10 Nominell och real löneutveckling i statlig sektor, 1997–2009

Procent

Statistik-period sept–sept	Avtalsperiod för centrala avtal	Löne-utv. års-takt	Förändring i KPI ¹	Real löneutv. i årstakt
1997–1998	RALS ² 1998-2001	3,8	-0,1	3,9
1998–1999	RALS 1998-2001	3,8	0,4	3,4
1999–2000	RALS 1998-2001	3,8	1,0	2,8
2000–2001	RALS 2001	4,2	2,5	1,7
2001–2002	RALS 2002-2004	3,8	2,1	1,7
2002–2003	RALS 2002-2004	3,6	1,9	1,7
2003–2004	RALS 2002-2004	3,4	0,4	3,0
2004–2005	RALS 2004–2007	3,1	0,4	2,7
2005–2006	RALS 2004–2007	3,2	1,4	1,8
2006–2007	RALS 2004–2007	3,2	2,2	1,0
2007–2008	RALS 2007–2010	3,7	3,5	0,2
2008–2009	RALS 2007–2010	3,4	-0,3	3,7
Genomsnittlig årlig ökning 1997–2010		3,6	1,4	2,3

Källa: Arbetsgivarverket.

¹ Förändringen är beräknad som förändring i årsmedeltal.

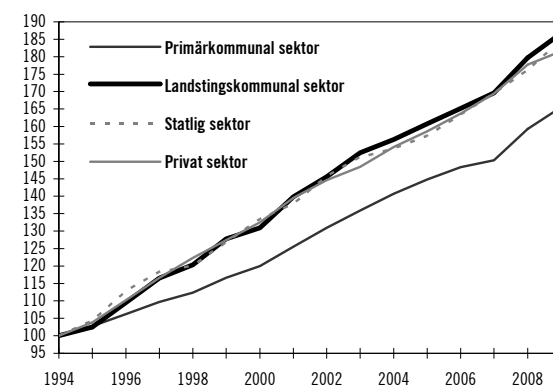
² RALS: Ramavtal om löner m.m. för arbetstagare i staten.

Utvecklingen av genomsnittliga löner

Löneutvecklingstakten inom det statliga området har förhållandevis väl följt utvecklingen på arbetsmarknaden i övrigt, enligt jämförande statistik från tiden efter ramanslagsreformen. Mellan 1994 och 2009 uppgick löneutvecklingen inom landstingen till 86,7 procent, inom den statliga sektorn till 84,8 procent och inom den privata sektorn till 81,5 procent. Under samma period var löneutvecklingen inom den kommunala sektorn 65,5 procent.

Diagram 3.7 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2009

Index 1994=100

Anm. Uppgifterna avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

⁶ Alla tjänsters heltidslöner summeras och divideras med antalet tjänster.

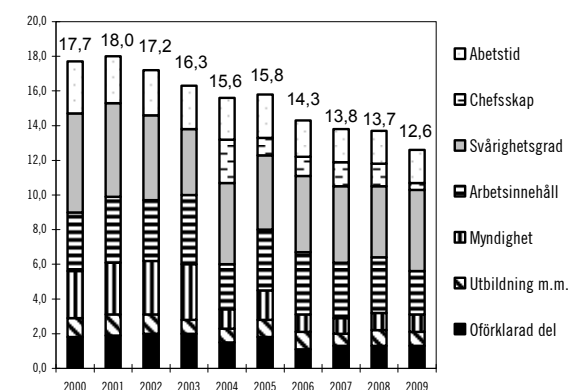
Löneskillnader mellan kvinnor och män

Regeringens mål är att löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska. Som underlag för uppföljningen används partsgemensam statlig förhandlingsstatistik.

I september 2009 var statsanställda kvinnors genomsnittslön totalt sett 12,6 procent lägre än statsanställda mäns genomsnittslön (se diagram 3.8). År 2008 var motsvarande löneskillnad 13,7 procent. Skillnaden har minskat successivt och trenden mot en minskad löneskillnad fortsatt. År 2000 var löneskillnaden nästan 18 procent.

Diagram 3.8 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2000–2009

Procent

Källa: Arbetsgivarverket.

Den statistiska analys som Arbetsgivarverket gjort visar att den genomsnittliga löneskillnaden nästan helt kan hänföras till mätbara faktorer. Stora delar av löneskillnaden beror på att fler kvinnor än män arbetar deltid, arbetets svårighetsgrad och innehåll samt att fler män än kvinnor är chefer. Vidare påverkar det att arbetsinnehåll och löner ser olika ut hos olika myndigheter. Det finns också skillnader när det gäller utbildning, erfarenhet och i vilken region den anställda arbetar. Den löneskillnad som slutligen blir kvar, den s.k. oförklarade löneskillnaden som inte kan förklaras av den mätbara information som finns tillgänglig i den partsgemensamma statistiken, uppgick i september 2009 till ca 1,3 procent. Den oförklarade löneskillnaden har varit konstant 2007–2009. Åren 2002–2003 var den som högst och uppgick då till 2,0 procent.

Som framgår av diagram 5.3 är det två faktorer som tillsammans står för mer än hälften av den totala löneskillnaden mellan kvinnor och män. Dessa två viktigaste förklaringar är att kvinnor oftare innehar befattningar med en lägre svårighetsgrad än män och att kvinnor och män i

stor utsträckning arbetar inom olika yrkesområden.

Inom det statliga chefskollektivet hos Arbetsgivarverkets medlemmar har löneskillnaderna minskat kraftigt under den period som verket studerat detta. Mellan 2004 och 2009 ökade snittlönen för kvinnliga chefer från 38 041 till 45 716 kronor per månad, medan de manliga chefernas löner i snitt ökade från 39 499 till 45 802 kronor. Det innebär att löneskillnaderna mellan manliga och kvinnliga chefer har minskat från 3,6 till 0,2 procent.

Under den senaste avtalsperioden, som sträcker sig från 2007 till 2010, har utfallet också varit till de kvinnliga chefernas fördel. Fram till september 2009 har löneutvecklingstakten varit 6,3 procent för de kvinnliga och 5,5 procent för de manliga cheferna i staten. De kvinnliga chefernas högre löneutveckling hänger nära samman med att andelen kvinnliga chefer ökat och att löneutvecklingen ofta är snabbare i början på chefskarriären.

Bilaga

Underbilaga Myndighetschefer och ordförande i styrelsemyndigheter

Bilaga

Underbilaga Myndighetschefer och ordförande i styrelsemyndigheter

Innehållsförteckning

Myndighetschefer per den 1 oktober 2010	29
Ordförande i styrelsemyndigheter per den 1 oktober 2010	34

Myndighetschefer per den 1 oktober 2010

Regeringen redovisar nedan en sammanställning över myndighetschefer som lyder omedelbart under regeringen och som anställs genom beslut av regeringen. Sammanställningen redovisar förhållandena per den 1 oktober 2010⁷.

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Affärsverket svenska kraftnät	GD	Odenberg	Mikael
Allmänna reklamationsnämnden	Ordförande	Ahnmé Kågerman	Britta
Arbetsdomstolen	Ordförande	Koch	Michaël
Arbetsförmedlingen	GD	Bermudez-Svankvist	Angeles
Arbetsmiljöverket	GD	Sjöberg	Mikael
Arkitekturmuseet	Museichef	Rahoult	Lena
Barnombudsmannen	Barnombudsman	Malmberg	Fredrik
Blekinge tekniska högskola	Rektor	Hass	Ursula
Bolagsverket	GD	Bränström	Annika
Boverket	GD	Valik	Janna
Brottsförebyggande rådet	GD	Andersson	Jan
Brottsoffermyndigheten	GD	Bergström	Margareta
Centrala studiestödsnämnden	GD	Borg Wallin	Kerstin
Dans- och cirkushögskolan	Rektor	Lilja	Efva
Datainspektionen	GD	Gräslund	Göran
Diskrimineringsombudsmannen	Ombudsman	Linna	Katri
Domstolsverket	GD	Thorblad	Barbro
Dramatiska institutet	Rektor	Lysander	Per
Ekobrottsmyndigheten	GD	Håkansson Fröjelin	Eva
Ekonomistyrningsverket	GD, vik.	Wikström	Mats
Elsäkerhetsverket	GD	Olofsson	Magnus
Energimarknadsinspektionen	GD	Fredriksson	Yvonne
Exportkreditnämnden	GD	Apelman	Karin
Fastighetsmäklarnämnden	Ordförande	Järvstrand	Anna-Lena
Finansinspektionen	GD	Andersson	Martin
Fiskeriverket	GD	Wenblad	Axel
Folke Bernadotteakademin	GD	Landerholm	Henrik
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (FORMAS)	GD	Annerberg	Rolf
Fortifikationsverket	GD	Jönsson	Lena
Forum för levande historia	Överintendent	Franck	Eskil
Försvarets materielverk	GD	Holmgren	Gunnar
Försvarets radioanstalt	GD	Åkesson	Ingvar
Förvarsexportmyndigheten	GD	Hammarström	Ulf
Förvarshögskolan	Rektor	Vakant	Vakant
Försvarmakten	ÖB	Göranson	Sverker

⁷ På grund av särskilda bestämmelser ingår inte Arbetsgivarverket, Regeringskansliet och Verket för högskoleservice i sammanställningen.

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Försvarsunderrättelsedomstolen	Ordförande	Viksten	Runar
Försäkringskassan	GD	Lender	Adriana
Gymnastik- och idrottshögskolan	Rektor	Henriksson-Larsén	Karin
Göteborgs universitet	Rektor	Fredman	Pam
Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd	GD	Sjökvist	Aud
Högskolan Dalarna	Rektor	Hilliges	Marita
Högskolan i Borås	Rektor	Nordholm	Lena
Högskolan i Gävle	Rektor	Johansson	Maj-Britt
Högskolan i Halmstad	Rektor	Enmark	Romulo
Högskolan i Skövde	Rektor	Karlsson	Sigbritt
Högskolan Kristianstad	Rektor	Carlsson	Lars
Högskolan på Gotland	Rektor	Tholin	Jörgen
Högskolan Väst	Rektor	Ekedahl	Lars
Högskoleverket	Universitetskansler	Haikola	Lars
Högsta domstolen	Ordförande	Lundius	Marianne
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	GD	Qvarfort	Anne-Marie
Inspektionen för socialförsäkringen	GD	Molander	Per
Inspektionen för strategiska produkter	GD	Ekman Duse	Andreas
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	GD	Åslund	Olof
Institutet för rymdfysik	Föreståndare	Eliasson	Lars
Institutet för språk och folkminnen	GD	Johansson-Lind	Ingrid
Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev)	GD	Törnqvist	Gunilla
Internationella programkontoret för utbildningsområdet	GD	Melin	Ulf
Justitiekanslern	JK	Skarhed	Anna
Kammarkollegiet	GD	Ljungh	Claes
Karlstads universitet	Rektor	Norén	Kerstin
Karolinska institutet	Rektor	Wallberg-Henriksson	Harriet
Kemikalieinspektionen	GD	Cromnier	Nina
Kommerskollegium	GD	Johansson	Lena
Kompetensrådet för utveckling i staten	Direktör	Johns	Lärke
Konjunkturinstitutet	GD	Dillén	Mats
Konkurrensverket	GD	Sjöblom	Dan
Konstfack	Rektor	Björkman	Ivar
Konsumentverket	GD och KO	Larsson	Gunnar
Kriminalvården	GD	Nylén	Lars
Kronofogdemyndigheten	Rikskronofogde	Liedström Adler	Eva
Kungl. biblioteket	Riksbibliotekarie	Sahlin	Gunnar
Kungl. Konsthögskolan	Rektor	Wrange	Måns
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	Rektor	Johansson	Johannes
Kungl. Tekniska högskolan	Rektor	Gudmundson	Peter
Kustbevakningen	GD	Melin	Judith
Lantmäteriet	GD	Jönsson	Stig

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Linköpings universitet	Rektor	Millnert	Mille
Linnéuniversitetet	Rektor	Hwang	Stephen
Livruskammaren och Skokloster slott med Stiftelsen Hallwylska palatset	Överintendent	Hagberg	Magnus
Livsmedelsverket	GD	Andersson	Inger
Lotteriinspektionen	GD	Hallstedt	Håkan
Luftfartsverket	GD	Allard	Thomas
Luleå tekniska universitet	Rektor	Sterte	Johan
Lunds universitet	Rektor	Eriksson	Per
Läkemedelsverket	GD	Åkerman	Christina
Länsstyrelsen i Blekinge län	Landshövding	Engström	Gunvor
Länsstyrelsen i Dalarnas län	Landshövding	Norralk	Maria
Länsstyrelsen i Gotlands län	Landshövding	Schelin Seidegård	Cecilia
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	Landshövding	Holmberg	Barbro
Länsstyrelsen i Hallands län	Landshövding	Lövdén	Lars-Erik
Länsstyrelsen i Jämtlands län	Landshövding	Bohlin	Britt
Länsstyrelsen i Jönköpings län	Landshövding	Akhtarzand	Minoo
Länsstyrelsen i Kalmar län	Landshövding	Lindgren	Sven
Länsstyrelsen i Kronobergs län	Landshövding	Alsér	Kristina
Länsstyrelsen i Norrbottens län	Landshövding	Eriksson	Per-Ola
Länsstyrelsen i Skåne län	Landshövding	Tunhammar	Göran
Länsstyrelsen i Stockholms län	Landshövding	Unckel	Per
Länsstyrelsen i Södermanlands län	Landshövding	Könberg	Bo
Länsstyrelsen i Uppsala län	Landshövding	Egardt	Peter
Länsstyrelsen i Värmlands län	Landshövding	Eriksson	Eva
Länsstyrelsen i Västerbottens län	Landshövding	Heister	Chris
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	Landshövding	Källstrand	Bo
Länsstyrelsen i Västmanlands län	Landshövding	Skogö	Ingemar
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Landshövding	Bäckström	Lars
Länsstyrelsen i Örebro län	Landshövding	Frebran	Rose-Marie
Länsstyrelsen i Östergötlands län	Landshövding	Nilsson	Elisabeth
Malmö högskola	Rektor	Olausson	Lennart
Marknadsdomstolen	Ordförande	Fallenius	Christer
Medlingsinstitutet	GD	Stråth	Claes
Migrationsverket	GD	Eliasson	Dan
Mittuniversitetet	Rektor	Söderholm	Anders
Moderna museet	Överintendent	Nittve	Lars
Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam)	GD	Älfvåg	Carl
Myndigheten för internationella adoptionsfrågor	GD	Camving	Meit
Myndigheten för radio och tv	GD	Larsson	Magnus
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	GD	Lindberg	Helena
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	GD	Hjalmarsson	Dan
Myndigheten för utländska investeringar i Sverige	GD	Sandlund	Per-Erik
Myndigheten för yrkeshögskolan	GD	Enochsson	Pia
Mälardalens högskola	Rektor	Palmér	Ingegerd
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldermarsudde	Överintendent	Söderlind	Solfrid

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Naturhistoriska riksmuseet	Överintendent	Westerberg	Jan Olov
Naturvårdsverket	GD	Ågren	Maria
Nordiska Afrikainstitutet	Direktör	Norberg	Carin
Operahögskolan i Stockholm	Rektor	Aspegren	Magnus
Patent- och registreringsverket	GD	Ås Sivborg	Susanne
Patentbesvärsrätten	Ordförande	Carlson	Per
Pensionsmyndigheten	GD	Westling Palm	Katrin
Polarforskningssekretariatet	Föreståndare	Dahlbäck	Björn
Post- och telestyrelsen	GD	Marby	Göran
Presstödsnämnden	Kanslichef	Finnström	Åsa
Regeringsrätten	Ordförande	Heckscher	Sten
Revisorsnämnden	Direktör	Strömberg	Peter
Riksantikvarieämbetet	Riksantikvarie	Liliequist	Inger
Riksarkivet	Riksarkivarie	Jordell	Björn
Riksgäldskontoret	Riksgäldsdirektör	Lundgren	Bo
Rikspolisstyrelsen	Rikspolischef	Svenson	Bengt
Rikstrafiken	GD	Lundin	Ulf
Riksutställningar	GD, vik.	Lundqvist	Eva
Rymdstyrelsen	GD	Norberg	Olle
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-Rådet)	GD	Lindh	Åsa
Rättsmedicinalverket	GD	Zelmin	Erna
Sjöfartsverket	GD	Zetterdahl	Ann-Catrine
Skatteverket	GD	Hansson	Ingemar
Skogsstyrelsen	GD	Stridsman	Monika
Skolväsendets överklagandenämnd	Direktör	Eriksson	Magnus
Smittskyddsinstitutet	GD	Carlson	Johan
Socialstyrelsen	GD	Holm	Lars-Erik
Specialpedagogiska skolmyndigheten	GD	Bååth	Greger
Statens beredning för medicinsk utvärdering	Direktör	Rosén	Måns
Statens biografbyrå	Direktör	Dahlin	Anki
Statens bostadskreditnämnd	GD	Magnusson	Lars
Statens energimyndighet	GD	Kåberger	Tomas
Statens fastighetsverk	GD	Norell	Thomas
Statens folkhälsoinstitut	GD	Wamala	Sarah
Statens försvarshistoriska museer	Överintendent	Bengtsson	Staffan
Statens geotekniska institut	GD	Boström	Birgitta
Statens haverikommission	GD	Kastman Heuman	Åsa
Statens historiska museer	Överintendent	Amréus	Lars
Statens institutionsstyrelse	GD	Persson Göransson	Ewa
Statens jordbruksverk	GD	Persson	Mats
Statens järnvägar	GD	Dahlborg	Lennart
Statens konstråd	Direktör	Adsenius	Mikael
Statens kulturråd	GD	Johansson	Kennet
Statens maritima museer	Överintendent	Olsson	Robert
Statens museer för världskultur	Överintendent	Houby-Nielsen	Sanne
Statens musiksamlingar	Direktör	Wiberg	Kent

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Statens skolinspektion	GD	Begler	Ann-Marie
Statens skolverk	GD	Thullberg	Per
Statens tjänstepensionsverk	GD	Nykvist	Ann-Christin
Statens va-nämnd	Ordförande	Rubenson	Stefan
Statens veterinärmedicinska anstalt	GD	Engvall	Anders
Statens väg- och transportforskningsinstitut	GD	Bjelfvenstam	Jonas
Statistiska centralbyrån	GD	Lundgren	Stefan
Statskontoret	GD	Gustafsson	Yvonne
Stockholms universitet	Rektor	Bremer	Kåre
Strålsäkerhetsmyndigheten	GD	Eksborg	Ann-Louise
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC)	GD	Holmqvist	Hans-Eric
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	GD, vik.	Petri Gornitzka	Charlotte
Svenska institutet	GD	Lundström Rembe	Annika
Svenska institutet för Europapolitiska studier (Sieps)	Direktör	Stellinger	Anna
Sveriges geologiska undersökning	GD	Magnusson	Jan
Sveriges lantbruksuniversitet	Rektor	Sennerby Forsse	Lisa
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI)	GD	Häll Eriksson	Lena
Säkerhetspolisen	GD	Danielsson	Anders
Södertörns högskola	Rektor	von Wright	Moirä
Talboks- och punktskriftsbiblioteket	Bibliotekschef	Esaiasson	Roland
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	GD	Hulth-Backlund	Gunilla
Teaterhögskolan i Stockholm	Rektor	Jansson	Olle
Tillväxtverket	GD	Lugnet	Christina
Totalförsvarets forskningsinstitut	GD	Lind	Jan-Olov
Totalförsvarets pliktverk	GD	Ågren	Birgitta
Trafikanalys	GD	Saxton	Brita
Trafikverket	GD	Malm	Gunnar
Transportstyrelsen	GD	Widlert	Staffan
Tullverket	Generaltulldirektör	Starrin	Karin
Umeå universitet	Rektor	Gustafsson	Lena
Ungdomsstyrelsen	GD	Nilsson	Per
Uppsala universitet	Rektor	Hallberg	Anders
Verket för innovationssystem (Vinnova)	GD	Brogren	Charlotte
Vetenskapsrådet	GD	Omling	Pär
Åklagarmyndigheten	Riksåklagare	Perklev	Anders
Örebro universitet	Rektor	Schollin	Jens
Överklagandenämnden för studiestöd	Direktör	Törnered	Mats

Ordförande i styrelsemyndigheter per den 1 oktober 2010

Regeringen redovisar nedan en sammanställning över ordförandena i de myndigheter som leds av en styrelse. Sammanställningen redovisar förhållandena per den 1 oktober 2010.

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Affärsverket svenska kraftnät	Landshövding	Källstrand	Bo
AP-fonden Första	F.d. GD	Hedborg	Anna
AP-fonden Andra	VD	Arwidson	Marie S
AP-fonden Tredje	VD	de Neergaard	Claes
AP-fonden Fjärde	Direktör	Caneman	Monica
AP-fonden Sjätte	Direktör	Jeansson	Lennart
AP-fonden Sjunde	Landshövding	Källstrand	Bo
Arbetsförmedlingen	F.d. riksgäldsdirektör	Franzén	Thomas
Arbetsgivarverket	Landshövding	Tunhammar	Göran
Blekinge tekniska högskola	VD	Seddigh	Akbar
Dans- och cirkushögskolan	F.d. rektor	Stark	Agneta
Dramatiska institutet	Teaterchef	Assefa	Astrid
Exportkreditnämnden	VD	Klackenberg	Dag
Finansinspektionen	F.d. statsråd	Westerberg	Bengt
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap	VD	Ställdal	Ewa
Fortifikationsverket	Direktör	Söderlund	Thord
Försvarets materielverk	VD	Nilsson	Sven-Christer
Förvarshögskolan	Landshövding	Egardt	Peter
Försäkringskassan	F.d. statsråd	Åsbrink	Erik
Gymnastik- och idrottshögskolan	Direktör	Lundquist	Bo
Göteborgs universitet	Direktör	Bennet	Carl
Högskolan Dalarna	Direktör	Samuelsson	Peter
Högskolan i Borås	Regionråd	Andersson	Roland
Högskolan i Gävle	F.d. landshövding	Ericsson	Lars Erik
Högskolan i Halmstad	Generaltulldirektör	Starrin	Karin
Högskolan i Skövde	Docent	Wass	Urban
Högskolan Kristianstad	Riksdagsledamot	Björkman	Jan
Högskolan på Gotland	Länspolismästare	Götblad	Carin
Högskolan Väst	F.d. statsråd	Nygren	Jan
Karlstads universitet	F.d. ambassadör	Winberg	Margareta
Karolinska institutet	Riksdagsledamot	Eberstein	Susanne
Konstfack	F.d. statssekreterare	Thorgren	Gunilla
Konstnärsnämnden	Dekan	Elam	Ingrid
Kungl. Konsthögskolan	Riksarkivarie	Lidman	Tomas
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	F.d. statssekreterare	Eliasson	Kerstin
Kungl. Tekniska högskolan	VD	Ekholm	Börje
Lantmäteriet	F.d. GD	Sandebring	Hans
Linköpings universitet	F.d. statsråd	Westerberg	Bengt

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Linnéuniversitetet	Professor	Brändström	Dan
Lotteriinspektionen	F.d. hovrättslagman	Zachrisson	Ann-Christine
Luftfartsverket	GD	Billinger	Nils Gunnar
Luleå tekniska universitet	Professor	Ullenius	Christina
Lunds universitet	F.d. statsråd	Larsson	Allan
Läkemedelsverket	Direktör	Larson	Mats
Malmö högskola	Regionchef	Östling Ollén	Eva
Mittuniversitetet	VD	Böhlén	Birgitta
Mälardalens högskola	F.d. VD	Caesar	Madeleine
Operahögskolan i Stockholm	F.d. finansborgarråd	Axén Olin	Kristina
Post- och telestyrelsen	Kommunalråd	Hedén	Åke
Pensionsmyndigheten	Landshövding	Könberg	Bo
Riksgäldskontoret	F.d. kanslichef	Nilsson	Ove
Rikstrafiken	Riksdagsledamot	Davidson	Inger
Rymdstyrelsen	Landshövding	Egardt	Peter
Sjöfartsverket	Egen företagare	Sundling	Jan
Skogsstyrelsen	GD	von Schantz	Dag
Statens fastighetsverk	Direktör	Alvemur	Christer
Statens järnvägar	Senior adviser	Wikström	Bo
Statens kulturråd	F.d. VD	Brunnberg	Kerstin
Statens tjänstepensionsverk	Riksgäldsdirektör	Lundgren	Bo
Statens väg- och transportforskningsinstitut	Kommunikations-konsult	Grönlund Krantz	Anna
Stockholms universitet	Regeringsråd	Heckscher	Sten
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	GD	Sjöstrand	Mats
Sveriges lantbruksuniversitet	F.d. GD	Edqvist	Lars-Erik
Södertörns högskola	Landshövding	Heister	Chris
Teaterhögskolan i Stockholm	F.d. GD	Wigzell	Kerstin
Tillväxtverket	Landshövding	Heister	Chris
Totalförsvarets forskningsinstitut	Direktör	Mellstig	Sören
Trafikverket	Kommunalråd	Ankarberg Johansson	Acko
Transportstyrelsen	Företagare	Burman	Karl-Gunnar
Umeå universitet	Direktör	Johansson- Hedberg	Birgitta
Uppsala universitet	Ekonomie doktor	Dalborg	Hans
Verket för innovationssystem (Vinnova)	Direktör	Johansson- Hedberg	Birgitta
Verket för högskoleservice	Länsråd	Sandvik Wiklund	Pia
Vetenskapsrådet	Ambassadör	Anell	Lars
Örebro universitet	F.d. GD	Sandebring	Hans